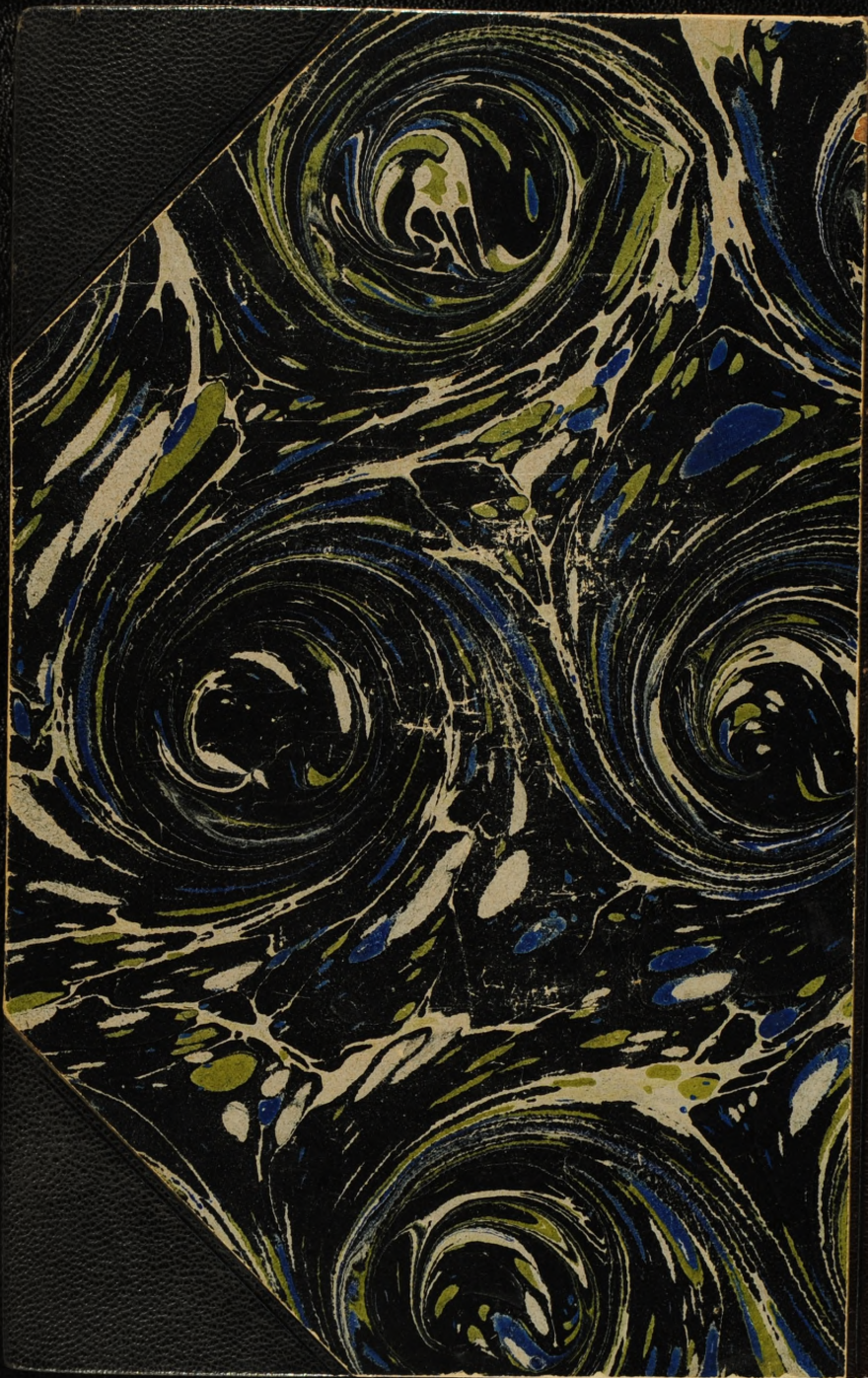

9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

RMK. I.

662

SAMORJAI
JÁNOS.

A HELVÉTIAI
VALLÁS-
ECCLESIAK
EGYHÁZI
CERE-
MONIAJUKRÓL

LÖCSE. 1636.

RMK. I. 662.

2. péld.

Tege.

Az
HELVETIAI VALLASON LEVŐ
ECCLESIAKNAK
EGYHAZICERE-
MONIAJOKROL,
ES
REND TARTASOK-
ROL VALO KÖNY-
VETSKE.

Az eggyűvekknek rövid tanításokra köz
akarattal irattatott.

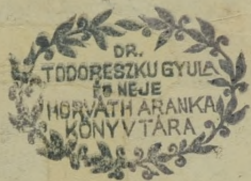
SAMORJAI JÁNOS
Halászi Predikátor által.

Pauli 4. Özi. 1729.

Valer 5. 92.

Löwen nyomatva BKEVERLÖ RINTZ, 1636.

A' KEGYES OLVASONAK,
S-FŐKEPPEN AZ EGYHAZI
RENDNEK SZOLOELŐL
JÁRO LEVEL.

Z Isteni tiszteletben, Kegyes Olvasó Ember, és az ő Szentség-
hinek ki szolgáltatásiban valo
némely Ceremoniák és Rend-
tartások, noha nem olyan szük-
ségessek a' mi idősfégünkre,
minta a' kőrsztyén hitnek ágazati szerént valo
Isteni szolgálat, mely lélekben, és igaságban
(nem a' Ceremoniáknak árnyékozásokban)
vagyon: mindazáltal, oly méltóságok volt
mindenkoron az Anyaszentegyházban, hogy
nagy böcsülettel megh tartattanak, mind az
Egyházi Rendtől főképpen, s-mind penig a'
kőlségtől: és nem volt szabad akar kinek-is az-
okat, avagy meg változtatni, avagy vakmerő-
képpen meg vetni, hanem inkább mindenek-
nek eggyeséget köllöt azokban követni bi-
zonyos okokért.

I. Penig, mert némely Ceremoniák az Iste-

Luc. 1.
Joh. 4.

ni fölségtől szöröztetnek, mint a' szent gyülekezetek, mellyek bizonyoshelyeken, és időkhöz lettenek, az Egyházi embereknek külsőmb külsőmb féle szolgálattyok által való Isteni tiszteltet. Illyetének az O, és Új Testamentombéli szent Sacramentumokban való Rendtartások-is.

II. Némely Ceremoniák a' Szent Lélekkel tellyes Apostoloktól vettenek eredetét, és azoknak méltóságokért bősülettel meg tartatának, az ő utánok következőt Ecclesiáktól, minéművek az Új Testamentombéli Innepek, ugymint a' Szombat helyében való Vasárnap, és Christus Urunknak születésére, környülméletkedésére, kinszenvedésére, halálára, föltámadására, s-menyben menetelire való esztendő Innepek.

III. Némely Ceremoniák az Anyaszent-egyháznak végezésiből lettenek, mint a' Pascha Innepeinek egyenlő s-ugyan azon egy napon való szentölése: és a' Szent Martyromoknak emlékezetekre való nevezetes napok. Annakokáért, az Istennek méltóságáért, az ő Sz. Apostolinak méltobősületekért, és az Anyaszentegyházhoz való köteletségért, engedel-

messen

messen megh tartattanak az elő számlált, és egyéb Egyházi Rendtartások.

IV. A' Ceremoniák, az ő titkos jedzésekért tartattanak meg: mert az együgyűeknek tanításokra alkalmatosak: mint a' kőrösztségbe való vízi öntözés, és az Oltari Szentségben való kenyér szegés, mellyek Urunknak bűneinknek el mosására hasznos szent vére hullását, és a' kőrösztfán idvőségünkért lőt sz. testének szakadását jedzik, és mint egy szemeink eleiben adgyak.

V. Mert Szent Pál Apostol, 1. Cor. 14. v. 40. az Egyházi Ceremoniákat bősületes, avagy ékes Rendtartásoknak mondgya. A' mint azért, csak a' külső dolgokbann-is, utalatos, és unalmas a' rendeletlen zürzavar: így az Egyházi dolgokbann-is (hogy az Istent szolgálat, és a' Szent Sacramentumoknak szolgáltatósi, tövel hegyelősze egyelítettetek ne legyenek, és megh utalásra ne jussanak) igen illendő a' szép, s-eggyező Rendtartás, holot gyakorta a' különbözős botrányozást nemz szivőkben az együgyűeknek.

VI. Hasznosak is a' Ceremoniák lőlkiahétatóságinak meg tartásokra, mint mikor ő

(*) 3

a' Jésus

Augst. ep.
118.

Conc. Ni-
cen. 1. A-
lexand. c. 1.

Mogútiaci
Concilii
can. 36.

1. Cor. 8.

Philip. 2.

„ a Jēsus nevezetire térdetfejet haytunk, és az Ő
 Szent Evangeliomát fōn álva halgattyuk, és
 az énekléseknek végén amaz igékre (Dicsőség
 legyen Atyának, és Fiúnak, és Szent Lélek I-
 stennek) űlő helyűnk bōl fōl kelvén térdetfe-
 jet haytunk. Hasznossak arra is, hogy a' lōlki
 és láthatatlan dolgokat, melyeket a' Ceremo-
 niák mint egy ábrázolnak, inkább meg bōcsül-
 lyűk mint az oltári Szentségben, a' meg szen-
 teltetet kenyérnek és bornak, fōn álva, avagy
 „ térdre esve, avagy térd s-fō haytással, és a' Jēsus
 „ Christusnak nevezetivel való vétele, indét a'
 Sacramentombéli lelki dolgoknak méltó bō-
 csületekre. Illyetén, azért, és egyéb okokért is
 (melyekről Sz. Agoston emlekezik Ep. 119.)
 kōrōsztyēni szabadságból nem kényszeretésből,
 egyenlő akarattal, a' sz. eggyeségnek őregbū-
 léseért, meg tartjuk e' Kōnyvétskében befog-
 laltatott képes szerént való Ceremoniákat, el-
 távoztatván ezekben, mind a' mod nélkül va-
 lo sokaságot, s-mind a' fōlöttéb való tisztete-
 tet, mely babonaságra vetemedet a' Romai-
 aknál. Azért egy bizonyos formánk lévén, hi-
 tūnknek Vallásában (a' Helvetica Confessio
 szerént) és a' kōzōnséges Isteni szolgálatban-
 is, igen

is, igen illendő, méltó, dicséretes, gyōnyōrū-
 séges, sőt hasznos dolog, hogy a' kűlső láttatos
 Ceremoniákban is, és minden Egyházi Rend-
 tartásokban is azō egy formát tartsunk, és sen-
 ki (csak a' maga okoságát követvén, avagy
 vakmerőség bōl) kűlōmben ne cselekedgyék,
 hanem inkább a' sz. eggyeségnek szeretője, kō-
 vetője, és mint szemefényének őrizője legyen,
 és a' kűlōmbōzéssel okot ne adgyon a' gyen-
 geknek szibéli sérelmekre, avagy botrántozá-
 sokra, szūntelen eszében forgatván Sz. Pálnak
 a' folyűl megh jedzet nevezetes parancsolat-
 tyát: mindenek ékessen és renddel legyenek az
 Ecclesiában. Az Eggyeség szerető, és béke-
 ség szōrző Sz. Ur Istén, nevellyen bennűnket
 az el kezdet jobban, szent nevének dicsőségére,
 és az Ő Anyaszentegyházának épűletire. A-
 men. Irtam Halászin, Anno Dñ. 1632.
 die 27. Maji.

JOHANNES SAMAREUS
 EPISCOPUS.

MUTATO TABLA.

I. Refz.	A' Szent gyülekezetről.	1
II.	A' Szent gyülekezetnek helyéről, és a' Templomokról.	6
III.	A' Templom szentelésben való Ceremoniáknak rendiről.	15
IV.	A' Szent gyülekezetnek bizonyos idejéről, és az Innepnapokról.	27
V.	A' Közfegyes Imádásokról.	33
VI.	Az Éneklésekről.	41
VII.	A' Catechismusról.	45
VIII.	Az Isten igehjének predikálásáról.	50
IX.	A' Szent Sacramentumoknak kiszolgáltatásokról.	54
X.	A' Szent Körösfegyben való rendtartásokról.	56
XI.	Formája a' gyermekek Körösfegyének.	64
XII.	Az öregeknek Körösfegyéről.	72
XIII.	Az Egyházhoz kelő Aszony állatoknak oktatásokról.	77
XIV.	Az Úr Vacsorájának Ceremoniáiról.	90
XV.	Rendi az Úr Vacsorája kiszolgáltatásának.	110
XVI.	A' Nőtelenseghnek, özvegyseghnek, és a' házasfagbnak állapattokról.	113
XVII.	A' házasfagbnak őszve adattatásokról rendiről.	121
XVIII.	A' közfegyes Penitencia tartásról, és börtöléről.	137
XIX.	Az Egyházi Embereknek választásokról, és föl szenteltetéséről.	141
XX.	A' Szent Gyülekezetből való kiltásról.	143
	Formája az Excommunicationnak.	149
	Formája a' Suspensionnak, és Degradationnak.	152
XXI.	A' kiltórt Bűnösöknek penitencia tartásokról.	154
XXII.	A' megh oldozásról, és bevételről.	158
XXIII.	Rendi a' be vételnek és megh oldozásnak.	161
	Formája az Egyházi tisztre való föl szabadításnak.	164
XXIV.	A' Nyomorultaknak látogatásokról.	166
XXV.	A' Halottaknak temetéséről.	185
XXVI.	Az ördöghi kísértetnek jelenseghiről.	201
XXVII.	Az ördöghűz ésben való Rendtartásokról.	209

E L S Ő

ELSŐ RESZ.
AZ SZENT GYŰ-
LEKEZETRŐL.

I.

MI Keresztyén emberek, ugymint Egyházi rend, az Istenfélő és kegyes hivekkel egyetemben, gyakortasággal, bizonyos időkben, és arra rendeltetett közönséges helyekre, szokunk őszve gyülekezni, az Szent Háromság egy Istennek imadására, tiszteletire, dicsőségére, szent igéjének hallására, tanulására, penitentiára, szent Sacramentominak bősületes vételére, könyörgésekre, háláadásokra, áhétatos éneklésekre, alamisnalkodásokra, és egyéb szentséges, idvősséges dolgoknak végben vitelekre, engedvén J e s u s Urunk parancsolattyának: mely így vagyon meg írva Matth. 6. Keresztesek mindeneknek elötte az Istennek országát, és annak igazságát: meg emlekezvén Istenünknek ő Főlségének parancsolattyáról: A' te Uradat Istenedet imádgjad, és egyedül csak ő neki szolgálj, Deut. 6. Is meg: Bocsásd el az én fiamat, hogy szolgáljon ennékem, Exod. 4. meg emlekezvén Szent Davidnak is intéfiről: Szolgálatok, ugymond, az Urnak felelemmel, Pál. 2. Is meg: Imádgjátok az Urat az ő szentséges tornácában, Pál. 28. Is

Mi végre gyülekezik őszve az Ecclesia.

Isten parancsollya az ő maga tiszteletit.

A

meg:

Isten parancsolta a szent gyülekezetet.

Mindenkoron meg tartatot a szent gyülekezet.

A gyülekezetnek meg utaloi igen feddendők.

Az Isten igéje olvasztatik a sz. gyülekezetben.

meg: *Enekellyetek az Urnak és áldgyátok az ő nevét, Psál. 95.*

II. Gyakoroljuk peniglen az Sz. Gyülekezetet meg unás nélkül, vig szível, ahétatos buzgó lélekkel, Istenünknek parancsolattyaért, ki a Szent Moyses Propheta által meg hatta vala az Izrael népének, hogy a Sinai hegyhez gyülekezni, a Tiz parancsolatnak hallására, Exod. 19. Ísmeg: *Minden esztendőben*, ugymond, *háromszor láttasíék meg minden férfui magh a te Uradnak Istenednek elötte*, Exod. 23. Deut. 26. Ez időtől fogva azért mindenkoron megh tartatot e' kegyes szokás az Isten Anyaszentegyházában. J E S U S Urunkhoz is nagy sokaságu nép rodúlt, hogy halgarná őtet, Matth. 4. v. ult. A Szent Apostaloknak idejebenn is a' hivek őszve gyülekeztenek, Aét. 1. & 2. Szent Pál is írja, hogy a' Corinthusbéliek nem jól gyülekeztenek őszve, 1. Cor. 11. Mi is azért a' mostani időben elő keresztyének az Istennek régi parancsolattját bősülvén, és az ő Anyaszentegyházának rendes cselekedetét követvén, nagy Isteni félelemmel gyakoroljuk a' közönséges szent gyülekezetet, azzal meg mutatván magunkat hogy azon Ecclesiának igaz tagjai vagyunk.

III. A' kik peniglen semminek avagy csak igen kicsin dolognak tartják a' szenteknek társaságából kin maradni, feddésre dorgálásra méltóknak itéllyük az ollyatén embereket, ugymint az Anyaszentegyháznak aklán kívül, pástör nélkül való juhokat, ugymint képmutatókat, kik meg utálván a' szent gyülekezetet, egyszer s-mind meg vetik az Isten törvényének hallását is, tanulását is, melyekről illetén sz. irások vannak előttünk: *Vévé Moyses az Isten törvényének könyvét, és el olvasa a' népnek hallására*, Exod. 24. v. 7. Ísmeg: *Szoléta Moyses az egész Izraelt, és monda nekik: Halgasd meg Izrael a' parancsolatokat és az iteleket, melyeket én ma ti hallástokra szollok, tanuljátok meg azokat és: &c.* Dent. 5.

IV. Illye-

IV. Illyetén buzgoságunk lévén azért Istenünk hōz, személy válogatás nélkül, minden rendbéliek, mind férfiak aszönyállatok, iffiak, venek, be megyünk a' hiveknek gyülekezetibē, elménkbē forgatván ime' parancsolatot: *Gyűjts egyben a' népet, férfiakat és aszönyállatokat, a' te kicsinkeidet és jövevényidet, kik a' te kapuid között vannak, hogy hallják és tanulják, és fellyek a' ti Uratokat, Istenteket; és őrizzék meg a' törvénnel mindenigeti*, Deut. 31. v. 12. A' Sz. Apostolok is egyűt voltak a' boldog szűz Mariával, és nemely kegyes aszönyállatokkal, várván a' Szent Lelket, Aét. 1. v. 13. A' Corinthusbélieknek gyülekezetek benn is voltak aszönyállatok: kik felől azt mondotta Szent Pál Apostal, hogy ne tanicsanak az Ecclesiában, 1. Cor. 14.

V. Az Egyházi emberek vették ezt a' méltoságot Istentől, hogy szent gyülekezetet hirdessenek, a' mint hogy Moysesnek megh parancsolá ő szent fōlsége, mondván, hogy a' népet harmad napra el készítse és őszve gyűjtsse a' törvénnel hallására, Exod. 19. Joel Propheta is intette a' Papokat, mondván nekik: *Hijátok őszve a' gyülekezetet, hirdessetek bőytőt*, Joel. 1. Régemben a' Papok kūr-tóléssal avagy Trombita szoval gyűjtötték őszve a' népet, a' mint olvassuk Num. 10. Mi peniglen Uy Testamentombéli Tanétók, vagy élő szoval parancsoljuk a' következő gyülekezetet, a' mint Ááron Pap is kiálta, mondván: *Holnap az Urnak innepe leszén*, Exod. 32. Idvőzitōnk is élő szoval hirdeté tanítványinak a' Szent Léleknek eljōvetelinek napiát, melyet őszve gyűlvén várának, Aét. 1. Avagy bizonyos orára tartunk, a' mint Sz. Peter és Sz. Janos Apostalok is fōl menének imádkozni a' templomban kilencz orára, Aét. 3. Avagy harangozással tétetünk jelt a' gyülekezetre.

VI. Az Isten seregének illetén külső társaságában be

Minden rendbéliek gyakorolják a' szent gyülekezetet.

A' Papnak tizti szent gyülekezetet hirdetni.

Vagy tróbita szoval.

Vagy élő szoval.

Avagy orával.

Avagy harangozással.

Magán va-
lo öltözet
nem szük-
séges agyü-
lekezetbe.

menvén, sem az Egyházi rend, sem a község külön és ma-
gán való öltözetet nem visel: mert az O Testamentom-
béli Papoknak az ő magán való Papi öltözetek és ékecsé-
gek, ugymint, ránczos gyölcs fehér kámfajok, és selyem-
bül csinált ruhájok, Hofen és Ephod, a Hofenben való
drága kővek, az Urim és Thumim, &c. az egyéb O Testa-
mentombéli Ceremoniákkal együt, ugymint példázó
dolgok, elmultanak; a mely Papi öltözetekről emleke-
zet vagyon Exod. 28. item Exod. 39. Kőrőlztőlő Sz. Já-
nosnak reve szőrből csinált ruháját és kődmenét olvasluk
Matt. 3. Christus Urunknak is merőn szőrt ruhájáról, Joh.
19. és Szent Pálnak kőpönyegjéről vagyon emlekezet, 2.
Tim. 4. v. 13. Az asziszonyállatoknak czifra öltözeteket
tiltya ezen Sz. Pál Apostol 1. Tim. 2. v. 9. Jollehet nyomo-
ruságos és szomorú időkben gyázban öltözzünk, Jonæ 3.

A' gyüle-
kezetben
való ma-
gunk vise-
lése.

VII. A' szent Gyülekezetbe tisztességesen és bősüle-
tesen visellyék magokat minden rendbéliék, nem csak ki-
nek kinek méltóságáért, hanem legfőképpen az Istennek
és az ő szent Angyalinak jelen létekért, és a gyülekezet-
ben lévő szent dolgoknak méltóságáért: ugymint haja-
don fővel a férfiak, és be tekerődzöt fővel az asziszonyál-
latok, az Apostolnak intése szerént, 1. Cor. 11. néha talpon
álva az Evangelionnak bősületiért, midőn olvasztatik,
néha térden álva, és kezünket s. szemeinket az égre föl e-
melvén az Imádságnak idején: néha halgatnak a' hívek,
ugymint, az igének magyarázattakor: néha magokban
lassú szoval imádkoznak, néha föl szoval és nagy foházko-
dásokkal siránkozva áhéroznak: néha örömmel énekel-
nek, néha térdet fejet haytnak, ugymint a' JESUSNAK ne-
vezetire, Phil. 2. és ekképpen mindeneket illendő szép
rend tartással cselekeszünk, szent Pál Apostolnak tanéttá-
sa szerént, 1. Cor. 14.

VIII. A'

VIII. A' Gyülekezetben való Isteni szolgálat után há-
zunknál és házunk kívül is foglalatossak vagyunk minden
kegyes és idősféséges dolgokban, megh emlekezzvén Iste-
nünknek ime parancsolattyáról: *Ez igék*, ugymond Moy-
ses, *mellyeket e' mai napon parancsolok néked, legyenek szived-
ben, és gyakorollyad azokat a' te gyermekid előtt, és szoly ezekről,
mikor a' te házádban ülsz, vagy mikor uton jársz, és mikor ágyad-
ban le fekszel*, Deut. 6. v. 6. Item, Deut. 11.

Házi gaz-
dáknak cse-
lédgyekre
való lelki
gondvisé-
lések.

IX. E' sz. Gyülekezet hogy ne láttassék latroknak tár-
saságának lenni, a' Publicanufokat és nyilván való bűn-
ösöket, mineműek a' lopók, tolvajok, paráznák, gyilkosok,
Isten káromlók, &c. közzülünk az Egyházi hatalom által
ki tiltyuk, miglen életeket meg jobbittják, és a' peniten-
tiának gyümölcsét teremtik: követvén szent Pál Apostol-
nak cselekedetét, kia' Corinthusbeli Ecclesiából ki tiltot-
ta a' paráznát, 1. Cor. 5.

A' sz. gyü-
lekezetből
ki tiltatnak
a' Publica-
nufok.

X. E' szent Gyülekezetünk láttatos, tündöklő, virág-
zo a' békeségnek idején: de a' habok miat mikoron há-
borgattatik az Ur Christusnak hajocskája, akkoron avagy
buydosunk, mint Illyés Proféta régemben, Achabnak és
Jezabelnek kegyetlensége előtt, 1. Reg. 19: avagy egyik
várasbul másua futunk, JESUS Urunknak tanétása szerént
Matth. 10: avagy éjel járunk Nicodemussal egyetemben,
Joh. 3: avagy mint az Urnak tanétványi a' Sidoktul való
féltekben házban rekeszkedünk mi is, Joh. 20: néha lap-
pangunk, mint ama' hét ezer férfiak, kiknek térdek megh
nem haylot a' Báál előtt, 1. Reg. 19: néha a' bálványozó Si-
dok között lakunk, Es Daniel Prophetával titok helyen
imádgjuk a' mi Istenünket, Dan. 6.

E' sz. gyü-
lekezet né-
hamegőz-
latik.

XI. A' szent Gyülekezetben idegen nyelven nem szol-
lunk, hanem a' melyben születettünk, hogy mindenek
értsék a' tanításnak, imádságnak, és a' Szentségeknek, és

Idegényel-
ven nem
szollunk a'
gyüleke-
zetben.

A 3

az éne-

az énekeknek igeit: mikoron pedig valamely szo idegen nyelven mondatik, az együgyű községnek kedveért meg magyaráztatik, hogy abból épületet vehessen. Követtyük peniglen e' dologban nem a' magunk okosságát, hanem szent Pál Apostolnak tanéttását, ki imígyen szollot *1. Cor. 14: Kivánnjátok a' lelki ajándékokat: de mindennel inkább hogy írást tudgyatok magyarázni: mert a' ki nyelveken tud szollani, nem embereknek szol, hanem Istennek, mert senki nem érti, noha Sz. Lélek által titkos dolgokat szol: a' ki pedig írást magyaráz, az, embereknek szol, épülesre, intésre és vigasztalásra: a' ki idegen nyelven szol, magát építi: a' ki pedig írást magyaráz, a' gyülekezetet építi: nagyobb az írás magyarázó, hogy nem a' ki nyelveken szol, hanem ha meg magyarázza, hogy a' gyülekezet épüllyön, &c.*

Egy izben
nem soká-
ig tart a'
szent gyü-
lekezet.

XII. Egy izben a' sz. Gyülekezet nem tartoztatik sokáig, hanem egy vagy két oraig lévén foglalatos az Isteni szolgálatban; annak utánna meg áldatik az Egyházi embertől, és el őszol, miglen bizonyos órákon avagy napokon viszontagsággal őszve gyülekezik. Minek előtte penig el őszolna, könyörgéssel, hálaadással, és énekléssel végzi el Isteni szolgálattját, és azzal mutattya meg, hogy nem unalmas, izetlen, s-kedvetlen, hanem áhétatos volt az ő cselekedetiben.

II. R E SZ.

AZ SZENT GYÜLEKE- zetnek helyéről és a' Tem- plomokrol.

I. Szoktunk az Isteni szolgálatért Templó-
bá, avagy más közönséges tisztességes helyekre ősz-
ve gyülekezni: Mert régebbe, Isté ő főlsége paran-

Isten pa-
rancsolta a'

csolta

csolta volt Moysesnek, hogy gyülekezetnek Sátorát építene; melyet ő meg épített, *Exod 40.* A'nak utánna Sz. Dávid is parancsolat nélkül, maga áhétatos indulattya-
bul, a' frigy lánának csináltara Sátor, *2. Sám. 6.* Akara Templomot-is építeni, de Isten nem akará: hanem ezt mondá néki, hogy az ő fia Salamon építi azt meg, *1. Reg. 6.* melyet véghez-is vin, és nagy készülettel megh csináltatá, *1. Reg. 25.* mely midőn sok idő múlva meg égettetet volna, ujonnan meg építettet a' Babyloniai fogságbul megh szabadult Sidoktul, Zorobabelnek gondviselése által, *1. Efd. 3.* E' Templomhoz valo közönséges gyülekezetek a' Sidoknak háromszor volt éftendő által, *Deut. 16.* A' Jerusalembélieknek penig mindennapi gyülekezetek lehetet abban a' Templomban. Volt Synagoga-is a' Templomon kívül Jerusalembenn-is, kiről Idvőzitőnk szollot, mondván: *En tanétek vala mindenkoron a' Templomban és a' Synagogában, Joh. 18.* Jerusalemben kívül is Sido országban voltanak Synagogák; mert olvastuk hogy *J e s u s* Urunk el kerülven egész Galiláát tanít vala az ő Synagogájokban, *Matth. 4.* és feddette az Írás tudókat és Pharisausokat, kik a' Synagogákban a' fő fő helyeket kévánták, *Matt. 23.* Christus Urunkhoz a' Templom és Synagogák kívül egyéb helyekre-is gyülekeztenek az ő halgatoi, ugymint, hegyre, *Matth. 5.* mezőre, *Joh. 6.* házhoz, *Matth. 9.*

Hasonlóképpen a' szent Apostolok-is, az ő tanítványival egyetemben, föl mentenek Jerusalemben Templomában, és nem szüntének abban tanétani, *Act. 2. v. 5.* Szent Péter és szent János föl mennek a' Templomban imádkozni, *Act. 3.* Szent Pál Damascumban a' Synagogában predikállot, *Act. 9.* Ephesumban peniglen egy Tyramusnak Scholájában predikállot a' gyülekezetnek, *Act. 19.* Romában a' maga szállásán tanétotta a' keresztyéneket, *Act.*

gyüleke-
zetnek he-
lyét.
Sz. Dávid
épített Sá-
tort a' frigy
lánának.
Salamon
építetté a'
Jerusalembé-
li templom-
ot.

A' Templó
kívül is Syn-
agogák
voltanak
szer-
te.

Hegyen,
mezőn, ház-
nál-is volt
a' gyüleke-
zet.

A' régike-
ref. tjének-
is építet-
tenek tem-
plomot.

A' botrán-
koztatóké-
peket ki kel
tiszteltani
a' templo-
mokban.

A' templo-
mokat a'
képek miatt
nem kel el
rótani, sem
az oltáro-
kat.

A' SZENT

28. Erre nézve a' régi kereftyének-is építettenek ország-
szerént Templomokat és imádkozó helyeket: meg emle-
keztén Istennek ő főlségének ime' mondásáról: *Az én*
házam imádságnak házának neveztetik, Esa. 56.

Mi-is azért az előttünk való kereftyéneknek jo példá-
jokat követvén, bizonyos helyekre szoktunk őszve gyű-
lekezni, a' holot Templom nincsen, ugymint arra rendel-
tetet tiszteletűsége őreg házban: Mert J E S U S Urunknak
cselekedetét mi sem szégyenlyük, ki gyakortasággal ház-
ban predikállot, a' mint immár oda föl meg hallottuk.

II. A' botránkozásra nagy alkolmatosságot ado képe-
ket a' Templomokból ki tisztéttyük, Istennek ő főlségé-
nek parancsolattya szerént: a' réghi szent emberek-
nek-is jo példajokat követvén: kik elrontották a' Pogá-
nyoknak és a' Sidoknak bálványokat, kápolnájakat, oltá-
rokat, Exod. 23. és 34. Deut. 7. A' mint hogy Moyses-is el-
rontá a' borju képet a' pusztaban, Exod. 32. Gedeon is a'
Báálnak oltárát, Judic. 6. Afa Király-is, 1. Reg. 15. Jehu-is
a' Báált és annak Templomát, 2. Reg. 10. Josiás Király-is
2. Reg. 23. Ezechiás Király-is az értz kigyót, melyet bál-
ványozásra fordítottanak a' Sidok, 2. Reg. 18: de azért sem
Jerusalemnek Templomát, sem az Oltárokat, a' bálvá-
nyozásért el nem rontá Ezechiás Király, hanem meg tisz-
tétá és a' Papokat beikratá, 2. Chron. 19. Manasses Ki-
rály-is a' bálványozásból meg térésének idején nem ronta
el a' Templomot, hanem csak meg tisztétá a' bálványok-
tul, és abban áldozék Istennek, 2 Chron 23: J E S U S U-
runk is latroknak barlangjának mondotta a' templomot:
mindazáltal meg tisztétván ugyan abban tanétot, Joh. 2.
Az ő szent Apostali-is gyakortasággal oda mentenek Iste-
ni szolgálatra. Mikor azért Isten ő főlsége nekünk is E-
leinktől reánk maradot templomokat kezünkhez juttat,

azokat

GYŰLEKEZETNEK HELYERŐL.

9
azokat el nem rontjuk; hanem csak a' botránkoztató
képeket rőtyük el az együgyű kőtségnek szemé elől,
hogy azokat ne tisztelje, térdet fejet nekik ne haycon,
és az Ur Istent ollyannak szívében ne gondolja, a' mine-
műnek a' külső ábrázat mutattya: Mert nyilván való pa-
rancsolattya Istennek ez: *Ne csinály magadnak faragot ké-
pet, és semminemő hasonlatosságot valamely ábrázatra, ki fön-
menyben, vagy itt alát a' földön, avagy a' föld alát a' vizekben
vagyon, meg ne haycsad te magadat azok előtt, se tiszteljed, se
imádgjad*, Ezod. 20. Szent David-is így szól: *Szégyent val-
lyanak minnyájan a' kik imádgják az ő bálványokat, és dicseked-
nek az ő faragot képekben*, Psal. 96.

III. Ujjonnan-is építettünk Templomokat, né annyira
ezüsttel, arannyal, vagy drága kővekkel és egyéb czközök-
kel ékesítvén azokat, mint törvény szerént való igaz I-
steni szolgálattal és tisztelettel. Mellyekben a' szent Sa-
cramētomnak osztoztatására való Oltárokat-is építettünk,
körösfőtől ő helyt-is, Predikállo székét-is, Chorust-is, az az,
Eneklő seregnek való helyet.

IV. Szentellvük peniglen a' mi Templominkat nem a'
teremtet állatoknak, ugymint, Angyaloknak, és a' megh
holt szent embereknek nevekre: hanem a' Szent Három-
ság egy Istennek nevének dicsőségére: Mert ő magának
mondotta Esaiáshál, c. 56. így szolván: *Az én házam imád-
ságnak házának mondatik*. Salomon Király felől-is így va-
gyon meg irván, 1. Reg. 6: *Kezde házat építeni az Istennek*.
Szent Dávidnak-is ezt monda az Ur Isten: *Avagy te épít-
tesz-e ennékem házat?* 2. Sam. 7. *a' te holtod után a' te magod,*
Salomon tudnia illik, *az épít házat az én nevemnek*.

V. A' meg szentelésben penig illyetén modot és rendet
tartunk: Mi Egyházi emberek bizonyos napot rende-
lünk, valamely ujjonnan építettet Templomnak megh

Ide való,
Hab. 2. 18.
A' faragot
kép hazug-
ságnak ta-
nétoja.

Zach. 10. v.
2. A' ké-
pek hazug-
ságot szol-
lottanak.

Jer. 10. 8.
Lignum est
eruditio va-
nitatum.

Uy Téplo-
mokat-is
építünk.

Oltáro-
kat-is.

Istennek
szétteltyük.

A' megh
szentelés-
nek cere-
moniái.

B

szent-

szentelésére, és arra a' hagyot napra számossan gyűlünk össze, mind Egyházi s mind köz emberek, és arra a' napra igaz böytöt (minden ételtől italtul magunk megh tartoztatását) hirdetünk, és az napon, Salomon példáját követvén, be megyünk a' Templomban nagy áhétatos dicséretekkel, és hála-adásokkal, imádkozunk, predikációt az napon kétszer vagy háromszor-is tészünk a' Templomban. Az Oltáron, minek utánna meg szenteltet, az Ur Vacsorájának szentségét osztogattuk, és ugyan akkor a' szent Kőrösztséget is ki szolgáltatjuk, és az Isteni szolgálatnak több részeit is véghez viseljük: Igy vagyunk meg írva Salomon Király felől, hogy *imádsággal és áldozatokkal szentelte meg az úy Temolomot*, 1. Reg. 8. és a' több sz. Királyok is, ugymint, Ezechiás, Manassés, meg térése után, igaz Isteni tisztelettel szentelték meg a' meg förtőztetett Templomokat, a' mint oda föl is emlégettük.

Az Isten jelen vagjó az templomokban.

VI. Nem azért építünk Istennek Templomokat, mint ha azokban akarnánk ő fölségét úgy be rekesztetni, mint ember a' maga házában be rekesztkedik: mert ilyen módon ő fölsége a' kézzel csinált templomokban nem lakozik, 1. Reg. 8. v. 27. mind az által fogadta ő fölsége, hogy jelen léssen ott a' holot tiszteltetik: mint a' Moyses gondvifélése által építettet Sátorban lakozot, és onnan adot feleletet: melyet midőn föl állót volna Moyses, az Isteni dicsőség meg telé azt, Exod. ult. és a' Salomon Templomát is az Isten meg telé dicsőséggel, 1. Reg. 8. és fogadta hogy ott meg halgattya könyörgéseket az ő hiteinek: J E S U S Urunk is lám azt fogadta, hogy az ő nevébő valahol csak ketten *avagy hárman össze gyülekezünk is, ott léssen velünk*, Mat. 18.

Miért hívattatik Szentegyháznak; mert nyilván vagyunk, hogy az

égő

égő csipke bokorbul szollo Istennek jelen lérejét szentnek mondatot a' hely mellyen állot Moyses, Exod. 3. Szentnek neveztetet ezen dologért a' Sion hegye is, Pf. 15. Josuenak is a' mely helyen az Isten Angyala meg jelent szentnek mondatot, Jos. 5. A' Templomnak nap kelet felől való részét, melyben az oltárt szoktuk építeni, nevezzük Sanctuariumnak, főképpen azért, hogy az Ur szentséges testének és véreinek Sacramentoma ott osztogattatik és vétetik.

Sanctuarium.

VIII. A' Templom kívül keretést is építettünk a' hol lehet, hogy a' barmok közel hozzá ne járulhassanak, és azt Cymeteriumnak, avagy, a' mint a' község szól, Cinterimnek, az az, aluo helnek hívjuk; mivel hogy közönséges szokás szerént a' mi halottinkat ott temettük. A' Moyses is Istennek parancsolattyaibul határt rendelt volt a' Sinai hegy környül, mellyen nem volt szabad akkor még embernek is által menni, sokkal inkább a' barmoknak, Exod. 19. Volt illetén keretése a' Salomon Templomának is.

Cintralim, vagy Cinterim.

IX. A' mi Templominkban nem szükséges a' Sidoktul vet, vagy a' Pogányoktul származot nappali gyertyagyújtás: mely helyen tündöklék az igaz kőrösztyeni tudományak, és a' jo cselekedeteknek fényessége, szent Davidnak és Christus Urunknak tanítások szerént: *Az én lábomnak szövénnek a' te igéd, és az én ösvényimnek világa. A' te beszédidnek magyarázattya meg világosit es értelmet ad a' kisimyeknek: igen tüzes a' te beszéded, és a' te szolgád szerette az*, Pfal. 118. Item: *Ti vattok a' világnak világossága, úgy világoskodgyek a' ti világosságotok, hogy látván az emberek a' ti jo cselekedeteket, dicsőítsék a' ti atyátokat, ki mennyekben vagytok*, Matt. 5. A' Kőrösztlő János égo és világos szövénnek vala: ti penig csak ideig akartatok örülni annak világának, Joh. 5. Szent János Evangelista is, *Látek*, ugymond, *bé*

Az égő gyertya helyében az Evangelium tündöklék a' mi templominkban.

Apoc. I. v
12. 13. 16.
20.

Karapolo
viz nem kel
a' mi tem-
plomink-
ban.

Az U^R
Christus-
nak vére,
nem a' ka-
rapolo viz
tisztát meg
a' bűnből.

A' réghi
szenteknek
csontoc-
sáit né tar-
tyuk tem-

12

A' SZENT

gyerttya tartót, és a' hét gyertya tartó közöt hasonlatost az em-
bernekfiához. Valának pedig az ő kezében hét csillagok; melye-
ket így magyaráza meg: A' hét Csillagok a' hét gyülekezetnek
Angyali, és a' mely hét gyerttya tartókat láttál, a' hét gyülekeze-
tek: A' Templom tehát a' hiveknek sz. gyülekezetekkel,
és Isteni szolgálattal tündöklék és világoskodik.

X. A' mi Templominkban Kőröfztségre való vizet
tartunk, karapolo vizet pedig (a' réghi Sidoknak modgyá-
ra) mely minket meg szenteltyen, és bűneinket roluunk el
mossa, nem tartunk; mert úgy hiszszük a' mint szent Pál
Apostal tanit, I. Cor. I. 30. Az Istentől vattok ti, a' JESUS
Christusban, ki let minékünk Istentől bölcsesség, igazság, szentség
és váltáság. Item, I. Cor. 6. v. 10. 11: Sem a' lopók, sem fosz-
nyok, sem részegesek, sem szidalmazók, sem ragadozók az Isten
országának öröksejét nem bírják. Ilyenek voltakok pediglen né-
mellyek, demeg mosattatok, meg szenteltetetek, meg igaz étatta-
tok az Ur JESUSNAK nevében, és a' mi Istenünknek lelke által.
Ité, Heb. 9. v. 13. 14: Ha a' bikáknak és bakoknak vére, és az úszó
borjunak hamva, el hintettetvén a' tisztátalanokra, meg szentel-
te őket az ő testeknek tisztátalanságára; mennyivel inkább a' Chri-
stusnak vére, ki az örökken való lelek által, önnön magát, ártat-
lan lévén, meg áldozta az Istennek, meg tisztéttya a' ti lelketek
ismeretiti a' meg holt cselekedetektől, hogy szolgáljatok az élő I-
stennék. Szent János is így tanét bennünket, I. Joh. I. v.
7. & 9. A' JESUS Christusnak az ő fiának vére tisztét
meg minket minden bűnökkül. Item, Ha meg vallyuk a' mi bű-
neinket, hív és igaz az Isten, hogy meg bocsássa minékünk a' mi
bűneinket, és meg tisztécsen minket minden hamiságtul.

XI. A' mi Templominkban nem tartunk szent erek-
lyéket, hogy azoktul várnánk nyavaláinkból való csodá-
latos meggyógyulásokat; hanem a' réghi szent Martyro-
moknak, kik a' Krístus nevéjért, és a' kőröfztyéni hitnek

vallá-

GYÜLEKEZETNEK HELYERŐL.

13

vallásáért véreket ki ontották, azoknak hírókben való ál-
latatóságokat, szénvedéseket és egyéb jo cselekedeteket
hirdettyük e' mostani embereknek tanúságokra: Így con-
mendálá Christus Urunk Moysesnek nem holt tetemét,
hanem tanétását, mondván Joh. 5. v. 46: Ha hinnétek Moy-
esszek, hinnétek talám ennékem-is, mert a' Moyses én rolam szol-
lot: Abrahám felől-is így szolla: Ha Abrahám fiaí volnátok,
az ő cselekedetét cselekednétek, Joh. 8. v. 39. Item, Az Abra-
hám a' ti Atyátok nagy kívánsággal kívánta látni az én napomat,
látta és örvendezet, v. 56. Kőröfztőlő szent Jánosnak testét
el temették az ő tanétványi, koporsóban helyhezttetvén,
Marc 6 v. 20. Szent Istvánét-is hasonloképpen, Act. 8.

XII. Imádságnak okaért, avagy bűneinkért való elég
rételért, avagy fogadás tételnek be tellyesítéséjért, avagy
testi nyavaláinkból való meggyógyulásunknak okaért,
mészte földön való templomokhoz, kápolnákhöz, avagy
egyéb helyekhez Celbe, Talba, Csefztakoba né megyünk
szarándokságot járni: mert, Jesus Urunknak tanétása sze-
rént, el jött az idő, melyben sem a' heggyen, sem Jerusalemben nem
imádgátok az Atyát, Joh. 4. v. 21. Ísmeg, Valahol ketten avagy
hármán öszve gyülekeztek az én nevemben, én is ott vagyok.

XIII. A' Templomokat kívül, fön álva, avagy térden
csuszva mászva nem kerüllyük ahétatos imádságnak oka-
ért, hanem belől megyünk az Istennek imádsására, a' Pu-
blicanussal egyetemben, ki a' Templombantávu meg ál-
lapodván imádkozék, Luc. 18.

XIV. A' mely része a' Templomnak Sanctuariusnak
hivattatik, nem csak az Egyházi rendnek, de az Isten felől
köz rendnek-is nem tilalmas oda menni, nem csak a' szent
Sacramentomoknak ki szolgáltatófoknak idején, hanem
egyébkor-is, vagy az Evangéliomnak hallásakor, vagy i-
mádságnak idején, csak hogy illendő bősüllettel vísfellyék

plominkbá
legítsegh-
nek okaért

Szarán-
dokságnak
okaért me-
sze való té-
plomok-
hoz nem
megyünk.

Matth. 18.

A' templom-
okat ki-
vül nem ke-
rüllyük.

Sanctuari-
umban va-
lo menetel.

B 3

mago-

magokat, hogy az Oltár körül forgodo Egyházi embernek szorosságot és akadékot ne tegyenek. Ennek penig el távoztatására nehut rostelllyal be rekesztetik, az illendő öltözetrel föl ékesítetett szent oltár, hogy valamely gombba ahoz ne támaszkodgyék, menyivel inkább reá ne üljön, és még csak süvegét se tegye az Urnak asztalára, mely a Szentségnek ki szolgáltatására szenteltetett oltár.

XV. A' hol mod vagy on a' dologban, nagy gyülekezetekben, hogy az oltári szentségnek mind két részét hamaréb vehesse a' nagy fokaság, két Egyházi személy áll az oltárnak két szégeletin, és akkor az oltárt megkerüli a' körség, a' Sacramentomnak egyik részét egyiktől, s a' másikat a' másiktól hogy vehesse, szabad lévén véle a' hétéatoságából offerál, az az, ajándékot ad az oltárra az Egyházi embernek, de valami babonaságért nem engedgyük az oltár kerülést.

XVI. Meg fertőztetik az Istennek szenteltetett Templom, a' hitetlen bálvány imádo Pogányoknak és Sidoknak s hittől szakat Eretnekeknek jelen léteikkel, bálványozásokkal, és még a' körösztyéneknek is istentelen cselekedetekkel, mineműek a' gyilkosság, paráznaság, mellyekről mondotta Urunk a' Sidoknak, hogy az imádságnak házáat latroknak barlangjává tették, Luc. 19.

XVII. Ujebben köl azért szentelni, mind a' pusztságnak urálatoságából föl építetett, s mind a' meg fertőztetett Templomokat, hogy szent helyek legyenek: de akkoron keveseb ceremoniákkal élhetünk, foglalatoslák lévén főképpen az imádságokban. Gratian. de Consecr. dist. 1. c. Si motum: Si homicidio, vel adulterio Ecclesia violata fuerit: diligentissime expurgetur, & denuo consecratur. Item, ex Concilio Nicano, c. Ecclesiis semel Deo referat statutum fuisse, reconsecrandas esse Ecclesias, propter diætas cau-

Oltárkerülés néha nem tilalmas.

Templomnak megfertőztetése.

Ujabb szentelése a' Templomnak.

fas

sas, si tamen, inquit, fidem Sanctæ Trinitatis tenuerint, qui eas consecraverunt. Idem Gratian. dist. 1. c. Ecclesias) expresse testatur, Ecclesias Arianorum, divinis precibus & operibus, absq. ulla mora precipi, ut consecrentur.

Rodolphus Hospinianns, de Templorum Consecr. l. 4. c. 2. Quæ ratio reconciliandi Templa, inquit, hodie adhuc optima foret, nimirum, si quod in his tetrum facinus esset admissum, meritis pœnis fontes afficerentur, & culpa publicis pariter ac privatis precibus depelleretur.

III. R E SZ.

AZ TEMPLOM SZENTELÉSben valo Ceremoniáknak rendiről.

AZ Püspök, vagy a' képebeli, a' hozzá tartozo Egyházi rendel, a' Chorussal avagy az éneklő sereggel, és az egész Ecclesiával, s a' körséggel egyetemben, gyülekezék a' Parochiához, holot legyen az Isteni szolgálat illetén rendel:

I. A' Chorus énekellye az 122 Psal. Eörl mi szívünk; és, Szent az Atya Isten, &c.

II. Az Egyházi emberek ketten mondgyák ének szoval imez Invitatoriumot, a' többinek kezekben lévén minden Egyházi elszközők, mellyeket a' Templomban köl be vinniek.

Vers. Az mi segedelmiünk legyen az Urnak nevében.

Resp. Ki teremtetette a' mennyet és a' földet.

Chor. Amen.

Vers. Mindenkoron az Ur Isten legyen mi velünk.

Resp. Az ő Sz. Fiával és Sz. Lelkevel egyetemben.

Chor.

I. Rész a' Templomnak kívül valo cselekedetekből áll.

Vid. 1 Reg. 8. v. 2.

Chor. Dicsőség legyen Atyának, és Fiának, és Szent Lélek Ur Istennek.

Miképpen kezdetben dicsőséges vala, mostantul fogva mind örökkön örökké, Amen.

[Térdre esvén kezeiket mondani.]

III. Egyik Egyházi ember fön álva, halkal, fél szóval, olvassa el az 12 Soltárt: Föl emelem az én szemeimet a' hegyekre, &c.

IV. A' Püspök, vagy a' képebéli, imádkozzék, ilyen módon megintvén a' községet:

Imádgjuk az Ur Istent, [Efséktérdre azon közben.]

1. Reg. 6.

Esa. 66.

VR Isten mi mennyei szerelmes szent Atyánk, örvendetes szí-
vel lélekkel vallást teszünk szent fölsegedről. Kit noha sem
a' magas eget be nem foghatnak, sem a' széles föld meg nem ha-
tározhat: (mert teneked az égh ülő széked, és a' föld lábaidnak
samolya, a' mint Esaiás szent Propheta erről tanubizonságot té-
szén) mindazáltal melloztattál Ur Isten az embereknek fia-
ival egyetemben e' földnek szímen lakozni, és e' világon magán
valo szent helyet magadnak választani, holott a' te neved segitsé-
gűl hívattasék, és imádtasék a' te körösfyén Anyaszentegyhá-
zadtul: e' mai örvendetes napon buzgo szível lélekkel könyör-
günk szent fölsegednek, ó menybéli nagy Isten, hogy kegyelmes
szemeiddel tekincs mi reánk alázatos szolgálóra és szolgáló leá-
nyidra; kik örvendetes szível lélekkel a' te nagy nevednek épít-
tetet Templomban készülünk, holot térdeinket meg haytván i-
mádgjuk Isteni fölsegedet: adgy a' te népednek lelki buzgoságot
és lelki nagy áhétatóságot, hogy örömmel, vigassággal, és Isteni
félelemmel mennyünk a' te haylékodban. Oh kegyelmes nagy
Ur Isten vegyed mi tőlünk kedves áldozat gyanánt a' mi áhétatós-
ságunkat, ki régenten a' te hű szolgálódnak szent Dávid Királynak
ilyetén csak jó szándékát is, hogy Isteni fölsegednek házat épé-

csen,

csen, jó neven vetted, és Salomon Királynak ily kegyes cselekedé-
tit, ki az ő Atyának Dávidnak jó szándékát veghez vitte, nagy
tisztelletes bocsület gyanánt veded. Aldot légy Ur Isten mi töl-
lünk, mostantul fogva mind örökké, ki a' mi Atyáinknak ilyetén
jó szándékokat mi általunk gyarloe emberek által veghez vitted,
nem a' mi dicsőségünkre, hanem a' te sz. nevednek örökké való
dicsőségére. Teneked adasék Ur Isten minden dicséret, dicsősé-
g, tisztesség, hála-adás mostantul fogva mind örökké, nekünk
penig szegény bűnös embereknek orczáknak pirulása, kik ha
minden jokat meg cselekedhetnénk-is, haszontalan szolgálók va-
gyunk, és a' mivel tartoztunk az t cselekesz szűk meg. Aldot légy
Ur Isten szent Fiaddal és szent Lelkoddal egyetemben, ki e' mai
napot minékünk örvendetesé titted, mellyen a' te néped öröm-
mel megyen a' te házadban, hogy ott hála-adásnak áldoz atyával
tisztelhyentegedet, lélekben és igazsághan szolgállyon Isteni föl-
segednek. Ald meg Uram a' te népedet, mely a' te szent tisztele-
tedben jelen vagyon. Légy kegyelmes Uram minékünk, és enged-
gyed, hogy a' mint örömmel mostan készülünk a' kézzel csinált
Szentegyházban, ez életnek utánna az örökké való haylékokban
örvendezhesünk, a' te mennyei Szentegyházadnak lako helyei-
ben, mellyeket elkészíteni mennyekben fölment a' te szerelmes
szent Fiad, a' mi Urunk J E S U S Christus: ki te veled és a' sz.
Lélek Istennel egyetemben él és uralkodik mostantul fogva mind
örökkén, Amen. Mi Atyánk, &c.

Luc. 17.

Joh. 14.

Vid. 1. Reg.
8. v. 3. 4. 5.

V. Az Egyházhoz való edényeket, Bibliákat és aján-
dékokat, az Egyházi emberek kezekben vivén processio-
val ízép rendel indullyanak hajadon fővel, előtrők bo-
csátván a' Chorust, a' ki föl szóval énekellye: El be me-
gyünk nagy örömmel, fölsegés Isten, &c.

VI. A' Cimiteriomon belől, a' Templom aytaja előt,
tárvul meg állapodván az egész szent gyülekezet, megént
legyen ott az Isteni szolgálat ilyen rendel és moddal:

C

I. Az

1. Az Invitatorium megént elől kezdésék versék szerént.

Vers. A' mi segedelmünk legyen az Urnak nevében.

Resp. Ki teremtette a' mennyet és a' földet.

Chor. Amen.

Vers. Mindenkoron az Ur Isten legyen mi velünk,

Resp. Az ő sz. Fiával és sz. Lelkovelegyetemben.

Vers. Dicsőség legyen Atyának, és Fiának és sz. Lélek Ur Istennek. Mikeppen kezdetben dicsőséges vala, mostantul fogva mind örökké, Amen.

Vers. Ha az Ur Isten nem építi a' házat:

Resp. Heában fáradnak a' kik azt építik.

Vers. Ha az Ur Isten nem őrizi a' várást:

Resp. Heában vigyáznak az őrizők.

2. Föl szoval olvastassék el a' köz népnek hallására

Pf. 84. Mely igé szerelmetessék a' te haylekid ő feregeknék Ura.

3. A' Püspök, vagy a' képebéli, imádkozzék, ezt mondván:

Imádkyuk az Ur Istent.

O J E S U S Christus elő Istennek szent Fia, öröndetes szemeinkkel nézven a' te Szentegyházadra, vallást teszünk sz. folségedről a' te szent Prophetáiddal egyetemben, hogy te vagy ama' kő, melyet noha az építők meg vetettenek, mindazonáltal lettél a' körösfátyéni Anyaszentegyháznak szegelet köve; Te vagy Ur J E S U S Christus, a' szent Danielnek látása szerént, a' nagy hegyekről kéz nélkül le szakadot kő, ki meg rontasz minden ellened volo hatalmasságokat: Te vagy amaz erős lelki kőszikla, melyet a' Moyses vesz szájával meg sújt, melyből élő vizek folyának ki a' szomjuhozoknak testi lelki italokra: Te vagy amaz erős kőszikla, melyen építetted a' te Anyaszentegyházadat: Te vagy az erős és megmozdulhatatlan fundamentom: Halálat adunk szent folségednek, a' kinek segítségével láttuk

nagy

nagy örömmel szent Templomodnak erős fundamentomtól, láttuk magas kő falait, láttuk állandó és erős oszlopot. Oh Szent Háromság egy Isten, a' kinek tiszteletire építetted e' Szentegyház, kérünk tegedet, tekéncs erre kegyelmes szemeiddel, a' ki nem aluszol, sem nem szunyadozol, mert vigyázván őrized a' te szent népedet: Könyörgünk szent folségednek, hogy őrizzed és oltalmazd a' te szent Templomodot, hogy erre többé ne következzen a' pusztaságnak utálatossága, és ez imádságnak háza soha ne lehessen latroknak barlangja. Oltalmazd Ur Isten egbi háboruk miat valo romlását, menjűtő kőveknek kár tetelitül: Oltalmazd Ur Isten tűztől, gyulladástól, ellenségnek pusztításától. [Oh körösfátyán meg feszített Ur J esus Christus, a' te körösfátyódnak jegyet, és a' körösfátyán leti győzedelmednek emléket láttuk a' Templomnak tetején: Azért háláado szíved hirdettük diadalmas voltodat, ki a' körösfátyán meg győzted a' pokolnak kapuit; es kerünk tegedet, oh J esus mi Idvőzítőnk, hogy távozzanak el mi tőlünk a' mi ellenségeink, távozzanak el a' Sátán minden ő feregével e' Szentegyházról, és a' te őriző Angyalidnak táborá legyen mi környűlöttünk.] Ald meg Uram a' te népedet, melybőlki buzgoság gal ezüstöt, aranyat és egyéb ajándékot szabad jo akarattjából, jo szíved adta a' te Egyháznak épületire és ékecségére. A' te híveidnek adakozások legyen Ur Isten emlékezetben szent folségednek előtte, mind e' világon s mind a' más világon, ki a' jo teteményeknek jutalmát el nem veszted: A' te mennyei szent áldásod szálán ő reájok, és az ő maradvékjokra: Cselekedgyél Vram ígérte szerént irgalmasságot ez eriziglen azokkal, a' kik teged szeretnek, és szent parancsolatokat meg őrizik. Halgass meg Vr Isten könyörgésünket, tellyes be szent ígérteket, ad meg szívünknek buzgo kívánságát, a' te Szentednek az Idvőzítő Vr J esus Christushnak érdemejert, A M E N.

Vers. 1. Dicsőség tenéked Atya mindenható Vr Isten.

C 2

Dicsőf-

Ha körösfátyó
letzen a' te-
plom tete-
jén úgy kő-
cséket mó-
dani,

Exod. 20.

Térdre es-
vén mond-
gya a' Cle-
rus.

Pfál. 128.

Főn álva
halgassa a'
kőcségh a'
Soltart.
O feregek-
nek Istene:
Az imád-
kozás tér-
den álva
legyen.
Matth. 21.

Dan. 2.
Exod. 17.
1. Cor. 10.

Matth. 16.

II. Réfz
áll a' Tem-
plomban
valo csele-
kedetek-
ből.

2. Dicsőség teneked meg válto Fin Ur Isten.
3. Dicsőség teneked meg szentelő sz. Lelek Ur Isten.
4. Dicsőség teneked szent Háromság egy Isten.

VII. A' Templomban be menvén az egész Ecclesia.

1. A' Chorus énekellye: Téged Isten dicsérünk.
2. Az ajándékok és az edények az ő illendő helyek-
re le tétessenek az éneklés közben, ugymint:
1. A' Predikállo székre szőnyeg és szent Biblia.
2. A' Kőröszőlő helyre réz medence és abban viz.
3. Az Oltárra szőnyegek, abroszok, és a' Kelyh tá-
nyérával együtt, az Urnak szent Vacsorájához készítet-
tet kenyérrel, borral, s ezekhez rendeltetett edények-
kel egyetemben, mellyek tiszta gyolcsbul valo keszke-
nőkkel be fődöztesse, &c.

VIII. Az éneklés el végezödvén, az Egyházi embe-
rek a' helyeknek, ajándékoknak, és az edényeknek meg
szentelésében ilyen modot tartsanak:

1. Az Invitatoriumot meg elől kezdgyék versek sze-
rént.

Verf. A' mi segedelmiünk legyen az Urnak nevében.
Resp. Ki teremtetted a' mennyet és a' földet. Ch. Amē.
Verf. Mindenkoron az Ur Isten legyen mi velünk.
Resp. Az ő sz. Fiával és sz. Lelkével egyetemben.
Verf. Dicsőség legyen Atyának, Fiúnak és szent Lelk Vr
Istennek.

Resp. Míképpen kezdetben dicsőséges vala, mostantul
fogva mind örökké örökkén, Amen.

2. A' Kőröszőlő hely környül meg állapodván egy
az Egyházi emberek között, olvassa ez Evangeliumot,

Matth. 3. à v. 5. — ad finem;

Akkor ki mennek vala Jánoshoz mind az egész &c.

Avagy, Matth. 28. à v. 18. ad finem.

Consecra-
tio Bapti-
sterii & a-
quæ.

Járul-

Járulván Jesus Urunk az ő tanítványihoz monda, &c.

3. A' Püspök imádkozzék ezt mondván:

Imádkyuk az Ur Istent.

OH JESUS Christus élő Istennek szent Fia, ki büntelen lé-
vén a' bűn's emberekkel együtt méltoztattal a' Jordan vi-
zében meg keresztelkedni: ki tennén magad is mint Istentől szent-
tetet fő Papunk szent Lélekkel és tűzzel keresztelsz, ki szent
véred hullásának érdemével minden mi bűneinkből meg tisztí-
tasz, a' viznek és szent Léleknek általa ujonnan szűlsz beármé-
ket, kerünk tégedet ő Jesus Christus, hogy a' töled rendeltetett el-
ső Sacramentumnak, a' szent Kőrösztségnek, ez helyet, edényét
és vizét Isteni hatalmas erőnek általa tisztíts meg, áld meg,
szenteld meg, hogy valakik e' szent helyen meg mosogattanak
a' szent Háromság Istennek nevében, azok mindnyájan ez ujon-
nan születésnek fordöje által, mint ama' Syriabeli Naman az ő
pokloságából és utálatosságából, ugy ezek a' bűnből meg tisztul-
lyanak, és a' közönséges keresztényi Anyaszentegyháznak társa-
ságában bevétesse, és a' mint regenten a' Jerusalemi halas-
tónak vizében, minek utánna az Isten Angyala menyből alá szál-
ván meg mozditotta azt, minden nyomorultak meg szabadulta-
nak az ő betegségekből: Azonképpen te általad Istennek Archan-
gyala Ur Jesus Christus a' kőrösz vizzel valo mosodásban, min-
denek az ő lelki nyavalyájakul meg szabadullynak, és jövendő-
ben az örök életnek boldogságára jussanak. Halgas meg Vr Isten
minket e' mi könyörgésünkben a' te szent nevednek örökkén valo
dicsőségejért, **A M E N.**

1. Az Oltár előtt térdre esvén föl szóval olvastassék
valamely capitulum im ezek között:

Gen. 28. à v. 16. — ad finem. avagy;
1 Reg. 3. à v. 3. — ad 6. avagy;
Judic. 13. à v. 15. — ad finem. avagy;

Matth. 3.

1. Joh. 1.

Matth. 28.

Tit. 3.

2. Reg. 5.

Joh. 5.

Benedicti-
o Altaris,
Menia.

C 3

Gen. 8.

Gen. 8. v. 20. Epéte oltárt Noe az Vrnak, és vön minden tiszta állatból, és minden tiszta röpöső állatból, és áldozék égő áldozattal azon az oltáron, és illatozá az Vr azt a kedves illatot, és monda az Vr az ő szívében: nem átkozom meg többé a' feldet az emberért: Jollehet az embernek szívének gondolatya gonosz az ő iffúságtól fogva, és többé el nem veszttem mind az élő állatokat a' mint most cselekedtem: ennek utánna míg a' föld leszen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, a' nap és éjszaka meg nem szűnnek.

2. A' Püspök imádkozzék ezt mondván:

Imádgjuk az Ur Istent.

OH JESUS Christus élő Istennnek szent fia Melchisedeknek rendi szerént való fő Papunk, ki nem tulkoknak és bárányoknak vérekkkel, hanem a' te szent testeddel és véreddel áldozál egy szér a' körösfafának oltárán mi erettünk szegény bűnös emberekért, mely véres engesztelő áldozatodnak emlékeztetire rendeléd az oltári szentséget, mondván a' te szent Apostolidnak, ezt tegyétek valahányszor evenditek és ivándgyátok az én halálomnak emlékeztetire. Kérünk tégedet hogy ez ujonnan rakott oltárt, mely a' te JESUS nevezetenednek tisztességére építettet, és ez oltáron levő ajándékokat, eszközöket és edényeket tisztíts meg, áld meg, szenteld meg, hogy a' te szent Sacramentomodnak, a' lelki ételnek és italnak, legyen ez oltár kész vetet asztala, hogy az ehezök és szomjuhozók, méltó készülettel ide járulván, a' te szent testeddel és véreddel rész esülhessenek, bűnöknek bocsánatjára és örök idvősegekre. Az Egyházi szolgáknak ez oltár előtt való imádságok mennyen fel, Vr Istent, te elődben, mint a' jó illatu füst, és az ő kezeknek fellemele legyen szent folséged előtt mint az estveli áldozat. Minden álnokságinkat ved el Vr Istent mi roluink, és legy kegyelmes mi hozzánk, és mikor áldozunk teneked a' mi ajakinknak tulkarval, ved jo neven mi tőlünk. Nyisd

meg

meg Vram a' mi ajakinkat, és a' mi szánk birdeti a' te dicséretedet. Nem gyönyörködöl, Vr Istent, a' véres áldozatokban, hogy azokat adgyuk teneked: az egészen égő áldozatot nem akarod; Te előtted, nagy Vr Istent, kedves áldozat a' töredelmes lelek, a' töredelmes és keserves szívet nem utáls meg. Ez oltár előtt midőn áldozik, Vr Istent, a' te néped dicsérettel, és meg adgya sz. folségednek az ő fogadási, és tégedet segítségül hív az ő nyomorúságának idején, szabadics meg Vr Istent a' te híveidet. Ez oltár előtt te általs, Vr JESUS Christus, az Istennek eleiben, viszfzük szüntelen a' dicséretnek áldozattját, és az ő szent nevetől való vallás tevő ajakinknak gyümölcsöt. Meg emlékezett Vr Istent a' te néped a' jótéteményekről, és az ő ezüstöket, aranyokat s-ekeségeket vigh szível adták e' te szent Templomodnak épületire: Legyen gyönyörűseged Vr Istent ez illyetén áldozatokban, és a' mint régenten tekintél Abelre és az ő áldozattjára: azonképpen tekincs mostann is kegyelmes szemmel a' te híveidnek jó szűből nyujtot ajándékira, és ígérte szerént, mind e' világon s- mind a' más világon legyenek jó emlékeztetben szent folséged előtt. Halgass meg Vr Istent könyörgésünket szent fiadnak az Vr JESUS Christusnak érdemejért, A M E N.

A' Predikállo szék előtt megh állapodván az Egyházi emberek illyen rendet tarcsanak:

1. Olvassassék capitulum ex Ezech. 3. a' v. 3. usq; ad 22. Item, Esa. cap. 58. v. 1. Kiáls teli torokkal, meg ne szűnnyél, mint a' trombita emeld folszodat, és mond meg az én népemnek az ő bűnöket, és a' Jácob házának hamisságát.

2. Imádkozzék a' Püspök ezt mondván:

Imádgjuk az Ur Istent.

ORökkén való szent Vr Istent, e' világhi emberek közzül ki választván minket, Eör-állókka és Vigyázókka tett el bennünket, hogy a' bűnösöknek az ő hamisságokat ki kiáltsuk, szónkat fel emelvén

Pfal. 51.

Pfal. 49.

Hebr. 13.

Gen. 4.

Cathedra
cōsecratio.

Ezech. 33.
a' v. 7. ad 15.

Ezech. 3.

Esa. 58.

emelvén mint a' hangos trombita, kérünk tégedet, tarts meg az Evangeliomnak hirdetőit, és az Egyházi szolgálókat által, és azoknak predikálások által a' veszedelemnek utárol az idvőségnek utára tértes meg a' bűnösöket. Ur JESUS Christus élő Istennek szent fia, ki eljövendő vagy ítélni eleveket és holtakat, engedgyed hogy ez ujonnan építettet predikálószékből a' te szent Törvényednek és szent Evangeliomodnak igazsága ki szolgáltaf-sék, a' te szádbul származot szent igéd tisztán és igazán hirdettesék mindenknek, a' körösztyén hitben valogyarapodásokra, és a' szent életben való nevelkedésekre. Ez itélő székek öltözeti és ékessége legyen az adakozó kegyes embereknek szent Isten-séged előtt való kedves áldozattok, és a' ki egy pohár víz italnak, mely a' te szent nevedben adatik, jutalmát igérted: áld meg Ur Isten a' jó tetteimben foglalatoságokat, hofszu életet, boldog életet, boldog ki mulást adgy Ur Isten a' te körösztyénidnek, kik az ő hiteknél bőséges gyümölcsöt teremnek életnek minden napjaiban. Halgasd meg Ur Isten könyörgésünkben a' te szenteknek az Idvözítő Ur JESUS Christusnak érdemejért, Amen.

Hebr. 13.
Matth. 10.

3. A' Predikállo székekben föl menvén egyyk Egyházi ember, tegyen rövid predikációt a' község előtt, a' megépült Templomnak végérül, hasznárol, annak megfenteltetésérül és megferrőztetésérül.

4. A' Predikatio után az egész Templomnak megszenteléséjért legyen a' predikállo székből közönséges imádság, ilyen módon szólván a' Püspök, vagy a' képebeli:

Imádgjuk az Ur Istent.

OH Imálando boldog szent Háromság, örökkén áldando egy Isten-ség, a' kinck tisztességre építettet é Szentegyház: szivünknek buzgóságából s-lelkünknek áhétatóságából, nagy halálkat adunk szent folségednek, mindennemű velünk való jótetemenyidért, mind lelkiekert s-mind testiekert, kíváltképpen pe-

niglen,

25

niglen, hogy ennyi sok szomorúságos esztendők után adtál minkünk ily bekeséges időt érnünk, melyben ez te szent Templomodot, a' pusztaságnak utálatosságából gyönyörűséges épülettel kimentettük. Aldot légy magasságban lakozó szent Vr Isten, ki a' te hivednek szíveket fel indítottad illetén jó cselekedetre: áldot légy Vr Isten, ki a' te körösztyénid szent Lelkednek általa é Templom épületire való adakozásra fel indítottad. Ezért, Vr Isten, a' te mi velünk való nagy jó tetteimnyidért, dicsőség tenéked Atya mindenható Vr Isten, dicsőség tenéked megválto Fiu Vr Isten, dicsőség tenéked megfentelt szent Lélek Vr Isten, dicsőség tenéked szent Háromság egy Isten, kinck tisztességre é Szentegyház at minden részével, mind eszközével és ékességével egyetemből, é mai örvendetes napon, ugy szentellyük, hogy legy é helyen a' téged imádo Anyaszentegyháznak szüntelen való gyülekezeti. Legyen é Templom a' te szent igédnek igazán való predikálásának, és az Vr JESUS Christustul szereztet szent Sacramentomoknak ki szolgáltatásának illendő helye: legyen a' közönséges imádságnak háza, melyben a' körösztyéni szent seregh szüntelen össze gyülekezvén tiszta szível lélekkel tenéked szolgállyon, és tited minden szükséges könyörgésben meg halgattasék. Jól tudgyuk kegyelmes Istenünk, hogy az egeknek egei sem foghatnak be tegedet, sokkal inkább nem ez ház, mely a' te nevednek tisztességre nagy örömmel építettet: mindazáltal te házad ez, és lakozzál mi velünk ebben. A' ki igaz hitből és engedelmes szübből imádkozándik é helyen, halgasd meg Vr Isten menyegben, és légy kegyelmes ő néki. Mikor vétkezendik valaki az ő felebaráttya ellen, s-könyörög é házában, mindenknek adgy Vr Isten eggyességre való szívet, elmét; Mikor bűncinkért be-kefsted az egeknek csatornáit, és nem leszen eső, mivel hogy elled vétkeztünk, és imádkozándunk é helyen, meg térvén bűninkből, halgas meg bennünket folséges Vr Isten, s-adgy esőt é földre, melyet örökségül adtál a' te népnek; Mikor kórokért, be-

2.Reg. 6.

D

tegek.

tegeért, halállal tusakodóért, uton és vizen járóért, rabokért, kesértetben estekért, és egyéb fele nyomorultakért könyörgünk, halgas meg *Vr Isten*, menyből eskönyörűly raytunk; Mikor chséglejend a földön, avagy dög halál, avagy aszály, rogya, sáska, cserebogár, kő eső, avagy valami csapás és nyavalya jár mi reánk, valaki akkor folségednek könyörög e Templomban, halgas meg menyből, a te sz. lako helyedből, sz. siadnak az *Vr Jesus Christus*-nak érdemejért. Lakozzál *Vr Iste* mi velünk, ne hadgyell bennünket, és e te sz. Templomodtúl el ne távozzál, a te gazdag sz. erelmő szemeidet, a te kegyelmes füleidet, a te irgalmas szívedet, a te hatalmas kezeidet, soha ne fordíts el és ne vond meg mi tőlünk, hogy a te Isteni nagy nevedet, a te kegyességedet, a te mi hozzáunk való irgalmaságodat, e szent Templomban, dicsérhesük, áldhassuk és magasztalhassuk. Szálljon *Vram Isten* áldásod mindenekre, valakik teneked szolgálnak, de kíváltképpen azokra, kik e szent Templomnak épületiben az ő gondviselesek, fáradságokat, munkáikat, ezüstöket, aranyokat, és egyéb fele ajándékokat cselekedettel megmutatták, szent nevednek tisztességére, és e Templomnak ekes épületire. A mint régenten a *Moyse* Prophe-ta által megígérted, mostan *Vram* tellyesécs meg minden áldásfi-dat a te népednek. Aldottak legyenek *Vr Isten* te túled a város-ban, áldottak legyenek a város kívül, házokban, házok kívül, u-ton, vizen járókbn: áldot legyen földőknek gyümölcsök, áldot legyen barmoknak faszások, áldot legyen kenyér tartó kosárok, ál-dot legyen kereskedések, áldot legyen minden munkájok. Oltal-mazd *Vr Isten* házokat tűztől, oltalmazd magokat s házok népét betegségtől, oltalmazd *Vr Isten* barmokat dögletességtől, oltal-mazd *Vr Isten* földöket égbi háboruktól, Oltalmaz *Vr Isten* mind-nyájunkat ellenségnek reánk jöveteltől, és minden kártételtől. Ez áldás szálljon menyből mi reánk az *Atya* mindenható *Vr Isten*-től, szent Fiának az *Vr JE SU S Christus*-nak érdemejért.

Benedi-
ctio.
1. Reg. 8.

Deut. 28.

Ez áldást mondom ti reátok Atyának, Fiának és a

vigaszt-

vigasztalo szent Lélek Ur Istennek nevében..

Chorus. Amen..

3. Az Urnak szent Vacsorája ki szolgáltassék. A kő-rősztségnek Sacramentoma ki szolgáltassék. Egyházhoz kelő aszfzonyállatnak legyen tanúsága és közönságes há-láadása. Es minden egyéb Egyházi szolgálatok véghez vi-tesse, valamellyek akkor kívántatnak.

Legyenek mindnyájan foglalatossák a böjtölésben dél után két oráig, akkor meg a Templomban be men-vén, legyenek éneklések, imádságok, legyen predikatio, és az utolsó imádságot megént mondja el a Püspök, vagy az oltár előtt, vagy a cathedrából, és az után ofzolyon el az Ecclesia nagy örömmel, és Isteni félelemmel lakozzanak házoknál, meg oltalmazván magokat a tobzodástól s ré-szezségtől.

IV. R E SZ.

AZ SZENT GYÜLEKEZET- nek bizonyos idejéről és az Innepekről.

I. Szve gyülekezünk Isteni szolgálatra minden hetedik napon, az Istennek réghi tör-vénye szerént, a mint irván vagyon Exod. 20: Hat napon munkálkodgyál, és tegyed minden te dolgot: a' he-tedik nap pedig a' te Fiadnak Istenednek innepe legyen: ne tégy akkor semmi dolgot, &c. Az a' hetedik nap a' Sidoknál volt a' Szombat: mi nálunk pedig a' Vasárnap: mely innepet meg állunk, rész szerént, Istennek rendeléséből, a' menyi-ben, hetedik nap egy héten: rész szerént, a' szent Lélektől vezéröltetet Apostoloknak szerzéséből, kik a' Sidok Sző-battyát (ugymint O Testamentombéli ceremóniás pél-

Vasárnap.

Az Aposto-
lok a' Sző-
batot Va-
sárnapra

fordítottak.

Okai e változtatásnak.

Modgya az innep szentelésének.

Nem mindé dologal förtőztetik meg az innep.

Szükségkényszerét néha do-

dázo innepet) az után való napra fordítottak, és nevezték Ur napjának (mi Vasárnapnak) avagy Szombatnak első napjának, mellyen őszve gyülekeztenek, 1. Cor. 16. Añtor. 20. Apoc. 1.

Okai pedig a szent Apostalok rendelkezésének ezek:

I. Hogy Vasárnapon meg emlekeznének az Ur Christus föl támadásának titkairól és hasznairól. 2. Hogy meg bizonyítanánk ezzel, hogy az O Testamentombéli törvénynek igájától meg mentet minket a mi Szombatonk. 3. Hogy lenne különbség a Sidoknak és a keresztyén hívőknek innepek között.

II. Vasárnapon azért őszve gyűlünk neha egyszer, s neha kétfélszer-is, és meg illyük, avagy meg szenteljük azt, 1. Közönséges Isteni szolgálattal, és külső dolog tételűl való meg szűnéssel, magunknak, cselédinknek, és barmainknak nyugodalmokra, Exod. 20. Deut. 5. Nem mindenféle dolog tételűl szűnünk meg mindazáltal: mert a Szombat sem förtőztetet meg azzal, hogy eledelkre buza kalászt morfoltanak a tanítványok, az éhségtől kényszerítettek lévén, Matt. 12. és szabad volt embernek barmot a jászoltól eloldani, és íratni, Luc. 13. szabad volt betegert gyógyítani, Luc. 6. a mint Urunk Christus a maga cselekedetivel azt meg bizonyította; és a Leviták-is az áldozatra való barmokat innep szegés nélkül őlték meg Szombaton, Matt. 12. Azért, a rabora munkát tiltotta meg az Ur Iste, minémő az erdőllés, mellyért egy ember kövel verettetet agyon, Num. 15. és a terch hordozás, mellyért tűzzel fenyegette Isten a váraft, Jer. 17. 27: illyerén a szántás, vetés, kapálás, aratás, kaszálás, széna hordás, ház építés, kő rakás, &c.

Mindazáltal, a szükségűl kényszerítettettek lévén, nemely dologhoz hozzá kőlyulnunk, ugymint, ha bar-

munk,

munk, sokkal inkább, ha valamelyikünk a kurban esik innepen, az innepnek meg förtőztetése nélkül ki vonszuk onnan, Matth. 12. ha tűz szalad házunknál, azt minden munkával siettyük el oltani: ha ellenség jön reánk, fegyverhez nyulunk, és magunk oltalmáért viaskodunk: ha árvíz hirtelen reánk jönne, életünket a víz előt el takarítanánk: ha ki febben esnék, be kötőznénk: beteget förtőztenénk: a szükségnek idején kenyéret szőrzenénk, cséplés, őrlés, és sütésnek munkájával, úgy hogy megh nem förtőztetnők az innepet.

III. E Vasárnap kívül, heted szaka, egyéb köz és dolog révdő napok ő-sz szoktunk őszve gyülekezni az Urnak Templomába, avagy mindennapi könyörgésre, avagy tanétásra rendeltetet egy vagy két napon: mely rend tartást vőtünk az Apostaloknak, és az őtőlők fundáltatot Ecclesiának jo szokásokból: merr az első kőrősfztyének minden napon egyenlőképen őszve gyülekeznek vala Jerusalemben Templomában, Añt. 2. és az Apostalok-is nem szűntenek minden napon abban tanétani, Añt. 5. és szent Péter, szent János a Templomban be mentenek a kilencz orakori imádságra, Añt. 3. Nem csak nappal peniglen, hanem, a szükségűl kényszerítettettek lévén, éjel-is gyerttya világnál őszve gyűltenek: azért mondotta szent Pál, hogy ő az Ephesumbéli kőrősfztyéneket nem szűnt éjel és nappal tanétani és inteni, Añt. 20. azért egykoron, mivel hogy hoszszu étszakáig nyuytotta volna tanítását, egy iffiu el szunnyadván, a föl ház ablakából le esék, Añt. 20.

Őszve gyűltenek a Sidok innpén-is a Szombaton: nyilván ő kedvőkért, hogy lehetne alkolmatofságok őket meg téréteni, Añt. 13. & 16.

Mi-is azért Istenhez való áhétatofságunkból, az ő szent tiszteletire egy hétbe két napokon-is őszve gyűlekezünk,

logra innep napon.

Dologtévő napon-is őszve gyűlünk az Apostaloknak rend tartások szerént.

Ejelis őszve gyűltek az első keresztyének.

Szombaton-is néha.

a' holotalkolmatosság adatik benne: előtűnk lévén sz. Anna afzszonynak is áhétatósága, ki éjel és nappal nem szűnik vala az imádságtul, bőjtőléstül, és nem távozik vala a' Templomról, Luc. 2.

IV. Esztendősinnepeket is tartunk, melyek tudnia il-
lik esztendőben egyszer fordulnak elő, ugymint Karácson
napját, avagy J E S U S Urunk születésének innepét: mely-
ről sem O sem Uy Testamentombéli parancsolat nincsen
nyilván valo; azért azt hisztűk felőle, hogy az Aposta-
lok szörzötték azt, a' mint Szent Agoston Doctor írja E-
pist. 118. & 119. Ezt penig az innepet két-képpen illyűk
meg, éjel, és nappal, nagy áhétatósággal, könyörgések-
kel, hálaadásokkal, éneklésekkel, Evangeliomnak halga-
tásával, Ur Vacsorájának vételével: meg illyűk penig Ka-
rácson napját az utánna következő két napokkal, melye-
ket nemelleyek Szent Istvánnak és Szent Jánosnak emle-
kezetire szentelnek.

V. Meg tarttyuk az Aposzventek napját-is; Kis-karác-
son napját is, mely Jesus Urunk környűlmetékedésé-
nek innepe; meg tarttyuk a' Vízkereszt napját-is, mellyen
a' nap keleti Bölcsék mentenek imádni, és ajándékozni
Urunkat, és az után harmincz esztendővel meg körösz-
tőlködött.

VI. Meg tarttyuk a' Nagy Csörörtököt-is, a' szent Va-
csorának szerzésejért; meg illyűk Nagy Pénteket-is, ug-
ymint Christus Urunknak kín szenvedésének és halálának
emlekezetire, az Apostaloknak rendeléséből.

VII. Meg tarttyuk Hufvét innepét-is, Urunknak halot-
taiból valo föl támadásának emlekezetire, annak utánna
valo két napokat is, a' Réghieknek rendeléséből. Aug.
lib. 2. de Civ. Dei c. 8. A' Hufvét napját penig nem Sido-
modon tarttyuk, Sz. György havának 14 napján, a' mint

régem.

régemben tartották fokban, a' mint írja Eusebius, I. 5. hist.
Eccl. c. 24. 25. hanem a' Nicenum Conciliumnak vége-
zése szerént, hogy a' tizen negyedik nap után valo Vasár-
napon illenék meg a' keresztyének, Theodoret. l. 1. c. 9. e-
pist. Constantini Imperatoris apud Eusebium l. 3. de vita
Constantini.

VIII. Meg szentellyűk Urunknak menyben meneteli
napját-is, és a' Sz. Léleknek eljövetelinek innepét-is a'
Pünkösöd, az Apostaloknak rendeléséből az utánna valo
két napokat-is.

IX. Meg szentellyűk a' Szent Háromság innepét-is,
mely Pünkösöd után valo Vasárnap esik: mely Vasárnap
kettős innep, mint szintén Hufvét és Pünkösöd. Hogy pe-
nig az Anyaszentegyház egy napra két innepet rendelt: és
hogy a' három nagy innepeket meg hármaztatta, az az,
mindenik mellékét két napot rendelt: nézet ebben az I-
stennek rendelésére, ki az O Törvényben a' Paschat, és a'
Pünkösödöt több innepekkel megh őregbitötte, Exod. 23.
Levit. 23. Es a' Sidok-is, a' vigaságnak és lakodalomnak
innepét két napra rendelték vala, Esther. 9. v. 18. 19.

X. Mivel hogy penig J E S U S Urunk meg szabadított
minket az O Törvénynek igájátul: nem illyűk meg a' Si-
doknak szereztetett innepeket, ugymint 1. A' Paschat,
Exod. 23. 2. A' tisztulásnak innepét, mely minden esz-
tendőben hetedik holnapban következik vala, Levit. 16.
v. 30. & 23. v. 27. 3. A' heteknek innepét, Exod. 34. v. 22.
4. A' Pünkösödöt, Num. 28. v. 26. 5. Az aratásnak első sen-
gejének innepét, Levit. 23. v. 10. 6. Viagságnak és lako-
dalomnak napját, Esther. 9. v. 18. mellyet a' Sidok szerzet-
tenek. 7. A' Sátoros innepet, Exod. 23. 16. Levit. 23. Num.
29. 9. Uy honak innepét, Num. 28. 10. Szombatot,
Exod. 20.

XI. A'

Karácson
napját il-
lyűk az A-
postalok-
nak rende-
léséből.

Sz. István
napját.
Sz. János
napját.
Aposz-
ventek napját.
Kis Kará-
cson.
Vízke-
reszt.

Nagy csö-
rörtök.
Nagy Pént-
ek.

Hufvét.

Hufvét u-
tán valo
két napok.

Urunk
menyben
meneteli
napja.

Pünkösöd
napja.

Sz. Há-
romság Va-
sárnap.

A' nagy
innepeket
miért hár-
maztattjuk
meg.

Sido inne-
pet nem
tartunk.

A' Szentek napjait meg tartjuk.

A' Szenteket mint közben járokat segítségül nem hívjuk.

Deut. 6.
Pál. 49.

Nagy innep estin valo böjtölés nem tilalmas.

A' Húsvéti verragatást nem tartjuk meg.

Test fogado Boldog Afzszony napja.

Istennek szolgálunk az ő Szenteknek életkezetekből.

XI. A' szent Mátyromoknak és Confessoroknak boldog emlekezeteket keresztyéni szabadságból meg tartjuk az Anyaszentegyházban, és azoknak hitőkben, s. vallásokban, és szenvedésekben való áthatatóságokat például és tükörül vészük előnkben a' szent gyülekezetnek idején: de azoknak imádásokat, és segítségül való hívásokat el hadtuk: mivel hogy meg elégedtünk az Isteni imádással, és J E S U S Urunknak is közben járásával és érettünk való csedezésével, az írások szerént: *A' te Vradat Istenedet imádgad, és csak egyedül ő neki szolgál.* Item, *Hiy engemet segítségül a' te nyomorúságodnak idején, én meg halgatlak tégedet.* Valamit kérendetek az Atyától az én nevemben, meg adgya ti néktek, Joh. 16. v. 23. Item, *Fiaeskaím, ne vétkezzetek: ha penig vétkezendetek, vagy on minekünk szofszolunk az Atyánál az igaz J E S U S Christus, 1. Joh. 2. v. 2.* Item, *Egy a' közben járo az Isten és az emberek között, az ember J E S U S Christus, 1. Timoth. 2. v. 5.*

XII. A' nagy innepeknek estin valo böjtölésre nem kötelezzük a' kőtséget átok alatt, s. nem is tiltjuk mindazáltal őket az igaz böjtöléstől, hogy annival jobban készülyenek a' Szentségnek vételéhez: csak hogy ételben és italban való valogatás, és mindē babonaság nélkül legyen.

XIII. A' Húsvéti innepére valo verragatást nem tartjuk meg, noha Tertullianusnak idejében olvafluk hogy szokásban volt, 1. 2. ad Uxor. Euseb. 1. 6. hist. Eccl. c. 7.

XIV. Meg tartjuk a' Test fogado (vagy gyümölcs olto) Boldog Afzszony napját is, nem a' Szűz Máriának tiszteletire, hanem Christus Urunknak testben Szent Lélektől való fogantatásáért.

XV. A' Szenteknek nevezetes napjain meg emlekezünk ama' parancsolatrul: *A' te Vradat Istenedet imádgad, és csak egyedül ő neki szolgál,* Deut. 6. Matt. 4. Nem a' Szent-

teknek

teknek azért, hanem a' Szentek Urának Istenének szolgálunk, Szent Agostonnak ime' tanétása szerént: *Fratres charissimi, quoties Martyrum festivitatis recordamur, &c. Szerelmes atyámfiai, ugymond, valahányszor a' Mátyromoknak innepéről meg emlekezünk, mindenkoron az idvözítő Christusnak is dicséretit meg újítjuk: valahányszor azoknak szenvedésekről szollunk, mindenkoron egyszer s. mind az Istennek is dicsősége hirdettetik: Mert nem annyira azoknak kin szenvedéseket, mint azt a' kiért szenvedtek, csudálljuk.* Azért hirdettük a' Mátyromokat, s. főképpen azokat, kik Christus Urunknak születése után nem szoval, hanem halálokkal vallást rettenek ő felőle, és egyebeket az örökké valo örömmel elől vettenek. Azért ugy szollunk a' Szentekről, hogy az Istennek az ő dicséreti és dicsősége, takarékosan s. egészlen meg maradgyon.

V. R E S Z.

AZ KÖZÖNSEGES Imádságról.

I. **M**Eg értettük eddiglen a' szent gyülekezetnek minemő helyeken, és micsoda bizonyos időkben köllésék szolgálni az Ur Istennek: ez után immár az Isteni szolgálatnak és tiszteletnek részeiről értekezzünk rend szerént, és leg elsőbenn is az imádságban való rend tartásinkat vegyük eszünkben.

II. Es mivel hogy előttünk vagy on ime' parancsolat: *A' te Vradat Istenedet imádgad, és egyedül csak ő neki szolgál,* Deut. 6. Matt. 4. azért mi is egyedül csak a' Szent Háromság egy Istennek imádkozunk: minden lelki és testi javainkat ő szent főlségétől kérvén, Jesus Urunknak tanétása szerént: a' mint előnkben adta a' Mi-atyánkban, Matth. 6.

Sermone
de Inno-
centibus.

Csak az
egy Isten-
nek imád-
kozunk.

Sem külső
áldozatok
által.

Sem képek
által nem
imádjuk
az Ur I-
stent.

Luc. 11. Nem-is külső, véres és tűzes áldozatok által imádjuk az Istent, mint a' réghi Sidok, kiknek az ő Cere-
moniájok el multanak, a' mint Christus Urunk mondotta
Matth. 11: *A' törvény és a' Prophéták (Köröszőlő) Jánosnak idejeig tartottanak*: Sem nem aranyból, ezüstről, értzből, kőből, fából öntöt, faragot, avagy írot képek által; mint a' réghi pogányok az ő bálvány Isteneiket, a' mint írja Moyses, Gen. 31. hogy a' Lában, Jácobnak Ipa, azon is pörldöt ő véle, hogy az ő Istent el lopta volna, maga csak az öntör képet röyrötte vala el a' Rachel az ő házassalánya, ibid. v. 29. írja a' bálvány imádo Sidok felől is, Exod. 32. hogy borju képet öntötte nek, és Istennek nevezték: Ugy sem imádjuk az egy élő és igaz Istent, mint a' babonás emberek; kik a' teremő, meg válto, meg szentő Szent Háromság egy igaz Istent imádják különb különb féle képek által, a' mint imé' versekben rövideden be foglalták:

Hoc Deus est, quod imago docet, sed non Deus ipsa: Az az Isten, kit a' kép tanét, de ő maga a' kép nem Isten:

Hanc videas, sed mente colas, quod cernis in ipsa. Ezt a' képet külsőképpen tisztellyed, de a' mit ő benne lácz, azt elmédben tisztellyed. Mi azért Jesus Urunknak tanétáfa szerént, mivel hogy lélek az Isten, lélekben és igazságban, nem ábrázoló dolgok által imádjuk ő fölségét.

Joh. 4.
Nem ma-
gunk érde-
mét emle-
tyük imá-
ságinkban.

III. Imádságinkban nem emleTTYük a' magunk jó cselekedetinknek érdemét; mert ez életben érezvén sok fogyatkozásunkat alázatosan meg valljuk Szent Jakabal egyetemben: *Sok dolgokban, ugymond, mindnyájan el csuszamodunk*, Jac. 3. v. 2. Salomonnal együt el nem titkollyuk, hogy még az igaz ember is napjában hetszer elcsik, Prov. 24. v. 16. Szent Dáviddal egyet értünk, hogy *bűneinek bocsánattáért minden szent könyörög teneked*, Pál. 3. v. 6. Mivel hogy azért nem bizhatunk a' magunk érdemében: holot

ha min-

ha minden jot cselekedni igyekezzünk is, Szent Pál Apostallal együt meg kel vallanunk: *Nem a' jot, mellyet akarok, cselekezem, hanem a' mely gonoszt gyűlölök azt mivelem*, Rom. 7. v. 15. & v. 19. azért kérjük Istentől minden lelki testi szükségünk dolgainkat, s főképpen bűneinknek bocsánattát, és az örök életet, Jesus Urunknak érettünk bűnösökért let születésének, kén szenvedésének és halálának érdeme-jért a' maga ígéreti szerént: *Valamit, ugymond, kérendetek az Atyától az én nevemben, meg adja ti nektek*, Joh. 16.

IV. Nem keresünk azért több közben járokat Istennünk-hoz a' Jesus Christusnál, kit Szent Pál nevez *Unus Mediator*nak, Egy közben járonak, 1. Tim. 2. v. 5. Szent János is, *Advocatus*nak, Szofzolonak nevezi, 1. Joh. 2. Tisztellyük mindazáltal a' mennyei Szenteket, de csak hozzájuk illendőt tisztelettel, ugymint boldog emlékezettel: midőn tudnia illik az Angyalokrol illetén dolgokat hirdetünk, az íráfok szerént: hogy ők meg maradtanak abban a' tökéletes szentségben, melyben Isten őket teremtette, melyből az ördögök ki estenek, Joh. 8. Item, hogy ők Istennek kedvében vannak, hogy ő fölségét áldják, magasztallják szüntelen: hogy mi környülöttünk is táborot járnak, és öriznek bennünket: és hogy a' boldogságban viszik a' jó készülettel meg holt embereknek lelkeket, Luc. 16. mint a' Lázárét. De az Angyalokat semmiképen nem imádjuk, sem őket segítségül né hívjuk: mert Sz. Jánosnak is az Angyal magát imádni nem hagyá: és Sz. Pál is nyilván kárhoztattya az Angyal imádat, Col. 2. Ha somlóképpen a' meg holt Szenteket is, kiknek lelkek élnek Istennek országában, hozzájuk illendőt tisztelettel tisztellyük; de érettünk magán magán való közben jároinknak lenni nem tartjuk: azért nem-is imádjuk, sem segítségül őket nem kérjük: hanem boldog állapattyaokat Istennél a' más vilá-

Csak a' Je-
sus Christ
9 érdemét
emlétyük
imádság-
inkban.

Eő egye-
dül közben
járo.

Az Angya-
loknak tiszté-
leti.

Esa. 6.

2. Reg. 6.
& 19.

Az Angya-
lokat nem
imádjuk,
Apoc. 19.
& 22.

A' megh
holt Szent-
eket sem
hívjuk se-
gitsegül.

Az ő teste-
ket tiszte-
ségesen el-
temettyük.

Egymás-
ért imád-
kozunk ez
életben.

A' halot-
takért nem
könyör-
günk.

gon, ez életben pedig kőrisztyéni hitőknek vallásában való tökéletességeket, alhatatóságokat, Istenbéli szerelmeket, &c. hirdettyük és kívánunk, igyekezzünk hozzájuk hasomloknak lenni, követtyük hitőket és jó cselekedeteket. Szent Péter bizonyly nem engedé Corneliushnak, hogy őtet imádná még élteben is, Act. 10. Sem a' Szenteknek ereklyéket különben nem tisztellyük, hanem testeket illendő ruházatban takarván, szomorúsággal, siránkozással a' temető helyre késérjük, és a' földben eltemettyük, mint Szent Istvánnak, és kőrisztőlő Szent Jánosnak reffével cselekedének, Act. 8. Marc. 6.

V. Imádkozunk nem csak magunkért, hanem minden rendbélielért, kikkel e' világon egy állapotban vagyunk, és egymásnak szükségét, nyavalyáját lártjuk, halljuk, és kívánnyuk is egymásért való eszézésünket e' jelen való életben, a' Szenteknek példájok szerént; mint a' Moyses könyörge Istennek, hogy a' bálvány imádo. Sidokat el ne törlené a' földnek színéről, hanem megkegyelmezne nekik, Exod. 32. v. 11. 12. A' mint Urunknak tanévtányi a' Cananeabéli aszszonyállatért, Matth. 15. a' mint a' tiszteletes Sidok a' Századosért, Luc. 7. a' mint Sz. Jacab is tanét, Jac. 5. v. 14. 15. *Betegé valaki közűletek? hívassá az Egyház embereket, és imádkozzanak érte, megkenvén azt olajjal az Urnak nevében: és a' hitből származot imádság meg tartja a' beteget, és föl segéli őtet az Ur, hogy ha bünt cselekedet, meg bocsátatik neki. Valljátok meg egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, &c.*

VI. A' halottrakért minem szoktunk imádkozni: tudván az irásokból, hogy a' kik amaz Isten féltől Lázárral egyetemben Abrahamnak kebelében vitettenek, boldog örömben vannak, Luc. 16. és az Abrahammal, Isakkal, Jácobbal egyetemben letelepedtenek az Istennek országában;

ban: azért nem szűkölködnek azok a' mi imádságunkbéli segítség nélkül, ugymint kik gyönyörűségnek helyén, a' kőrisztfán meg tért tolvajjal egyetemben Jesus Urunk. al együt Paradicsomban vannak, Luc. 23. a' kik peniglen ama' tobzodo gazdaggal együt pokolban kénlodnak: né használ azoknak a' mi könyörgésünk. A' lelkeknek pedig harmadik helyér, ugymint a' Purgatorium tűzét, (melyben az őrdögöktől sok esztendőig kohlthatnának) mi nem hiszszük, Jesus Urunknak ime' mondásáért: *A' ki hiszen és megkeresztelkedik, idvözül: a' ki penig nem hiszen, el kárhozik*, Marc. 16. Item, *Bizony bizony mondom titeknek, valaki az én beszédeimet hallja, és hiszen annak a' ki engemet el kocsátot, annak örök élete vagyon, és itéletre nem megyen, hanem a' halálból áltál megyen örök életre*, Joh. 5. Ismet, Szent János is így tanét: *A' Christus Jesusnak az Istenfiának vére tisztét meg minket minden bűneinkből*, 1. Joh. 1. v. 7. Mivel hogy azért nincsenek Purgatorium tűzében kinlodo idvözülendő lelkek, nem is szükséges azokért könyörögni.

VII. Szoktunk mind magán házunknál, s. házunk kívül is, s. mind peniglen közönségesen imádkozni, a' Szenteknek példájokat követvén e' kegyes dologban: a' mint Szent Péter Joppe városában magán imádkozot, Act. 10. Szent Pál és Silás a' tömlőczben imádkoztanak, Act. 16. Szent István a' mely helyen meg köveztetet, ott imádkozot, Act. 7. Szent Pál a' Tyrus városbéli Ecclesiával a' vizparton imádkozot, Act. 21. Philippis városában a' folyó viz mellett szokot vala lenni a' könyörgés, és Szent Pál Silással együt oda ment, Act. 16.

VIII. Noha szüntelen kölgyakorlanunk imádságinkat, Jesus Urunknak ime' tanétása szerént: *Szükség úgy mond mindenkoron imádkozni és soha abban meg nem lankadni*, Luc. 18. nézvén Sz. Anna Aszszonynak is buzgoságosá-

Matth. 8.

Luc. 16.

Nem kén-
lodnak az
idvözülen-
dő lelkek
Purgatori-
umban.

Imádság-
nak külön-
féle helye.

Az imád-
ságnak ide-
jéről.

Imádságos
orák.Exod. 29.
Num. 24.A' régi ál-
dozatok he-
lyében vá-
nak a' kö-
zönséges i-
mádságok,Rövideden
imádko-
zunk.

Matth. 6.

Az Idvöz-
légy. Má-
riát miért

hétarótságára, *Ki nem távozik vala el a' Templomtól éjel és nappal, szolgálván Istennek böjtölésekkel és imádságokkal*, Luc. 2 v. 37. mindazáltal bizonyos orákat rendelünk a' közönséges imádságokra, az Istennek régi parancsolattya szerént, ki reggeli és estvéli áldozatot parancsolt volt: mellyek helyében vannak mi nálunk a' közönséges könyörgések és hálaadások, a' mint Szent Dávid is szollot: *Mennyen fel ugymond az én imádságom te elődben Vt Isten, mint a' jó illatu füst, és az én kezeimnek fel emelése, mint az estvéli áldozat*, Ps. 141. Hosaas Propheta is: *Minden álnokságinkat*, ugymond, *ved el mi rolunk, és légy kegyelmes mi hozzánk, és áldozunk teneked a' mi ajakinknak áldozó tulkaival*, Oseæ 14. Szent Pál is, *Eő általa*, ugymond (tudni illik a' Christus által) *szüntelen vigyünk Isten eleiben dicséretnek áldozattját*, az az, az ő nevérol valo vallás tévő ajakinknak gjümölcsét, Heb. 13. v. 15. Kövertyük ebben a' réghi Szenteket is: mert Sz. Péter és Sz. János kilencz orára mentenek a' Templóban, Act. 3. Corneliusz is kilencz orakor imádkozot házánál, Act. 10. Sz. Péter is bizonyos órán imádkozot, Act. 10. Javallyuk azért a' reggeli s. estvéli közönséges imádságra valo harangozást.

I X. Egy izben nem hoszszu beszéddel imádkozunk, el távoztatván a' Pharisæusokhoz illendő vélekedést, mint ha a' bő beszédért halgattatnánk meg Istentől: hanem hogy unalmas ne legyen, és lelki buzgoságunkat, belső szübbeli áhétarótságunkat el ne fogyassa a' hoszszu beszéd, rövideden imádkozunk, mondván az Urto! tanult közönséges imádságunkat a' Mi-Atyánkat, Matt. 6. és az szerént, bölcs Isten féld emberektől szerezteret egyéb imádságokat is, ugymint, Szent Dávidnak Soltárit, és egyekét is.

X. Az Angyali köszönetet peniglen, mellyel a' boldog szüz Máriát egyszer köszöntötte a' Gábiel Angyal szöm-

túl szem

túl szemben, mi sem köszönet sem imádság gyanánt nem mondgyuk, ugymint ki nem is hallja, mi rőlünk távol az egekben lévén: de egyébképpen, hűtiért, szent életejért, nagy tisztességet teszünk néki, ugymint boldog, áldot, és szent aszszonyállatnak, mindenkori szüznek, és idvözé-
tönknek szent Annyának.

XI. Imádságinkat a' Sz. Háromság egy Istennek neve-
zetin kezdgyük el: de köröszöt vetések nélkül, és olvaso
nélkül is végezzük el, nem számán adván Istennek imád-
ságinkat: mert a' kereszt fán meg tért tölva ynak is csak
egy ilyen imádsága is (emlekezzél meg *Uram én rolam a' te országodban*) kedves és foganatos vala idvözitönk előtt,
Luc. 23. Szent Thamás Apostalnak is ime' rövid imádsá-
ga (*En Uram és én Istenem*) kegyelmet nyere Jesus Urunk-
rol, Joh. 20. v. 28. ama' poklosnak is ime' kérése, (*Uram ha akarod meg tisztéthacz engemet*) kedves és foganatos vála,
Matth. 8. a' Chananeabéli aszszonynak is illyetén könyör-
gése (*Dávidnak fia JESUS könyörülj én rajtam*) az ő leá-
nyának az őrdögtől valo meg szabadulását nyere, Matth.
15. Mindazáltal csak babonáságból ne legyen, nem kár-
hoztathattyuk ez ceremoniát, a' Réghieknek böcsületek-
ért, kik a' Szent Háromság nevében köröszöt vetettek
magokra.

XII. Az Apostali hitnek ágazattját is el mondgyuk
imádságunk közben, avagy utollyán: de nem imádságh
gyanánt, hanem annak erősségére: mert valami hit nél-
kül vagy on, nem lehet Istennél kedves, Rom. 14. Szent Já-
kab Apostol is int, hogy kételkedés nélkül könyörögjünk,
hogy meg halgattassunk, Jac. 1.

XIII. Fogadásokat is teszünk Istennek; nem valami
babonás dolog felől, minémő az ételben és italban valo
válogatás, avagy Celben, Talban, Csesztakoban valo feri-

kálás,

nem mon-
gyuk.

Luc. 1.

Köröszöt
né vetünk,
sem olva-
son nem i-
mádkozuk.A' Hitnek
ágazattját
is el monda-
gyuk.Fogadá-
sokat is te-
szünk.

Babonás

fogadást
néteztünk.
Jácobnak
fogadása.

Samuel
annyának
fogadása.

Az imád-
kozásban
leg inkább
nap keletre
fordulunk.

Imádsá-
gunkba va-
lo magunk
viseleté.

Joh. 11.
& 17.
Luc. 18.

40

A' KÖZÖNSEGES

kálás, avagy Romában való szarándokság járás: hanem ebben követtyük a' régihiszentekeket, mint Jácob Pátriarchát: *Ha, ugymond, az Isten én velem lezend, és ha meg őriz engemet ez uton, a' mellyen én mostan megyek, és ha ételemre való kenyeret adand, és öltözetemre való ruhát, és ha meg térendek békeség gel az én atyámnak házához, és ha az Ur Isten én Istenem lezend: tehát ez kő, mellyet oszlop gyanánt fel emeltem, Isten házá leszén, és valamit adandasz ennekem, annak tizedet neked adom, Gen. 28. v. 20. 21. 22.* Szent Anna afzszonynak is ilyen fogadását olvassuk. Anna pedig keseredet szível lévén, könyörge az Urnak, és keserveffen sira, és fogadást tőn, ezt mondván: *Ha meg tekéntesz, és én roham meg emlékezel, és el nem felelkezel a' te szolgáló leányodrol, hanem ő néki férfit magot adandasz: tehát én ötlet tellyes eiletemben az Urnak vallom, és soha borotva az ő fejére nem szál, 1 Sã. 1. v. 10. 11.*

XIV. Imádkozván semmi különséget abba nem tartunk, mely felé fordítsuk magunkat, akár nap keletre, mint a' régheik, akár nap nyugotra, akár északra, akár pedig délre: a' Templomokban mindazáltal nap keletre fordíttjuk arczélatunkat, imádván az igazságnak napját, kirol Malachiás Propheta jövendőllővölt, ugymint Jesus Urunkat, Malach. 4.

XV. Imádkozunk pedig, avagy térden, avagy fön álva, kezeinket őszve tévén, magunkat alázatosán meg haytván: férfiak hajadon fővel, az afzszonyállatok pedig be tekerődzőt fővel, Szent Pál Apostalnak rendelése szerént, 1. Cor. 11: néha szemeinket fön emelvén, kezeinket ki terjesztvén, néha, ama' Publicanust követvén, mellyünket kezeinkkel illetvén, mellyel szíyünket bűnősnék lenni jelentyűk: avagy nagy áhétozásokkal, foházkodásokkal, avagy csak magunkban szozat nélkül sugva, avagy zengő szoval, vagy magunk szerént, avagy az Egyházi embernek

elő járo

IMÁDSÁGOKROL.

41

elő járo értelmes szava után, mondgyuk imádságinkat, mindenszer a' JESUSNAK nevezetire térdet, fejet haytván, Philip. 2. nem csak Istenünkhöz való áhétozóságunkat akarván meg mutatni, hanem hogy egymást jó példa adáfunkal buzgoságra fön indítsuk a' szent gyülekezerben, és magán való helyen is.

XVI. Imádkozunk magán magán idegen nyelveken is, de a' mellyeket értünk: közönségesen peniglen csak a' velünk születet nyelven, mellyet mindnyájan értenek, az együgyűeknek épületekre, Sz. Pál Apostalnak rendelése szerént, 1. Cor. 4. Emlétünk, ugy vagyon, elvegyessen idegen nyelvből való oly szokot is, de a' mellyeket immár sokszor való hallásból meg értettének a' köz emberek is, ugymint, a' Jehova, Izrael, Jesus, Christus, Apostol, Martyromok, Angyal, Seraphim, Cherubim, alleluja, hosianna, Amen., &c.

XVII. Imádkozunk néha bőrtől, és minden ételtől, italtol magunkat annyi ideig meg tartoztatván, minemők a' reggeli imádságok, néha pedig mértékletes és jozan ételünk, italunk után is be megyünk az Istennek házában, ugymint dellyesti avagy estveli imádságinkra.

VI. RESZ.

AZ ÉNEKLESEK- RŐL.

I. **A**Z Isteni tiszteletnek második részét helyhezterttyük az éneklésekbe: mely rend tartást vertünk az O és U Testamentombéli régihiszentekektől: mert így vagyon meg irván, hogy a' Moyses éneket irr, és a' népnek emlékezerben hatta holta után., Deut. 32: és hogy a' vörös tengeren által vivén az Izraeli-

Térd fön
haytás a' Je-
susnak ne-
vezetire.

Ertelmes
igékkel i-
mádkozuk.

Néha bőy-
tőlől i-
mádkozuk.

Az ének-
lés minden
koron szo-
kásba volt.

F

tákar

rákat száraz lábbal, magán éneklet a' férfini és aszfzöny-
állati sereg, Exod. 15. Es Sz. Anna Aszfzöny-is Samuelnek
annya, az Istennek Sátoránál éneklet, 1. Sam. 2. Szent Dá-
vid Propheta-is fok Soltárokot rendelt, melyeket a Core-
fiával énekeltetett bizonyos rend szerént, 1. Paral. 6. & 15.
Es szűz Máriának-is éneke meg vagyon irván Sz. Lukács-
nál, Luc. 1. A' fokaságu nép-is ének szoval késéré be Je-
sus Urunkat Jerusálemben, Matth. 21. és még a' gyermek-
ek is hosiánnát kiáltottanak. A' Szent Apostolok-is, az
Ur vacsorájának vétele után, éneklet mondottanak, Matt.
26. A' Corinthuséli Anyaszentegyházban-is meg tartat-
tor e' rend tartás, mi-is azért meg tartjuk ez ceremóniát.

Angyalok
éneke.

II. Az éneklésben pedig követtyük nem csak ez föld-
dön élő, de a' mennyei szenteket-is: mert az Angyalok
felől azt írja Esaiás cap. 6. hogy kiáltván, avagy föld szoval,
ezt mondgyák: *Szent, Szent, Szent a' seregeknek Ura Istene:*
és nyilván vagyon Szent Lukácsnál, cap. 2. hogy az érfza-
kán, mellyen Jesus Urunk testben születet, a' mennyei
nagy fokaságu Angyaloknak serege ezt éneklette: *Dicsőf-
ség a' magasságban lakozo Istennek, és e' földön békeség, és jó aka-
rat az embereknek,* Es az idvözült lelkek felől-is azt írja Sz.
János, Apoc. 5. & 14. hogy ének szoval dicsérik az Ur I-
stent, ezt mondván: *Melto vagy Uram elvenni a' dicsőséget,
és tisztességet, és a' koronát.*

Az idvö-
zült lel-
keknek é-
neklések.

Könyörgő
s-háládo
énekek.

III. Az éneklésekben neha könyörgünk Istennek, mint
az 50 Soltárból meg terzik: *Irgalmaz Ur Isten ennekem a' te
irgalmasságod szerént:* néha ismétlen hálákat adunk, mint
az 18 Soltárban: *Az egeknek eget ki beszéllik a' te dicsősége-
det:* a' Moyses éneke-is, az Izrael népé-is a' tenger partyán,
Deut. 32. Exod. 15. és a' Samuel annyáé-is, 1. Sam. 1. és a'
szűz Mária éneke is, a' vén Simeon Prophetáé-is olyatén
háládo énekek voltak, Luc. 1. & 2.

IV. Az

IV. Az énekek néha szomoruságra inditók; minemő-
ek a' poenentialis Psálmusok, mellyekben bűneinknek
undokságát, fokságát, és Istennek a' bűn ellen valo harag-
ját számláljuk elő, mint az 50 Soltárbá: *Az én Anyám enge-
met méheben bűnbé fogadot, és e' világra bűnbé szült:* néha nyo-
morgatoink ellen panaszkodunk, és szerencsétlen, bol-
dogtalan világi állapotunkról emlékezünk, minemőek Je-
remiás Prophetának Siralmas énekei: némely énekeink
vigaságosok, mint Christus Urunknak születéséről, föld-
támadásáról, menyben meneteléről, és a' Szent Léleknek
eljöveteléről valók, és egyéb félek-is.

Az ének-
lések neha
szomoru-
ságra, neha
vigaságra
indítanak.

V. A' Szent Dávidnak Soltárit, és egyéb dicséreteket
is mi velünk születet nyelven, nem deák nyelven mond-
gyuk: mert Szent Pál a' Corinthusélieket úgy tanétotta,
hogy közönségesen a' szent gyülekezetben idegen nyel-
ven, magvarázat nélkül ne énekle nék, holot az együgyű
kősségre nézve haszontalan volna, és Ament sem mond-
hatna rája, 1. Cor. 14.

Magyar
nyelven é-
neklünk a'
szent gyü-
lekezetbe.

VI. Meg tartjuk a' Soltárok éneklése előtt valo Anti-
phonákat, az az, elől járo verseket, minemőek imezek:
Ur Isten nevelé bennünk az igaz hitet, Luc. 17. Is meg, *Hate
meg ne tartasz Uram Isten, heában vigyáznak a' mi szemek,* és e'
mellyeket nem egyenlő, hanem grádusfonként valo, az az,
főllyeb és főllyeb valo zengéssel mondunk: meg tartjuk
a' Szent Háromságnak dicsőségére szereztetet ime' verse-
ket-is: *Dicsőség legyen Atyának, és Fiúnak, és Szent Lélek Isten-
nek. Míképpen kezdetben dicsőséges wala: most és mind örökkén
örökké, Ugy legyen.*

Antipho-
na.

Psál. 126.

Gloria Pa-
tris.

VII. A' szent gyülekezetben noha magán éneklő De-
áki sereget tartunk: mindazáltal a' kősségnek-is velünk
valo éneklését javalljuk, mint a' Corinthuséli Ecclesiák-
ban szokot dolog volt, 1. Cor. 14. és a' gyermeki éneklő

Közönsé-
gesen é-
neklünk.

F 2

sereg-is?

fereg-is Jerusalemben a' Templomban áldotta Urunkat, Matth. 21.

Orgona
szó nem kel
a' mi ének-
lésünk mel-
lé.

VIII. Az O Testamentombélieknek vígasság tévő szer-
számokkal, mellyeket Szent Dávid rendelt volt az ének-
lések mellé, mi nem élünk: minemők volnának a' Hárfa,
Hegedő, Cimbalom, Dob és Trombita, Kürt, Orgona, és
egyéb effélék, mellyek O Testamentombéli rend tartások
voltanak; Azokrol emlekezik Sz. Dávid iméz 150 Soltá-
rából: *Dicsérjétek az Urat Trombitáknak zengésével, dicsérjé-
tek őtet Lant és Hegedővel: dicsérjétek őtet Dobokkal és fúvók-
kal, dicsérjétek őtet hurokknak zengésével, és Orgonákkal: dicsérjétek
őtet hangos Cimbalmokkal, dicsérjétek őtet vígasság tévő Cimb-
almokkal; Az Uj Testamentombéli Anyaszentegyházban is*
a' szent Apostaloknak idejétől fogva 700 esztendeig közel
nem volt szokásban. Gőrjesztyük azért szíveinket ahéta-
tóságra nem afféle értelem nélkül való zöngéssel, hanem
az énekekben való mennyei és lelki dolgoknak gyönyő-
sőséges hangicsálással.

Vide Pla-
tin.
Polydor.
Vergil. l. 1.
c. 15.

Mértékle-
tes szóval
énekünk.

A' gyüleke-
zet kívül-
is ének-
lünk.
1. Cor. 10.

Mindé Ec-
c esiákban

IX. Az énekléseket azért nem tészük torkunk szakattá-
ig való kiáltásokkal, a' testnek indulattyából, csak időnk-
nek és bánatinknak el mulatásáért, mint a' danogato em-
berék, hanem gyönyörűséges, mértékletes, és mestersé-
ges zöngésekkel, szívünknek áhétatóságából, buzgosá-
gos lelki örvendezésekből, és minden Templomban az
igének halgatásának előtte-is, utánna-is, s-mind az Egy-
ház kívül, házunknál, s-házunk kívül, dolgunk közben,
éjels-nappal, uton s-vizen jártunkban, ételünk, italunk
közben, Szent Pál Apostalnak intése szerint, *(Vagy
esztetek, ugymond, vagy isztok, mindeneiket Istennek dicsőisége-
re cselekedjétek)* ő szent főliségének nagyságos dolgairól
énekli szóval emlekezünk.

X. A' mely gyülekezetnek peng az éneklésben mod-

gya

gya nincsen, azt érte nem kárhoztattyuk, mert régem-
ben-is, úgy vagyon, hogy a' nap kelet felé való Ecclesiák
hamar be vették e' rend tartást, de a' nap nyugot felé való
kőrősztyének későbbben szokták meg az éneklést.

nem lehet-
nek az é-
neklések.

VII. R E SZ.

AZ CATECHISMVSROL, avagy, A' kőrősztyénségnek fondamentomirol.

I. **A**Z Isteni szolgálatnak harmadik részét
foglalljuk az ő szent igejének tanulásában,
melynek két féle tanítása vagyon: Első, a' Ca-
techizálás, avagy a' kőrősztyén hirnek fundamentomi-
nak magyarázattya. Második, a' derék predikálás, mely
a' kőrősztyéni tudománynak, a' szent írásokból való bé-
veb tanítása.

Rövideden
és bévebbé
tanítjuk a'
keresztyéni
tudománt.

II. Tanítjuk azért a' Catechismust, avagy a' kőrősz-
tyénségnek fundamentomát, (melyben építterik a' derék
kőrősztyéni tudomány) a' régi Anyaszentegyháznak szo-
kása szerint: mert így olvassuk az O Testamentombéli í-
rásokban, hogy az együgyűeknek és az iffiaknak elméjek-
hez szabot tanuságok volt az őregektől.

A' Catechi-
zálásnak e-
redeti.

Eva Afzszony Urától Adámtól tanéttatot lévén, ezt fe-
lalta a' Satannak: *A' kertnek fáinak gyümölcsében eszünk, de
imé' fának gyümölcsében, mely a' kertnek közepette vagyon, az I-
sten mondotta, ne egyetek abból, ingyen se illesztek az t, hogy va-
lami módon meg ne hallyatok.* Ismael 13 esztendő korában
környülmetelteret, kétség nélkül előb tanéttatot arra, mi
végre parancsolta Isten, hogy az Abrahámnak magva föl-
venné a' Környülmetékedésnek Sacramentomát, tudnia
illik a' kötésnek és fogadásnak erősségére, &c.

O Testa-
mentom-
béli Cate-
chismus.

Gen. 3.

Gen. 17.

F 3

A' nagy

Gen. 18.

A' nagy Abraham felől így szolot az Ur Isten: Tudom hogy meg parancsolja az ő fiainak és az ő háza népének ő utánna, hogy meg őrizzék az Urnak utát.

Gen. 22.

Isaák is mikor vitetet volna az áldozatra, mondot Abraham a' szolgáknak: Maradgyatok itt: én pedig és a' gyermek el megyünk amoda, és minek utanna imádkozándunk, meg térünk hozzátok: hát imádkozni tanolt volt Isaák; sőt értette az áldozatot is, mondván Abrahamnak: Im hol vagyon a' tűz és a' fa: de hol vagyon az áldozatra való állat.

Gen. 31.

Jácob is feleségit a' mezőre ki szólétván, tanétotta őket, mi módon az Isten néki Bételben meg jelent volna, és Mesopotámiában is, és hogy ő parancsolta volna, hogy hazájában viszsza térne: így felelének azért néki az aszszonyállatok: A' mit az Isten néked mondot, azt cselekedgyed.

Gen. 35.

Mondot ismet Jácob az ő háza népének: Hányjátok el az idegen Isteneket, kik köztetek vannak, az után úgy mennünk föl Bételben, hogy csináljak ott oltárt az erős Istennek, ki meg hatgatot engemet az én nyomorúságimban; adák azért Jácobnak mind az idegen Isteneket.

Gen. 37.

Josephnek is álmát meg magyarázván, tanétotta őtet mint gyermekét az Istennek gondviseléséről, ki őtet föl magasztalná. Jácob vénségének idején Josephnek két fiait, Manassét és Ephraimot eleiben áliatta, és az Istenről szolot előttök, és az ő áldását kívánta onokáinak.

Gen. 48.

A' Móvsefnek fiai szamar hátán ülő gyermekek voltak, midőn környülméltettek, kik meghérthették már a' környülméltedéfnak szükséges voltát.

Exod. 4.

A' Pascha felől ezt parancsolta volt az Ur Isten: Mikor, ugymond, a' ti fiaitok azt mondgyák nektek: micsoda az a' ti Ceremoniátok? akkor azt mondgyatok; az Ur Pesájának áldozattya. Ismét, Hét napon egyet kovász nélkül való kenyereket, és a' teflaidnak az napon meg beszélyed. Ismét, Mikor a' teflad tégedet kerdend az első szülők felől, ezt mondgyad; az

Exod. 12.

Ur meg

Exod. 13.

Ur meg

Ur meg

Ur meg ölte az Egyiptomnak első szülőtteit, annak okáért adok az Urnak minden első szülőt himet. Ismét, Ez ígék, melyeket én ma parancsolok teneked, a' te szívedben legyenek, és beszélyed azokat a' teflaidnak. A' Tíz parancsolat azért semmi nem egvéb, hanem Catechismus, melyben röviden tanétattunk az Istennek szent ismeretire és tiszteltetire, és a' jóságos cselekedetekre.

Szent Pál is így szollot: Tínektek, ugymond, kiknek ez a' d' h'z k'pest Doctoroknak, avagy Tanító Mestereknek kel vala lenn' te, viszontagh az Isten beszélinek kezdetinek b'ötüire kel tanéttatnotok, és lettetek olyanokká, kik tény nélkül szükölködgyet'ek, és nem gyopor étek nélkül: mert minden a' ki tejet eszik, tudatlan az, az őregeké a' kemény eledel, azoké tudnia illik, a' kiknek gyakoroltatott értelmek vagyon a' jonak és gonoszának megválasztására az ő szokásokért. Jesus Urunk is a' Nicodemust Catechismusra, az az, a' körösztyéni hírnek fundamentomira tanétotta: ugymint az idővségnek modgyáról, a' megromlót emberi természetéről, a' maga személyéről és két természetéről, az ujonnan való születéséről. Szent Pál a' Titus Püspöknek eleiben írta a' körösztyénségnek fundamentomit, melyekre kellene ő neki tanétani mind férfiakat, aszszonyállatokat, szolgákat, ifjakat. A' Corinthusbelieknek, En, ugymond, nem szolhattam tínektek mint l'kkieknak, hanem szolhattam mint testieknak, az az, gyermekeknek a' Christusban: ténynek itálával tápláltalak titeket, és nem kemény eledellel, mert azt nem szenvedhetitek vala, sőt még most sem tűrhetitek el.

III. Midőn Catechismusra szoktattyuk a' kisdedeket, és az öreg együgyűeket, legelőször is a' Mi-Atyánkra tanéttyuk őket; mellyben meg tanolgyák, 1. Kinek köll imádkozni, avagy kit köllésék imádnunk, tudnia illik a' menyben lakozó Istent. 2. Mi módon köll könyörögni az

Isten.

Deut. 6. & 11.

A' Tíz parancsolat Catechismus.

Hebr. 5. v. 12.

Uy Testamentombéli Catechismus.

Joh. 3.

Tit. 2.

1. Cor. 3.

A' Mi Atyánknak rendi.

Istennek, tudnia illik, mint fű, leánzó az ő édes Attyának, tellyes bizodalommal, nem kétkedvén. 3. Mit kérjünk Istentől, tudnia illik, lőlki és testi javainkat: lőlkiek ezek, *Szenteltessék a' te neved, jőjön el a' te országod, legyen a' te akaratod, miképpen menyben azonképpen e' földön is, bocsásd meg a' mi bűneinket, ne vigy a' kísértetben.* Testiek pediglen imez igékben be foglaltatnak: *Mindennapi kenyerünket adgyad nekünk ma.* 4. A' Mi-Atyánkbol meg tanollyuk, hogy egy másért kel könyörgenünk e' jelé valo életben. 5. Fogadafokat-is teszünk, hogy mi is felebarátinknak vétkét megh bocsáttyuk. 6. Vallást teszünk az Istennek hatalmáról, ezt mondván: *Tied az ország, a' hatalom, a' dicsőség mind örökkén örökké.* Ez igéket pediglen el sem hadgyuk. Christus Urunk tanéa az ő Tanérványit e' rövid imádságra, melyben láttvuk hogy a' kőrősztyéni tudomány egy egy szoval csak rövideden, egy somában előnkben adattatik.

Matth. 6.

Credo.

1. Cor. 3,
Hebr. 6.

IV. A' Mi-Atyánk után tanéttvuk az együgyűeket a' Credora, az az, a' kőrősztyéni hitnek vallására, melyben idvőségünkre valo derék dolgok vannak; a' mint mindenik igéből és ágazatbol ki terzik, mellyek a' szent írásban szerte szélllyel vannak meg irattatván, a' Híszek egy Istenben pediglen rövideden be foglaltattanak a' szent Apostolok által. Fondamentomnak mondgya Szent Pál Apostol a' Christus felől valo hitet és vallás tételt. Híme, *El hagyván, ugymond, a' kőrősztyénségnek kezdetinek beszédet, tőkélletes tudományra igyekezzünk; nem vetvén viszontag fundamentomot a' meg holt cselekedetekből valo meg térésenek (a' Moyses ceremoniai azok) és Istenben valo hitnek tudományában (a' Credo az) a' keresztségnek, kezeknek másra valo vetésének, halottaknak föl támadásának, és az örök életnek tudományában (ezek is a' Credoban vannak.)*

Tiz parancsolat.

V. Tanéttvuk ennek utánna az együgyűeket a' Tiz parancsolatra,

rancso-

rancsolatra, mellyet az Isten kötött egy rövid sommában, és Moyses annál rövidebbé: *Szeresséd, ugymód, a' te Uradat Istenedet, tellyes szívvedből, tellyes lelkedből, tellyes elmédből, és minden erődből, és felebarátodat mint tennen magadat: mellyet idvőzítőnk is javallot, és arra igazgatta a' törvény tudót, mondván: hogy az egész törvény és a' Prophetáknak írási e' két parancsolattól fűgnek.*

Exod. 20.

Matth. 22.

Hebr. 6.

Sacramen-
tomokfelől
valo rövid
tanítás.Hasomla-
toságok.
1.2. Exod.
26.3. 1. Reg.
6.4. Genes.
37.
5.

VI. Tanéttvuk ennek utánna a' szent Sacramento-
moknak-is titkos tudományát, melyről Szent Pál Apo-
stal azt mondgya hogy az-is fundamentom. Mind ezek-
ből meg tétzik, hogy a' mir a' derék szent írás sok bizony-
ságokkal, és sok száz efsztendőknék forgásiban ter példák-
kal előnkben ad, a' kőrősztyéni tudományak sommája
rövideden adgya azt előnkben. Hasomlo azért a' Cate-
chismus a' kised koszorohoz, melynek virági külömb kü-
lömb félék, és nagy virágos kertben szedegettetnek ősz-
ve, de egy kis keregdéd kánvára kötöttek egy csomoba:
hasomlo az Istennek régi Sátorához, melyben minden fé-
le színű selymek be szövettettek a' kárpitokban; ha-
somlo a' Jerusálem Templomához, melynek épületire sok
országokbol meszize földről külömb külömb féle sok efsz-
közök hozattattak, ugymint drága kövek, Sittim fa, a-
rany, ezüst: hasomlo a' Josephnek köntöséhez, mely ki-
csin lévén sok féle színű posztobol varattator: hasomlo a'
Salomonnak koronájához, melyben minden féle drága
kövek voltanak.

VII. Egynéhány rendbéli embereket szoktunk pedig
tanéttani a' kőrősztyénségnek fundamentomira, 1. A'
pogányságbol meg téréket, mind őreket s-mind kicsi-
nyeket: mint Elifeus a' Syriabéli Nááman pokloft, mint
Moyses a' Jethro Papot, és Phülop Apostol a' Candaces Ki-
rályne Aszfzonymnak Hopmesterét. 2. Sidokat, kik a' Si-

2. Reg. 5.
Exod. 18.
Aktor. 8.

G

doságbol

Añor. 2.

Deut. 11.

1. Cor. 3.

Hebr. 6.

doságból ki akarnak térni, mint az Apostolok és főképpen Szent Péter, ki ezt mondotta az ő halgatoinak: *Tarcatok penitentiát, és keresztelkedgetek meg az Ur JESVS NAK nevében, veszitek a ti bűneiteknek bocsanattjára a Szent Lelket.* 3. A' körösfztyén emberektől származot kisded gyermekeket, a' mint Isten parancsolta, hogy a' fiakat, leányokat tanétsuk. 4. Az együgyű öreg embereket, a' mint Sz. Pál szolot a Corinthusbélieknek és a' Sidoknak-is.

VIII. RESZ.

AZ IGENEK PRÆDIKALLASAROL.

Exod. 20.

Luc. 4.

Luc. 16.

Törvént és Evangeliumot predikállunk.

Tanéttjük, intyűk, feddgyűk, biztattyuk, vigasztalljuk az embereket.

2. Tim. 3.

I. **O**lvassuk és magyarázzuk az Istennek meg irattatott szent igéjét a' hiveknek gyülekezetiben, a' mint maga Isten ő főlsége a' Tízparancsolatot a' Sinai hegynek tetejéről a' Sido népnek predikállotta, az után a' Moyses, és a' több Propheták írási is rend szerent a' Synagogákban mindenkoron olvastattak: így szolot Abraham-is: *Vagyon Moysesek és Propheták, halgassák azokat.* II. Magyarázzuk pedig elvegyessén, a' mint a' halgatók hozzá vannak; néha az Istennek törvényét: néha a' Prophetáknak írást: leg gyakrabban az Evangeliumot, Apostaloknak cselekedeteket és írásokat, a' hiveknek hitekben való épületekre, és életekben való megjobbulásokra. Nem csak tanéttjük pediglen a' tudatlanokat, hanem serkengettyük is a' rőstőket, tunyákat, hogy az Urnak után főrényben járjanak, biztattyuk a' félelmefeket, vigasztalljuk a' szomorúakat, erősíttyük a' kételkedőket és hitekben tántorgókat, követvén Sz. Pál Apostalnak tanétását: *A' tellyes írás, ugymond, Istenből ihlettet, és hasznos a' tanétásra, a' meg jobbetásra, a' figyelemre,* mely

mely igazságban vagyon, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetekre tökéletesen föl készítet. Ismegh, Predikálljad az igét, rayta legymind alkalmas mind alkalmatlan időben, feddgyűl, dorgáldgyál, intsed a' halgatókat minden szelédsséggel és tanétással.

2. Tim. 4.

Velünk születet nyelven predikállunk.

Joh. 16.

III. Hirdettyük pedig az igét velünk születet nyelven, a' régi Tanétoknak szokások szerént, kik a' Sidoknak Sido nyelven, és egyéb nemzetségeknek is az ő nyelveken magyarázták az Evangeliumot: azért is vették el a' Sz. Lelket, ki őket meg tanétaná nem csak minden igazságra, hanem minden nyelveken való szolásra is, Act. 2. Ugy vagyon, hogy néha idegen nyelven is mondunk valamit rövideden, de azonnal meg magyarázzuk.

A' fő rendeket is tanéttjük és dorgáljuk. 1. Reg. 18. 1. Reg. 22. 2. Sam. 12.

IV. Személy válogatás nélkül tanéttjük, feddgyűk, dorgáljuk a' fő főrenden való embereket is; követvén ebben is a' régi szenteket: mert Illyés és Micheás Propheták szemtől szemben így szolottanak Acháb Királynak, Náthán-is Dávidnak, Körösfztyő Szent János is Herodesnek és a' Pharisausoknak, Marc. 6. Matth. 3.

A' predikállást nem engedgyűk a' köz embereknek sem a' szonyállatoknak.

1. Cor. 14. v. 34. 35.

V. Sem férfiaknak, kiknek arra hivatallyok nincsen, sem afzszonyállatoknak nem engedgyűk, hogy közönséges helyen tanétsanak, de arra szabadságok vagyon Istenből, hogy házoknál tanétsák házok népét, fiokat, leányokat, a' mint a' Moyses és a' Sz. Pál írástiban nyilván vagyon, Deut. 6. Eph. 5. Az afzszonyállatokrol így szol: *A' ti afzszony népeitek a' gyűl. kezten halgassanak, mert nem engedtet nekik az hogy szoljanak, hanem hogy engedelmeskedjenek, mint a' törvény is mondgya, hogy ha valamit akarnak tudni, otthon kérdgyek meg az ő ferjeket, mert ektelen dolog afzszonyállatok szolni a' gyűlekezetben.*

VI. Magyarázzuk a' szent írásokat, nem mint e' világhi bölcseséget, tudván Sz. Péternek mondását, ki imieven

Nem magunk fejétől magya-

rázzuk az
írásokat.

2. Pet. I.

2. Tim. I.

A' Pate-
reknek és
Concilio-
moknak-is
igaz magja
rázattyo-
kat bevez-
szük.

a Cypre-
ad Jubaja-
num.

b Ep. 107.
& l. 5. Hypo-
gnosticon.

c Parte 1. di-
stinc. 5. & 6
& 18. & 23
& 25. & 27.
& 31. & 32.
& c.

A' sz. írá-
soknak ne-
ha kettős
értelmeket
adgyuk.

1. Pet. 3.
Matth. 8.
Galat. 4.
Hasonla-

szolot, 2. Pet. I.: *Vagyon, ugymond, igen erős bizonyosságunk a' Prophetáknak beszédek, melyet hogy követtek mint sötétségben a' lámpást, jól mivelitek, míg a' nap meg világosodik, és a' hajnal csillag feltámad a' ti szíveitekben: ha ezt el szór meg tanolánd-
gyátok, hogy a' szent írásnak prophetiái közül egy is nem ma-
gyaráztatik kinek kinek tulajdon értelme szerint, mert né ember akarattából származtak régen a' Prophetáknak prophetálások, ha-
nem Szent Lélektől indítatván szoltanak az Istennek szent em-
beri.* Nem követtyük azért a' magunk okosságát, hanem nyilván való szent írásokra nézünk, és kíváltképpen az A-
postoli hitnek formáját követtyük, hogy attól el ne távo-
zunk, sőt annak hasonlatossága szerint értsük az írásokat.

VII. A' régi szent Atyáknak és Conciliomoknak-is i-
gaz és eggyező magvarázattokat böcsüllyük, és méltosá-
gokban meg tartjuk: de azért nem minden magán való
vélekedéseket és tetzéseket veszfűzük elő; mint a' a' Cypri-
ánusét, a' ki azt állatta sokad magával, hogy a' kik az eret-
nekségben meg kőrősztről körtrenek, az igaz Ecclesiában
be jövelekkor-is ujonnan meg kellene kőrősztről köd-
nick: és Szent b Agoston Doctor-is azt akarta, hogy a'
kifded gyermekéknek-is szükséges volna az Ur Vacso-
rájának vétele. A' c Conciliomokban-is sok apolékos
haszontalan dolgok találtnak, melyeket Gratianus az ő
decretomiban palenak, az az, polyvának nevez.

VIII. A' szent írásoknak néha kettős értelmeket ad-
gyuk, bőrtü szerint valokat és lelkieket, ugymint, midőn
a' Noe bárkáját és Szent Péter Apostalnak hajóját, mely-
ben Christus Urunk be szállot, magyarázzuk az Anya-
szentegyházról-is, és Szent Pál is a' Galatiabélieknek ma-
gyarázta a' Sára aszfzonymról és Hágárról való írásokat.

IX. Az írásoknak magyarázattyában élünk nem csak
azokkal a' hasonlatosságokkal, melyeket ott találunk, ha-

nem

nem magunk okosságától-is gondolunk illendő világi
dolgokról ver hasonlatosságokat, a' mennyei és lőki böl-
ceségnek könnyeb értelmére.

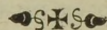
X. A' pogányoknak és c' világi bölcsenek-is bölcs
mondásokat és cselekedeteket emlétyük tanításunk köz-
ben, Idvözitőnknek példáját követvén, ki a' Sába Király-
ne Aszfzonymnak cselekedetét dicsérte, hogy Salamon Ki-
rálynak bölcs beszédinek hallására melzi földre el ment.

XI. Az Apocryphus könyveket-is olvassuk az Anya-
szentegyházban, a' mennyiben nem ellenkeznek a' Cano-
nicus könyvekkel; de nem annyira hitünknek erősségé-
re, mint erkölcsökben való meg jobbulásokra a' kőrősz-
tyén halgatoknak.

XII. A' tévelygéseket és eretnekségeket nem csak meg
nevezzük tanításunk közben, hanem ugyan kárhoztat-
tyuk-is, és a' híveket azoktól idegenétyük.

XIII. A' tanításnak avagy predikálásnak végén kő-
zönségesen imádkozunk, és mi Egyházi emberek nagy I-
steni áldással bocsátyuk el a' szent gyülekezetet, követvén
ebben a' régieket. Szola az Ur Moysesnek, mondván: Szoly
az Aáronnak és az ő fiainak, mondván: Így áldgyátok meg az Iz-
rael fiait, mondván nekik: Áldgyon meg tégedet az Ur, és őriz-
zen meg tégedet: világosécsa meg az Ur az ő orezáját te raytad,
és könyörülljön te raytad, fordítsa az Ur az ő orezáját te reád, és
adgyon bekeséget tenéked, és az én nevemet vessék az Izrael fia-
ra, és én meg áldom őket. Sz. Pál-is így áldotta meg a' Corin-
thusbéli Anyaszentegyházat: Az Ur JESUS Christusnak
kegyelme, az Istennek szerelme, és a' Szent Léleknek vele-
tek való közösülése legyen mindnyájan ti ve-

letek, A M E N.

tofságok-
kal élünk.

Pogányok-
nak szavo-
kat és cse-
lekedete-
ket-is em-
létyük. Matth. 12.

Apocry-
phus köny-
vekből-is
tanétyuk.

Az eret-
nekségeket
megnevez-
zük.

Isteni nagy
áldással bo-
csátyuk el
a' sz. gyü-
lekezetet. Numer. 6.

2. Cor. 13.

IX. R E SZ.

AZ SZENT SACRAMENTO-
moknak ki szolgáltatásáról.

Az Egyhá-
zi ember
tudos és
jambor er-
kölcös le-
gyen.

1. Cor. 4.

Az Egyhá-
zi szolgál-
nak gonosz
erkölcsi
rötelenné
nem teszi a
Sacramen-
tomot.

Nagy bűn-
ben élet Ta-
néto peni-
tencia nél-
kül ne il-
lessék a Sa-
cramento-
mokat.

Minden-
koron kész
legyen az
Egyházi
szolgálat-
ra.

I. Meg emlekezvén arról az Egyházi em-
ber, hogy ő kiváltképpen Istennek szolgálja, és
az ő szentséges dolgainak Sáfára, a mint Szent
Pál Apostol tanét, mindenkoron készen találtafák, mind
tudományában s. mind fegyhetetlen, szent s. ártatlan éle-
tében, főképpen jozanágban. Mert noha a szent Sacra-
mentumok sem meg nem förtöztetnek, sem meg nem e-
rőtlenéttetnek, s. haszontalanokká nem lesznek az Egy-
házi szolgának vagy együgyű tudatlansága miatt, vagy go-
nosz erkölcsi és élete miatt (a mint a Törvénynek predi-
kállása felől szolot Urunk a Sido Papokrol, Matth. 23.
mondván: *A' Moyses székiben ülnek az Irás tudók és Pharise-
usok: mindeneket azért valamellyeket nektek parancsolnak hogy
meg tarcsátok, meg tarcsátok és az cselekedgyetek, de az ő cseke-
detek szerént ne cselekedgyetek, mert ők mondgyák, de nem tart-
tyák meg*) mindazáltal a kik méltatlanul s. készületlen ma-
gok meg próbálása nélkül nyúlnak a Szentségekhez örök
kárhozatban esnek. Azért ha valamely Egyházi ember
lelki ismeretitől vádoltatik valami czégéres és halálos
nagy bűnről (kitől Isten oltalmazza) illendő s. igaz peni-
tencia tartás nélkül ne illessék a szent Sacramentumokat.

II. Az Egyházi szolgálta azért illetén jo készülettel lé-
vén, korosként, vagy éjel vagy nappal, s. valamely orában
a szükség kívánnya, melynek időt, helyet s. modot nem
szabhatni, szolgálattját meg ne vonnya: főt a kőtséget
gyakorta igen megh intse arról, hogy mikor az Egyházi

szolgá-

szolgálat kívántatik, ötet, mennél hamarab lehet, hívják,
hogy a gondviseletlenség miatt el ne mulattassék vala-
mely Szentségnek ki szolgáltatása.

III. Eő maga penig az Egyházi ember, minek előtte
a szolgálathoz kezd, egy kevéssé imádkozásra, áhétatof-
ságra adgya magát, ha ideje vagyon hozzá, és az Egyházi
szolgálatnak modgyáról s. rendiről magában elmélked-
gyék, avagy könyvét meg olvafla, hogy annival alkotma-
tosb legyen a szolgálathoz.

IV. Az O Testamentombéli Papok, úgy vagyon, hogy
magan való Egyházi szolgálathoz rendeltetett ruhát öl-
tözték magokra, de a szent Apostolok a' ceremóniáknak
példázot igazságokra Szent Lélekről megh tanítottak lé-
vén, magán való ruhát magokra nem vettének a' szolgál-
latnak idején. Azért mi is kőrsztyéni szabadságban
helyheztetett dolognak itélvén, könnyen el mulathattuk
a' szent Sacramentumoknak méltóságának sérleme nél-
kül: azonközben tisztünkhez illendő ruházatunk legyen.

V. Mindazáltal gondgya legyen az Egyházi embernek
arra, hogy a' Szentségekhez rendeltetett czközök s. edé-
nyek tiszták és ékesek legyenek, hogy a' Sacramentumok-
nak valami böcstelensége, avagy meg unása s. meg utálása
ne következék, az czközöknek és edényeknek tisztáta-
lanságokból.

V. A' mely Ecclesiában lehetséges, igen javallyuk
hogy a' Szentségeknek ki szolgáltatásában ketten legye-
nek együt az Egyházi szolgák, hogy ha hertelenséggel
valami emberi gyarlóságból származot nyavalya, vagy
szédölés, vagy kőrság, vagy egyéb betegség ütőznék eg-
gyikhez, a' másik véghez vihctné az el kezdet Egyházi
szolgálatot minden fogyatkozás nélkül.

VII. Meg intetnek azok, kik jelen vannak a' Szentsé-
geknek

Imádság-
gal s. elmél-
kedéssel kez-
dgyen a'
szolgálat-
hoz.

Joh. 16.
Papi öltö-
zet nem
szükséges.

A' sz. edé-
nyek tiszt-
ák legye-
nek.

Ha lehet
ketten le-
gyenek az
Egyházi
szolgák.

A' Sacra-

mentom ki
fzo gálta-
tásakor a'
köz nép
mint vífel-
lye magát.

Az együ-
gyü Tané-
to inkább
könyvből
olvallón.

Nem köl
szegődni a'
Sacramen-
tom ki szol-
gáltatásá-
ért.
Agor. 8.

geknek ki szolgálatában, hogy a' Sacramentomoknak részéről, hasznairól, erejekről s-méltóságokról való tané-
rást, és a' ceremóniáknak löki jedzéséről s-példázatirol
való beszédet az Egyházi embernek szájából figyelemetef-
sén meg halgassák, a' magán való beszédet el hagyván ke-
gyességben és nagy áhétatóságban foglallják magokat,
és úgy vegyék a' Szentségeket.

VIII. Ha az Egyházi ember elméjéhez nem bizhatik,
hogy sem mint felében harmadábā mondgya el az ígéket,
mellyek a' szentségeknek ki szolgálatásokban, avagy ra-
noságnak, avagy imádkozásnak s-meg szentelésnek okáért
mondanak, inkább könyvből olvafla el, hogy semmi fo-
gyatkozás abban ne legyen, és minden ceremóniákat úgy
vigyen véghez, hogy azoknak szemléléséből a' mennyei
dolgokra föl emeltessenek az elmék.

IX. A' Szentségeknek ki szolgálatásáért, az Egyházi
ember magán ne szegődgyék a' kösséggel, hogy ne lártaf-
sék bérért osztogatnia szent dolgokat, a' mint Simon Ma-
gus pénzrel kínálta az Apostalokat, hogy ő-is a' Szent Lé-
leknek ajándékot másokkal közölhetné, kezének reájok
vetése által. Mindazáltal, ha mit jó akaratból, ajándék
vagy alamisna gyanánt adnak neki, bűn nélkül, jó lelki if-
merettel el veheti a' kegyes adakozó embertől.

X. R E SZ.

AZ SZENT KÖRÖSZT- ségben való rend tar- tásokrol.

Csak Egy-
házi em-
berhez lne
bához il-

I. **A**Z szent Körösztségnek ki szolgálatá-
sát csak az Egyházi emberekre bizzuk, az Evan-
geliumnak közönséges hirdetésével egygyűt, a' mint idvő-
zitőnk

zitőnk nyilván parancsolta az Apostaloknak ezt mond-
ván: *Mennyetek ele' széles világra, és hirdessétek az Evangeli-
omot minden népeknek meg köröszttőlven őket, &c.* Nem-is en-
gedgvük a' bábáknak hogy a' beteg gyermeket meg kő-
röszttőllyék, főt ha akaratunk ellen meg cselekedzik-is,
nem tartjuk azt igaz körösztségnak, hanem az Egyházi
embernek köl ujobban és törvény szerént ugyan azon
gyermeket meg köröszttőlni.

II. Csak vízzel köröszttőlünk, idvőzitőnknek paran-
csolattya, és az Apostaloknak cselekedetek szerént, és an-
nélkül seminek tartjuk a' körösztséget. Nem-is oly vízzel
élünk ebben a' Sacramentomban, melyből annak előtte
az ördög el üzetetetet volna, és valami ígéknek reá mon-
dásával a' körösztség előt meg szentelitetet volna, hanem
közönséggel, mely meg szenteltetik, és az Ur Christus
vére által való meg mosódásunknak külső s-látható Sacra-
mentomává, avagy sz. jegyvévétel, mikor véle élünk,
az ígének (az imádságnak) általa, mellyet hozzá mon-
dunk (a' mint Szent Agoston Doctor is szolot ezt mond-
ván: *Accedit verbum ad elementum & fit Sacramentum.* Hoz-
zá járul, ugymond, az íge az élterő állathoz, és leszen szent
jegyé) Azért semmi különséget abban nem tartunk, a-
kar tiszta kut víz, s-akar folyó víz legyen az: a' mint hogy a'
Köröszttőlő Sz. János is a' hozzá járulo népet, és JESUS U-
runkat a' Jordánnak folyó vizébē köröszttőlte meg, mely-
ből ördögöt nem üzöt. Phülop Apostal is Candaces Ki-
rályne Afiszony fő emberének az uton, folyó vízben,
melyből nem üzüt ördögöt, szolgálatá ez első Sacra-
mentomol.

E' körösztségre való vizet méltó a' Templomban tar-
tani, illenddő helyen, és csak arra rendeltetet edényben:
annyi ideig penig, mig meg nem áporodik, ha penig meg

lik a' kő-
röszttőlés.
Matth. 28.
Marc. 16.

Csak víz-
zel körösz-
ttőlünk,
mely az í-
gével meg
szenteltetik.

Matth. 3.

Agor. 8.

kől újítani, az előbbénit a' Templomnak vagy Segestyéjében, ha vagyon, avagy más rőtyők helyében kől önteni. Ismeg, ha ősi vagy réli időben igen meg hívósul, avagy ugyan meg fagy a' viz, hogy a' kűdedeknek ne ártson, meg kől azt melegíteni, avagy más meleg vízzel elegyíteni.

Micsodás
igét predi-
kállunk a'
köröszto-
léskor.

Joh. 3.

Tit. 3.

Eph. 5.

Formája a'
köröszto-
lének.

Matth. 28.

A'for. 2.

Háromszor
öntjük a'
vizet fejére
a' körösz-

III. Az ige pedig mellyet a' körösztoléskor predikálunk, tanét bűnös voltunkról, eredendő bűnben való születésünkről, a' Körösztségnek szerzéséről, annak szükséges és hasznos voltáról, ujonnan való születésünkről, a' mint idvőzítőnk mondotta: *Valaki ujonnan nem születetik víztől és Szent Lélektől, be nem mehet Istennek országában.* És Szent Pál is a' körösztséget nevezi ujonnan való születésnek, és Szent Lélek által való meg ujulásunknak főedjének. Ugyan ezen Apostol így tanét: *A' Christus, ugymond, szerette az Anyaszentegyházat, és ő magát adta azért, hogy azt meg szentölje, meg tisztetván víznek fordójével az igének általa, &c.*

IV. Formája a' körösztségnek, a' Szent Háromság egy Istennek nevében való mosodás, kit akar csak állattýáról nevezzünk, s-akar személyéről, és, akar csak egygik, s-akar mind a' három személyéről, mind egyget részen a' körösztségnek igaz állattýára és valóságára nézve: mindazáltal, mi így szoktunk körösztołni, hogy az egy Istennek mind állattýát s- mind három személyét megh nevezvén, ezt mondgyuk: *Péter, vagy Katalin, körösztołlek tégedet, Atyának, Fiúnak, és a' Sz. Lélek Istennek nevében.* Az Apostolok, ugy vagy on, régemben körösztołtenek csak a' Christus nevében-is, de azzal ki nem rekefztették az Atyának és Szent Léleknek nevét.

V. Külső formája pedig a' Körösztségnek, mi nálunk, nem a' vízben való bé merítés, avagy külső mosodás, hanem a' körösztołkodó személynek fejére való öntözése a' víznek,

víznek, mellyet háromszor cselekefzünk a' Szent Háromság nevében, az Anyaszentegyháznak rendelése és jó szokása szerént.

tőlkodó
személy-
nek.

VI. Rend szerént, ugy vagy on, hogy a' Templomokban, és arra rendelt tet edényekből körösztołunk, a' szent Körösztségnek böcsületiért: mindazáltal a' szükségűl készerettetnek lévén, valahol kívántatik minden helyeken ki szolgáltattuk e' Szentséget, nézvéen ebben is a' sz. Apostoloknak cselekedetekre. Lám Szent Phulóp Apostol az uton körösztołé meg az Eunuchust: Sz. János is a' pusztában körösztołé. Szent Pál Apostol is a' Lydiabéli aszfzonyállatot Philippis városának foljo vízében körösztołé meg, a' holot szoktanak vala imádkozni. A' Sz. Pál a' tömlőcz tartót a' maga házában körösztołé meg.

Helye a'
köröszts-
ségnek.

A'f. 8.
Matth. 3.

A'f. 16.

VII. Akar minemő időben is szoktuk e' szent keresztséget ki szolgáltatni, akar éjeli s-akar nappal, akar köznapon s-akar innépén: mert a' szent Apostolok erről semmi végezést nem tettek, a' mint meg tetzik az ő cselekedetekből, A'f. 2. 8. 16. A' szent Sacramentomnak böcsületiért mindazáltal, ha semmi szükség nem készerét illendőb jozanon s- minden étel ital előtt reggeli időn ki szolgáltatni.

Ideje a' kö-
rösztség-
nek.

VIII. A' kik egyszer meg körösztołköttenek igaz körösztséggel, nem körösztołlyuk meg azokat másodszor, hanem ha az Eretnekek, nem a' Szent Háromság egy Istennek nevében körösztołták volna meg, ugymint az Ariánusok. A' kik felől azért kétség vagy on, ha meg körösztołköttenek-e avagy nem, mint az el veret zab gyermekek felől, ha szorgalmas tudakozás után végére nem lehetni, azokat hával kől meg körösztołni, ilyen formán nevet adván reájok: Ha te Péter vagy Eörsébet meg nem vagy körösztołkodván; En körösztołlek tégedet Atyának, Fi-

Azon egy
személyt
kétfzer né
körösztoł-
lyuk meg.

Kiket kől
hával kö-
rösztołni.

unak, és a Szent Lélek Istennek nevében. Ismeg, Ha valamely Eretnekiség közöt nevelkedet ember felől kételkedés vagy on, azt is ilyen formán kől meg körösztołni: Ha te Péter, vagy Karalin, igaz körösztséggel nem vagy meg körösztołtetvén: En körösztołlek tégedet Atyának, Fiunak, és Szent Lélek Ur Istennek nevében.

A' csudás
gyermek-
eknek kö-
rösztiége.

A' csudás gyermekeknek körösztségekben nagy okos-
sággal kől élni: mert ha nem emberi személyt, hanem va-
lami oktan állatnak ábrázattyát mutatták, nem kől ő-
ket meg körösztołni, mikor pedig kétséges, ha emberi
forma-é, nem-é; hával kől ilyen módon szólni és csele-
kedni: Ha te ember vagy: En körösztołlek tégedet Atyá-
nak, &c. Midőn pedig arról vagy on kétség, ha egy sze-
mély-é avagy kétő afféle csudás gyermek, így kől arról i-
téletet tenni. Ha egy, vagy két feje vagy on, egy, vagy két
mellye vagy on: mert akkor annyi szive és annyi lelke va-
gy on, és egymástól meg különöszteret emberek. Ilyen
történetben magán magán kől őket körösztołni, minde-
niket nevén nevezvén, és ezt mondván: En körösztołlek
titeket Atyának, &c. Midőn pedig nem lehet bizonyos
dolog, ha két személy-é a' csudás gyermek, mivel hogy
két feje, és két melye egymástól nincsenek szintén igen
el választván, akkor egyiket egy általlában, s. bizonyos-
san meg kől körösztołni, a' másikat pedig hával, ilyen for-
mán: Ha te nem vagy meg körösztołtetvén; En kö-
rösztołlek tégedet Atyának, &c.

IX. Körösztołlunk pedig öregeket, kik a' pogányság-
bol, avagy a' Sidoságból, avagy az Arius és egyéb eretnek-
ségéből meg térnek a' közönséges körösztyéni s. Aposta-
li hitnek vallására, de úgy, hogy elsőben a' körösztyéni
hitnek fundamentomira meg tanéttattak lévén, magok
szájokkal vallást tegyenek azokról, követvén ebben a'

Phülöp

Phülöp Apostalt: mert mikor mennének az uton, jutának
egy vízhez; akkor monda a' komornyik: *Im hol a' víz, mi-
csoda tilt meg a' körösztségtől engemet? Phülöp pedig monda: ha-
tellyes szivből hisz, meg lehet. Ama' pedig felelvén monda: hi-
szem a' JESVS Christust Isten fiának lenni: és meg állatá a'
szekeret, és le szállának mind ketten a' vízben, Phülöp és a' Ko-
mornyik, és Phülöp meg körösztołlé azt.*

Öregek-
nek vallás
tetelek.

X. A' körösztyén embereknek kisdéd gyermekskéje-
ket is meg körösztołlyúk, mind fiakat s. mind leányokat,
a' környölmetékedésre, és abban az Istennek ígéretire és
fogadására nézve, ki Abrahámot minden hívőknek Ar-
tyát, minden maradékiával egyetemben be vette kedvében
és kegyelmében, ezt mondván: *Léjtek én te Iffened, és te
utánnad a te magod-é: minden férfiúi magyolczad napra kör-
nyölmeteltessék.* nézünk ebben az szent Apostaloknak is
cselekedetekre, kik egész ház népeket, kik közöt kisdé-
dek is voltak, meg körösztołtenek. Meg intyúk pedig
a' körösztyén születek alkalmatos időben, hogy a' szüle-
tet gyermekskéket, mennél hamarébb leher, küldgyék a'
szent körösztségre, és valami nagy pompának okáért, ne
halaszszák sok időre, sőt ha a' gyermek beteg, még mi is
Egyházi emberek nem késünk, hanem minden ceremo-
niákat és béveb tanitást hátra hagyván, csak imádkozunk
érette, és mindgyarást a' Sztnt Háromság nevében meg h
körösztołlyúk.

Kisdédek-
nek körösz-
tségek.

Gen. 17.

Ak. 16.

Nem hal-
ladhatok
időre a' gyer-
mek kör-
ösztsége.

XI. Az ellen módás, mellyel a' körösztołlédő személyek
a' bűnnek, e' világnak, az ördögnek, és minden ő cseleke-
detinek ellene mondanak, és a' fogadás tétel, mellyel az
Istennek azt fogadgyák, hogy az Apostali hitet fogják val-
lani, nincsen nyilván meg irattatván a' sz. írásban: mind
azáltal a' Credonak el mondásában takarékosan be foglal-
tatnak: és midőn Szent Péter Apostol nevezi a' köröszto

Ellen mó-
dás.

Fogadás
tétel.

H 3

séget

séget Istenben való jó lelki ismértnak kérdezkedésinek, arra néz kétség nélkül, 1. Pet. 3.

Sz. Lélek-
től szület-
tetünk u-
jjonnan a'
köröszts-
ségben.
Emberi ta-
lálmányok
nem szűk-
ségelek.

1. Joh. 2.

Komák.

XII. Mi Egyházi emberek csak külsőképen vízzel öntözzük meg fejét a' körösztrőlködő személynek, de hisz-
szük hogy belsőképpen a' Szent Lélek munkálkodik, és
ujjonnan szüli az embert, Joh. 3. Eph. 5. Tit. 3.

XIII. Eördög üzéssel, körösztről hanyással, szózással, ola-
jozással, gyertya gyúttással, nyálazással nem élünk a' kö-
rösztségekben, ugymint mellyekről sem parancsolatot, sem
példát nem találunk a' szent írásban. A' kenetben Szent Já-
nos érti a' Szent Léleknek ajándékát, nézven az O Testa-
mentombéli ceremóniára: Szent Jacab pedig a' bete-
geknek kenetéről emlékezvén, Jac. 5. Istennek csoda té-
telit érti, mely mostan meg szűnt.

XIV. A' komákról is (kik szám szerent hárman legye-
nek-e; ugymint leány gyermekskével két aszszonyállat és
egy férfi, viszontag, hogy férfi gyermekskével két fér-
fi komák, és egy aszszony ember, s-mégh pedig idegen
vérből valók) hogy azok vitték volna az embereket a' kö-
rösztségre, és érettek fogadásokat tettenek volna, nincsen
semmi emlékezet a' sz. írásban, sőt Körösztről Jánosnak,
és Jesus Urunknak is környülméletkedésekben a' rokó-
ságok voltanak jelen, és az öreg emberek önnön magok
járultanak a' körösztségek el vételére, a' mint olvassuk,
Matth. 3. Aét. 2. 8. 10. mindazáltal mi bősülettrel meg tar-
tyuk e' rendelést, mind a' kisdékeknek s-mind az öregek-
nek körösztségekben, hogy a' komák a' gyermekskének
Attyával és egyéb rokonsággal jelen legyenek, és fogadá-
sokat tegyenek. Azt kívánnyuk pedig, hogy a' komaság-
ra méltó s-illendő személyek válasszassanak, nem gyerme-
kek, hanem emberkorbéliek, házaságban élők, avagy an-
nékül valók, de sem pogányok, sem Sidók, sem Eretne-

kek,

Komaság-
ra méltó
személyek.

kek, sem a' ki átkoztak, sem gyalázatos hirben névben
förtöngők és nyilván való bűnösök, sem bolondok, sem
a' körösztyén hirben tudatlanok, hanem jámbor életű s-
igaz hitű körösztyén emberek, kik a' szükségnek idején,
fiokat leányokat taníthassák a' körösztségeknek fundamen-
tomira.

XV. Az Apostolok, úgy vagyon, az öregeknek ny ne-
veket nem adtanak a' körösztségekben, mert Cornelius, kö-
rösztsége utánna-is, azon nével nevezteret, Saulus-is, Si-
mon Magus-is, az Eunuchus, és a' Lydiabéli aszszonyállat-
is: Mi mindazáltal a' pogányságból meg térteknek, és a'
kereszttyén emberek gyermekinek is, nevet adunk reájok,
nem javalván ugyan az oktan fene vad állatoknak neve-
ket, minemő a' Farkas, Oroslány; sem a' pogányok bál-
vány Isteninek neveket, hanem valamely régi Szenteknek
neveket, kiknek példájokkal Istenes életre indéttassanak.
Nézünk pedig ebben a' régieknek szokásokra, kik a' kö-
rnyülméletkedésben nevezték el fiokat, mint Zachariás
Körösztről Jánost, és a' boldog szűz Mária a' nyolczad na-
pi Jesus-t mi Urunkat, Luc. 2.

XVI. A' meg körösztrőlkörttek, nagy Isteni áldással
meg áldgyuk, vagy minden ceremonia nélkül, vagy keze-
inknek fejekre vetések által, követvén ebben is a' Szent
Pétert, Szent Jánost, és Szent Pálnak cselekedetét.

XVII. A' meg körösztrőlkörtteknek fejér gyolcs ruhát
adnak reájok a' régiek, a' mint aránzották a' Szent János-
nak írásából a' következendő, tiszta és szent életnek kö-
vetésének példázattyára, mi sem ellenzük azt.

XVIII. A' körösztrőlketlen meg holt gyermekskék fe-
lől nem vagyunk ollyatén ítéletben, hogy el kárhozná-
nak, és a' pokolnak harmadik részében, mellyet Limbus-
nak mondanak, örökkén való főtéségekben és szomorú-
ságban,

Nevezet.

Aét. 8. &
19.

Apoc. 7.

Gen. 17.

ságban, Istennek sz. színe látása nélkül maradnának: mert bizunk ő szent főltségének ímezz ígéretihez: *Léfszék tenéked Istened, és te utánnad a' magodnak-is*; mely ígéret hogy a' kisedekre is tartozzék, meg tetzik a' környülméletkedésnek törvényéből. Azért módgyák a' sz. írás magyarázók, hogy *non privatio, sed contemptus, Sacramenti damnat. A' Sacramentomnak nem a' nem vétele* (mikor ember azzal nem élhet valami nagy el mulattató okból) *hanem annak meg utálása kárhoztat*: Azért ez illetén körösztyöletlen meg holt gyermekeket is a' körösztyének közzé számlállyuk, és az ő remető helyekre késérjük atyafiui szeretettel, ki nem rekesztvén a' Cimiteriumból őket.

XI. R E SZ.

FORMAIA A' GYERME-
kek körösztségének.

I.

KErddi az Egyházi ember az Atyától, avagy a' rokonságoktól, avagy a' komáktól, kinek akarják nevezni a' gyermeket. Felelnek azok: Péter legyen neve, avagy Katalin., &c.

II.

Ez után így kezdi el tanétását az Egyházi ember, kezeit öszve tévén, Atyának, Fiunak, és a' vigasztalo Szent Lélek Ur Istennek nevében, legyen a' mi mostani tanoságunk és szent cselekedetünk. A' komák, és egyéb jelen lévő emberek, térdet fejet hajtván ezt mondgyák, Amen. Ugy legyen Ur Isten.

III.

Az Egyházi ember így rendeli tanétását: Istenfélő keresztyének, minek előtte c' kised gyermekeske, ki körösz-

tyén.

tyén szüléktől származot, a' szent körösztségek általa bevértetnék az Isten Anyaszentegyházának külső társaságában, annak előtte vegyünk ilyen tanoságokat.

Először meg értsük:

Minémü Szentség legyen a' körösztségh.

Másodszor:

Az édes Atyának, s-a' rokonságoknak, és a' körösztyén komáknak mi legyen az ő tisztek a' Körösztséghben.

AZ elsőről illetén írásunk vannak a' Szent Máthenál és Szent Márknál: *J E S U S* Urunk járulván az ő tanétványához monda nékik: *adattatott ennékem minden hatalom mind mennyen s-mind földön: azért elmenvén a' széles világra tanítsatok minden népeket, meg körösztyölvé őket, Atyának, Fiunak, és Sz. Léleknek nevében, tanétván őket, hogy meg tartsák mind azokat, mellyeket én paracsoltam néktek: A' ki hiend, és meg körösztyölködik, idvözül, a' ki pedig nem hiend, el kárhozik.* Ez igékből meg tetzik, hogy a' körösztségek oly szentség, mellyet az élő Istennek szent fia Urunk *J E S U S* Christus ször. zót, és parancsolt a' tizenkét Apostoloknak: hogy a' tellyes Szent Háromság egy Istennek nevében körösztyöllyenek: Mert ebben a' körösztséghben meg újéttya az Arya Isten ő főlsege amaz ő réghi ígéretit és fogadását, mellyet tőlt Ahrahámnak és az ő maradékinak, ezt mondván: *Járy én el item, és legytökélletes: léfszék én tenéked Istened, és te utánnad a' te magodnak-is: azért minden férfiu nyolczad napi gyermek korában környülmélettesek: mely léfszen en kösztem és ti köztetek való szövetségnek jele.* Az Ahrahámnak magván pedig értjük nem csak a' Sidokat, hanem minden körösztyéneket, minden hívő embereket: a' mint nyilván ígerte néki az Ur Isten, ezt mondván: *Sok nemzetségeknek Atyává télszlek tegedet.* Sz. Pál is erre nézve mondgya Abrahámot minden hívőknek Atyának. Oly Szentség azért

Matth. 28.
Marc. 16.

Miben áll
a' körösztséghnek
szentsége.

1.
2.
3.

Gen. 17.

Gen. 17.

Rom. 4.

I

a' körösztséghben.

4- a' kőrősztség, melyben az Atya Isten ő fölsége ilyen fogadást téstén, hogy minékünk és a' mi magzatunknak is Istennek léstén: az az, gondviseleők, táplálóok, oltalmazók, ki minden mi bűneinket meg bocsáttya, szent Fiának az Ur Jesus Christushnak érdemejért, Szent Léleknek általa ujonnan szül, és jövendőben idvőzt bennünket, és a mi magzatunkat. Ezt a' fogadást ő fölsége, nekünk a' Kőrősztségnek Sacramentomával erősíti, mint Abrahamnak tőt ígértit a' Kőrnyülmetékedéssel, mely helyében szereztetet az Úy Testamentomban e' vizzel való mosodás. [Eörllyetek azért és örvendeztetek, édes szülék, hogy a' ti gyermekseiteknek is Isten ő fölsége körtette magát, és a' Kőrősztségnek Sacramentomával meg erősítette szent ígértit, fogadását, hogy azoknak is irgalmas, kegyelmes Istennek lévén, öket a' mennyei szenteknek társágában be viszi.] Bizonytal oly Szentség a' Kőrősztség, melyben a' Fiu Istennek nevében kőrősztlőködünk: mert az ő szent vére hullásának érdemét bűneinknek bocsánattyaát hiszszük lenni a' kőrősztségben. A' mint Sz. János tanét bennünket, ezt mondván: *A' Christus JESUSNAK, az Isten fiának vére tisztet meg minket minden mi bűneinkből.* Erről téstén tanubizonyyságot a' Kőrősztségnek vizével való külső mosodás, mert a' mely bizonytal láttunk, hogy e' gyermekse külsőképpen meg öntöztetik vizzel: olyan bizonytal hidgyük hogy belsőképpen, e' Kőrősztségben, az ő bűneiből meg mosogattatik, Jesus Urunknak szent vére hullása által: mely noha ennek előtte sok száz éstendővel lőt, mindazáltal hiszszük, hogy e' gyermekének is használ, eredendő bűnéből való meg tisztulására: mert Szent Dávid nem csak magáról, hanem mindnyájunkról mondotta ezt az 50 Soltárban: *Az én anyám engem bűnben fogadot, és bűnben szült e' világra.* Sz. Job-

Az öregeknek a' kőrősztségben nem kellett emléteni.

1. Joh. 1-

Mit példáz és erősít a' kőrősztség viz.

Pfal. 50.

is ezt

is ezt írta: *Kicsoda mutarhatna ennékem tisztátalan magból fogantatot tisztá embert? mint ha azt mondaná: senki a' bűnnek tisztátalansága nélkül nem fogantatott: Annakokáért, nem a' külső vizzel való mosodásnak keresztsége, hanem a' belső veszi el rolunk bűneinket.* Hiszszük azért, hogy a' Szent Lélek is mundálkodik a' Kőrősztség által mi bennünk, és azért is kőrősztlőködünk az ő nevében: azért nevezi Szent Pál a' Kőrősztséget *ujonnan való születésnek fürdejenek.* Jesus Urunk is ezt mondotta: *Valaki ujonnan nem születettik víztől és Szent Lélektől, be nem mehet mennyeknek országában:* mely mondást, mindazáltal, értünk az öregeknek kőrősztségekről. A' Szent Lélek pedig mondatik ujonnan szülni bennünket, mikoron az ő bennünk munkálkodo hatalmas Isteni erejével megh változtattya bűnös természetünket, és lelki jokkal meg ajándékoz bennünket. Arról mondotta Sz. Péter Apostol, *tarcatok penitentiaát és kőrősztlőködjetek meg az Ur JESUS Christushnak nevében, a' ti bűneiteknek bocsánattya, és vesztitek a' Szent Léleknek ajándékát.*

Oly Sacramentom azért a' Kőrősztség, mely által az Isten Anyaszentegyházának külső társágában bé ikrattatunk: és a' mely Kőrősztségről kőrősztyéneknek hivattatunk: és a' mely Kőrősztséggel külsőképpen is meg változtatunk, mind a' pogányoktól, és mind a' Sidoktól, kik nem kőrősztlőködnek, hanem kőrnyülmetékednek.

Másodszor immár,

Azt magyarázom megh, mi legyen tiszték a' szent Kőrősztségben lévő személyeknek.

Christus Urunk így szolot arról: *A' ki hiszen, és meg kőrősztlőködik, az idvőzül:* elől teszi a' hűtöt, és utánna emléti a' Kőrősztséget. Azért kíván Isten hűtöt azoktól a' kik meg kőrősztlőködnek, mely hit hallásból vagyon,

Job. 14.

A' Sz. Lélek munkálkodik a' kőrősztségben. Tit. 3. Joh. 3.

Act. 2.

A' kőrősztség által vetetünk be az Eclesiában.

Marc. 16,

I. Hűt.

I 2

a' hal-

Rom. 10. a' hallás peniglen Istennek igéjéből, a' mint Szent Pál Apostol mondgya: azért parancsolá időzítőnk is az ő Apostolnak, hogy először hirdessék az Evangéliomot minden népeknek, és a' kik annak hisznek, azokat kőröszöllyék meg. Ugyan-is sem a' pogányokat, sem a' Sidokat, meg nem kőröszölték mindaddig-is, migh nem a' hitre meg tértenek. A' kisdéd gyermeceké peniglen, mivel nem alkotatos halgatoi az Evangéliomnak, azért ő nékik azt nem predikállyuk, hanem illetén értelemben vagyunk ő felőlők, hogy a' szent Kőrösztségben, a' hitnek valami sengejével meg ajándékoztatnak a' Szent Lélektől, mely ő benne az után nevelkedik, a' mint Christus Urunk, a' kisdédokról szólván, monda: *Valaki meg botránoztatna egyet a' kisdédok között, a' kik én bennem hisznek, job' volna annak (a' botránoztató embernek) egymalom követ a' nyakára kötni, és a' tenger mélységében vetni:* im azt mondgya Urunk, hogy a' kisdédok ő benne hisznek.

Kétség nélkül a' kisdédokban való hűrőt nemzi Isten Sz. Lelkének általa, az Ecclesiának könyörgésére tekintvén, az igének predikállása nélkül, ingyen való jó akaratyából, mellyel kötelezte magát a' hiekek magzatihoz, ezt mondván: *Léssék Istene a' te magodnak is te utánad:* a' mint Szent Péter-is szollot mondván: *Tinéktek lőt az igéret és a' ti fiaitoknak:* Urunk-is ezt mondotta: *Nem akarja az én mennyei Atyám, hogy elveszszén csak egy-is a' kisdédok között.*

Kévántatik másodszor a' Kőrösztségben lévő személyektől, ugymint az édes Atyától, a' rokonságoktól, és a' kőrösztyén komáktól, hasonloképpen az Egy házi embertől-is, hogy ezek mindnyájan a' gyermeckejért Istennek szívek szerént könyörgjenek; a' kisdédért való könyörgésről ilyen példánk vagy on Szent Márk Evangelio-

mában:

mában: *Visszek vala, ugymond, ő hozzá (Jesus Urunkhoz) ölbéli kicsiny gyermeceket, és kerik vala időzítőnket, hogy kezeit reájok tevén, megháldaná őket: de a' tanítványok feddőznek vala azokra kik hozzája visszik vala: JESVS Urunk penig az ő Tanítványit fedde meg ezt mondván nékik: ne titosátok a' kisdédokat én hozzám jönni, mert illetének-e a' menyeknek országa: az után öleiben vevé Urunk a' kisdédokat, és kezeit reájok tevén megháldá őket, a' mely áldás nem egyéb volt a' könyörgésnél. Ti-is Istenfélő Kőrösz Atyák, Anyák, mikor on a' kisdéd a' szent Kőrösztségre hoztátok, Isten eleiben hoztátok kétség nélkül, azért ha a' szent Apostolok, öreg emberek lévén, egymásért könyörgöttének, ezt mondván: *Uram nevellyed mi bennünk a' hűtöt:* ha Jesus Urunk könyörgött a' sült pogányokért, kik hiendők valának az Apostaloknak predikálásának, mi-is méltán könyörgünk a' kisdédokért, bizván Jesus Urunknak ígéretihez és fogadásához, ki ezt mondotta minékünk: *Valamit kérendetek az Atyától az én nevemben, meghadgya tinéktek. Im meg, Kérjétek, s-el veszitek, keresétek, s-meg talállyátok, zörgeffetek, s-meg nyittatik tinéktek.**

Harmadszor, kévántatik az édes Atyától, és a' Komáktól fogadás tétel, midőn a' kőrösztségben azt fogadgyák Istennek a' gyermek képében, hogy őtet a' közönséges kőrösztyéni hitnek vallásában akarják nevelni. Kétség nélkül ezt cselekedték a' régiek-is, kik a' Sidoságból és a' pogányságból meg tértenek, fogadást tettek Istennek, és az ő Apostolnak, hogy a' minemő kőrösztyén hitre őnnön magok meg tértenek, és meg kőröszölködtenek, az ő házak népét-is, fiokat leányokat, azon hitben nevelnék, és ehez képest az Apostalok-is egész ház népet meg kőröszöltének, kik között kisdédok-is voltak: a' mint Szent Péter-is Corneliusz egész háza népével egy-

Luc. 17.
Joh. 17.

Joh. 16.

Matth. 7.

III.
Fogadás
tétel.

Aa. 16.

Aa. 10.

gyűt meg kőrőszőlő. Mivelhogy azért az édes Atyák, a rokonságokkal és a komákkal egyetemben azt fogadgyák Istennek az Egyházi ember előt, hogy a' kisdéd gyermecs-két a' kőrősztyén hitben fogják nevelni, méltán kőrősz-töllyük megh őket, a' Szent Apostaloknak példájok sze-rént. Azert immár mostan könyörögjünk e' gyermecs-keért, egyenlő szível lélekkel ezt mondván:

4. Imádság.

O Rökkén való felséges mindenható Atya Vr Isten, mi Vrunk JESUS Christusnak öröktől fogva való dicsőséges szent Atya, minékünk is kőrősztyén hívőknek kegyelmes Atyánk Iste-nünk: háláado szível lélekkel vallást teszünk sz. fölségedről, ki régenté az Abrahámnak, minden hívőknek Atyjának ilyen foga-dást tettél, hogy nem csak ő neki lennél Istene, oltalmazója, gond-viselője, táplálója, hanem ő utánna az ő magvának is, és a' te sz. ígéretedet megerősítettél a' körül-metelkedésnek szentségé-vel: Hasomlatos képpen a' te áldot idvözítő szerelmes szent Fi-ad-is, a' kisdédet szerető Vr JESUS Christus, ezt mondotta az ő tanítványinak, ne tilcsátok a' kicsinyeket én hozzám jönni, mert illetének a' mennyeknek országa, könyörgünk szent fölsé-
 Matth. 19. gednek, mint mi kegyelmes édes Istenünknek, hogy emlekezzél meg a' te régi ígéretedről és fogadásodról, és ennek is a' gyermecs-kének, kiez szent Kőrősztségben Péternek (avagy Katalinnak) neveztetik, légy Istene, légy oltalmazója, légy gondviselője, légy táplálója, a' te szent Fiadnak vérével mosogasd meg őtet az ő bü-neiből, melyekben fogantatot anyjának méhében, és e' világra születetet, Szent Lelkednek általa szállj ed őtet ujonnan az örök életre, ajándékozd meg az igaz és idvözető hitel, és a' kőrősz-tyéni szent élettel, melyekben felnevelkedvén jövendőben, azok-nak jutalmát, az örök életnek boldogságát, velünk egyetemben el-vehess. Halgas meg minket mi kegyelmes Istenünk e' mi kö-
 Psal. 50.

nyörgé-

nyörgésünkben, igaz ígéreted és fogadásod szerént, a' te szerel-mes szent Fiadnak, a' mi közben járo Vrunk JESUS Christusnak érdemejért. Mi Atyánk, &c. Ha beteg gyermeket körül hit-telen kőrőszőlőni, csak ez imádságot a' Mi-Atyánkal eg-gyűt körül mondani, és mindgyárt meg kel kőrőszőlőni.

5. Vallás és fogadás tétel.

Mond az Egyházi ember: Immár e' gyermek képében, kőrősztyén Komák, tegyetek vallást és fogadást a' kőrősztyén hit felől. Péter, (avagy Katalin) Hísz-e az egy Istenben, mindenható Atyában, menynek és földnek te-remtőjében? Felelnek a' Komák, és ezt mondgyák: Hí-szen. Péter, hísz-e a' Jesus Christusban, az Atya Istennek egy Fiában, mi Urunkban, &c. Hísz-en. Péter, hísz-e a' Szent Lélek Istenben? Hísz-en. Hísz-e egy közönséges kőrősztyén Anayaszentegyházat, Szenteknek eggyesé-gét, bűneinknek bocsánattját, testünknek föl támadását, és az örök életet? Hísz-e. Akarsz-e e' hitben meg kőrősz-tőlködni? Akar. E' hittel ajándékozza meg Isten e' kisdéd gyermecskét, melyben ő föl nevelkedvén, jövendőben a' magaszájával tesze vallást arról. Azért ti, kőrősztyén Atya és Komák, e' mostani fogadástok szerént, ebben a' hitben nevellyétek Istennek e' gyermecskét.

6. Kőrőszőlés.

Mostan immár hozzátok ide a' gyermecskét a' kőrősz-t viz föliben. Péter, kőrőszőllek tégedet Atyának (akkor két őszve marókkal a' vizet föl merétvén a' gyer-mecskének fején alá bocsáttya) Fiúnak (másodszor a' vizet fején alá bocsáttya) és a' Szent Lélek Ur Istennek nevé-ben, (harmadszor is a' vizet fején alá bocsáttya).

7. Aldás.

Grego-

Gregorius Magnus tom. 2. operum, homil. 17. in Evangel. pag. 383. *Et per nos quidem, inquit, fideles ad sanctum baptismum veniunt, nostris precibus benedicuntur, & per impositionem nostrarum manuum à DEO Spiritum Sanctum percipiunt, atq. ipsi ad regnum caelorum pertingunt.* Job kezét fejére tévén a gyermeknek, mond az Egyházi ember:

Az Atya mindenható Ur Isten, a' kinek nevében te Péter (vagy Katalin) mostan meg kőrőszőlőkötél, e' kőrősz viznek fürdejében, az áldgyon meg tégedet minden lölki testi áldással, Szent fiának vérével mosogasson meg minden bűncidből, és Szent Lőlkének általa szűly őn tégedet ujonnan az örök életre, hogy e' kőrősztyén hitnek vallása szerént élhes mindennémű jo cselekedetekben, az ő nagy nevének dicséretire, és magadnak örök idvősségedre. **A M E N.**

XII. R E SZ.

AZ EÖREGEKNEK
Kőrősztségekről.

Az öregeknek kőrősztségeket előt meg köl tanulni a' hitet.

Catechumenusok.

I. **M**Időn Pogányságból, Sidoságból, a' vagy valamely Eretnekségből az öregek meg térnek az Isten Anyaszentegyházának társaságában, a' Szent Apostaloknak rend tartások szerént, azoknak eléb meg köl tanulniok a' Mi-Atyánkat, Hiszek. Istent és a' Tíz parancsolator, a' jámbor kőrősztyéni szent életben kel foglalni, és a' jo cselekedetekben kel gyakorlani magokat. Ezek régemben nevezettének Catechumenusoknak, kiket bizonyos ideig köllőtt tanítani a' kőrősztyénségnek fundamentomira, és az Isteni szolgálatra, a' mint hogy mostan-is ugy kel lenni.

II. Es^a

II. Es minek előtte a' Kőrősztségre hozattatnának, gyakorta meg kel őket próbálni, ha igazán meg tanulták-e és szivekben javallyák-e, s-igaznak tartják-e a' kőrősztyén hitet, és ha őn kényeken s-kedveken akarnak-e meg kőrőszőlőköténi a' kőrősztyén hitnek vallására, s-az egy Istennek szent tisztetire.

III. Ha peniglő halálos betegségbe esnek ez illetén kőrősztyén hitet tanulo öreg, a' szükségétől készeritvén, ne halassa a'nak kőrősztségét az Egyházi ember, noha a' régi-eknek szokásokból, ha egészes volt a' Catechumenus, annak kőrősztsége Nagy Szombat, avagy Pünkösöd Szombatján szolgáltatot ki, nagyobb pompának okáért: De a' ki Hufvét avagy Pünkösöd táiban tért a' kőrősztyén hitre, és a' másik Hufvétet, avagy Pünkösödöt nehezteltette várni, és igen kívánta a' kőrősztséget, annak sem szegyet kedve benne, hanem a' meg nevezet innepeknek előtte föl adatot néki a' Kőrősztségnek Sacramentoma.

IV. Ez illetén öregekkel is jelen lehetnek a' Komák, bizonságnak és könyörgésnek okáért, s-a' Sacramentomnak böcsületiért: de őnnőn magok személyek szerént, (s-nem a' Komák ő képekben) tartoznak felelni az Egyházi embernek kérdésre, s még penig minden ételnek italnak előtte, nagy jozanságban s-bőjtölésben foglalván magokat.

V. Meg intessenek penig a' Kőrősztség előt, a' penitencia tartásra, és elébben bűnöknek megh utalására, s-életeknek meg jobbítására, hogy annyival méltobbak lehessenek a' szent Kőrősztségnek el vételére.

VI. A' bolondokat, és esztelen kopokat, kik a' hitet nem értvén, meg sem tanolhatták, s arról vallást sem tehernek, nem kel meg kőrőszőlőni, hanem ha születéséktől fogva mind olyanok voltak: akkor azért meg kel

Meg köl próbáltatniok hitökben.

Ideje az öregek kőrősztségének.

Komák lehetnek az öregek kőrősztségében.

Penitencia tartások a' Catechumenusoknak.

Az esztelenek nem méltok a' kőrősztségre.

K

őket

őket kőrősztolni, nem a' magok, hanem az Ecclesia hitiben, a' mint szoktuk a' kisdedeket is kőrősztolni.

Az eretnekek ellene mondgyanak az ő tévelygéseknek.

A' kőrősztolkódó személyt be bocsáttyuk a' Templóban.

VII. Az Eretnekek, ha igaz Kőrősztséggel meg nem kőrősztolkódtek, ugymint vizzel, Atyának, Fiunak, Sz. Lélek Istennek nevében, mikor az Ecclesiához meg térnek, ellene mondgyanakeretnekségeknek, vallást tegyenek az Isten Anyaszentegyházának kőrősztyén hitiről, és úgy kőrősztolkódgyenek meg, semminek tartván elébeni eretnekségekben let kőrősztségeket.

VIII. Nem tartunk ollyatén babonáságot, hogy a' Templom aytaja kívül ályon mind addig a' kőrősztolkódó személy, míg stolánál fogva be vezettség a' Szentegyházba, hanem mind őregeket, s-mind a' kicsinyeket be bocsáttyuk a' szent Kőrősztségre.

Az őregeknek kőrősztségekben való Rend tartás.

Ideje a' kőrősztségeknek.

I. **A'** Catechumenusok, ha meg várhattyk a' nagy innepeket, Husvétet avagy Pünkösdöt, (ha Karácson innepe lenne-is) mikor az Ecclesiának nagyob gyűlézete vagyon, akkoron elő jővén az Egyházi ember eleiben, a' kőrőszty Atyákkal és Anyákkal egyetemben, megh fellessenek magok illetén kérdésekre:

A' kőrősztségekben való kérdések és feleletek.

Kérdés. Ki neved? *Felelet.* János, vagy Anna. *K.* Mit kívánsz az Isten Anyaszentegyházától? *F.* Kőrősztyén hitet. *K.* Mit használ tenéked a' kőrősztyén hit? *F.* Az által megyünk az örök életre. Mond az Egyházi ember: Ha az örök életre akarsz menni, a' kőrősztyén hittel egyetemben igyekezzél az Istennek parancsolattya szerént élni, mely somma szerénr így vagyon meg írván: Szeresséd a' te Uradat Istenedet tellyes szívvedből, tellyes lelkedből, tellyes elmédből, és minden erődből, és felebarátodat mint tennen magadat: e'

dat: e'

dat, e' két parancsolattal fűg az egész törvény, és a' Prophetáknak írási, Matth. 2.

Mond az Egyházi ember, Péter, vagy Anna, tégy vallást a kőrősztyén hitről. *Felelet.* Hiszek egy Istenben, mind végig. *K.* Ellene mondasz-e az Őrdögnek minden ő cselekedetinek, és a' te elébbeni tévelygésednek? *F.* Ellene mondok. *K.* Akarsz-e a' kőrősztyén hitnek vallására meg kőrősztolkódni? *F.* Akarok. Mond az Egyházi ember: Minek előtte azért meg kőrősztolkódnél, imádgysd a' te Uradat Istenedet, és mond el az ő Tíz parancsolatit, Mi Atyánkat, Egy Istent hidgy.

Tanoságot is végy.

I. Minemő Szentség legyen a' Kőrősztségre, lásd oda fel p. 6 s.

II. Minemő alhatatosnak kell lenned a' kőrősztyén hitnek vallásában.

A' Ki hiend és meg kőrősztolkódik, annak ígérte JESUS Urunk az idvőiséget, de meg jővendőlőtte, hogy a kisértetnek idején némellyek elszakadnak a' hittől, de jay azoknak: mert *Valaki*, ugymond, az emberek előtt meg tagad engemet: én is meg tagadom azt az én mennyei szent Atyám előtt, azért hogy abban a' hitben téged az Isten mind végiglen meg tartson, éretted imádkozunk ezt mondván:

Marc. 16.

Luc. 8.

Matth. 10.

Imádság.

Ö Rökkén való, folséges mindenható Atya Vr Isten, alázatos és töredelmes szívvel lelkkel könyörgünk sz. folségednek, hogy emlekezzel meg a' te régi ígérétekről és fogadásodról, ezt mondván Abrahámrak minden hívőknek Atyának: A' te magodban meg áldatnak e' földnek minden nemzetségi; és Malachiás Prophetá által is jővendőt mondatál a' pogány népeknek hozzád való meg térefekről: Nap támadattól fogva, ugymond, nap nyugatiglan nagy az én nevem a' pogányok között, és minden helyen tiszt.

ta áldozattal áldoznak ennékem, és mikor el jő a békességnek fejedelme, a pogány népek ő benne fognak reménleni. *Vr JESVS* Christus élő Istennek szent fia, ki a szent Apostolok által a széles világon azt hirdetted, hogy minden, valaki hiszen, és meg köröszttőlködik, idvőzül: tekéncs mostan kegyelmessen a te alázatos szolgálóra, Péterre, (avagy, szolgáló leányodra, Annára), kit a körösztyén hitnek vallására hívni méltóztattál: ved elszívénnek vakságát, tudatlanságát, s világosíts meg a mennyei bölcsességnek világosságával, szaggasd el a Sátánnak köteleit, mellyekkel meg vala köttetvén: adgy ő neki, a szent Körösztség által, idvőséges bejövételt a te körösztyén Anyaszentegyházadnak társaságában, Szent Lőlködnek általa szűllyed őtet ujonnan: mosogasd meg minden elebbeni bűneinek rutságából, hogy a honál fejerb, s az aranyál tisztább lehessen szent folségednek elötte, járván a te szent parancsolatidnak után, az igaz körösztyén hitnek vallásában mind végig megmaradván, szolgálhasson szent folségednek igazságban s ártatlanságban, hogy ez életnek utánna az örök életnek boldogságára juthasson. Halgas meg minket kegyelmes Istenünk e mi könyörgésünkben, szent fiadnak az *Vr JESVS* Christusnak érdemejért, Amen. *Mi Atyánk, &c.*

Köröszttőlés.

PETER, (Anna) köröszttőllek én téged, Atyának, Fiúnak, s a Sz. Lélek Ur Istennek nevében. Lásd oda fel p. 71.

Aldás.

AZ Atya mindenható Ur Isten, a kinek nevében, Te Péter (Anna) mostan meg köröszttőlködtél, e körösztt viznek fürdejében, az áldyon meg tégedet minden lelki testi áldásával, szent Fiának vérevel mosogasson meg minden bűncidből, és Sz. Lőlkének általa szűllyd őtet ujonnan az örök életre, hogy e körösztyén hitnek vallása szerént élhes mindennemő jo cselekedetekben, az ő nagy

nevének

nevének dicséretire, körösztyén felebarátidnak előmentekre, és magadnak örök idvőségedre. **A M E N.**

XIII. R E SZ.

AZ EGYHAZHOZ KELŐ

Aszfzonyállatoknak okta-

tásokrol.

I. AZ Ecclesiákban körösztyéni szabadságunkból, kegyes és dicséretes szokásból, meg tartjuk az ollalást, avagy béavatást, a mint községesen szokták nevezni: de ebben sem a Sidoknak, sem a Pápistáknak ceremóniákat nem követtyük, a mint a következőkből ki tetzik.

II. Mert a mi illeti a keresztyén Aszfzonyállatoknak gyermek szülések után való idejeket, ugymint a hét izámot, mi arra nem kötelezzük őket, a Sido törvénye szerént, Levit. 12. hogy a férfiu gyermekkel 40 napig legyenek tilalomban az Egyházhoz való meneteltől, hanem inkább keresztyéni szabadságot hirdetünk nekik, *J E S U S* Urunk által, (ki a törvény alá vetvén magát, minket *Uy Testamentombéli* hiveket meg mentet annak ígájától) hogy ők, ha érzik magokban meggyógyulásokat, és meg tisztulásokat, a negyven napnál elébb is Egyházhoz kelhetnek: ha pedig érzik magokban még nagy erőtelenségeket, a negyven napnál tovább is szabad hallásztaniok Egyházhoz való meneteleket hálaadásnak okáért.

III. Sőt arra tanéttyuk őket, hogy leány gyermekeknek szülések után, semmiképpen ne nézzenek a Sido aszfzonyállatoknak idejekre, kik szülések után 80 napig maradtanak ágyas házokban: mindazáltal, intjük őket, hogy ha szabad akarattok szerént meg várhatták a 40 napot,

Körösztyéni szabadságból tartjuk meg a ceremóniát.

Sido törvényt nem tartuuk.

Galat. 4.

ferni szükségétől nem készerítettek lévén, ne siessenek fölkelni valami nagy rabotás dolog tételre, mellyel nyavalyákat és fáyalmokat magokban fel indéhatták, és másoknak se adgyanak gonosz példát, kik talám gyengébbek lévén, arra az időre meg nem gyógyulhatnak.

IV. Továbbá, ez ideiglen, ugymint 40 napig, aprotékos dolog tételtől, házán belől, nem tiltyuk a' gyermek ágyas Afzszont: de házán kívől emberi társaságban adni magat az ideig, miglen Egyházhoz megyen, ékteleennek mondgyuk, azért reá nem szabadétyuk.

V. Ismétlen szent állatnak, az az, áldozatból való ételnek illetésétől, törvény szerént, tilalmas volt a' Sido Afzszonyállat: Mi peniglen a' halálos betegségben való kőrősztyén Afzszonyállatot nem tiltyuk az Urnak szent Vacsorájának vételétől, hogy azzal a' Sacramentom megh nem förtőztetik.

VI. Csak a' szent gyülekezetnek Sátorának aytaja eleiben volt szabad menni a' Sido Afzszonyállatnak: Mi penig nem csak a' Templom aytaja eleiben, hanem ugyan az Egyházban való bé menetelre szabadétyuk a' kőrősztyén Afzszonyállatot.

VII. Kettős áldozatra való eleven állatot vit a' Sido Afzszonyállat a' Papnak kezéhez, cztendő báránt és gerlicze madarat: avagy a' szegénnye, ki a' báránynak szerét nem tehet, egy kettős gerliczét, avagy egy pár galambfiat: Mi ezeket nem tartyuk meg, hanem e' példázó dolgokat meg magyarázván, lelki áldozatra intyuk a' kőrősztyén Afzszonyállatokat, ugymint magokért s-gyermekekért való háláadásra, könyörgésre és alamitnázkodásra.

VIII. A Sido Afzszonyállatnak adattatott törvényben peniglen, mely meg vagy on írva, Levit. 12. & 15. ezeket kel rend szerént meg magyaráznunk:

I. Hogy

I. Hogy a' gyermek szülő Afzszonyállat tisztátalannak mondatik, bőtü szerént kel azt értenünk a' vér folyásnak tisztátalanságáról: lelki értelem avagy példázat szerént penig a' bűnnek undokságáról, a' mint Esaiás szolor, ezt mondván: *Minden mi igazságunk mint a' havi betegségben lévő Afzszonyállatnak ruhája.* 2. Hogy 40 és 80 napig kellett várakozni, tisztulni s-meg gyógyulni beteg ágyából, bőtü szerént testi tisztulásra s-meg gyógyulásra rēdeltetet időnek mondgyuk; példázat szerént penig arra értyük, hogy mind Afzszonyállatok, s-minden egyéb őtőlők születet emberek fokáig menekedhetünk meg bűneinknek tisztátalanságából, és lelki nyavalyinkból fok idő mulva gyógyulhatunk meg, a' mint egész életünknek rendiben, mig e' testben élünk, érezzük szívünknek nagy fáyalmával bűneinkben való tisztátalanságunkat és nyavalyáinkat: azért méltán könyörgünk Szent Dáviddal egyetemben ilyen formán: *En Istenem, a' te irgalmaságodnak fok-ságával töröld el az én bűneimet, mos meg engemet az én alnokságimból, és az én bűneimből tisztécs ki engemet, mos meg engemet hyfoppal és meg tisztulok, mos meg engemet és fejeb lesek a' honál. Szabadécs meg engemet a' vértől, oh Ur Isten, &c.* 3. Hogy a' Sido gyermek ágyas Afzszony el választatot férjétől, és egyéb embereknek-is külső társaságától és nyajaságától, szent állatnak illetésétől, és Templomban való meneteltől, bőtü szerént magyarázzuk arra, hogy a' vérnek tisztátalanságáért, akkor-is tilalmas volt s-mostan-is tilalmas afféle afzszonyoknak férjekkel való társalkodások; hogy penig sem szentséges áldozatot nem szabad volt illetni, sem a' szent gyülekezetben menni, példázat szerént való rend tartás volt, mellyet lelki értelem szerént így magyarázunk: hogy a' förtelmes bűnökben lévő emberek méltatlanok az Úy Testamentombéli oltári Szentségnek véte-

Esa. 64.

Psal. 50.

Szabad a'
halálra meg
betegült
gyermek á-
gyasnak éle-
ni az Ur
Vacsorájá-
val.

A' Sido-
törvénynek
magyará-
zattya.

Johan. 1.
Hebr. 9.

Ose 14.
Hebr. 13.

Hebr. 9.
Johan. 17.

Pápista ce-
remoniát
nem tar-
tunk.

Az Egyhá-
zi ember
ezen kezd-
gyeel.

vételére és a' sz. gyülekezetben való menetelre. 4. Hogy áldozattal ment Egyházhoz, példázta J e s u s Urunknak az Isten bárányának egy áldozattya; kinek érdeme által mehetünk az Istennek országában: példázta a' mi könyör-
gésünknek, háláadásunknak, és Isten nevében való alamis-
nálkodásunknak-is lelki áldozattya. 5. A' Pap áldozot és imádkozot az Egyházhoz kelő Afzszonyállatért: J e s u s Urunk hasomloképpen a' bűnösökért magát meg áldozta, és imádkozot értünk, s-mi-is Egyházi em-
berek imádkozunk a' kőrősztyén Afzszonyállatokért s-az ő gyermekskéjéért, hálákat adván a' boldog szülésért, s-
könyörögven a' kisdédnek a' kőrősztyéni hirben való ne-
velkedéséért. 6. Az áldozat után tisztnak mondatot a'
Sido Afzszony: mi-is Christus Urunknak egy áldozattya
által, és könyörgő s-háláado imádságinknak áldozattya
által hisztük hogy a' bűntől meg tisztulunk, mint a' Pub-
licánus, Luc. 18.

IX. Kévánnjuk azt-is, hogy a' kőrősztyén Afzszony,
Afzszony barátival együtt mennyen Egyházhoz, kik véle
legyenek az Isteni szolgálatban: és hogy a' kinek gyerme-
ke annyi ideig él, azt magával együtt be vigye az Urnak
házában, hogy érette való könyörgés, és nevelése felől va-
ló tanóság legyen: s-még penig mindezek szoktanak len-
ni magyar nyelven értelmes szokkal, 1. Cor. 14.

X. Nem tartjuk azért meg a' Pápistáknak ceremóniá-
jokat-is, kik deákol szolván, a' Templom aytaja elől, sto-
lát adván kezekben az Afzszonyállatoknak, annál fogva
vezetik be a' Szentegyházban, és vízzel karapollyák meg,
kőrősztyét yevén reájok.

Formája a' Tanétásnak illetén:

A Z Egyházi ember, kezét őszve tévén, így kezdi el ta-
nétását, Atyának, Fiunak, és a' vigasztalo szent Lélek

Isten-

Istennek nevében legyen a' mi mostani tanóságunk és sz.
cselekedetünk. A' jelen lévők ezt mondgyák, Amen.,
Ugy legyen Ur Isten.. Az Egyházi entber ismeg imigyen
szol: Isten féltő kőrősztyén Afzszonyállat, a' gyermek szü-
lésből következet hoszszu betegségnek miatta, el valál vá-
lasztatván az Istennek szent Templomától, és az Anya-
szentegyháznak külső társaságától: mostan penig ő fölsé-
gének segítségéből, elébbi jo egészségedre jutván, ismétlen
be jöttél ez imádságnak házában kőrősztyén feleiddel e-
gyetemben, e' végre, hogy ő szent fölségének veled való
jo tétemenyiért buzgo háláadásnak kedves áldozattya
be mutatnád, annak előtte végy ilyen tanóságot tőlem:

Először megértsed: *Mi legyen oka a' nagy fájdalomnak,
mellyet szenvedtél a' gyermek születésnek idején.*

Másodszor: *Mi legyen tiszti az Egyházhoz kelő Afz-
szonyállatnak.*

A' Mi az első illeti, azt írja Moyses Propheta: hogy mi-
Adón Eva afzony, Adámnak az első embernek felesége
Isten parancsolattya ellen vétet volna, éven a' meg tiltot
fának gyümölcsében, akkor ő azt monda néki az Ur Isten:
*Meg sokasétom foltte igen a' te fájdalmidat, és a' te méhedbe va-
lo fogadásodnak fájdalmat, fájdalommal szülsz a' te magzatidat.*
Ez igékől meg retzik nyilván, hogy az a' fájdaló, melyet
szenvettek a' gyermek születésnek idején, a' bűnnek bűn-
tetése: a' mely bűn, mivel hogy az első Afzszonyállatrol
reátok származot, a' bűnnel együtt a' büntetés is reátok
szállot: Vayha az első Eva meg maradot volna az ő szent-
ségében, melyben őter az Isten teremtetten vala, minden
fájdaló nélkül szülnének fiaitokat leányitokat: de a' mint
halljátok, a' bűn hozta ezt ti reátok. Annakokáért, ha so-
ha külömben észetekben nem jutna-is a' bűnnek mi vol-
ta, de bizony nyál mikoron a' születésnek fájdalmi közöt jay-

Gen. 3.

Az első E-
va Afzszóy
bűnének
büntetése
a' gyermek
szülésben
való fájd-
lom.

L

gattok,

gattok, gondolkodhattok felőle, midőn Isten ő fölsége ilyen kemény büntetést bocsát ti reátok. Ugy vagy, azt mondhattátok, nem csak az Aszszonyállat Éva, hanem Adám Atyánk-is véte Isten parancsolatya ellen: azért őtet sem hagyá büntetés nélkül, hogy személy válogatás nélkül meg mutatná igaságát: azért ő néki-is ki mondá sentenciáját: *Mivelhogy, ugymond, engedtl a te feleséged szavának, és ettél ama' fának gyümölcsében, melyről meg tiltottalak vala, mondván: Ne egyél ez fáról: legyen átkozot a föld te éretted: nagy fáradságos munkával, orszádnak verétekével egyed a te kenyeredet, minden te életednek napjaiban, miglen földé nem lépsz: mert földből lettél és ásimetlen földé lépsz.* Im halljátok, hogy Isten ő fölsége Adámot sem hagyá büntetés nélkül: de az Aszszonyállatokon kiváltképpen való nyomoruság, a' gyermek szülésben való nagy fájdalom, melyet a' Propheták ugyan példával emlegettenek, ezt mondván: Jeremiás, *A' veszedelem környül fogot, és a' fájdalom, mint a' gyermek szülő aszszonyállatot.* Micheas Prophetá is így szollot: *Bánkodgyál és sóhárkodgyál Sionnak leánya, mint a' gyermek szülő.* E fájdalomnak súlyossága miatt még a' szent Aszszonyállatok közzül-is némelyek halált kostoltanak, mint a' Jácob Pátriarchának felesége a' Ráchel, ki midőn az ő utolsó fiát Beniamint szülte volna e' világra, abban a' gyermek hozásban meg hala: de bár a' régiekről semmi emlekezete volna-is, mostanában-is jól láttjátok, hogy nem minden édes Anya szenvedheti el azt a' szülésben való fájdalmat, hanem meghal miatta: Nem kicsiny fájdalom pedig az, mellyel megkel halni az édes Anyának. Méltán emlekezik Jesus Urunk-is erről, Sz. János Evangéliomábā a' mint írván vagyō: *Az Aszszonyállatnak, ugymond, szülésének orája mikoron el jön, akkoron sír, kesereg, tudnia illik a' fájdalomnak miatta, de látván hogy embert*

Az első
Adámnak
bűnének
büntetése.

Jerem. 6.

Mich. 4.

Gyermek
szülésnek
halála.
Gen. 35.

Joh. 16.

embert szült e' világra, az ő keserősége örökre fordul. Csak hogy ez öröm nem minden Anyának adatik, mert sokféle boldogtalan szülések vannak, néha az édes Anya hal meg, néha idétlen születik, néha meg holt gyermeket szül az Aszszonyállat, néha valami testbéli fogyatkozással szüli gyermekét, ugymint avagy vakon, avagy némán, avagy süketen, avagy csonkán, sántán, avagy egyéb fogyatkozással: avagy a' kőrözség előtt, vagy utánna mindgyárt meg hal a' gyermek, bizony nem örvendetes, hanem inkább siralmas szülések ezek, ilyenkor az édes Anyának keserősége más keserőséggel egyelítettetik. Haszna e' tanuságnak ez: először, értvén, hogy nem történetből, sem nem a' természetnek gyöngeségéből szál reátok e' nagy nyavalya, hanem Istennek iréletiből, a' bűnnek büntetésére: a' szüléshez úgy készüljétek, mint a' halálhoz, nem tudván Istennek titkos tanácsát, ha a' szülésnek fájdalmi közőt akarja e' el végezni életeteket: avagy pedig még tovább akarja hallasztani, jól imádgjátok ő fölségét, szüntelen könyörögjétek, hogy ő fölsége adgyon elegendő erőt a' nagy fájdalomnak el szenvedésére, adgyon boldog szülést. Azért fölőtte jó készüllet ez-is, midőn a' terhes Aszszonyállatok egyben gyűlvén, nagy penitenria tartással kívánnák, és vészik az Urnak szentséges Vacsoráját, mint egy halálhoz készérvén magokat. Második haszna e' tanuságnak, hogy ha szintén megköll-is halni a' gyermek szülésnek, kétségben a' miat ne essék: mert Szent Pál Apostol ilyen vigasztalást mond: *Meg tartatik, avagy, idvőzül az Aszszonyállat a' magzatoknak szülésének állapattjában, hogy ha meg marad a' hitben, a' szertetben, a' szent életben széledsége.*

Másodszor immár azt magyarázom meg:

Mi legyen tiszti az Egyházhoz kelő Aszszonyállatnak.

Sokféle
boldogtalan
szülések
vannak.

Haszna e'
Tanuság-
nak.

1.

2.

1. Tim. 2.

Levit. 12.

Erről régenten a Sido Afzonymnak ilyen törvént adott volt az Ur Isten Moyses által, mondván: *Az Afzonyállat minék utánna az ő meheben fogad, ha fiat szülend: negyven napig házában tartoztassa magát, az ő tisztulásának okáért: semmi szent állatot (az az, áldozatot) ne illessen, a' szent helyre ne mennyen: míg nem az ő tisztulásának napjai el telnek, hogy ha leánzt szülend, 80 napig maradgyon az ő megtisztulásában: mikoron pedig be telnek az ő tisztulásának napjai, vigyen egészen megégetendő áldozatra esztendő báránt, és galamb fiat, avagy gerliczét bűnért való áldozatra, a' gyűlkeztetnek aytaja eleiben, a' Paphoz, és áldozza meg azt, az Ur előtt, és imádkozzék érte, és ekképpen megtiszttatik az ő vér folyásából: ha pedig szegény leend az Afzonymállat, hogy esztendő báránt nem vihet, vigyen csak két gerliczét, avagy két galamb fiat az áldozatra.*

A' Köröfztyén Afzonymnak köröfztyénis szabadsága.

Matth. 11.

1.

E' volt a' Sido Afzonymnak törvénye: de mivelhogy Ti nem Sidok, hanem köröfztyén Afzonymállatok vattok, azért könnyeb a' ti törvénytek az Új Testamentomban, mely könnyebséget és szabadságot szerzet tinektek Jesus Urunk, kén szenvedésének és halálának érdemével: azért mondotta ő maga is Idvőzítőnk, hogy az Ó Testamentombéli törvény, és a' Propheták irási csak a' (Köröfztyén) Jánosnak idejéig tartottanak: Azért első könnyebsége és szabadsága a' köröfztyén Afzonymállatnak ez, hogy ő nem köteles a' nap számokhoz: sem a' 40 sem a' 80 naphoz: hanem szabadsága vagyon arra, hogy ha érzi meggyógyulását és tisztulását, akár öt hétre s akár hat hétre föl kelvén, az Istennek Templomában be meher, abban bűnt nem vall: mindazáltal, ha szabad jó akarattýából meg várja a' hat hetet, ha annál többet is, jól cselekezi, a' val másnak is jó példát ad, hogy idő nap előtt még beteges és erőtelen lévén, ne siessen Egyházhoz kelni. Második

szabad-

szabadsága a' köröfztyén Afzonymállatnak ez, hogy gyermek ágya fektében, nem ollyan tilalmas az embereknek külső társaságától, mint a' Sido Afzonym: mert két avagy három hetire, ruhájában föl öltöztetvén, szabadon háza népe között lehet, és apró lékos dologhoz is nyulhat, mellyel magának nyavalyát nem szerez: csak hogy háza kivől, a' közönséges szemérmerefségnek okáért magát ne mutogassa, és háza kivől való dologra ne mennyen. Harmadik szabadsága a' köröfztyén Afzonymállatnak ez, hogy Egyházhoz költében nem tartozik már bárányi, gerliczei, és galambi, véres, és tüzes áldozatokkal, mert ezek, úgy mint példázó dolgok, már el multanak: példázták Jesus Urunknak egy áldozattýát, ki Istennek bárányának neveztetet Sz. Jánosról, ki el verte mind e' világnak bűneit: A' köröfztyén Afzonymállatnak a' helyében vagyon más három rendbéli áldozattýa: 1. Az alamifnalkodás, midőn az Egyházhoz kelő, Isten nevében, az ő szegényinek rehersége szerént valami javaiból fáfarkodik. Szent Pál Apostol az alamifnalkodást nyilván Isten előtt való kedves áldozatnak nevezi, ezt modván: *A' jó teteményről, és marhátnak mással való közléséről ne felekezsetek: mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.* Második lőlki áldozattýa a' köröfztyén Afzonymállatnak buzgoságos és töredelmes szívéből származot háláadása, mellyel Istennek véle való jó teteményiről, Afzonym barátival egyetemben hálákat ad közönséges helyen: Erről mondotta Szent Dávid: *Az Isten előtt kedves áldozat a' töredelmes lélek: a' töredelmes és keserves szívet nem utáld meg.* Imeg, *Aldozom, úgy mond, tenéked háláadásnak és dicséretnek áldozattýával, és a' te nevedet segítségül hívom.* Szent Pál Apostol is, *Eő általa, ugymód a' Christus Jesus által, tudni illik, vigyünk Istennek eleiben dicséretnek áldozattýát, az az, az ő neveről való vallás*

3.

Johan. 1.

A' köröfztyén Afzonymnak áldozattýa.

Alamifnalkodás.

Hebr. 13.

Háláadás.

Psal. 50.

Psal. 115.

Hebr. 13.

L. 3.

tevő

tévő ajakinknak gyümölcsét. Imé pedig en elődben számlálom Istennek veled való jó teteményit.

Istennék
gyermek
szülőkkel
való jó té-
teményi.

1.
Psal. 126.
Psal. 127.

E l s ő e z, hogy ő fölsége meg áldotta házasságodat e magzattal, és magtalanságban nem hagyot: mert a' gyermek hozó Afzszonyállaton Istennek áldása vagyon, a' mint Sz. Dávid ilyen szép hasonlatosságok által jelenti, mondván: *Imé az Urnak öröksége a' fiak, és az Afzszonyállatnak méhének gyümölcse, jutaló. Imé meg, A' te feleséged olyan lesz en mint a' termő szőlő a' te házadnak székeletiben, és a' te fiad, mint az olajfának ágai a' te asztalod környül: imé így áldatik meg a' férfi, ki féli az Urat: Meg áld téged az Ur Sionból, és meg látod fiadnak fiat.* Im hallyátok, hogy Istennék áldása vagyon a' gyermek hozó Afzszonyállaton. A' magtalanság pedig Istennék büntetése, a' mint irván vagyon Rachel a' Jácobnak felesége felől, hogy Isten ideig bérekesztette vala az ő méhét, és annak gyümölcset meg tartoztatta vala. Im meg, a' Dávid Királynak felesége felől is (kinek neve vala Michol) irván vagyon, hogy az ő Urát az Istennék frigyládája előt való örvendezéseért meg csufolta vala, azért Isten be rekeszté az ő méhét, és magtalanná lőn, úgy hogy mind holta napiglan nem lőn soha gyermeke. Sőt a' magtalan Szent Eörsébet Afzszony-is, Zachariás Papnak felesége, midőn ifianta magtalan volna, és öreg afzszony korában fogadta volna méhében a' Kőröszőlő Szent Jánost, azt mondá: *Igy cselekedék én velem az Isten, hogy szemeit én reám veté, hogy el vennie én rolam ama' nagy gyalázatomat, a' magtalanságot tudni illik.* Azért még mostan-is gondolkodván Istennék amaz ígéretiről: *Aldot leszen, ugymond, a' te méhednek gyümölcse, a' magtalanságot nem számlálhatyuk Istennék áldási közzé.*

A' magtalanság büntetés.

Gen. 30.

2. Sam. 6.

Luc. 1.

Deut. 28.

A' fok gyermek hozó Afzszonyok-

Ugy vagyon bizonynal, hogy a' fok gyermek hozzáfis meg unnya az édes Anya, fok fáydalmi, vére hullása, és a'

fok

fok gyermekek nevelésébé való njughatatlá szorgalmatosági miat napöként magát el fogyatván: Főképe a' szegény Afzszonyállatoknak gyakorta való panaszolkodások ez: az Isten nem ad azoknak kik gazdagok, és el tarthatnák: a' szegényeknek pedig ugyan el posdólnak az ő sok gyermekek. De, ő Isten félő Afzszonyállatok! ne zugolodgyatok Isten ellen, meg emlezzetek arról inkák, hogy ő fölsége ugyan arra teremtet benneteket, és a' házasságra a' végre rendelt benneteket, hogy ő főségének fiakat leányokat nevelnétek, kikből az ő Anyaszentegyháza e' világon öregbednék és a' mennyei kar be telnék. Ne saynálljátok azért fáratságtokat, fáydalmatokat, nyughatatlan álom szakasztó daykaságtokat: mert az Anyaszentegyházban, mint egy paradicsom kertében, Istennék termő fái vadatok, hogy ő főségének Isten félő fiakkal leányokkal gyümölcsozzetek; így tartatik meg az emberi nemzetség e' világon: Emlekezzetek meg Jesus Urunknak mondásáról, hogy mikoron láttya a' gyermek szülő Afzszonyállat, hogy embert szült e' világra, akkor ő néki elébbeni kefersége örökre fordul. [De a' mely Afzszonyállatnak gyermeke, vagy halva leszen, vagy idétlen, avagy kőrösztoletlen, avagy a kőrösztség után hamar meg hal, panaszolkodik magában ezt mondván: Mi haszna az én fáydalminnak, vérem hullásának, erőm szakadásának, job volt volna inkább méhemben nem fogadnom. Oh illyetén bu látot keferedet Afzszonyállatok! Isten ellen föl ne nyírsátok szátokat, békeséges tőrök szenvedők legyetek, meg emlekezzetek arról, hogy minden napon ezt mondgyátok Istennék: *Legyen a' te akaratod, miképpen menyben az onképpen e' földön is:* Mondgyátok inkább a' Szent Jobbal egyetemben: *Az Ur adta volt, az Ur el vette, e' volt az Urnak kedves akarattya, legyen áldot érette az ő szent neve.* Jus-

nak panaszolkodások.

Joh. 16.

Ezt csak akkor kölmondani, mikor így vagyon az Egyszázhoz kelőnek.

Job. 1.

son

2. Sam. 12.

Köröfő-
letlen gyer-
meket fe-
lől való ke-
gyes érte-
lem.

2.

Ezt is ak-
kor kől mő-
dani, mikor
né valami
csudás gyer-
mek szüle-
tet. 3.

4.

Ezt is ak-
kor kől mő-
dani, ha a'
gyermek
érte a' kö-
röfőtséget.

5.

Pfal. 90.

Gyermecs-
kéért való
könyörgés.
Ecl. 16.

son eszedben Szent Dávidnak példája, ki heted napi gyer-
mekének halálán nem siránkozik, ezt mondván: *miért
hogy meg holt az én fiam, vallyon s-miért bőjtölnek? vallyon s-
viszsa hozhatnám-e véle? En megyek ő hozzája, de nem ő jó-
ide én hozzám vissza.* A' köröfőletlen gyermekeskék is
halálokkal ne szerezzenek fölöttébb való bánatot a' ti szí-
veitekben, mert bizunk Istennek kegyelmességében, hogy
őket nem vetette kárhozatra. Azért édes Anyák, ha e' vi-
lágon nem örülhettek-e fiaitoknak leányitoknak, a' más
világon boldog állapotban meg látjátok őket, e' remén-
séggel vigasztaltjátok bánatos szíveiteket.]

MASODIK jó téteménye Istennek, hogy tenéked, jó
Aszónyallat, a' te magzatodat ép kézzel lábbal formál-
ta méhedben, emberi személyre, ábrázatra.

HARMADIK jó téteménye ő fölségének, hogy tőrhe-
tökké tette a' szülésben való fájdalmidat, elégendő erő-
adván azoknak el szenvedésére, és hogy életedet meg tar-
totta a' testi haláltól.

NEGYEDIK jó téteménye ő fölségének ez, hogy a' te
édes gyermekednek adta érne a' szent Köröfőtséget, mely
által bé szenteltetett az Isten Anyaszentegyházának tárfa-
ságában.

EÖTÖDIK jó téteménye Istennek: hogy beteghá-
gyadban szent Angyalinak általa meg oltalmazot (mind
gyermekestől) minden ördögi csalárdságtól, az ő ártal-
mas tagaitól, újabb nyavalyától, betegségtől, és elébbeni
egészségedet is meg adta. Ezek ő szent fölségének kivált-
képpen való jó téteményi, mellyekért ő szent fölsége meg
érdemli tőled a' háláadásnak lelki áldozatját.

Harmadik lelki áldozatod e' gyermekeskedéért való könyör-
gésed, hogy az Ur Isten neveljen jámbor Isten féltő embert
belőle: mert az embernek job egy Isten féltő fia, hogy sem

EZEL.

ezer istentelenek: és job az embernek fiak nélkül meg hal-
ni, hogy sem embernek maga után istentelen fiakat hadni.
De még életben is az édes szülék menyit but, bánatot,
keferőséget látnak a' gonosz fiak leányok miatt, gondol-
kodhattok felőle: azért az édes Anya nem csak akkoron,
mikor Egyházhoz kél, hanem annak utánna-is szüntelen
könyörögjön Istennek, hogy fiait leányit nevellye ő föl-
sége a' maga tisztességére, dicsőségére, azoknak idvöl-
ségek, és a' szüléknek is e' világon való örömök. Ta-
nétsa az édes Anya magzatit, midőn annyira nevelked-
nek, a' Mi-Atyánkra, Hiszek egy Istenre, és a' Tíz paran-
csolatra, &c.

Háláadás.

NO most immár adgy hálákat az Ur Istennek, és mond-
gyad magadért ez Imádságot, s-mi is éretted mődjuk.

ÖRÖKKÉN való fölséges mindenható Ur Isten, mi Vrunk JESVS
Christusnak öröktől fogván való dicsőséges szent Attya, s-
minékünk is kegyelmes Istenünk, ki régenten Moyses Propheta ál-
tal meg parancsoltad volt, hogy minden gyermek szülő aszóny-
allat, meg gyógyulásának idején, a' te szent Templomodban men-
ne, és tenéked ott áldoznék, és imádkoznák: En is szent fölséged-
nek alázatos szolgáló leánya, eljöttem köröfőtyén feleimmel egye-
temben az imádságnak házában, és áldozom sz. fölségednek szí-
vemből származot háláadásokkal minden rendbéli velem való jó
téteményidért, mind lölkiekért s-mind testiekért: foképpen pedig
hogy engemet meg áldottál e' magzattal (ha a' gyermek meg holt
igy mondgyad: hogy engemet magzattal meg áldottál volt) és
hogy a' gyermek szülésben elégendő erőt adtál ennekem a' nagy
fájdalomnak el szenvedésére, hogy ez én gyermekemnek adtad
érni a' szent Köröfőtséget (ha köröfőletlen holt megh, ezt el-
hadgyad), hogy beteg ágyamban Szent Lölköd és szent Angya-

Levit. 12.

M

lid ál-

Matth. 18.

lid által megoltalmaztál engemet (mind gyermekemmel egyetemben) minden ördögi családságtól, minden bálki testi veszedelmektől és előbbem jó egészségemet meg adtad ennekem (avagy napoként meg adod ennekem). Mind ezekért Vt Isten a te velem való jó teteményidért legyen sz. fölségednek örökkén való hála.

A' gyermekért való könyörgés.

Ha megholt a' gyermek, el költ ezeket hadni.

Víszontagsággal alázatos és töredelmes szívvel lelkkel könyörgünk szent fölségednek ez gyermekeskeért, ki a' sz. Körösfárság által bé szentöltetett a' te Anyaszentegyházadnak külső társaságában: hogy igaz ígéreted és fogadafod szerint ennek legyen Istene, legyen oltalmazója, legyen gondviselője, legyen táplálója: neveljed őtet az igaz és idvőzetű körösfársági hitben, és a' szent életben, mellyeknek jutalmát az örök életnek boldogságát jövődöben elvehesse. Halgas meg minket mi kegyelmes Istenünk e' mi könyörgésünkben, szent Fiadnak a' kisededeket szerető Vt JESVS Christusnak érdemeért, Mi Atyánk, &c.

Aldás.

Meg áldgyon titeket az Atya mindenható Isten...
Meg igazétson titeket a' Fiu Ur Isten... Es
Meg szenteltyen benneteket a' Sz. Lélek Ur Isten...

A. M. E. N., Ugy legyen Ur Isten...

OS(*)SO

XIV. R E SZ.

AZ VR VACSORÁJÁBAN való Ceremoniákrol.

Nevezet:

1. Cor. 11.

I. **A**Z második Sacramentomot, avagy Szentséget, nevezzük Ur Vaesorájának, mivel hogy Christus Urunktol vaesorának idején szenteltetett, és még mostan is azt ábrázoltya: nevezzük Ur

Afztal-

Afztalának is, és Eucharistiának, az az, Hálaadásnak, Sz. Pál Apostolnak írása szerint: nevezi az írás Kenyér-megszegesnek is: Aldozatnak is mondgyuk, az Ur Christus áldozatnyára nézve, melyet ábrázol és árnyékoz, s eszünkben jutat, amaz ő parancsolattya szerint: Ezt cselekedgyétek, az én halálomnak emlékeztetire.

II. Elünk e' Szentségben meg szenteltetett kenyérral és borral, mellyek meg szenteltetnek cselekedettal, és az igével.

III. E' Sacramentomban való szent cselekedeteket meg írták az Evangelisták Christus Urunk felől: hogy Vette a' kenyeret kezében, meg szegte, adta tanítványinak, kik vették, és ötétek, és az Urnak haláláról meg emlékeztenek. Item, Vette a' pohárt is kezében, adta a' tanítványoknak, kik vették, és ittak belőle.

IV. Az ige, mellyel meg szenteltetik a' kenyér és bor, hálaadásnak, avagy áldásnak, parancsolatnak, és ígéretnek igéje: mert Christus Urunk halálat adot az ő mennyei szent Attyának, meg áldotta a' kenyeret: s ezért nevezi Szent Pál a' pohárt hálaadásnak poharának. A' parancsolatnak igéi ezek: Vegyétek és egyétek: Igyatok ebből mindnyájan: az én emlékeztetemre tegyétek. Az ígéretnek igéi ezek: Ez az én testem, mely ti érettetek halálra adattatik: E' pohár Ugy Testamentom az én vérem által, mely ti érettetek, és sokakért kiöntatik: ez ígéret által ugy szenteltetik megh a' kenyér és bor, hogy azokkal együtt adgya Urunk az ő sz. testét vétet azoknak, kik jó készüllettel járulnak oda.

V. Elünk közönséges kovászos kenyérral, és közönséges borral e' Szentségben: nem gondolván a' kenyérnek feje avagy fekete voltával, ha a' szűkség ugy hozta: mindazáltal, arra igyekezünk, hogy mennél szebb és fejb buza litzből sült cziponak, selye kenyérnek szerét tegyük:

1. Cor. 10.

Aét. 2. & 20

Luc. 22.

Meg szenteltetett kenyérből.

Szent cselekedetek.

Matth. 26.

Mar. 14.

Luc. 22.

Meg szentelő ige.

1. Cor. 10.

Christus Urunk adgya az ő szent testét vétet.

Közönséges kenyér.

Közönsé-
ges fejtér a-
vagy vörös
bor.

Az is szabadságban helyhezteret rend tartás, ha fejtér, a-
vagy vörös bort készétünk e' Szent Sacramentomban: a'
minémő találtatik, ollyannal élünk, víznek hozzá egyel-
tése nélkül, mivel hogy Urunk ugy nem rendelte.

Kovászta-
lan pogá-
csával nem
élünk.

Oftya.
Exod. 12.

VI. Kovásztalan remerdek pogácsa kenyérrel nem é-
lünk, ama' vékony oftját is csak a' gyengékért tarryuk
meg nehut: mivel hogy ezek nem közönséges kenyerek
mi nálunk: és még a' Sidoknál is a' kovásztalan pogácsa,
csak Hufvét innépére való volt, nem azon kívül: mely a'
Pascha báránynak ételével együt elmult, és, kétség nél-
kül, annak utánna a' Szent Apostolok, minden igazságra,
és az O Testamentombéli példázó dolgoknak valóságára
meg tanéttattak lévén a' Sz. Lélektől, kovászos kenyérrel
éltenek: és a' réghi Anyaszentegyház is ugy élt azzal, a'
mint írja Platina, in Alexand. 1. és Polidorus Vergilius,
de rerum Invent. lib. 5. cap. 10.

Joh. 16.

Köz ember
nem szol-
gáltathat-
tya ki az Ur
Vacsorá-
ját.

VII. Szolgáltatták e' Szentséget csak az Egyházi em-
berek, a' kiknek hivatallyok és méltóságok vagy on arra:
Közembereknek peniglen nem engedgyük, sem e' szent
kenyeret, sem a' meg szenteltetet bort, hogy osztogassák,
kiknek sem az igének közönséges hirdetésére, sem a' szent
Köröfztségnek, sem az Ur Vacsorájának ki szolgálatására
nincsen méltóságok s hivatallyok.

Szent edé-
nyek.

VIII. E' Szentséget osztogattyuk aranyból és ezü-
stből csináltatott edényekből, és magán, csak e' Sacramen-
tomnak osztogatására tarryuk ezeket: ha penig az olly-
tén drága edényeknek szerét nem tehetlyük, a' székségnek
idején, egyéb tisztesség, ugymint, réz, on, cserép és üveg
edényekből is ki szolgáltattuk, a' böcsületes Sacramen-
tom méltóságának sérelme nélkül.

Oltárok-
rol is, asz-
talokrol is

IX. Az Ur Vacsoráját ki szolgáltattuk, avagy fából,
avagy kőből csinált asztalokrol: melyek O Törvénybéli

neve-

nevezettel oltárokna is neveztetnek, és a' mi réghi ele-
inktől maradt oltárokról is osztogattyuk: azokat el nem
rontjuk: hanem csak a' botrántoztató képeket veszfűk
el a' kösségnek szeme elől; hogy szíve, szemeivel együt,
nem a' képekre legyen függesztve, hanem föl emelked-
gyék az Ur Istenhez: a' mint a' régiek is illyetén szóval in-
tették őket, mondván: *Sursum corda: Szíveiteket föl emel-
lyétek*: Ők is viszontak azt felelték: *Habemus ad Dominum:*
Az Ur Istennél vagy on a' mi szívünk. Cyprianus in Sermone
de Oratione Dominica.

ki szolgál-
tattuk e'
Szentséget.

X. A' meg szenteltetet vékony kenyeret tördeljük a-
pronként az osztogatás közben, az Ur Christus szent te-
stének meg tördetetésének példázattára és emlékeztetire:
tudván penig, hogy nem hasztólteni való az a' kenyér, ki
csiny (magyar pénzni) csiptenként osztogattyuk a' vé-
vőknek: a' közönséges bort is, víz nélkül, a' közönséges
edényből a' Kelyhben töltjük, a' kösségnek szeme láttá-
ra, az Ur Christus szent vére hullásának példázattára; és
minek utánna az ige reá mondatot, avagy meg áldatot, ex
1. Cor. 10. v. 16. csak hörpenve, avagy szücsölve, s nem te-
li torokkal, s nem egyes itallal adgyuk a' vévő személy-
eknek, nem űk adgyák egymásnak kézről kézre.

Kenyer tördelés.

August.
Accedat
verbum ad
elementum
& fit &c.

XI. A' vévő személyek, akar fön álva, s-akar térdekre
esve, akar (Eusebius lib. 7. cap. 9.) kezekkel, s-akar szájok-
kal vegyék az Egyházi embernek kezéből e' Sacramen-
tom, csak nagyáhéatarossággal, lőki buzgosággal, és szí-
vőket föl emelvén az Istenhez vegyék: köröfztyéni sza-
badtságban helyheztertyük ezeket a' Ceremoniákat.

Fön álva,
térde es-
vén, kéz-
zel, szájjal
vehetni e'
Szentsé-
get.

XII. Ha az áhéataros köröfztyén, a' maga aláatarossága-
ért, és a' Szentségnek böcsületért, térdre esvén, kezeit
őízvé tévén, szemeit a' Sacramentomra vetvén, avagy
ama' Publicanus modgyára, Luc. 18. mellét vervén, ma-

A' vévő
személy-
nek maga

vételése, és
a' vétel
közben va-
ló szava.

Eph. 3.

A' Sacra-
mentombá
nem a' ke-
nyeret, ha-
né a' Chri-
stust imád-
gyuk,

Az Egyhá-
zi ember-
nek szava
az ösztoga-
rás közbe,

gában azt mondgya: *Nem vagyok Uram méltó, hogy az én házlékomban jely: avagy, Uram JESUS Christus részletes engemet a te szent testeddel és véreddel: avagy, Uram JESUS Christus légy velem:* mint hogy a' Szent Pál Apostol is arra tanét, hogy hit által lakozik a' Christus a' mi sziveinkben efféle cselekedettel, nem a' Sacramentomot, hanem annak szörzőjét imádgya; nem úgy, mint ha a' kenyérben, és borban, helység szerént, rekesztetet volna: hanem úgy mint ki a' szent gyülekezetben, igéreti szerént, jelen vagy, valahol csak ketten hárman öfve gyülekezünk is az ő nevében. Matth. 18,

XIII. Az Egyházi ember, hogy néma személy ne legyen, ösztogatván a' szent kenyeret, avagy intést icszen ekképen: meg emlekezzél az Ur Christus testének éretted való kin szenvedéséről; és adván a' pohárt is így szol: meg emlekezzél az Ur Christus szent vérének ki omlásáról, bűneidnek bocsánattyára s-örök idvőiségedre: a' mint önnön maga is Idvőzítőnk parancsolta, *Ezt tegyétek*, úgy mond, *az én emlekezetemre:* avagy áldást mond imígyen, (adván a' szent kenyeret) az Ur Christus szent testének étele: (s-adván a' pohárt is) az Ur Christus sz. vérének irala legyen bűneidnek bocsánattyára, és örök idvőiségedre.

Ambrosii ætate, in administratione, dicebantur hæc verba: *Accipe corpus Christi, accipe sanguinem Christi.* Respōdebant fumentes: *Amen.* Ambros. l. 4. de Sac. c. 5.

Tempore Beati Gregorii, Minister præbens panem Eucharisticum hæc pronunciabat: *Corpus Domini nostri JESU Christi custodiat te ad vitam æternam, Amen.* Accipiens respondēbat: *Panem cælestem accipiam, & nomen Domini invocabo.* Item, calicem exhibendo Minister dicebat: *Sanguis Domini nostri JESU Christi custodiat te ad vitam æternam, Amen.* Accipiens dicebat: *Calicem salutaris accipiam.*

Litur.

Liturgia S. Basilii sic habet: *Communico tibi preciosum & sanctum, & intantum corpus Domini DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi, in remissionem peccatorum, & vitam æternam. &c.*

XIV. Adgyuk azért e' Szentséget egészlen, mind két részében, személy válogatás nélkül, mind az Egyházi embernek, s-mind peniglen a' köz népnek, ugyanint férfiaknak, asziszonyállatoknak, szegényeknek, boldogoknak, véneknek, ifiaknak, és még ollyatén fölfordult gyermekeknek is, kik immár a' jót a' gonosztól meg tudják választani, és a' kőrösztyenségnek fundamentomiról vallást tudnak tenni. Hogy peniglen szép rend tartás legyen, először a' férfiaknak seregét, az után az asziszonyállatoknak s-leánzoknak magán való seregét communicaltattuk.

XV. E' Szentségnek közönséges ki szolgáltatásának előtte egynéhány nappal, penitentia tartásra, böjtolésre, alamisnálkodásra, és szüntelen való imádságra intyűk a' hiveket, és a' Szentségnek vétele előtt közönségesen gyontattuk, és imádkoztattuk őket; meg halgattuk mindazáltal magán való gyonáfokat is azoknak, kik lelki ísméretektől vádoltatnak valami titkos bűnökről, és magán való oldozást kívánnak.

XVI. Ösztogatjuk e' Szentséget mind a' nagy innepken, s-mind penig a' köz innep napokon, és esztendőben egynéhányszor, valamenyiszer a' szükség kívánnya: de nem minden napon, sem nem minden Vasárnapon: regveli időn penig éhora, nem dél után, és a' jól lakot embercknek.

XVII. A' vételnek előtte, tanéttynk a' hiveket e' Szentségnek méltóságos voltáról, hasznairól, az Ur testének vérének földi ételéről itáláról, hogy szájokat, fogokat ne készítsék ahoz Capernaiták modgyára, hanem magokat

meg

Mind két
részét egés-
zén adgyuk
a' kölség-
nek.

Penitentia
tartás a' co-
municatiót.

Gyónás
közönsé-
ges, és ma-
gán való-
is.

Ideje a' co-
municatiót
nak.

Elő járó
Tanítás.

Matth. 26.
Johan. 6.
1. Cor. 10.

meg próbálván, penitentia tartással, lőlki töredelmességgel, szübbeli áhétatossággal, igaz és eleven hitttel járullynak hozzá, hogy a' mint a' külső Sacramentomot testi szájal vésszik, olyan bizonnyal hidgyék, hogy azzal egyűt, az Urnak valóságos testével, és vérével-is, lőlki módon részesülnek, bűnöknek bocsánattyára, és örök életekre. Mert Szent Pál a' kenyér, ugymond, *mellyet meg szegünk, nemde nem a' Christus testével való részesülésünk-e? a' pohár, mellyet meg szentelünk, avagy nem Christus vérével való közönségünk-e?*

Minden ember a' maga háznáért communicat.

Processioval né hordozzuk e' Sacramentomot, sem jövendőre nem tartjuk.

A' maradékot az Egyházi ember költi.

XVIII. Mi Egyházi emberek élünk ezzel a' Sacramentommal, nem a' kötségért; mint ha a' mi magán való vételünk ő nékiek-is használna, hanem magunkért: de őket-is intyűk szorgalmatosán, és kényszeritjük a' jó moddal való vételre, a' szent gyülekezethez való ki tiltásnak fenyegetéke alatt.

XIX. Nem hordozzuk uczáról uczára, suporlát alatt e' Sacramentomot, csak mutatásnak, avagy térden való imádásnak okáért: sem jövendő hoszszu időre rekeszték alatt tartjuk, hanem az ő idejében el költjük, és mikor a' szükség kívánja, újat szentelünk, vagy az uton járóknak, vagy a' betegeknek.

XX. Azért e' Sacramentomnak osztogatásában ugy szorgalmatoskodunk, hogy a' vévőknek soksága szerént, elegendő-is legyen: de fölöttébb fok-is abból meg ne maradgyon: mely maradékot távol legyen hogy közönséges ételre fordítanánk: hanem ugyan mi magunk Egyházi emberek leg utol communicálván a' Templomban, szentség gyanánt költjük el: avagy a' Régieknek szokásokat követtük, melyről Evagrius lib. 4. histor. Ecclef. cap. 35. *Vetus, inquit, fuit consuetudo Constantinopoli, ut si quando multe admodum particule puri & immaculati corpo-*

ris Chri-

ris Christi, DEI nostri, superessent, pueri impuberes, qui Scholas frequentabant, accerferentur, easq. manducarent. Idem testatur Nicephorus lib. 17. cap. 25. Et, Matisconensis Synodus secunda, canone 6. statuit, ut quarta, vel sexta feria, innocentes, ab illo, cujus interest, ad Ecclesiam adducantur, & indicto eis jejunio easdem reliquias conspersas vino percipiant, &c.

X XI. Ez Urnak Sz. Sacramentomát nem fogjuk meg a' betegekől, őket attul nem tiltyuk: sőt örömeit háznál ki szolgáltattuk (még éifszakán-is, ha a' szükség kívánja) meg intvén az Ecclesiát, hogy a' kiknek tiszta jó lelki szeretetek volna, gyülekezzenek a' betegekhez, és jó készülettel lévén, vélek egyetemben communicálnak: csak hogy igen tiltyuk attol az embereket, hogy egészséges korokban ne mulassák el a' Sacramentomnak vételét, és ne szokják csak halálok orájára hallasztani, alétyán magokban hogy csak akkor vehessék-is mind eleget érnek véle, ha soha az előt egészséges korokban nem vették-is.

E' szokást nem javallynk, sőt afféle embereknek beteg korokban-is nem; hamar adgyuk, hanem hallatjuk buzgó kívánságokat, és elébbeni vakmerőségekért igaz penitentia tartásokat, sirásokat, fogadás tételeket meg jobbulások felől.

XXII. Noha egészséges korokban igen meg intyűk a' kötséget, hogy beteg korokban ne várják azt, hogy a' lélek már csak a' torkokban hőrögjön, hanem mig észeken elméjeken vannak, és annyi erőben, hogy gyonhatnak, imádkozhatnak, addig hijanak bennünket, Egyházi embereket, a' Szentségnek ki szolgáltatására; mindazáltal, a' hirtelen el nehezült betegekkel így daykálkodunk, hogi ha a' meg szenteltetet picziny, csak egy magyar pénznyi vékonyka kenyeret magán nem vehetik, a' meg szenteltetet borban mártjuk, és ugy adgyuk: avagy azt az áldot

N

picziny

Betegeket communicaltatunk.

Fedden-dők, kik halálok orájára hallasztják a' communicat.

Az igen beteg emberek mit költadni a' Szentséget.

picziny falatocskát az áldor borban morfolltuk, a' réghieknek szokások szerént, hogy az italban az egész Sacramentomot vehessék, Jesus Urunknak szent szörzése szerént. A' Carthagobéli negyedik Conciliomnak (melyben 214 Püspökök voltak jelen, Urunk születése után 436 esztendőben) hetven hatodik része, arról így vagyon megírva. *Is qui in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesi versus fuerit, dent testimonium, qui eum audiverunt, & accipiat penitentiam. Et si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Si supervixerit, admoneatur à supradictis testibus petitioni suae satisfactum, & subdatur status penitentiae legibus, quamdiu Sacerdos, qui penitentiam dederit, probaverit.* E' Canót magyarul így fordíthatni: A' ki betegségében kéri a' penitentiát, ha történetből (míg ő hozzá érkezik a' hivatot Pap), meg nehezédve nyavalyájától, vagy meg nem volna, vagy ama bolond betegségben (hagymázban) esnek, tegyenek bizonysgot azok, a' kik őtől (a' betegől) hallották, és vegye a' penitentiát: Es ha azt hiszik felele, hogy mindgyarást meg hal, meg békeltesék (az Ecclesiával) a' kéznek reá tetele által, és a' Szentség töltésék szájában. Ha meg gyógyuland, meg intettesék a' fölgyúl meg nevezet bizonysgoktól, hogy kérésének eleget tessenek, és a' penitentiának törvénye alá vettesék annyi ideig, a' meddig az Egyházi ember javallja, a' ki ő neki hadta a' penitentiát. Eusebiusnál, lib. 6. hift. Eccl. cap. 43. olvassuk, hogy Szent Dienes, Alexandriai Püspök, ilyen historiát írt: Vala, ugymond, egy Serapion nevű kőröfztyén ember nálunk, a' ki, úgy vagyon hogy sokáig fegyhetetlenül élt, mindaz által az üldözések idején elbeset volt (bálvány imádásban). Ez sokszor kívánt be vétetni (az Ecclesiában) de senki nem hallotta meg szavát. Mert áldozot vala (a' bálványoknak) betegségben lévén pedig, egész harmad napig

A' Szentség szájában töltetik az igen betegnek.

meg

meg nem volt, és minden érzékenségitől el hagyattatott. Az után negyed nappal valamenyire meg könnyebűlvén, leánya után való unokáját magához szöletvén, monda neki: édesfiam, s meddig tartoztattok engemet? kérlek, siessetek velem, engemet hamar-sággal oldozzatok meg, (a' bűnből). Az Egyházi emberek közül valamellyet híj én hozzám, mely szok után megént meg nemult. Futamodik a' gyermek az Egyházi emberhez, északán vala pedig: az Egyházi ember beteg lévén, a' miat a' gyermekkel egygút el nem mehet. A'zivel pedig meg parancsolta volt, hogy a' halálra menendők, ha kérendik, s-foképpen ha még annak előtte is alázatosan kívánták, hozzá bocsáttatnának (a' Sacramentomnak vételéhez) hogy jó reménséggel mulnának ki e' világból, egy kicsint a' Szentségből adot a' gyermeknek az Egyházi ember, és azt hadta neki, hogy azt a' vén embernek szájában töltené, és bele csöpögtetné: meg tere a' gyermek, hozván a' Szentséget, és immár mikor csak közel volna, minek előtte hozzá bé menne, ifjmet mond Serapion: Jősz-e fiam? Az Egyházi ember, úgy vagyon, el nem jöhet: de te mindgyárt meg cseleked, a' mit ő parancsolt, és engem bocsás el: a' gyermek egyszer s-mind szájában tölte és csöpögtet a' vén embernek: ki midőn abban egy kicsint meg izeletet volna, mindgyarást meg adá lolkét.

XXIII. A' betegnek azért úgy adgyuk a' Sacramentomot, hogy ha valami nagy halálos bűnben taláttatnának, ugymint, ha nyilván való ufórák, házság törő buja fertelmes életők, gyilkosok, nyilván való latrok, az Anyaszentegyházból ki átkozottak, noha beteg ágyokban valást tésznek bűnokről, és magán meg oldoztatnak az Egyházi embertől: mindaz által meg gyógyulván az Ecclesiának, mellyet megh botránkozattanak, közönséges és nyilván való penitencia tartásokkal eleget tegyenek.

XXIV. A' halálra vált ember, valami kicsiny étel avagy ital után-is veheti a' Sacramentomot: egyebeknek pedig

Serapionnak szájában töltet a' Szentség.

A' betegek ha igen bűnösök, meg gyógyulások után kötelesek a' penitenciára.

* émiy betegek job né adn

a' Sacramentomot.

Bornemifzákat mi módon cö-municáltunk.

Méltatlano-k.

minden ételiről előt kel adni. De a' kik szüntelen való horutás miat ki vetnék a' Sacramentomot, job azoknak nem is adni, hogy sem a' Szentséget úgy meg förtőztetni.

XXV. A' Bornemifza embereket arra erőltettük, hogy a' Sacramentomnak méltóságáért, természettyek ellen is: csak egy csöppöt is iganak az áldot borból, avagy az áldot csipetni kenyeret abban belé mártjuk, hogy könnyebben vehessék a' kenyérről egyűt: avagy efféléknek erőtlenségeért, a' bort vízzel elegyítettük inkább, hogy sem annélkül legyenek tellyességgel, lőlkőknek nagy faldalmával, mert a' szűkség meg szegeti a' törvént.

XXVI. Tiltyuk e' Sacramentónak vételéről a' pogányokat, Sidokat, Eretneket, a' Publicanusokat, az az, czéges bűnbé élőket, az excommunicatusokat, az az, kiket, nagy bűnökért, az Anyazétegyházból ki tiltottanak, és az esztelē kopákat, és az idétlē kisdedeket, kik nē alkalmasok még a' kőrősztyénségnek fundamentominak tanulására.

XXVII. El végezödvén e' Szentségnek vétele, nagy hálákat adunk az Ur Istennek, intvén a' kőtséget, hogy sz. életben éllyenek, s. nagy áldással bocsáttuk el őket.

XV. R E SZ.

AZ VR VACSORAIANAK

ki szolgáltatásának rendről.

I. Tanétás illyen módon.

AZ mi Urunk Jesus Christusnak drágalatos szent testével és vérével meg váltatot és meg tisztított hű kőrősztyének, kik mostan az ő szentségének vételéhez készültök, érezvén magatokban a' ti lőlkő-

tőknek

tőknek éhségét, és szomjuságát, hogy méltán s. idvőssé-
gessen élhessetek az Urnak szentséges Vacsorájával, úgy-
mint bűneiteknek bocsánattárára, és őők életetekre, ve-
gyetek illyen két tanúságot eszettekben:

1. Minémő Szentség legyen az Urnak vacsorája.
2. Minémő készülettel köllésék annak vételéhez járul-
notok, hogy részesülhessetek az Urnak szent testé-
vel és vérével.

A Z E L S Ő R Ő L.

A' Mi az elsőt illeti: bizonyval az Ur Vacsorájának szentséges voltát külsőképpen nem láthattuk szemekkel, hanem hiszszük tellyes szível, a' szent Evangélistáknak, és szent Pál Apostalnak írások szerént: kik arra tanétnak, hogy e' szentséget J E S U S Urunk szőrzötte, és arról nevezetik Ur Vacsorájának, és Ur Asztalának: Vacsorának azért hivattatik, mert estve késén vacsorának idején szőrzötte Christus Urunk, és a' Páscha báránynak étele urán: azért is mondatik Vég Vacsorának. Még mostan is azért kőrősztyének úgy gondolkodgyatok felőle, hogy nem mi, Istennek méltatlan szolgálai, hanem önnön maga az Ur Christus szenteli e' Sacramentomot: mi pedig Egyházi emberek ebben csak szolgálak és eszközök vagyunk, a' mint Szent Pál Apostal tanét, ezt mondván: *Ugy itélyn az ember mi felőlünk, mint Istennek szolgálai, és az ő tákos dolgainak Sáfári felől*, 1. Cor. 4. Továbbá e' szentséget szerzé Christus Urunk kenyérből, a' mint Szent Máthe, és a' több Evangélisták írják, hogy vévé a' kenyeret, mely akkor kovásztalan, hamuban sült, pogácsa kenyér volt, a' Páscha báránynak ételéhez rendeltetett Istentől, az Egyiptomból való meg szabadulásnak emlékeztetire: de nem csak puszta kenyérből szerzé J E S U S Urunk, hanem az ő szent testéből is, mely a' Sacramentomnak tirkos mod-

Matth. 26.
1. Cor. 11.
1. Cor. 10.
Miért ne-
vezetik
Ur Vaso-
rájának.

Az Egyhá-
zi ember
csak eszköz
a' meg szé-
telésben.

Kovásztal-
an kenyér-
ből szerez-
tetet.

Exod. 22.
Nem pusz-
ta kenyér-
ből ál e'
Szentség,

henem az
Ur testé-
ből-is.

Borból és
az Urnak
véréből ál-
e' Sacra-
mentom.

Matth. 26.

Az Urnak
menyben
meneteli
miat meg
nem fosz-
tatunk az ő
testének vé-
rének véte-
létől.

gya szerént, eggyesül a' kenyérrel, de nem látható, tapasz-
talhatoképpen, és helység szerént: azért írják az Evangé-
listák, hogy *Urunk vévé a' kenyeret, és hálákat adván, megh-
szegé, adá az ő tanítványinak, és ezt mondá: vegyétek egyétek,
ez az én testem: a' kenyeret-is, és az ő szent testét-is ajánlá:*
méltán mondatik tehát szentséges Vacsorának, melyben
az Urnak szent teste a' kenyérrel eggyüt adattatik: Azért
mondgya Szent Pál-is: *A' kenyér, melyet meg szegünk, nem
de nem a' Christus testével való részesülésünk-é?* 1. Cor. 10. Az-
ért mondotta Urunk, Sz. János Evangéliomában a' mint
írván vagon, cap. 6: *En vagyok az életnek kenyere, ki menyből
alá szállottam: a' kenyér melyet én adok az én testem.* Ismétlen
szerzé Christus Vrunk e' Szentséget borból-is, és az ő sz.
véréből; mert ezt mondá: *Igyatok ebből mindnyájan, e' pohár
Új Testamentom az én vérem által:* abban penig a' pohárban
bor volt, melyet meg szentelt, mert a' mint Szent Máthe-
írja, ezt-is mondotta Idvőzítőnk: *nem iszom e' szőlő tőnek
terméséből mind addig a' napig, mellyen ujat iszom ti veletek az
én Atyámnak országában: a' szőlő tőnek termése penig bor,
nem viz.* Azért mondgya Szent Pál Apostol-is, hogy a'
*pohár melyet meg áldunk a' Christus vérevel való részesíté-
sünk,* 1. Cor. 10. Es Szent Jánosnál-is így vagon meg ir-
ván, cap. 6: *az én vérem valóságos ital.* Azért kőrősztyének,
nem pufzta bort vésztek ebben a' Szentségben, hanem
egyszer s-mind részesültők az Vrnak szent véreben-is. Itt
azt kérdehetnétek: miképpen vehettyük az Vrnak szent
testét vérét, nám azt vallyuk a' Credoban, hogy *fol ment
menyekben:* De arról gondolkodgyatok kőrősztyének,
hogy Istennél nincsen semmi lehetetlen, Luc. 1. Azért
mindenhato lévén Jesus Vrunk, el hidgyük minden két-
ség nélkül, hogy a' mint ígerte tulaýdon testét vérét,
meg-is adhatta mert mindenhato, meg-is adgya mert i-

gaz

gaz mondo. A' meg szenteltetet kenyeret és bort adgya
az Egyházi ember kezében, avagy szádban: az Vrnak sz.
teste vére penig adattatik ő magától Jesus Vrunktól egy-
szers-mind a' külső Sacramentomnak vételével. Így szol-
lot erről Szent János Evangéliomában, cap. 6: *A' kenyér
mellyet én adok, az én testem.* Imhol nyilván módgya, hogy ő
adgya az ő testét. Ismeg, *Né a' Moyses adot nektek menyből ke-
nyeret: hanem az én Atyám ad nektek menyből valóságos kenye-
ret.* Vészitek azért ebben a' Sacramentomban külsőkép-
pen szájjal a' meg szenteltetet kenyeret és bort: és az ő
hatalmas Isteni erejének munkálkodása által, földi mo-
don, igaz hitetek által részesültők az ő szent testével vére-
vel. Azért, ne kézsétsétek szátokat és fogaitokat, Caper-
naiták modgyára, az Vr testének ételére, és torkotokat ne
kézsétsétek az ő szent vérenek itálára: földi ételital ez,
azért földi nem testi módon részesülünk ezekkel; mel-
lyeknek bizonyására, el hitelére, és erősségére vészük a'
meg áldot kenyeret és bort: mellyek el nem változnak az
ő természettyökben: azért nevezi Sz. Pál az áldás után-is
kenyernek, a' kenyér, ugymód, *mellyet meg szegünk,* 1. Cor. 10.

Továbbá még-is oly Szentség ez, melyben bűnünknek
bocsánattya felől való hitünkben nevelkedünk: mert azt
mondá Christus Vrunk: *Ez az én testem, mely ti érettetek
(hálálra) adattatik:* melyet Szent Pál így magyaráz: *A'
Christus,* ugymond, *meg holt a' mi bűneinkért,* Rom. 4. Ismeg
ezt-is mondá Idvőzítőnk: *E' pohár Új Testamentom az én
vérem által, mely tinétek, és sokaknak bűne bocsánattyára ki on-
tatik.* Ezt ábrázollya szemeink előtt a' kenyérnek tördelé-
se, és a' bornak töltése, mellyek eszünkben jutattyák V-
runknak érettünk, és bűnünknek bocsánattyaért valo-
kin szenvedését, halálát; azért-is parancsolta, hogy e' Sa-
cramentommal elnének, hogy illyetén velünk való nagy jo-

tétemé-

Az Ur
Christus
maga adgya
az ő testét
vérét.

A' vétel-
nek külö-
sége.

A' kenyér
tördelés
mindenre
emlekez-
tet.

2. hafzna.

Joh. 3. & 6.

3.

teteményéről háláado szível megh emlekeznénk, imez mondása szerént: *Ezt tegyétek, ugymond, valahányszor ejenditek, és ivándgyátok, az én emlekezetemre.* Ismétlen, oly Szentség az Urnak Vacsorája, melyben azoknak, kik a val méltán, és jó készüllettel élnek; az őtők idvőtségnek ígérési megerősítettetik, midőn Urunk ezt mondá: *Az én testem ti érettetek, az az, idvőségtekért, adattatik (halálra)* a' mint másut nyilvánban mondotta: *Ugy szerettem Isten e világot, hogy az ő egy fiát adná érte, hogy minden valaki ő benne hiszen, elne vesszen, hanem annak örök élete legyen;* azért mondotta még nyilvánban is: *Valaki, ugymond, az én testemet eszi, és az én véreimet iszja, annak örök élete vagyok, és én őtet föl támaztom az utolsó napon.* Utolszor, ebben a' Szentségben egyesülünk a' mi Idvőzítőnkkel, mennyei és földi módon, a' mint maga mondotta: *A' ki, ugymond, eszi az én testemet, és iszja az én véreimet, az én bennem lakozik, és én ő benne.*

Eddiglen meg értettétek, kőrősztyének, minémő Szentség legyen az Vrnak szent Vacsorája: immár figyelmezzetek arra is:

MASODSZOR

Minémő készüllettel köllésék e Szentségnek vételéhez járulnotok,

Az embernek maga megpróbálása.

1. Cor. 11.

A' méltatlanok nem vehetik az Urnak testét.

ERről ezt írja Szent Pál Apostol: *Meg próbálly az ember önnön magát, és úgy egyék e kenyérből, és úgy igyék e pohárból: mert valaki méltatlan eszi e kenyeret, és méltatlan iszik az Urnak pohárából, vétkezik az Urnak teste és vére ellen. Ítéletet és kárhozatot eszik és iszik ő magának, meg né bocsásván az Urnak testét.* Noha azért a' hitetlenek, a' penitencia tartatlanok és képmutatók, hitek és jó készülletek né lévén, Vrunknak valóságos testével és vérével né részesülhetnek: mivelhogy ők őrdögnek hayloki, és a' mint a' főtéség a' világosság-

gal, az

gal, az igazság a' hamissággal: így a' Christus a' Belialal nem egyesül; Nem ihattyátok az Vrnak pohárát és az őrdögnek pohárát: nem lehettek részesei az Vr Asztalának, és az őrdög Asztalának, a' mint Szent Pál tanét, 1. Cor. 10. és Jesus Vrunk-is, *A' ki, ugymond, az én testemet eszi, és az én véreimet iszja, annak örök élete vagyok; az én bennem lakozik, és én ő benne.* Ezekből meg retzik, hogy a' kik méltatlan járulnak e' Sacramentomhoz, nem veszik az élő kenyeret: mindazáltal annak külső Sacramentomát, mint az ebek a' Szentséget meg főtőztetik, és mint a' disznok a' drága gyöngöt lábok alá tapodgyák; azért vétnek az Vrnak teste vére ellen. No azért ti kőrősztyének, tudván azt, hogy csak a' közönséges étel italhoz is mosdással és imádkozással készültek: azért penitencia tartással, életemeknek meg jobbérására igyekező szándékal, töredelmes sziből lélekből származot igaz hitbéli könyörgéssel járuljatok ide: Mindenek előtt penig, gondolkodjatok a' ti bűneiteknek sokságáról, és nagy vótárol, mellyekkel Isten ellen, és felebarátotok ellen, tudván, és tudatlanul, vétkeztetek minden napon: senki közzületek magát ne igazécsa ama' Phariseussal egyetemben, ismerjék meg nagy bűneinket; mert még az igaz ember-is napjában heiszter is vétkezik, azt mondgya a' bölcs Salamon. Szent Dávid-is azt írta: *az ő bűneinek bocsánattyaért minden szent könyörögh Ur Isten tenéked.* Szent Jacab-is, *Sok dolgokban, ugymond, mindnyáján elesünk.* Ismérven peniglen bűneiteket, megh alázátok magatokat sziveitekben, az Istennek hatalmas kezei alát, hogy titeket jövendőben föl magasztallyon, Jesus Vrunknak ígérési szerént: méltán a' bűnöknek undoksága megh alázza az embert, ki szomoruságában böjtöl-is, gyászban-is öltözik néha, belső szívbeli alázatosságának, bánatinak, földi fáydalminak külső bizonyására.

2. Cor. 6.

Johan. 8.

Matth. 7.

Penitencia tartás.

Bűnnek ismereti.

Luc. 18.

Prov. 24.
Pál. 31.

Jacob. 3.

Alázatosság.
1. Pet. 5.

Luc. 18.

Szomoruság, Böjtölés, Gyász.

O

Aza'

Szívbeli
tőrdelmef-
ség, ohay-
tások, fo-
házkodá-
sok, sirán-
kozások.

Pfal. 6.
Luc. 7.
Luc. 22.

Könyörgé-
sek.

Pfal. 50.

Johan. 20.

Hűt.

Matth. 9.

Johan. 16.

Matth. 7.

Felebará-
tinkal valo
eggyeség.
Matth. 6.
Életünk-
nek megh
jobbétása.
Matth. 3.

Az a' tőrdelmesség szöröz ohaytásokat ti bennetek, fo-
házkodásokat indét, és könyhullatásokat ásztattya a' ti sze-
meiteket. Ekképpen Szent Dávid ásztattya ágyát, leplét,
bűnein való siránkozással: a' bűnnek ismértiből száрма-
zot szívbeli bánat, és keferőség szerze bőséges könyhulla-
tást a' Mária Magdolnának, a' bűnnek ismérési miat sira ke-
servesen Szent Péter Apostol is. No azért kőrősztyének,
kövessük mi is e' Szenteket, és a' mi elébbeni gonosz éle-
tünket meg siratván, keressünk vigasztalást, és ilyen ny-
valys állapotunkban keressünk orvost: folyamodgyunk
hitből származot könyörgésünkkel az irgalmas és kegyel-
mes Istenhez, kövessük Szent Dávidnak tanítását, ki fe-
lől meg hallánk, hogy ezt írta: *Az ő bűneinek bocsánattyáért
Ur Isten minden Szent könyörgőt tenéked.* Kövessük az ő pél-
dáját, ki ekképpen reménkedet: *Irgalmaz Ur Isten ennékem,
a' te irgalmaságodnak soksága szerént könyörű én raytam.* Kö-
vessük Szent Thamás Apostalt, ki imígyen szolla: *En U-
ram és én Istenem.* Ne kételkedgyetek, igazán penitentia
tarto emberek, hidgyérek J E S U S Urunknak mondását:
kinem az igazakért hanem a' bűnösökért jöt e' világra. Hidgye-
tek az ő ígéretiben és biztatásában: *Valamit, ugymond,
kerendetek az Atyátul az én nevemben, meg adgya tinéktek: Kér-
jétek, s elvesszitek, keressétek, s meg találjátok, zörgessétek, és
megnyitattik tinéktek.*

Ekképpen azért könyörögvén bűneinknek bocsánat-
tyáért, mi is felebarátinknak ellenünk tet vétkeket igazán
szívbeli meg engedgyük, a' mint a' Mi Atyánkban fogadást
teszünk Istennek. Végezetre kőrősztyének meg jobbé-
csátok ennek utánna életeteket, és elébbeni gonosz er-
kölcötöket el hadgyátok, teremcsétek a' penitentiának
mélto gyümölcsét, a' jámbor, szent, és fegyhetetlen éle-
tet, hogy az Isten haragjának feyfszéje az idvözölendők

közzül

közzül ki ne vágjon, és az örökkén való tűzre ne vessen
benneteket, Matt. 3. Ha illyetén készülettel vadtok, mél-
tán járulhattok az Urnak szent Sacramentomaához. Hogy
azért az Ur Isten ő sz. fölsége, igaz ígéreti és fogadása sze-
rént mindnyájunknak, irgalmas, kegyelmes Istenünk le-
gyen: Gyonnyuk meg immár bűneinket ő szent fölségé-
nek, és könyörögjünk azoknak bocsánattyáért tőrdel-
mes szívbeli, ezt mondván:

2. Közönséges Gyónás.

Atyának, Fiunak, és a' vigasztalo Szent Lélek Ur
Istennek nevében legyen a' mi mostani kö-
nyörgésünk, Ugy legyen.

Gyonom tenéked kegyelmes Istenem, mert te vagy ennékem U-
ram, teremtőm, te vagy ennékem édes meg válto s-idvözető
Istenem: vagyok bűnös szent fölségednek előtte, vakságomban,
hitetlenségemben, békéltelenségemben, te benned való kétséges
voltomban, réghi nagy sok bálvány imádásomban, az én testem-
nek förtelmes voltában, szentséges nevedet segítségül nem hívá-
somban, hálaadatlanságomban, te szentséges ígédet buzgo lélek-
kel nem tanulásomban, és mindennemő engedetlenségemben:
szómban, szándékomban, látásomban, hallásomban, irégységem-
ben, rágalmas voltomban, szitkos, átkos voltomban, harag tartá-
somban: az én hitemet hamissan mondásomban, te szent paran-
csolatidat meg nem tartásomban, és mindennemő titkos és nyilván
való bűneimben, hagyom és vallom szent fölségednek előtte bű-
nössé magamat: szanom, bánom minden gonosz bűneimet: de
kérem te szent fölségedet, mint Uramat, teremtőmet, és enné-
kem kegyelmes irgalmas Istenemet, hogy a' te áldot, idvözető sz.
Fiadnak, a' mi Urunk J E S U S Christusnak, az ő keserves ken-
szenvédéseért, ártatlan haláláért, dicsőséges föltámadásáért,
légy kegyelmes, légy irgalmas ennékem szegény meg nyomorodot

bűnös embernek, bocsásd meg az én bűncimet, mellyekkel szent fölségedet meg bántottam volt, és adgyad a Sz. Lélek Istennek ajándékát, kinek általa épécs föl én bennem az én meg romlot természetemet. Uram Isten adgyad a te szent ajándekodat, hogy az én bűncimet igazán gyűlölhessék, és azokat valóságosan el hagyhassam; tégedet örök Isten mindeneknek fölötté szerethesselek, és felebarátomat akképpen mint ennen magamat: adgyad Uram Isten, hogy rendelhessék az én életemet a te parancsolatid szerént, és élhessék e világon tenéked tisztességedre, felebarátomnak előmentére, és lökömnek örök idősejére: Adgyad Uram Isten, tenéked tisztességedre, mind holtom napiglan halát adhassak, holtom után menyországban tégedet láthassalak, és örökké dicsérhessék. Halgas meg minket, kegyelmes édes Atyánk Istenünk, e mi könyörgésünkben, igaz ígéreted és fogadásod szerént, a te áldot időzőtő szerelmes Szent Fiadnak, a bűnösökert kent halált szenvedet Ur J E S U S Christusnak érdemeért, Amen. Ugy legyen. Mi Atyánk, &c. Hiszke egy Istenben, &c.

3. Meg oldozás.

NEm héában való, körölyryénck, ez illyetén hitből való könyörgétek: mert meg esküt rayta Isten ő fölsége, ezt mondván: Elek én Isten, nem akarom a bűnös embernek veszedelmét: hanem inkább hogy meg térjen az ő gonosz utából és éllyen: Valamely napon én hozzáam föl kiált a bűnös ember, többé meg nem emlekezem annak bűneiről. Es a mint Michéas Prophetánál irván vagyon: minden mi bűneinket egy csomóban kötven a tengernek mélységében be veti. J E S U S Urunk is azt mondotta: Jövetek én hozzáam mindnyájan, a kik meg fáradtatok és meg vadatok terheltetven, én nálam könnyebséget találtok. Bizzatok azért penitentia tartók az Ur Istennek irgalmaságában, ki szent Fiának az Ur J E S U S Christusnak érdemeért meg kegyelmez minden ti bűneitek-

nek.

nek. Mivel hogy penig nekünk is, Egyházi szolgáknak, azt parancsolta Idvőzítőnk, hogy az ő nevében penitentiát hirdessünk, és a bűnnek bocsánattyát, adván arra hatalmat és méltóságot, ezt mondván az ő Apostolinak: Valakiknek meg bocsátjátok az ő bűnőket e földön, az egekben is meg lesznek bocsátván: és valakiknek meg tartjátok bűnőket, meg lesznek tartva menyben is. Azért én is Istennek méltatlan szolgája, és az ő Szentségének Sáfára lévén, Egyházi tisztem és hivatalom szerént, Jesus Urunknak parancsolatryából bűneirekből meg oldozlak titeket, az az, hirdetem tinétek minden ti bűneiteknek bocsánattyát, Atyának, Fiúnak, és a vigasztalo Szent Ur Lélek Istennek nevében. Az Atya mindenható Ur Isten, Szent Fiának az Vr Jesus Christusnak érdemeért, legyen irgalmas, legyen kegyelmes tinétek, és minden ti bűneiteket meg bocsátván, időzitsen titeket, Amen.

OH minden irgalmaságnak és kegyelemnek Istene, minden lölki testi joknak el fogyhatatlan kut feje, mi Vrunk J E S U S Christus, háláado szívvel meg valljuk Isteni fölséged előtt, hogy mi szegény gyarlobűnös emberek, sok jo teteménnyiben részesek vagyunk: mert te teremtetél bennünket, tartottál, tapláltál, és keserves kín szenvedésednek, s-ártatlan halálodnak érdeme által bűntől, haláltól, pokoltól meg váltottál bennünket, és napról napra meg jobbetván erkölcsünkben, az örök életre készítesz bennünket: hálá legyen szent fölségednek édes J E S U S V N K, a te mennyei szent Atyáddal és szent Lölköddel egyetemben. De nem elég ön Isteni fölségednek mi édes időzőtőnk, hogy egyszer magadat meg áldozád érettünk, hanem ennek fölötté azt akarád, hogy annak az elégséges véres áldozatodnak emlékezeti szüntelen szemeink előtt és szánkban forganna, és a mint regemben, az égbi szívárvaánt frigy jegyül adád Noe Pátriarchának, úgy a körölyryén Anyaszemegyházaddal való meg békellefednek jelét

O 3

mutatád

Luc. 24.

Matth. 18.
Johan. 20.

1. Cor. 4.

Ezech. 33.

Mich. 7.

Matth. 11.

mutatád ebben az oltári szentségben: Hála legyen tenéked Vram ezért is a te velünk való jó téteményedért. Segécs hozzád bennünket, hogy illendő áhétatósággal igaz körösfyén hitünknek általa, részesek lehessünk a te véres engesztelő szent áldozatodnak érdemében, és szüntelen való hálaadással meg emlékezhessünk kin szenvedésről, halálodról, melyre mint az ártatlan bárány vitetél a bűnösöknek kezek által. Oh mi Vrunk JESVS Christus, élő Istennek szent fia, mi Királyunk, Prophetánk, és Melchisedeknek rendi szerént való fő Papunk, ki nem tulkoknak, bárányoknak kővérivel, mint az O Testamentombeli Papok, hanem szent testeddel, szent véreddel áldozál egyszer, a körösfy fának oltárán, az egész világnak bűneiért, és annak az engesztelő véres áldozatodnak emlékeztire rendeléd, a Vég Vacsorában való kenyéri és bori szent jegyeket, mellyeket meg áldád s meg szenteléd hálaadadván mennyei szent Atyádnak: Kérünk tégedet alázatosan és JESVSUNK, mi Papi fejedelmünk, hogy a mint régebben, legelső szerzésedben, így mostan is a te szent testednek, szent vérednek vételére rendeltetted eledeleket, a jelen való kenyeret, és bort, áld meg, szentöld meg, Isteni hatalmas erőddel, és szádból származot szent igéddel, hogy midőn e szent jegyeket jó készülettel vészük: Téged is és JESVSUNK, Angyaloknak kenyerét, ama' valóságos kenyeret, ki menyből alá szállottál, méltó bősülettel vehessünk bűneinknek bocsánatjára, s örök idősségünkre. Mi Atyánk, &c.

4. A' kenyérnek és bornak meg szentelése.

Hallyátok meg immár körösfyének a' Vég Vacsoráról való igéket, mellyek így vannak meg írván az Evangelistáknál, és a' Sz. Pál Apostallnál: Az Vr JESVS Christus, az étzakán mellyen elárultaték, vette a' kenyeret, és hálaadadván, meg áldotta azt, meg szegte, adta az ő tanítványinak

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
1. Cor. 11.

ezt

ezt mondván: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely ti éretetek adatik, ezt tegyétek az én emlékezetemre. Hasonlatosképpen vette a' pohárt is, minekutánna vacsorált volna, és hálaadadván, adá nékiek, ezt mondván: Igyatok ebből minnyájá, e' pohár amaz Új testamentom, az én vérem által, mely sokaknak bűne bocsánatjára, ki ontatik: Ezt tegyétek, valamenyiszer iszjátok, az én emlékezetemre: mert valamenyiszer ejenditek e' kenyeret, és ivándgyátok e' pohárt, az Vrnak halálát emlegetsetek, a' migh eljövend.

5. Vallás tétel a' hitfelől.

Mivel hogy ez igék által, e' kenyér és bor meg szenteltetnek immár, úgy hogy ezekkel egygüt valóságosan, és minden bizannyal adattatik Jesus Vrunknak idvözető szent teste és vére, bűneinknek bocsánatjára, és örök életünkre. Azért tegyetek vallást Isten előtt a' ti hitetekről: Hiszitek-e azt, hogy ebben a' Sacramentomban adgya tinétek az Vr JESVS Christus az ő szent testét véret bűneiteknek bocsánatjára, és lölkötöknek örök idvőségére? Felelnek a' hivek: Hiszszük.

6. Biztatás.

AZ Egyházi ember így szol: E' hittel meg választottok a' pogányoktul, Sidoktul, és egyéb Publicánus, czégeres bűnőkben élő emberektől, kiknek nincsen részek e' Szentségben; ez igaz hit, és ennek gjümlése, az igaz penitentia tartás, méltokká téssen benneteket arra, hogy részesüljete Vrunknak szent testében véreben.

7. Osztogatás.

AZ Egyházi ember a' meg szentöltetett vékony szelket kenyeret, az osztogatás közben tördeli, és nyuutván, a' védő személynek, így szol: Meg emlékezzél az Vr JESVS Christusnak éretted való kin szenvedéséről és halá-

láról:

Iárol: avagy; Az Vr Christus sz. testének Sacramentoma legyen tenéked idvőrségedre és örök életedre; ismétlen adván az áldot bort az Egyházi ember, így szol: Az Vr Christushnak szent vére hullása legyen tenéked bűneidnek bocsánattárá, s-örök idvőrségedre: avagy; Meg emlekezzél az Vr Christushnak éretted való vére ki omlásáról. A' hihek kezekkel vagy szájokkal térd fő haytással veszik, eszik és iszszák.

8. Háláado Könyörgés.

Matth. 26.
Marc. 14.

Minek utánna vég let a' Sacramentomnak osztogatásában, és annak vételésében, az Egyházi ember imádkozik a' vévő személyekkel egyetemben, így intvén őket: Istenfélő kőrősztyének, kik e' mostani órában részesültek az oltári szentséggel, azt írják az Evangelisták, hogy mikoron **J E S U S** Vrunk e' Sacramentomot osztogattak volna az ő tanítványinak, annak utánna hálákat adanak, Jer azért mi-is adgyunk hálákat az Vr Istennek ezt mondván:

Örökkén való, fölséges mindenható Vr Isten, mi szegény bűnös emberek, nagy hálákat adunk szent fölségednek, mint mi kegyelmes Istenünknek, minden rendbéli velünk való jó teteményidért, mind lölkiekért, s-mind testiekért: foképpen peniglen, hogy a' te Szent Fiad, a' mi Vrunk **J E S U S** Christus, minékünk bűnösöknek oly Szentséget szerzet, melyben az ő szent testével és vérével táplálna bennünket az örök idvőrségre: hálá legyen szent fölségednek, mi kegyelmes Istenünk, hogy ez órát adtad érnünk, jó készülettel, békeséggel, s-lölkünk örömevel, melyben élhattunk e' Szentséggel bűneinknek bocsánattárá, idvőrségünkre s-örök életünkre. Alázatossan könyörgünk szent fölségednek, hogy adgyad minékünk a' te jora vezérő Szent Lölkődet, kinek bennünk való munkálkodása által, elebbeni bűneinket el hagyván, szent-

ségben,

ségben, igasságban, és ártatlanságban szolgálhassunk szent fölségednek életünknek minden napjaiban. Ezt cselekedgyed mi velünk szentséges Atyánk Istenünk, a' te áldot idvőztető szent fiadért, a' mi közben járo Vrunk **J E S U S** Christushnak érdemeért. Amen. Mi Atyánk, &c.

9. Aldás.

EL bocsátván az Egjházi ember a' Christushnak vendégit, ezt mondgya nékik: E Szentségnek vételét adgya az Ur Isten mi nyájaknak idvőrségtekre s-örök életetekre.

10. Intés.

Mennyetek el békeségben Ur Istennek örökös, és foglallátok magatokat szüntelen való böjtölésben, imádságban, alamisnálkodásban, s-minden egyéb féle jó cselekedetekben, hogy a' mi kegyelmes Istenünk tekéntvén kegyes szemmel ti reátok, az Ur **J E S U S** Christushnak érdemeért jóvendőben idvőzicsen benneteket. Amen. Ugy legyen.

XVI. R E SZ.

AZ NÖTELENSEGNEK, özvegységnek, és a' házas- ságnak állapottyokrol.

I. Nemelleyek a' kőrősztyének közzül, szabad akarattyokból, szüzességnek állapottyában foglalják önnön magokat, és házaságban nem élnek, kiknek cselekedeteket javallyuk és bőcsüllyük ilyen conditiokkal és okokkal: 1. Ha érzik önnön magokban, hogy magok meg tartoztatásokra, mely nem mindennek adatik, vagy on Istenől adattatott ajándékok, úgy annyira, hogy mind szívekben, s-mind te-

Minémő
okokkal ja-
vallyuk a'
szüzesség-
ben való
meg mara-
dást.

Matth. 19.
1. Cor. 7.
Matth. 5.

P

stekben

1. Tim. 4.

Heb. 13. 3.
1. Cor. 7.1. Tim. 5.
v. 11.Férfiaknak
s. leánzok-
nak szüze-
ségek.
Köz és Egj-

stekben tiszták lévén, a' mint Urunk tanét, nem győtrődnék a' testi kívánság miat, és házasság nélkül élhetnek. 2. Ha a' házasságot nem utállyák, úgy mint valami tisztátalan életet, hanem azt, mint Istennek rendelését, tiszteltesnek tartják minden emberek között. 3. Ha nem annyira a' házasságnak körösztőlirtozván, és e' jelen való életnek könnyebbségét keresvén; hanem inkább, és leg főképpen, az Isteni szolgálatban való nagyob alkalmatossággért rendelték életüket a' szüzességben: a' mint Christus Urunk erről emlekezik, Matt. 19. és Sz. Pál-is, 1. Cor. 7. 4. Ha ezt az állapotot, csak önnön magában, (az Isteni szolgálatban való szorgalmatosság nélkül) a' házasságnál szentségesebb, érdemesebb, s. idvőségesebb dolognak nem itélik lenni. 5. Ha esküvéssel mind holtig arra nem kötelezik magokat vakmerőképpen, né tudván jövődő változó természetűöket magoknak: hanem esküvés és fogadás tétel nélkül, csak szabad jo akarattok szerént, ha addigh élnek abban az állapotban, mig érzik nálok a' magok meg tartoztatásokra, és szent életekre való Isten ajándékát: de ha a' nőtelenségnek, avagy szüzességnek színe alatt éktelelengőrdedeznek, avagy gonofságra vetemednek, nem javallyuk az olyan nőtelenséget: hanem Szent Pállal egyűt azt mondjuk, hogy job meg házasodni, hogy sem görjedezni, 1. Cor. 7. 6. Ha az emberitársaságot megh nem utállyák, sem Klastromokban nem rekeszkednek, sem remeteségben nem élnek vadon erdőben, kősziklák között: hanem a' több körösztvényeknek közönséges társaságokban, Istennek és felebaráttyoknak atyafiui szeretetből szolgálnak.

II. Ez elől számlált okok szerént javallyuk szüzességeket, mind férfiaknak s. mind leánzoknak, és mind köz embereknek, s. mind peniglen Egyházi személyeknek, kik

szabad

szabad akarattok szerént úgy akarnak maradni, 1. Cor. 7. Mindazáltal az Egyházi rendről a' házasság sem tilalmas.

III. Javallyuk azoknak-is házasságh nélkül való életet, kik arra alkalmatlanok, avagy természet szerént való erőtelenségekből, avagy ördögi rétemény és meg kötötés által, avagy esztelenségek, avagy ragado poklofságok miat: efféléknek job nőtelenségben maradniok, mig nyavalyájokat érzik, mint sem illetlen házasságban élniek.

IV. Javallyuk az özvegyeknek-is, mind ifiaknak s. mind véneknek, magán való állapotokat, ha házasságh nélkül tisztán és szentül élhetnek, és az Isteni szolgálatban való foglalatossággért rendelték ekképpen életet, mint a' Szent Anna Afiszony: hogy sem mint penig bujálkodásra vetemedgyenek, inkább meg házasodgyanak; mert job meg házasodni, hogy sem görjedezni, 1. Corin. 7.

HAZASSAGNAK RENDI.

A' házasságnak rendit penigh a' mi illeti.

V. **M**I Egyházi emberek, idejekorán meg intettetvén, a' mi megyénkbéli házafulo személyek felől, szorgalmatosán meg tudakozzuk azoknak szülejektől, rokonságoktól, avagy a' Násznagyoktól, kicsodák, és minémő emberek legyenek a' házasságra menendők: 1. Ha nem gyermekek-e, mert azok között, úgy vagyon, meg lehet az ígélet akkorokban-is, mikorokban már a' jot a' gonosztul meg tudgyák választani: de hoszszu ideig való várásnak fejében kel az olytatén ígéletnek lenni: Eöszve addattatások penig a' táyban lehet meg, mikor a' leánzó 14 esztendő, a' férfiu penig leg aláb 18. esztendő: de ennél kisseb idejű személyek között való házasságot nem igen

házi rendnek nőtelenségek. Természet szerént való erőtelenségnek, rétemény által meg kötöttek, Esztelenek és poklofságok job ha házasság nélkül élnek. Özvegy-ség javaltatik. Luc. 1.

Az Egyházi embernek tudakozási a' házafulo személyek felől. Nem gyermekeknek való a' házasság.

Hebr. 13.

Jövevényeknek és buydosóknak házasságok.

A' rabságba esett embereket meddig költ várni.

Ki hirdetik a' házasságot.

javallyuk, holot sem magok között (gyermeknek lévén még többire) sem egyéb emberek között nem bocsúltes az ollyatén idétleneknek házasságok, maga Szent Pál tanítása szerént, mindenek között tiszteletesnek kel lenni a' házasságnak. 2. Tudakozzuk, ha vének és a' házasság szemelek, kik között (ha nem szaporodásért) de segítségért, és egyéb illendő okokért, meg lehet a' törvény szerént való házasság. 3. Tudakozzuk azt is, ha lakosok és, avagy idegenek és jövevények, kiknek nincsen bizonyos egy helyben való lakások: afféléket ne könnyen adunk öszve, hanem tudakozások után, jó bizonyosságok által. Sőt néha meg is kívánnyuk, hogy házajokból, a' holot születettek, s-fel nevelkedtek, nemzetségekről, és jámborságokrol való hiteles levelet hozzanak, hogy hirti hagyóknak, s-két feleségűeknek ne találtaának. A' rabságban esett embereknek is, kik pogány kézben jutottak, s-mészé földre vitettek, itthon maradt feleségeket, hét esztendeig való várakozásnak előtte, ny házasságra föl nem szabadétyuk. 4. Azt is meg tudakozzuk, ha a' házasságlandók, ön kényeken, szabad akarattokból adgyák és magokat a' házasságra, hogy valami erőszakot, félelmet, rettegést, vereséget ne szenvedgyen egyik fél is. Azért ha történetből valamely hatalmas férfi ellopna titkon, avagy nyilván, el ragadná kedve ellen a' leánzt, vagy aszszonyállatot, és erőszak alatt tartaná, nem kel az ollyaténokat öszve adnunk, hanem a' ragadozót nagy büntetésre méltónak ítéljük. 5. Meg tudakozzuk, ha a' házasságlandók között nincsen és valami akadé, ugymint véér szerént való atyafiuság, rokonság, fogorság, komaság, avagy más személyhez való házasság béli köteletség. Hogy peniglen annak inkább végére mehecsünk (ha szintén már ígéret vagyon is közöttük) szoktuk őket a' gyülekezetben

ki hir-

ki hirdetni háromszor egymás után következet innepken, ha pedig minden állapotokban igen ismerősök, és még csak gyanóság sem fér hozzájuk, egy hirdetéssel megelégszünk. Es mikor külömb megyében valok a' házasságlandók, mindenik Egyházi ember a' maga megyéjében hirdesse ki őket. Midőn pedig hihető dolognak ítéltetik, hogy a' ki hirdetésből némely gonosz emberek okot vennének az elvesztésben, és a' házasságnak el bontásában (csak bizonyos legyen benne az Egyházi ember, hogy semmi akadé nincsen közöttük) három avagy négy hiteles emberek előtt, minden ki hirdetés és nagy pompa nélkül öszve adhattya őket.

VI. Formája pedig a' ki hirdetésnek illyetén: Predicatioját, avagy egyéb Isteni szolgálattát el végezvén az Egyházi ember, szollyon ekképpen: A' kőrösztyén Anyaszentegyháznak jó szokása szerént, ujonnan házasságlandókat hirdetek. Tudván legyen mindeneknél, kik itt jelen vannak, hogy a' mi kőrösztyén felebarátunk, N. N. (akkor nevére nevezi) Istennek segítségével akarja magának házastársul venni, ilyen tiszteletes embernek, N. N. (akkor nevére nevezi) leányát, avagy özvegyét, N. N. (akkor nevére nevezi) kiknek bizonyos nap ez után lesz esküvő. A'nakokáért intünk mindeneket, hogy ha valaki ezek között valami atyafiuságot, fogorságot, komaságot, vagy akar mi egyéb akadékat tudna, mely miat ezek között a' házasság meg nem lehetne, az mennél hamarab adgya értésünkre, erre pedig intünk először, (ha ez az első ki hirdetés) másodszor. (ha a' második) harmadszor. (ha ez a' harmadik).

VII. Családságnak el távoztatásának okáért az Egyházi ember más megyebélieket öszve ne adgyon, semmi állapotokat nem tudván, hanem ha azon megyés Egyházi

Néha elmulathatni a' ki hirdetést.

Formája a' ki hirdetésnek.

Más megyebélieket az Egyházi ember, hir-

P 3

ember.

nélkül, ősz-
ve ne ad-
gyon.

Nem titko-
kel megh-
lenni a' há-
zaság fe-
lől való i-
géretnek.

Kéz-fogás.

Gyűrű vál-
tás, aján-
dék adás zá-
lag gyanánt
vannak.

A' jegybé-
lieket mi-
ért nem fir-
tik őszve
adni.

A' jegybé-
liek neha
egymástul
el válafiz-
tatnak.

embernek engedelmeiből, ki vagy akkorra othon nem le-
hetne, valami nagy szűkséges dolga miatt, avagy igen beteg
volna, hogy nem szolgálhatna, avagy ugyan nem volna
abban a' megyében Egyházi ember, akkor a' házasulando
személyek mellet lévő hiteles embereket igen megh kel-
visgálni, és kérdezni mindenekről, kik hitek szerént tar-
toznak felelni a' házasulando személyek felől.

VIII. A' házasuló személyek azért egymáshoz illen-
dők lévén minden módon, nem titkon; hanem Attyok-
nak, Annyoknak, és rokonságoknak, avagy Tutoroknak
(kik Attyok, Annyok gyanánt vannak nekik) hitekkel,
és eggyező akarattyokból, vagy szemtől szemben, avagy
emberek által szoktak egymásnak ígéretet tenni jövőendő
házasságok felől.

IX. A' házasuló személyek, első ígéretnek jelenségére
és erősségére, szokták kezeket kiadni, és arról a' cseleke-
detről nevezzük a' házasságnak eleit Kéz-fogásnak: néha
gyűrűt váltanak, avagy egyéb féle ajándékot zálagul ad-
nak egymásnak, mellyel egymáshoz kötelezik magokat
és el jedzik; azért szoktuk nevezni az ollyatén el ígért le-
ánzot jegybélinek, és a' jegyefek nevezik egymást mátká-
nak.

X. A' Kéz-fogás és derék házasság között szoktnak bi-
zonyos időt rendelni, hogy erkölcsökben a' jegybéli sze-
mélyek meg próbáltassanak: és ha valamellyik fél nagy
bűnben esnék, mint házasság törés, gyilkosság, lopás, tol-
vaylás; inkább el válnának törvény szerént, a' hit előtt, egy-
mástul, ajándékokat és tiszteléseket egymásnak embe-
rek előtt meg adván, hogy sem mint hanyat homlok reá
menvén a' hitre, az igaz házasságnak törvénye szerént ne
élyenek, avagy még a' hit előtt egymást meg gyűlölvén,
valami méltó okért, avagy a' hit után-is hitetlenül egy-
mást

mást el hagyván. Megh intyúk a' szüléket-is, avagy azok
helyében lévő gondviselőket, hogy a' jegybéliekre oly gö-
dörvisellyenek, hogy ők a' hit előtt eggyüt ne lakjanak: ha
penig törtenék, hogy ők egymást meg ismerték volna
test szerént, minek előtt az Egyházi ember hit által őket
őszve adná, érdemek szerént való kemény penitencia tar-
tás nélkül az oltár eleiben ne merjen menni.

XI. A' vér szerént való atyafiak és rokonságok között
tiltyuk a' házasságot negyed izig: hasonloképpen annyi
izen való fogorok között való házasságot sem engedgyük:
botránkozásnak el távoztatásáért a' komák között való
házasságot sem javallyuk.

XII. Tiltyuk a' kőrősztyéneket a' pogányoknak, a' Si-
doknak, és az Eretnek embereknek házasságbéli társasá-
goktul, Istenes törvény szerént.

XIII. Tiltyuk Istenes törvény szerént a' kőrősztyéne-
ket attul-is a' vétektől, hogy egyszer s-mind két avagy há-
rom házastársokat ne tartsanak.

XIV. Tiltyuk attol-is a' bűntől a' házasságban élő sze-
mélyeket, hogy az ő hitvős társok kívül ágyasokat, és
egyéb tisztátalan személyeket ne tartsanak.

XV. Az őszve illendő házasuló személyek, minek c-
lőtte őszve adattatnának az Egyházi emberektől, annak
előtte tanúságot halnak a' házasságnak méltóságáról, ál-
lapattyárol, okairól, és a' magok tiszteléről, intettetnek az
igaz szeretetből származot eggyeségre, békeséges lakás-
ra, egymásnak segítségére, &c.

XVI. A' szabad és őszve illendő személyeket a' szent
gyülekezethez helyén, avagy házoknál, ha a' szűkség ké-
vannya, A' Szent Háromság egy Istenre való esküvés által
kötelezzük őszve mi Egyházi emberek, holtig való társa-
ságra: hit nélkül penig őket őszve nem adgyuk, mivel

hogy

Atyafiak és
fogorok kö-
zöt tilal-
mas a' há-
zaság.
Egyéb ti-
lalmas há-
zaságok.

A' házasu-
ló szemé-
lyeknek ta-
nuságok.

Eskütte-
tés.

hogy minden ígéretnek, és fogadás tételnek erős kötele az esküvés. Hogy nagyobb Isteni félelemmel s-kegyességgel legyen a házasság, igen javalljuk, ha a derék házasságnak és az esküvésnek előtte meg gyonnak, s-meg áldoznak a házasságra menő személyek, hogy ekképpen Istennek nagyobb áldását várhasák fejekre.

XVII. Imádkozunk érettek, és áldgyuk őket a szent gyülekezetben, a régieknek szokások szerint.

XVIII. Elmegyünk vélek a menyekzei lakodalomban, és örülünk az örvendőzőkkel atyafiúi szeretetből. A menyekző lakodalom tartás tilalmas minden Vasárnapon, és a három nagy innepeken, ugymint Karácson, Húsvét, s-Pünkösdi napján: Sőt Advent első Vasárnap-tul fogva Vizkőrőstig, és böyt első Vasárnap-tul fogva Húsvét után nyolczad napig, ismét Pünkösdi előt való héten is, nem engedgyük, holot kiváltképpen való Isteni szolgálatra rendeltetett idők azok.

XIX. A házasságban élő Áfzszonyállatok jelenségét viselik fejeken, azt bé fődvén, hogy férfiaknak hatalmokban adattattanak, 1. Cor. 11. v. 10.

XX. Az uy házafokat nem szoktuk processioval a Templomhoz késérni, és bé avatni: mert az előt meg tanétottuk és intettük őket, mint élylenek tisztességeffen és idvősségeffen.

XXI. Szabadságok vagy on arra a házafoknak, hogy böytölésnek és Isteni szolgálatnak okáért bizonyos ideig magokat meg tartoztasák, de ugy, hogy az ördögnek okot ne adgyanak a kísértetre, az Apostolnak tanétáfa szerint, 1. Cor. 7.

XXII. Tökélletes és szent életnek okáért nem engedgyük, hogy a hittel öszve köteleztetett házafok egymástul el vályanak, a kik igazán öszve házafodtanak.

XXIII. A'

Házasság-
dokért i-
mádkoz-
zunk.

Menyek-
ző.

Rom. 12.

Micsoda
időben ti-
lalmas a
menyekző
tartás.

Fédél vi-
selés mit
példáz.

A' Meny-
afszont bé
nem avat-
tyuk.

A' szerze-
tes élet el
nem vályazt
hattya a'
házafokat.

XXIII. A' kik pedig igaz és törvény szerént való házasságban nem élnek, ugymint, ha nem szabad személyek, avagy a házasságnak kezdetitől fogva, a férfiak fok ideig, s-nem csak három, avagy négy, hanem egész hét esztendeig is erőtelenek; ha az ollyaténoknak feleségek, nem akarnak több ideig szenvedni, és nem merik magokat szerencsétletni, és kívánnak férjektől el válni, az Egyházi Szent széken, közönséges ítéletből el válassztyuk őket egymástul.

XXIV. Azért a' törvény szerént el vált, házassághoz alkolmatlan férfinak nem adatik szabadság uy házasságra, mind addig is miglen nem érzi meg gyógyulását: az ép afzszonyállatnak pedig szabadsága vagy on az Urban a férhez menéshez.

XXV. A' kik törvénytelenül ok nélkül, csak magok gonosz vakmerőségekből, egymást el hadták, azoknak nincsen szabadságok a házasságra, sőt a Magistratusnak erősbűn tetésével kényszerítettnek az együt való lakásra.

XXVI. A' parázna személytől ha az ártatlan házastárs el akar válni, Isten törvénye szerént őtet tőle el válassztyuk, és uy házasságra néki szabadságot engedünk: ha pedig, jo fogadás tételek alatt, a jámbor személy hozzá ál, a paráznaságban léledzet házastársához, (midőn a Magistratus meg kegyelmez a bűnösnek) nem ellenzük, csak hogy először, bizonyos ideig, néki szabot penitentiát tartson, mindeneknek láttára, és magát meg jámborítsa a bűnös személy.

XVII. R E SZ.

AZ HAZASVLO SZEMELYEK-
nek tanétáfoknak, és öszve eskütteté-
seknek formája s-rendi.

Q

A' kér-

Elválásnak
okai.

A' kérdések és feleletek imigyen
vannak.

AZ Egyházi ember, az oltár eleiben szólván a' házasulo személyeket, ezt mondgya: Atyának, Fiunak, és a' vigasztalo Sz. Lélek Ur Istennek nevében, legyen a' mi mostani tanuságunk, és sz. cselekedetünk. U. L. Kőröstyéni tiszteletes házasságra menő személyek, minek előtte az Istennek szent törvénye, és az Anyaszentegyháznak jó szokása szerint, a' ti kőverkezendő házasságtoknak eggyeségére, és erősségére meg esküdnetek a' jelen lévő kőröstyének előtt, kik minnyájan bizonyosághí lésznek a' ti törvény szerint való házasságtoknak: annak előtte neminémő kérdésmire, jó lelkiismeretek szerint, meg felellyetek.

1. Teged Péter, (ha oly bősűlletes személy, Péter Uram) kérdlek az egy élő Istenre, és a' te kőröstyén igaz hitedre, hogy ha valakinek másnak, ez Anna Aszszonyt kivül, (ha özvegy leendő, így kel a' kérdést intézni) ha e' mostani özvegy ségedben, ez Anna Aszszonyt kivül, valakinek másnak adtad-e kezdet hitedet a' házasság fejében: avagy; Kőtelestetted-e magadat valakinek másnak házasságra, e' tiszteletes személynek kivüle: avagy; Nem tettél-e egyének fogadást, hogy őtet házastársul el veszed? Felel a' férfi, s-ezt mondgya: Nem adtam: avagy; Nem kötelestem: avagy; Nem tettem fogadást.

2. Ímértlen azt kérdem tőled, azon igaz kőröstyén hitedre, ha tudod valami vér szerint való atyafiságot, rokonságot, avagy fogorságot ez Anna Aszszonnyal? Felel a' férfi, s-ezt mondgya: Nem tudom.

3. Azt kérdem tőled, jó Péter Uram, ha szereted-e ez Anna Aszszonyt? Felel: Szeretem.

4. Azt

4. Azt kérdem, ha akarsz hozzá venni ez Anna Aszszonyt, Isten törvénye szerint, éltig való házastársul? Felel: Akarom.

1. Hasonlóképpen téged-is, jó Anna Aszszony, az egy élő Istenre, és a' te igaz hitedre kérdlek, ha valakinek másnak (ha özvegy Aszszony, így kérdgyük, ha e' mostani özvegy ségedben) ez Péter Uradt kivül, adtad-e kezdet hitedet a' házasság fejében? Felel a' leánzó, avagy aszsony ember: Nem adtam.

2. Másodszor tőled-is azt kérdem, ha nincsen-e tudomásod szerint, ez Péter Uraddal valami vér szerint való atyafiságod, rokonságod, és fogorságod? Felel: Nincsen.

3. Szereted-e ez Péter Uradat? Felel: Szeretem.

4. Akarsz-e hozzá menni, Isten törvénye szerint, éltig való házastársul? Felel: Akarok.

2. T A N E T A S.

Mivel hogy azért, meg hirdetésem után, senki nem ellenzette a' ti házasságtokat, és magatok-is, Isten ő fölsége előtt, az ő szent Angyalai előtt, és a' jelen lévő kőröstyének előtt, illetén vallásokat tésztek, hogy szabad személyek vadtok, semmi atyafiság, rokonság, és fogorság nincsen köztetek, egymást szeretitek, és a' házasságban holtig egygűt akartok élni, minek előtte e' ti vallástokat esküvéssel meg erősítenetek, vegyetek tőlem illetén tanuságokat:

I. Meg értsétek, minémő okokért rendelte Isten a' házasságot, az ő szve illendő emberek között.

II. Mikképpen kel tisztelegessen, és idvőségessen élni a' jó házasságoknak.

A' Mi illeti az első, arról ilyen írásunk vagyon a' Moyses Prophetánál, Gen. 2: Midőn, ugymond, minden élő állatnak társa lévén, csak az embernek egyedül nem volna

Első tanuságok a' házasulo személyeknek.

Három képen lehet az első kérdés.

társá, monda az Ur Isten: Nem jó embernek egyedül lenni, teremtsünk segítő társat néki, magához hasonlot, a ki ő véle legyen: bocsáta azért az Ur Isten mélységes álmot Adámra, és mikor ő igen elalut volna, ki vővé egyik oldala csontját, és annak üreségét hussal tölté meg, és építte a csontból Aszszonyállatot, és vővé azt Adámhoz, kit, föl serkenvén, midőn meglátot volna, monda: Immár találtam hozzám hasonló társat, ez csont én csontom, és ez test az én testemből való, annakokáért ez aszszony embernek neveztetik, mert férfini emberből vétetett: Ezért elhagyta ember az ő Attyát és Anyját, és ragaszkodik az ő feleségéhez, és ketten lesznek egy testé. Ez igékből megterzik, hogy a' mint az aluvo Adámra gondgya volt Istennek, és házastársát teremtes-rendele ő nékie: így mostan-is nem, történetből, nem a' vak szerencsének forgásából, sem nem csak a' Násznagyoknak közben járásokból, és szörzések-ből, hanem Istennek ő főlségének rendeléséből, létszen minden férfinak tulaydon felesége, és minden leánzonak avagy aszszonynak tulaydon férje: Mert a' szörző emberek csak elszközök tanácsadásokkal; de Isten az, a' ki még a' Királyoknak-is szíveket igazgattya, és mint a' folyó vizeket, a' hová akarja, oda hagyogattya: és ekkép a' házassulo személyeknek-is szíveket, egymáshoz való igaz szeretetre úgy föl indéttya, hogy ők kévának holtig egymás társaságában élni. Azért, hogy ti magatok felől-is illyetén itéletben legyetek, hogy Isten ő főlsége rendelt legyen titeket őszve c' mostani házasságokban, halljátok erről több szent írásokat. Ezt írja Moyses Propheta, Gen. 24. Hogy midőn a' nagy Abrahámnak Násznaggya, az Eleázár, leány kérni ment volna Mesopotámiában, az Isááknak számára, egy várasnak végén való kutnál megállapodván, így imádkozik vala magában: *En Uramnak Abrahámnak Istene, adegyad, hogy én nyerjem meg azt ma a' mit kévának: imé én állok a' viz-*

Isten ren-
deli őszve
a' házaso-
kat.

Prov. 22.

Isááknak
házassága

nek for-

nek forrásá mellett, és e' várasnak lakosinak leányi ki jönnek viz me-
rét eni: legyen azért ez, hogy az leánzo, a' kinek én azt mondan-
dom, hays megh a' te vedredet, hogy igyam, és ő azt mondgya:
igyál, sőt annak fölötte, a' te tevéidet-is meg itatom: legyen az, a'
kit szerzettél Isááknak, a' te szolgádnak: mikor azért a' leánzot
Rebeckát kérte volna az Eleázár, így felelének a' leánzonak Attya
és Bátyja: az Urtól vagyon e' dolog, nem mondhatunk ellened
vagy jot vagy gonoszt: imé a' Rebecka te előtted vagyon, vegyed
és legyen felesége a' te Urad fiának, a' mint az Ur el végezte.
Im halljátok kőrőstyének, hogy Rebecka leánzot Isten
szörzötte az Isááknak feleségül; Sőt a' Bölcs Salámó-is azt
írja Prov. 19: *A' ház és a' gazdagság szüleinktől adattatnak,*
az okos és eszes házastárs pedig Istentől adattatik. JESUS U
runk-is ezt mondotta: *a' kiket Isten egyben adot, azokat ember*
egymástul el ne válassza, Matth. 19. Ti is azért, háláado szí-
vel, ismerjétek meg Istennek házassulástokra való jó gond-
viselését, és jövendőben ha valami kőrőstőt, nyomoru-
ságot kel szenvednetek, egymásnak ezt ne mondgyátok,
bár az Isten ne adta volna, hogy megismérhettelek volna.
Továbbá másodszor, az Adámnak házasságáról elől mon-
dot igékből azt tanulhattuk, hogy az Isten, két személy,
egy férfiú és egy aszszonyállat közöt rendelte a' házassá-
got; mert így szolla Adám felől: *Nem jó embernek egyedül*
lenni, teremtsünk segítő társat néki: nem társokat, kettőt, a-
vagy hármat, hanem egyet; azért mőda Adám-is: *Ezért el ha-*
gyta ember Apját, Anyját, s ragaszkodik az ő feleségéhez, né fe-
leségihez, és ketten lesznek egyé. Ezt azért kel tudni minden
házasságbeli embereknek, hogy minden férfiú meg elé-
gedgyék egy feleségével, és minden aszszonyállat egy fér-
jével, mert ezen kívül való társaság nem házasság, hanem
házasság törő bujaság, kitől Isten oltalmazzon min-
den jámbor házasságot. Mert Szent Pál azért mondgya,

Két személy
közöt va-
gyon a' há-
zasság.
Gen. 2.

Hebr. 13.

Q 3

hogy

hogy tiszteletes minden emberek között a házasság: de a paráznaikat Isten meg bünteti.

Egynél több feleség tartás tilalmas.

Gen. 4.

Gen. 20.

A' régi sz.

Atyákban el tűrte Isten a' fok feleség tartást, de nem javallotta.

Gen. 13. & 15.

Két őszve illendő személyek között vagy on a házasság.

Pogányokkal, Sidokkal, s Eretnekekkel való házasság tilalmas.

El válhatatlan társaság a' házasság.

Ez ellen vétet leg először is ama' Cain nemzetségéből való Lámecc, ki egyszer s-mind, Istennek rendelése ellen, két feleséget vet magának, kinek gonosz példáját követték fokban: mert Jacob-is egyszer s-mind két feleséget vett magának, Ráchelt és Leáth: Dávid Királynak-is fokban voltanak feleséghei, 2. Sam. 5. az ő fiának pedig Salomonnak csak királyi nemből is hét százon voltak, 1. Reg. 11. Ezeknek cselekedeteket nem javallotta az Ur Isten, mindazáltal el tűrte, mert ők-is nem bujaságból cselekedtek, hanem az emberi nemzetségnek, s-főképpen az Abraham magyának el szaporodásáért, melynek meg köi vala fokasodni mint az égnek csillaginak, és a' tengernek fővenyinek: Szerzé az Ur Isten a' házasságot, két őszve illendő személyek között, ugymint kik ember korban, és idegen vérből valok, mert minnek utánna meg fokasodék az emberi nemzetség, meg tiltotta Isten az atyafiak és rokonságok között való házasságot, a' mint irván yagyon a' Moyses Prophetánál, Levit. 18. A' hitetlenekkel való házasságtul-is, meg tiltotta Isten régenben a' Sidokat, hogy feleségek miatt a' bálvány imádásra ne vetemednének, Exod. 34. mely dolog ugyan meg történék Salomon Királynak is, 1. Reg. 11. Még mostan-is azért nem őszve illendők a' fele más hitűek, és a' körösztyén embernek sem a' pogányok, sem a' Sidok, sem a' Szent Háromság tagadók közül nem szabad magának feleséget venni, 2. Cor. 6.

Ismétlen a' két őszve illendő személyek között úgy rendelé Isten a' házasságot, hogy az lenne holtig való el válhatatlan társaság: azért mondá Adám, ezért ember el hadgya Apját, Annyát, ragaszkodik az ő feleségéhez, és ketten lesznek egygyé, tudnia illik mind holtig: a' mint Jesus Urunk-

nak ma-

nak magyarázattyából nyilvánban ki tétzik, kitől meg kérdék a' Phariseusok, ha szabad volna-e embernek feleségét valami okon el hadni, kiknek ezt felelé Idvőzítők: Nem olvastátok-e, hogy a' ki kezdetben teremté őket, egy férfiat és egy aszszonyállatot teremté, és monda, ezért el hadgya ember Apját, Annyát, és ragaszkodik az ő feleségéhez, és ketten lesznek egy testé: a' kiket azért Isten egyben adot, az ember őket egymástul el ne válassza. Valaki azért az egy paráznaságnak vette ki-vül feleségét el bocsátandgya, és mást veszén, paráználkodik, Matth. 19. Szent Pál-is így tanét mondván: A' férfiu birodalma alá adattatott aszszonyállat, az ő Urához köttetett a' törvény által, míg az ő Ura él: hogy ha meg haland a' férfiu, meg szabadult az Aszszonyállat az ő Urának törvényétül. Immár halljuk meg méltó okait-is, mellyekért szerzé Isten ő föl-sége a' házasságot.

1. Azt mondá Isten Adám felől: Nem jo embernek egyedül lenni; ezt peniglen mondá Adám Atyánkról, még mikoron szentségben és ártatlanságban volna, ha azért még a' bűn nélkül való embernek sem volt jo egyedül lenni, annál inkább az Adámtul származot bűnös embereknek nem bátorságos az egyedül valóság, fok okokért, de főképpen az őrdögnek kísértetiért, ki az egyedül valokat fok képpen meg kísérti, s-el-is eyti, mint az első Eva Aszszonyról meg vagy on irván, hogy noha már házasságban volna, mindazáltal egyedül találtatván, az őrdögtől meg kísérteték, és bűnre viteték. A' Dávid Király-is, noha házasság ember vala, de midőn egyedül lévén, Uriás nevű Katonának feleségét Bersabét szemlélné, az őrdög gonosz testi kívánságra fel indétá, és véghez vitévé véle a' bűnt. Jay, s-ha még a' házasság embereket-is meg kísérti a' Sathán, annál inkább a' házasság nélkül valokat. Jól tudgyátok Jesus Urunkat menyiszer meg kísérté a' pusztában, noha c-

Rom. 7.

Okai a' házasságnak.

1.

Nem jo az egyedül valóság.

Gen. 3.

2. Sam. 11.

Matth. 4.

nem

A' szegént
nem köli i-
degenéteni
a' házaf-
ságtul.

Exod. 2.

Gen. 29.

Johan. 2.

Matth. 6.

2.
Segítség-
ért való a'
házasság.

3.
Szaporo-
dásért sze-
reztetet a'
házasság.

nem eytheté. Ne szerencsétlenségéik tehát magokat az egyedül valók, és ne vessék magokat ezélula' Sátánnak, mert im halljátok az Isten szavát, ki azt mondgya, hogy nem jo egyedül lenni. Nem jo cselekedsznek azért, valakik a' szegényeket rettentik, és idegenéti a' házafulástul, ezt mondván: Könnyű a' házafulás, de nehéz a' kétszer konyhalás: Nőszél meg te szegény, s-ketten lész éh szegény. Ez illyetén az éhel halástul való féltekben, irtoznak a' házafulástul: maga Istennek ő fölségének nagy gondgya vagyon a' szegényekre; a' mint irván vagyon a' Moysesről, hogy a' bálvány imádo Mádiánitáknak Papijának Jéthronnak leányát midőn el vette, csak juh pásztora volt: és Jácob-is a' Lábánnak leányit Ráchelt és Leát mikoron el vette, csak juh pásztora volt: s-hallottátok JESUS Urunknak csudálatos gondviseletét, ki Cánában, Galiláának városában, a' szegény házafoknak vizeket-is borrá változtatta: a' mely Isten azért azt mondotta, hogy nem jo egyedül lenni: azon Istennek gondgya vagyon életünk-re-is. Sőt ő szent fölsége második okáért szerzé a' házasságot segítségért, ezt mondván: *teremcsünk segítő társot az egyedül való embernek.* Az experientia, a' mindennapi proba és szemlätomás meg mutattya, az egyedül való férfiak mind egésséges, s-mind beteges korokban, mely igen nem lehetnek az aszfszonyállatoknak, ezek viszontag a' férfiaknak, segítségek nélkül. Ha azért, Istennek mondása szerént, az aszfszonyállat segítő társa a' férfinak e' nehezen élő világban: annál inkább a' férfinak segítője a' gyöngébb edénynek az aszfszonyállatnak, hogy így egymás segítségével könnyebbé, és szentebbé élhessenek e' világon. 3. Rendelé Isten a' házasságot az emberi nemzetségnek őregbűléseért, terjedéseért, és meg maradásaért, hogy lenne ő fölségének e' világnak végeig Anyaszentegyháza, mely lélekbe és igaság-

ban.

ban szolgálna ő fölségének: s-azért mondotta az első házafoknak: *őregbűlyetek, sokafodgyatok, s-töltsétek bé e' széles földet.* A' bűn miat raytunk uralkodo halál eddig el fogyatta volna e' földnek színéről az emberi nemzetséget: de a' meg holtak helyében uy emberek ad Isten a' házasság által. 4. Szerzé ő fölsége a' házasságot, a' tiszta életnek meg tartásának okáért, mely dologrol így szol Szent Pál Apostol, 1. Cor. 7: *A' paráznaságnak el távoztatásának okáért minden férfinak tulaydon felesége legyen, és minden aszfszonyállatnak tulaydon ferje legyen: tulaydona legyen, nem másé: mert a' jámbor házasság tiszteletes, bőcsületes minden emberek között, a' förtelmességh pedig utálatos mind emberek előtt, s-mind Isten előtt, ki a' paráznakat, ha meg nem térnek a' bűnből, poktra veti, igaz ítéleti szerént: azért mondgya a' Szent Pál, hogy a' paráznáknak nincsen részek Istennek országában.* Tiszta és jámbor élet azért, sőt idvősséges, a' házasságban való élet. Jól tudgyuk mit mondot JESUS Urunk, a' mint Szent Máthénál irván vagyon, cap. 5. *Minden, ugyanmond, valaki meg tekénti az Aszfszonyállatot, gonosz kívánságból, immár paráználkodot véle szívében: hogy azért még csak a' gonosz gondolatot-is, annál inkább a' gonosz testi kívánságot el távoztassa az ember, ezt mondgya Szent Pál: Jobb házasságban élni, hogy sem görjedezni.* 5. Ez testi házasságh igen szép tükőre JESUS Urunkal való lelki házafulásunknak: mert Kőröszitőlő Szent János Vő-legénynek nevezte Idvőzitőnket: és Szent Pál-is a' Corinthusbéli Anyaszentegyház felől ezt mondotta: *Igyekeztem, hogy tiéket, mint egy tiszta szűz leányót, egy férfinak, a' Chyistushnak tudnia illik, eligérnélek: azért mondotta Ephes. 5. hogy mysterium magnum: az az, nagy titkos dolog ez.* 1. Mert a' mint e' testi házasságban, a' férfinak keres magának feleséget: így JESUS Urunk kereset magának Anyaszentegyházat, az ő Pro-

Gen. 1.

Rom. 5.

4.

Jámbor é-
letért sze-
reztetet a'
házasság.

Hebr. 15.

Gal. 5.

1. Cor. 7.

A' testi há-
zasságmint
egy tükőre
a' lelkinek.

Joh. 3.

2. Cor. 11.

A' testi és
lelki házaf-
ságban va-
lo hason-
latosságok.

R

phetái

Ezech. 16.
Matth. 28.

phetái és Apostoli által, minden nemzetségekből, hirdetés nékiek az Evangéliomot. 2. Ismeg, a' mint a' férfit hittel vésté magához az ő jegyesét, így az Isten-is, Hóseas Prophetá által ezt mondván, cap. 2: *Hittel gyűrőztelek én magamnak tégedet: és a' mi részünkről is hittel vagyunk Istenhez kötelesek, melyről a' Credoban vallást teszünk.* 3. Ismeg, a' mint a' férfit jó szível, és akarattal vagyunk házastársához: így a' Christus szerette az ő Anyaszentegyházát, és önnön magát adta érte, a' mint Szent Pál mondgya Eph. 5. 4. Ismeg, a' mint a' férfit feje az aszfizonyálatnak: így a' Christus feje az ő Anyaszentegyházának. 5. És a' mint a' férfit maga örökségében viszi házastársát: így Christus Urunk ezt fogja nekünk mondani: *Jertek el én Atyámnak áldottai, birjátok az országot, mely ténktek meghagyom készítettvén világ fundamentomának fölvetése előtt,* Matth. 25. Eddiglen meg magyaráztam, miném ő okokért rendelte Isten a' házasságot; Immár másodszor arról szollok:

II. Mikképpen költ a' házasságnak tisztességessen és idvőségessen élni.

Második
tanuságok
a' házassá-
gnak.

1.
Isten félők
legyenek.
1. Sam. 1.

Házassá az

MElto bizonytal, e' két dologra gondot viselnünk, hogy e' világon tisztességünk legyen egyéb emberkel előt, s-a' más világon idvőségünk Istennél: Mert oh ki sok házasság viszsa fonakul, gonoszul poklul élnek. Minde- neknek előtte azért, Isten félők legyetek mind ketten, és az Isteni szolgálatban foglalatossak: a' mint régenten a' Samuelnek apja Elkána az ő feleségével, a' sz. Anna Aszfizonyal együt megyen- vala esztendőnként az áldozatra, és az imádságokra. A' mint Idvözítőnknek is sz. Anya, a' boldog szűz Mária, az önnön férjével, a' Josephel egyetemben, minden esztendőben föl mennek vala Jerusalemben, a' Hűvét innepének meg szentölésére, Luc. 2. Így áldgya

meg

megh Isten a' ti életeteket-is: mert a' mint Szent Pál Apostol mondgya 1. Tim. 4. *Az Isteni tisztelet mindenre hasznos, melynek igéreti vagy e' világon, és a' más világon való meghajándékozásról.* Ezzel ajánlotta magát az Ur Isten mondván: *Ha a' te Uradnak Istenednek szavát hallod, és az ő parancsolatit megörzöd: áldot leszen a' te méhednek gyümölcse, áldot leszen a' te földednek termése, és a' te barmodnak fajzása, áldot leszen a' te kenyér tartsó kádod, &c.* Deut. 28. Ha pedig Isten félők nem leszték, Istennek áldása nem leszen raytakok, és, *haában leszen estve késén valole feküvéstök, s reggel idején való föl kelétek a' dologh tételre, a' mint Sz. Dávid irta Pál. 127.* Így áldotta meg Isten régenten ama' nagy Abrahamot, Gen. 24. Isáakot, Jacobot, és Sz. Jobot-is, Job. 1.

2. Házatok népét-is Isteni félelemre szoktassátok, és nem csak testekre, hanem főképpen lőlkőkre is szorgalmatos gondot visellyetek: Így cselekedet régenben Jacob Pátriarcha, ki háza népe között ki tisztétotta vala a' bálványokat, és a' földben elásta. Ekképpen a' Szent Anna Aszfizony-is az ő fiait Istennek szentelé, 1. Sam. 2. Így a' boldog szűz Mária-is a' gyermek Jesust magával föl vitte Jerusalemben az innepnek meg szentölésére, Luc. 2.

3. Harmadszor, ti magatok között, egymáshoz való igaz szeretet legyen, mely a' házasságnak kötele egyik: a' másik a' hit, mellyekkel őszve lesztnek kötöttvén. A' Sámson, minden kötéseket, mellyekkel meg vala kötöttvén, egynehányszor elszakasztá: az igaz hit, és az igaz szeretet, a' házasság között el szaggathatatlan kötelek. Azért legyetek egymáshoz igaz szűbeli szeretettel, né szin mutatással: annak pedig a' szeretetnek nagy voltáról, ezt monda az Adám első Atyánk: *Ezért el hadgya ember Apját, Anyját, s ragaszkodik az ő feleségéhez,* tudnia illik a' szeretet által. Nem úgy értsétek, mint ha a' fiaknak leányoknak,

Isteni szol-
gálatnak.

2.
Házok né-
pét-is szok-
tassák Iste-
ni félelem-
re.
Gen. 35.

3.
Egy más
szeretők le-
gyenek.
Judic. 16.
A' hit és a'
szeretet kö-
tele a' há-
zasságnak.

Miném ő
nagy a' há-
zasságbéli
szeretet.
Gen. 2.

Mint köl-
érteni hogj
ember el
hadgya ap-
ját annyát
felesége-
ért.

Gen. 46.

Ephes. 5.

Joh. 15.

A' házasok
közöt valo
szeretet
hásonlo a'
tűzhöz.

4.
Egymásnak
tisztességét
megh ad-
gyák a' há-
zasok.

132

A' HAZSAULO SZEMELYEKNEK

ha házaságban élnek, oltán femmi gondot nem köllene
viselniük edes szüleikre: távol legyen ez a' nagy háladat-
lanság a' jámbor házasoktól: mert az Isten félo Joseph E-
gyiptom országban, mind holtig, tisztettségese el tartá az
ő Apját: hanem a' házasokhoz illendő szeretetről szol az
írás, mert Apját Annyát ember méltán szeretheti, de ha
meg házasul, őket helység szerént néha el hadgya, és fele-
ségét inkább szereti, véle együt lakik, szüleitől el válván.
Szent Pál Apostol arra tanét, hogy a' férfit *szeresse feleségét
mint tulajdon magát*, holot az aszfzonyállat a' férfinak
oldala csontyából valo: Sőt annál nagyobbbat mond il-
lyen szokkal: *Ti férfiak szeressétek a' ti feleségeket, miképpen
a' Christus-is szerette az ő Anyaszentegyházát, és önmön magát
adta érte*. Ihol Jesus Urunknak példáját adgya előnk-
ben, ki meg holt hozzánk valo szerelméből, ennél na-
gyob szeretet e' világon nem lehet soha, mint mikor em-
ber másért hal meg. Az aszfzonyállat-is hasonlo szeretet-
tel tartozik az ő férjének: mely szeretet hasonlo a' tűz-
höz, a' müt hogy azt táplálni köll, mert meg aluszik, és még
hamva-is meg hül sokára, ha több fát reá nem raknak: így a'
házasok közöt valo szeretetet-is táplálni kel, s oltalmaz-
ni, hogy el ne fodgyon. Annakokáért ezeket táplállyátok
s-nevellyétek az Istentől szivetekben plántált jo akaratot
és szeretetet: ugymint

4. Hogy egymásnak meg érdemlet tisztettségét meg
adgyátok, mind szoval s-mind cselekedettel: A' férfit ne
szidalmazza, kurvázza jámbor feleségét, gyalázatos szok-
kal ne illesse, és ne tartsa úgy mint rabját, avagy csak mint
egy hitván szolgálóját, ne tartsa lába kapczájának: Viszon-
tag az aszfzonyállat-is, látván hogy illendő bősületi va-
vagyon férje előtt, ő-is annál inkább tisztellye őtet, és nem
csak gazdának, hanem Urának nevezze őtet. Ezért di-

cséri

ÉS ZVE ESKÜTTETÉSEKRŐL

133

cséri Szent Péter Apostol a' Sára Aszfzonyt, hogy Abrahá-
mot Urának hivta; ugy bősüllye penig, hogy magá-
nál nagyobra: mert a' Szent Pál Apostol azt mondgya,
hogy a' férfit feje az aszfzonyállatnak: minden tagok kö-
zöt penig leg nagy ob bősülletet érdemel a' fő.

5. Továbbá nevelkedik a' köztetek valo szeretet, ha
egymásnak engedelmeffek lésztek minden tisztetseg
dolgokban: a' férfit feleségének mint gyöngéd edénynek
gyakorta kedvez, aprotékos fogyatkozásit el tűri ideig s-el
szenvedi: lágy beszéddel, s-néha fenyegetéffel, jora akar-
ván haytani: néha azért a' szo fogadatlanokon aprotékos
vereség-is elik, de az engedelmes szo fogado aszfzonyál-
lat nem várja azt, hanem másképen keresi kedvét Urának.

Vannak némely, Simon birohoz hasonlo, kemény nyaku
engederlen aszfzonyállatok (a' kik nem olyanok, magok-
ra ne vegyék) kik férjeket a' magok birodalmok, és nagy
akarattyok alá meg holdultattyák, és a' gazdának ott kel-
ülni, a' hol az aszfzony parancsollya: de tisztetetlen és Isten
ellen valo dolog ez, holot Iste ő főlsége az első aszfzonyál-
latnak ezt mondá, *a' te akaratod Uradnak birtokában lészén,*

Gen. 3. Ehez képest irra Sz. Pál Apostol-is: hogy az aszfzony-
állatok engedelmeffek legyenek az ő ferjeknek, mint az Urnak,
mert a' férfit feje az aszfzonyállatnak: miképpen a' Christus feje
az Anyaszentegyháznak. Azért miképpen az Anyaszent-
egyház alája vetettet a' Christusnak, azonképpen az aszf-
zonyállatok-is az ő ferjeknek mindenben engedelmeffek
legyenek. Okait így számlállyá azon Szent Pál Apostol:

1. Mert Isten a' férfiat előb teremtette az aszfzonyállatnál. 2.
Mert a' férfit teremtette az aszfzonyállatot. 3. A' férfinak
tag jából, az az, oldala csontyából, teremtette, nem a' fejéből, hogy
a' birodalmat ne kívánhatná. 4. Az aszfzonyállat véreket e-
lőb. Mind ezeket meg gondolván, ne igyekezzenek az aszf-

1. Pet. 3.

Ephes. 5.

5.

Engedel-
meffek le-
gyenek egy
máshoz a'
házasok.

Némely
aszfzony-
állatok fer-
jeknek ural-
kodnak.

Ephes. 5.

A' férfit fe-
je az aszf-
zonyál-
latnak.

Okai az
aszfzonyál-
lat enge-
delmeffek-
nek.

1. Cor. 11.

Ephes. 5.

1. Tim. 2.

R 3

szony-

A' fedel vi-
selés mit
példáz.

6.
Egymás se-
gítségével
élljenek.

Job. 5.

Gen. 2.

Prov. 12.

7.
Igazak le-
gyenek egy-
máshoz.

8.
Isten imá-
dók legye-
nek az Őr.

szonyállatok férjeken uralkodni, hanem meg alázzák ma-
gokat nagy engedelmeiséggel: azért kötik be az Ő fejeket
fédellel, hogy az legyen jelensége annak, hogy Ők magok-
kal nem szabad személyek.

6. Továbbá hatodszor, ezzel is nevelkedik a' jó há-
zafok között való szeretet, békeség, és egyezés, ha egy-
másnak segítő társai lesznek: de ha egyik kész kereső, a'
másik pedig kész költő, avagy tékozlo, henye, tunya lé-
szen; ott gyűlötség, irigység, szitok, átok következik, és
mint a' víz meg oltya a' tüzet, úgy ez illetően igyenetlen
társaság meg oltya, avagy csak meg hidegíti a' házafok kö-
zöt való szeretetet: Azért a' férfiú megh emlekezzék ar-
rol, a' mit Isten mondott Ádámnak, *Országának verégytekjével*
egyed, ugymond, a' te kenyéredet, Gen. 3. Szent Job írásá-
ban is e' vagyon meg írván: *Az ember a' munkára születte-*
ret, és a' madár a' röpülésre. Sz. Pál is így szollott 1. Tim. 5:
Ha valaki az ővéire, főképpen háza népére, gondot nem visel, hi-
tit meg tagadta, és a' hitetlen pogánynál is alább való. Ha azért
a' férfiú gondviselő, kenyér kereső, az aszszonyállat is ne
legyen tékozlo, hanem Istennek mondása szerint, legyen
segítő társ, tudnia illik, az Ő tiszti hivatallja szerint a'
gazda aszszonyságnak szorgalmatos gondviselése által.
Azért mondgya a' Bölcs Salamon: *A' szorgalmatos aszszony-*
állat Coronája a' férfiúnak. Ismieg, *Az okos aszszonyállat építi*
az Ő Urának házat, &c. Prov. 14.

7. Ha a' házafok egymáshoz igazak lesznek, egy-
mással holtig meg elégesznek, és idegen faytalan szeretet-
re nem veremednek, így megh marad közöttök az Istentől
közikben plántáltatott igaz szívbeli szeretet,

8. De még is hogy a' pokolbéli ördög gyűlötségnek
konkolyát közikben ne hintse, jól imádgjuk az Ur Istent
egyenlő szível lélekkel, a' mint a' Mi Atyánkban is emle-

kezet

kezet vagyon fölöle, *Ne vigy Ur Isten minket a' kísértetben, de*
szabadíts a' gonosztul: az ördög az a' gonosz, ki az Ő ragai-
nak mesterségei által, szöröz gyakorta meg békélhetet-
len háboruságot, viszsa vonást, pártütést, hitetlenséget,
halálos gyűlöséget, úgy annyira, hogy egyik a' másiknak
veszedelmére igyekezzék. Igyekezzetek azért egymásnak
minden tehetségeitek szerint kedveskedni, hogy csendes-
és békeséges lakástok lehessen, tiszteletsejtekre, s-lölkö-
töknek nyugodalmára: de főképpen erre az Ur Istent hiv-
játok segítségül mindenkoron, és mostan is imádgjátok
Ő szent fölségét velünk egyetemben, ezt mondván:

3. Imádság. Jám bor házafoknak

Imádsága.

Örökkén való, fölséges, mindenható Atya Ur Isten, mi szegény
bűnös fiai leányai, töredelmes szívvel lélekkel, nagy hálát
adunk szent fölségednek, minden velünk való jó téteményidért,
mind lölkiekért s-mind testiekért, kiváltképpen pedig, hogy az
emberi nemzetség között szörzéd a' házasságnak elválhatatlan-
társaságát, hogy e' világon, egymás segítségével, tiszta és szent
életben élhettünk, és a' te körösfátyán Anyaszentegyházad
naponként öregbülne, s-az emberi nemzetség meg tartatnék, és
a' bűnmiat raktunk uralkodo halál el ne fogyatna bennünket a'
földnek szinéről: hálá legyen szent fölségednek, mi kegyelmes
Istenünk, illetően Atyai reánk való nagy gondviselésedért: Viszon-
tagsággal alá atossan könyörgünk szent fölségednek, hogy a' mint
az első házasságbeli embereket, úgy minket is áldgy meg minden
lölki testi áldásjád: tarts megh közöttünk az igaz szeretetet, az
eggyeséget, a' békeséget, és az Isteni félelemnek lölkét, távoz-
tasd tőlünk az irigy ördögöt, a' szeretetnek ellenségét, hogy a' há-
zasságnak igáját hordozván, annak körösfát viselésében, minden
szerecsétlenséginkben, békeséges tőrök lehessünk, és jó szeren-

csénk-

dögnék ki-
sérteti el-
len.

csénknék idején, szent fölségedhez hálaadók lehecsünk. Ur JESUS Christus, élő Istennek szent fia, ki a Cánagalilaabéli szegény házafokkal jelen voltál, és azokat csudálatos jó tétéménnyel meg segétetted, mégh vizeket is borra változtatván, könyörgünk sz. fölségednek, hogy légy jelen mi velünk is egész életünknek rendiben, s áld meg kezünk munkáját, és minden cselekedetünket tegyed jó szerencsésé, és a mi keserűségünknek, nyavalyáknak vizeit változtassad boldog örömünkre, hogy e házasságnak állapattjában, élhecsünk szent nevednek dicsőségére, tisztességére, felebarátinknak előmentekre, és lölkünknek örök idvőségére. Halgas meg minket édes Atyánk Istenünk e mi könyörgésünkben, Sz. Fiadnak az Ur JESVS Christusnak érdemeért, Amen.

4. Esküvésnek formája.

Mond az Egyházi ember: Fogjátok immár egymás kezét, és mondgyátok utánnam a' hitet. Mondgyad elsőben jó Péter Uram: Isten téged úgy segéllyen, Atya, Fiu, Szent Lélek, Szent Háromság egy bizony Isten, hogy ez Anna Afzszont szeretted, és az Istennek szent törvénye szerint, éltig valo házastársul hozzád vészted, és holtodig, s holtáig, semmi nyavalyájában, sem jó szerencsésében, sem gonosz szerencsétlenségében, el nem hagyod, mindenben gondgyát viseled, Isten tégedet úgy segéllyen.

Hasonlóképpen te is, jó Anna Afzszony, mond utánnam: Isten téged úgy segéllyen, Atya, Fiu, Szent Lélek, Szent Háromság egy bizony Isten, hogy ez Péter Uradat szeretted, és az Istennek szent törvénye szerint, éltig valo házastársul hozzá mégy, és holtodig, s holtáig semmi nyavalyájában, sem jó szerencsésében, sem gonosz szerencsétlenségében el nem hagyod, mindenbő gondgyát viseled, Isten tégedet úgy segéllyen.

5. Formája az őszve adásnak.

Migh

Migh kezek őszve fogva vagy on, az Egyházi ember az ő job kezét azoknak kezekre tévén ezt mondgya:

EN Istennek méltatlan szolgája, és az ő szentséges titkainak Sáfára lévén, e ti körösztyén hitetek, és esküvéstetek által, az én Egyházi hivatalom ízerént mostan egyben adlak titeket, a' szent házasságnak eggyességre, s elválhatatlan társaságára, Atyának, Fiunak, és Szent Léleknek nevében, hogy titeket, kiket Isten már egyben adott, az ember egymástul el ne válasszon. Amen.

6. Intrés.

MEgh emlekezzetek erről tellyes életetekben, a' mit mostan, Istennek tazine előralván, a' jelen lévő körösztyének előtt, hittel és nagy esküvéssel egymásnak fogadtok, és cselekedettel azt mind holtig be tellyesétsétek.

7. Aldás.

Aldgyon meg titeket az Atva mindenható Ur Isten, tegeyen benneteket egymás ízeretőkke, hosszú életőkke, hogy láthassátok fiaitoknak fiait, és élhessétek Istennek tisztességére, s örök életetekre. Amen. Ugy legyen Ur Isten.

XVIII. R E ZS.

AZ KÖZÖNSEGES PENITENTIA tartásról és Böjtölésről.

IM I, Egyházi emberek, tartozunk az Anyafszont egyházban, bizonyos időkben, közőnséges penitentiát, és böjtöt hirdetni, a' Prophetáknak rend tartások ízerént: *Hirjátok őszve a' gyülekezetet, és hirdessétek böjtöt, &c. Joel 2.*

Egyházi emberek tiszt, böjtöt hirdetni és penitentiát.

S

II. Es

Közönsé-
ges nyomo-
ruságnak i-
dejére valo
a' közönsé-
ges böyt.

Bethul-
bélieknek
és Ninivé-
bélieknek
példájok.
Jon. 3.

A' közö-
séges nyo-
moruság-
nak idején,
nagy bánat-
ban élünk
bizonyos
okokért.

A' peniten-
tia tartók-
nak külső
magok vi-
selése.

II. Es közönséges nyomoruságnak idején kel ezt es-
lckednünk; midőn avagy országunkra, s-nemzetiségünk-
re, avagy valamely tartományra, avagy falura, várafra, ki-
váltképpen valo haragja és büntetése szál Istennek: ug-
ymint ellenségnek jóverele, rablása, égetése, kár tétele: a-
vagy éhség, avagy dög halál, avagy egyéb nyomoruságh,
ugymint aszály, nagy drágaságh, szüntelen valo kártévő
rettenetes árvizek, gyuladások, &c.

A' Bethuliabéliek ekképpen, ellenség miatt szörnyű ve-
szedelemtől valo féltékben, böytőlének, Judith cap. 4. és
a' Ninivebéliek, halván Jonás Prophetától, hogy ha meg-
nem térnének, negyven nap el mulván el fillyednének, az
elő Istennek, böytőlven imádkozának.

III. Illyerén közönséges nyomoruságinknak idején,
nem csak a' közönséges szent gyűlékezetekben, hanem
házunknál-is, nagy bánatban és szomorúságban viseljük
magunkat, három kiváltképpen valo okokért: 1. Bűne-
inkért, melyekben, nyomoruságinknak előtte, bátsan,
félelem rettegés nélkül éltünk. 2. Az Istennek reánk va-
lo nagy haragjáért, melyet, mint egy égő tüzet, fejünkre
főlgörjesztettünk. 3. A' jelen valo nyomoruságnak, és
büntetésnek szörnyű voltaért.

IV. E' mi bánatinkat, és keserűségünket meg mutat-
tyuk mind Isten, s-minde világi emberek előtt, külső ma-
gunk viselésével: megh tartoztatván magunkat minden
testi gyönyörűségek, ugymint, inneplő drága ruhák nak
viselésétől, vendégség, és lakodalmi tartástól, lant, hege-
dő, dob, trombita, síp, szó hallástól, és egyéb féle vigáság ré-
vő szerzőmöknek zengedezésektől, gyönyörűséges ének-
lésektől, szívbeli keserűséginket, bánatinkat, fájdalmin-
kat, mind e' külső szomorúságban valo magunk viselésé-
vel jelentvén, de nem képmutatók modgyára.

V. Hír-

V. Hirdetünk ilyen koron közönséges böytőt-is,
melynek rendi imezek: 1. Hogy minden féle ételtől i-
taltól közönségesen meg szünnyünk, valamellyekkel a'
test kényeztetik, akár hus étel, s-akar hal étel, s-akar bor
ital legyen az. 2. Nem is szabunk annak bizonyos időt,
hogy egy hétben egy nap, vagy pénteken, vagy más na-
pon, avagy esztendő által négy Kántorban, avagy csak a'
főinnepek estin: hanem valamig a' nyomoruság tart ray-
tunk, mind addig fanyargattyuk magunkat böytőléssel.
3. Ereje fölőt penig senkit nem kényszerítünk arra, hanem
a' mennyire a' természet el szenvedheti, hogy csak táplál-
tásék, de ne hizlaltásék. Annakokáért, akár egyszer, s-
akar kétszer egyék ember napjában: akár csak kenyérrel,
s-vízzel élyen, s-akar valami sovány főt eledellel (miné-
mő a' káposzta, répa, borsó, lencse, bab, cicer, aszu hal,
gyümölcs) s-kevés borral tápláltya magát: főképpen a'
vének, betegesek, uton járók, nehéz munkával élők, gyer-
mekek, harczolo vitézek, &c. a' természetnek ellene nem
igyekezzünk, mely meg kívánnya a' táplálást.

VI. Ekképpen fanyargatván azért testünket böytőlé-
ssel, szent és idvőlséges dolgokban foglallyuk magunkat,
ugymint, meg unas nélkül valo Isteni szolgálatban, és
szüntelen valo imádkozásokban, gyónásbā, Ur Vacsorájá-
nak vételében: esfedezvén Istenünknek nagy áhétatóság-
gai, hogy legyen irgalmas kegyelmes, és térítse el rolunk
a' büntetést.

VII. Tészünk illendő fogadásokat is ő szent főlségé-
nek, hogy meg jobbéttyuk életünket, és az ő parancsola-
ti szerént járunk, mely fogadásokat minden crónkel és te-
hetségünkkel be igyekezzük tölteni, várván ő főlségétől
az oltalmat segítségét, és a' közönséges nyomoruságtól
valo meg szabadulást.

A' böytő-
lésben valo
rend tar-
tás.

A' böytős
emberek I-
steni szol-
gálatban
foglalatol-
tak.

Fogadás
tétel.

Javalljuk
a' Negyven
napi böy-
töt.

VIII. Javalljuk mi is a' régiekkel egyűt az esztendőnként való közönséges 40 napi böytöt, es annak megtartására az embereket intyűk, nem csak a' végre, hogy Christus Urunknak 40 napi csudálatos böyti emlékezetben legyen: hanem hogy nagy Pénteki kín szenvedése, keserves halála jó idején eszünkben forogván, a' penitentiának illendő gyümölcsét teremtsük: a' Húsvéti nagy ünnepnek meg szenteléséhez, és a' Sacramētomnak idővséges vételéséhez készítsük magunkat böytölésünkkel, és szüntelen való imádságinkal. A' böytölésnek modgyát pedig, a' napoknak számára, és éteknek nemére nézve, körösztyéni szabadságnak ítéllyük a' Régiekkel egyűt: de mennél sányarub a' böyt, annál job a' testnek sanyargatására. Arról Eusebius lib. 5. histor. Eccles. cap. 23. Irenaeusnak szavával így emlékezik: *Mert, ugymond, nem csak a' (Paschanak) napjáról vagy a' viszátkodás, hanem a' böytölésnek modgyáról is. Mivel hogy a' zt. alétyák nemelylek, hogy csak egy napon köllene böytölniek: nemelylek, hogy két napon: nemelylek, hogy több napokon: nemelylek, hogy negyven napon, az éjeli, és nappali órákat eszve számlálván, alétyák az 8 napjokat.. Es e' böytölésben való különbözés; nem csak a' mi időnkben kezdetet, hanem sokkal eleb, azoktul kezdetet, kik mi előttünk, a' nagy szorgalmatosság kivül, a' mint igaz dolognak láttatik lenni, minden dolgokkal birván, az egyűgyű, s-közönséges szokást elhadták, és megh változtatták. Socrates így irt e' dologrol: A' böytölésnek modgyát, mely Húsvét előt vagyon, hogy egyebek különbben tartották legyen, könnyű föl találni. Mert a' kik Romában vannak, három hettel Húsvét előt, a' Szombattól és Vasárnaptol megválva, egyűt böytölnek: a' kik pedig Illyriában, és egész Görögországban, es a' kik Alexandriában laknak, a' Húsvét előt való böytöt hat hettel kezdik el: és a' zt az időt negyven napnak nevezik. Nemelylek, ezeknek szokások kivül, annak az innepnek elotte, hét hettel kezdik a'*

A' Regiek
külömben.
s-külömbé
tartották a'
40 napi
böytöt.

Lib 5. cap.
21.

böytö-

böytölést, és noha csak tizen öt napot böytölnek, nemely napokat közben vetvén: mindazáltal a' zt negyven napi böytnek nevezik. Ismeg: Nemelylek minden fele élő állatnak nemétől meg tartoztatták magokat: nemelylek, az eleven állatok közzül, csak a' halat ettek meg: nemelylek a' halakkal egyűt, a' madarakat is meg ettek, és a' zt. alétyák, a' mint Moysesnél vagyon, hogy vízből való: nemelylek kemény héjú gyümölcsöktől is megh tartoztatták magokat: nemelylek csak azon aszszu kenyérrel, s-nemelylek a' zsal sem éltenek. &c.

XIX. R E SZ.

AZ EGYHAZI EMBEREK- nek válaszfokrol, és föl- szentelelésekről.

I. **A**Z Anyaszentegyházban nem adunk szabadságot arra, hogy az Egyházi tiszten avasák magokat a' köz emberek, és Egyházi hivatal nélkül valok, tudván, Saul Király mint jára az áldozatért, 1. Sam. 13. és az Oziás Király is, 2. Paral. 6. Sőt a' kik hivatal nélkül fűtyák az Egyházi tiszte, tiltyuk azokat, ugy mint kik nem Istentől küldettenek, Jerem. 23.

Köz embe-
reknek né-
engedgyük
az Egyhá-
zi tiszte.

II. Bizonyos személyeket hívunk azért, és választunk, a' lőki pástorságra, a' kik tudnia illik arra alkolmatosfak és hasznosfak; ugymint, a' kiknek Istenes életek fölől, jó bizonyoságot télsnek egyebek, és kikben a' körösztyéni tudomány annyira láttatik, hogy a' kőtséget arra ranét. hassa, a' mint Sz. Pál Apostol előnkben irta, 1. Tim. 3. Tit. 1.

Jámor é-
lető s-igaz
tudománu
embereket
választunk
az Egyházi
tiszte.

III. Meg próballyuk azért őket a' mennyei tudományban, mind predikálás által, s-mind pediglen idővséges kérdésekre való feleletek által, és a' kik méltoknak ítéltrenek az Egyházi tisztre, nékiek a' zt föl adgvuk bizonyos rend tartások által.

Meg vizsgál-
lyuk őket
tudomá-
nyokban.

A' Sz. Bib.
liába lévő
tudomány-
nak hiele-
re és hie-
tésére el-
köttyük ö-
ket.

IV. Minek előre peniglen az Egyházi méltóságot né-
kik adnok, meg esküdtetjük őket, a' Szent Háromság
egy Istenre, hogy egyéb idvőségünkre való tudománt an-
nál, mely a' Propheták, és Evangelisták, és Apostaloknak
írásokban vagy on be foglaltatván, az Istennek tisztetire,
magok se hidgyenek igaznak lenni, se másakat, azon kívül
való idegen tudományra, ne tanétsanak, tudván azt, hogy
árkozot tudomány az, valamely a' szent íráson kívül, avagy
annak ellene volna, és annak hirdetője is árkozot, a' mint
Szent Pál Apostol tanér, Gal. 1. Kötelezzük őket hittől a'
jambor Istenes életnek követésére is, az Egyházi törvé-
nyeknek megh tartására is, és a' szent engedelmeségre,
minden dolgokban, valamellyek az Anyaszentegyháznak
javára néznek.

Föl szent-
telyük ö-
ket.

V. A' Szent Bibliát is kezekben adván, az Egyházi
tisztnek el vételének külső bizonyására, a' Szent gyüle-
kezetnek vénei (kiket Presbytereknek, és Senioroknak
nevezünk Görög, és Deák nyelven) a' Püspökökkel egye-
temben egymás után kezeket fejekre téstik azoknak, és
bőytölvén, imádkoznak érettek, kívánván nekik a' Sz.
Léleknek fok féle ajándékot.

Kenet és
pilis nem
szükségel-
sek.

VI. Nem kennyük őket fejek terején, Sido módon, o-
layjal, sem Romai módon, balsamommal, sem pilissel fe-
jekben nem nyirunk, sem fejer kámsa ruhában nem öltöz-
tetjük, tudván, hogy efféle ceremoniák nélkül szentel-
ték az Apostalok a' magok után következő tanétoakat,
ugymint Szent Mátyást, Timotheust, Titust, és egyebeket.

Az Egyházi
személyek-
et, sem há-
zasuláfra,
sem nőt-
lenségére né-
kötelezzük.

VII. Nem kényszerítjük az Egyházi embereket a' há-
zasuláfra, kik ennélkül el lehetnek, érezvén magokban,
arra való Istenről adatot ajándékot: sem peniglen nőt-
lenségre né kötelezzük azokat, kik magokban érzik, hogy
job meg házasodniok, hogy sem éktelenül görjedezniok,

1. Cor. 7.

VIII. A'

VIII. A' kiknek valami tagokban fogyatkozás va-
gyon, nem tiltyuk őket, Sido módon, az Egyházi tisztnek
viselésétől, csak legyenek lőkőkben s. elméjekben épek,
igaz tudományuk, és szent életűek.

IX. Nem tiltyuk az Egyházi tisztnek föl vételétől a-
zokat is, kiknek egymás után két avagy három feleségek
volt, mivel hogy tiszteltes a' házasság minden emberek
között.

X. Nem tiltyuk azokat is e' hivataltól, kik annak elő-
re valami bűnökben estenek, de azokból igazán meg tér-
tenek, mint Szent Pál az Isten korgetéstől, Szent Mathé a'
sarczolatástól.

XI. Efféle Egyházi embereknek tiszttek, az igének hír-
detése, a' Sacramentomokkal való sáfarkodás, és az Egy-
házi fenyték: s. a' közönséges isteni imádás, &c.

XII. Haki az Egyházi emberek között, el feletkezvén
jambor életre való esküvéséről, valami nagy bűnre (kitől
Isten oltalmazzon minnyájunkat) veremednék, bűnének
érdeme szerént, avagy csak ideig (míg illendő penitentiát
tart) avagy mind éltig, elvételik ő tőle az Egyházi tiszt,
és ha halálra méltónak ítéltetik, mint köz ember, a' Ma-
gisztratus kezében adatratik a' büntetésre.

XX. R E SZ.

AZ SZENT GYÜLEKEZET-
ből való ki tiltásról, avagy ki
prædikállásról.

I. **M**I, Egyházi emberek, az Istenfelő kös-
séget közönségesen szoktuk öszve gyűyteni
az Istennek tisztelésére, az Anyaszentegy-
háznak társaságában: de a' Publicánusokat, a' nyilván va-
lo nagy

A' testből
fogyatko-
zás né tilt
az Egyhá-
zi tisztól.

Sem az egy-
más után
való kétfé-
le házasság.
Heb. 13.

Anagy bű-
nökkölmeg-
térteket fel-
szenteljük.
Gal. 1.

Matth. 9.
Tiszttek az
Egyházi
emberek-
nek.

Tisztól
meg fölt-
tatik az i-
gen bűnös
Egyházi
ember.

Nagy bű-
nösöket ki-
ki tiltani.

Anasztent-
egyházból,
bizonyos
okokért.

Istentől
vagyon ez
Egyházi
hatalom.

Num. 11.

Num. 12.

O Testa-
mentomi
példák.

Uy Testa-
mentomi
példák.
Matth. 18.
Johan. 9. &
14. & 16.

Aktor. 5.

Aktor. 8.

1. Tim. 1.

1. Tim. 5.

Tit. 3.

lo nagy bűnöket, nem szenvedgyük a' Szent gyülekezet-
ben, hogy az, ne láttassék lenni latroknak barlangjának,
hanem mint a' ruhás juhokat el választjuk az egészséges-
sektől, hogy a' botrányozás el távoztassék: azért a' Tem-
plomból és az Isten féltő körösztyéneknek rárasságából, és
a' szentségektől, ugyan bucsut adunk nekik ideig, migh
meg nem jobbulnak életekben.

II. E hatalmat pedig vettük az Egyházi tisztel eggyüt,
az Istentől, ki eleitől fogva az Egyházi embereknek, és az-
okkal eggyüt arra választatot meg rögzöt jo erkölcsö vén
embereknek, 1. Cor. 5. v. 4. 1. Cor. 12. v. 28. 1. Tim. 5. v. 17.
(a' Moyses mellé-is adattanak 70 Presbyterek régenten)
adot ilyen hatalmat és méltóságot, hogy a' botrányozta-
tokat, ki üzzék a' hívek között: mint Moyses a' maga né-
nyét a' Máriát, a' poklofság miat, a' táborból ki rekeszté,
(mely poklofságon, titkos értelem szerént, a' bűnöknek
undokságát értyük) az O Testamentombéli Papoknak-
is megh volt parancsolva, példázó dolgok által, hogy sok
féle tisztátalan embereket ki rekeszténének a' szenteknek
gyülekezetiből, és az Istennek Sátorátul, meg tisztításo-
knak idejeig, a' mint irván vagy a' Moyses könyvében,
Levit. 12. 13. 14. 15.

Az Uy Testamentomban-is parancsolta Jesus Urunk,
hogy valaki az Anyaszentegyházat nem hálgaatná, lenne
az olyan, mint a' pogány és a' nyilván valo bűnös. Megh
maradot volt a' Sidoknál ez az Egyházi fenyték, kik ki
átkozták (de hamissan) valakik a' Jesus nevét vallották.
Az Apostolok-is éltenek ezzel a' hatalommal: mert Sz. Péter
Ananiást és Saphirát ki átkozá, és Simon Magust-is. Szent
Pál-is Alexandert, és Hymenæust az Őrdögnek adta, és Ti-
motheusnak-is meg parancsolta, hogy a' bűnösöket min-
denek előtt meg fedgye. Titusnak-is meg hadta, hogy az

eretnek

eretnek embert el távoztassa. Maga-is Szent Pál Apostala
Corinthusbéli paráznát ki átkozta. Szent János-is paran-
csollja, hogy a' hamis tanérot a' szent gyülekezetből
ki tiltsák, és ingyen se köszöntsék őket.

III. Nem-is tiltunk ki az Ecclesiából minden féle bű-
nösöket, hanem csak a' Publicánusokat, kiknek czégérés
nagy bűnök nyilván vagy, kik egyebeket igen meg bo-
trányoztatnak, és meg vesztegetnek: ugymint először, a'
dögletes tudományu eretnek embereket: Szent Pál ir-
ta, hogy ha valaki más Evangeliomot predikállana, átko-
zot legyen: és parancsolta Titusnak, hogy az eretnek em-
bert el távoztassa: és maga-is az Alexandert, Himæneust,
Phigellust, és Hermogeneust ki átkozta. Szent János-is pa-
rancsolta, hogy a' hamis tanérot el távoztatnák. Ek-
képpen kárhoztatta és a' körösztyének között ki tiltotta
a' régi Anyaszentegyház az eretnek Ariust, Eutycheust, Sa-
mosatenust, és a' több Eretnekeket. Másodszor ki tiltatnak
az Anyaszentegyházból az Isten ellen káromkodók, mi-
némők valának Ananiás és Saphira, kik a' Szent Lélek el-
len hazudtanak, és Simon Magus, ki pénzen akarta megh-
vennia Szent Lőlköt, és hypocrita módon körösztyölkö-
döt meg: s-egyéb féle bűnökben élők-is, minémők a'
gyilkosok, paráznák, a' bálvány imádók, Őrdögösök,
ki tiltatnak méltán az Ecclesiából.

IV. Kiltván az illetének a' szent gyülekezetből,
nem vettyük őket pokolra; de azért Őrdögnek hatalmá-
ban adgyuk őket testeknek gyötrelmekre, hogy lőlkök-
ben meg tartassanak, ha meg térnek, és penitentiát tart-
nak, mint ama' Corinthusbéli parázna férfit: a' kik pedig
penitentia tartatlanok, és meg jobbulások felől semmi re-
ménség nincsen, azok méltán kárhozatra ítéltetnek, mint
a' Core, Dathan, Abiram, Ananiás, Saphira, Simon Ma-

T

gus, E'

1. Co. 5.
Epist. 2.

Az eretne-
keket kikel-
títani.

Galat. 1.
Tit. 3.

1. Tim. 1.
2. Tim. 1.
Epist. 2.

Az Isten
ellen káro-
kodokat-
is.

Aktor. 5.
Aktor. 8.
1. Cor. 5.
Parázná-
kat-is, gyl-
kosokat-is,
bálvány i-
mádoakat-
is.

1. Cor. 5.
A' ki tiltot
bűnösök ör-
dögnek ha-
talmában
vannak.

Num. 16.
Act. 5. & 8.

A' ki tiltátnak ereje vagyó me-
nyekben-is.

gus. E' ki tiltátnak és átoknak (hogy semminek ne alét-
rassék) ereje vagyó még mennyekben-is, a' mint JESUS
Urunk mondotta, Johan. 20: *A' kiknek meg tartatvátok bűnő-
ket e' földön, meg lesznek tartatván még mennyekben-is*, az az,
Isten-is ő fölsége helyén hadgya, és meg erősítézt az
Egyházi itéletet, mely nem embertől származot, hanem
a' menyben lakozo Istennek parancsolattyából vet cre-
detet.

A' ki til-
ráselörmeg
intetettnek
a' bűnösök.

V. Es nem mindgyarást átkozzuk ki a' bűnösöket, mi-
helyen a' nagy bűnt cselekezik: hanem még annak előt-
te meg intyűk őket, fedgyűk, dorgállyuk egynehányszor:
a' mint Szent Pál Apostol előnkben írta, Tit. 3. *Az eretnek
embert*, ugymond, *egy, s-két intés után, eltávoztassád*. Meg
tetzik, hogy e' dolognak így kellesték lenni, Urunknak
parancsolattyából-is, ki harmadik intés után mondotta,
hogy Publicánusnak tartsuk a' békélhetetlen nagy harag-
tarto embert.

Modgya
a' ki tiltá-
nak.

1. Cor. 5.
2. Cor. 2.
2. Cor. 12.

Matth. 18.
Johan. 20.

Galat. 1.
Mitől ti-
lalmassák a'
bűnösök.

VI. Azért illyetén modor tarrunk ebben, hogy a' szent
gyülekezetet őszve hijuk, és abban a' nagy bűnöst, min-
denek halattára, meg fedgyűk, és minnyájan, mind a' kőf-
ség, s-mind a' Tanéto, nagy szomorúságban és siránko-
zásban foglallyuk magunkat, a' nagy botránkozásért, kő-
vetvén a' réghieket, és el mondván a' menyországának kul-
tsairol valo igéket: ki küldgyűk őket a' szent gyülekezet-
ből, és átkot mondunk rájuk, ha meg nem térnek: *sit ei
marumatha, anathema*, és bizonyos szabot ideig tiltyuk őket,
hogy se a' közönséges imádságban, se az igének halgatá-
sában, sem pedig a' Sacramentomoknak vételésében, migh
illendő penitentiát nem tartnák, semmi részek ne legyen
a' Templomon belől, a' szent gyülekezethez társaságá-
ban: de azért kívül, magán, az imádkozástól, és Evange-
liomnak hallásától őket nem tiltyuk.

VII. Es

VII. Es a' kiket így törvény szerént a' szent gyüleke-
zetből ki tiltunk: azokkal nem szabad a' hiveknek egyyüt
társalkodni, egy házban lenni, egyyüt enni innya: és az-
oknak csak köszönni-is sem szabad az ideig, miglen ismét
be vétetnek a' szent gyülekezetben, hogy ők ne részesül-
lyenek az ő gonofságokban: és hogy a' bűnösök-is meg h-
szégyenlyék magokat, illyen meg vettetésben, és bőcsü-
letlenségben lévén mint a' pogányok.

VIII. Ha peniglen valakik vakmerőségre vetvén ma-
gokat, a' szent gyülekezetből ki tiltot emberekkel egyye-
sülnek, társalkodnak, vélek egyyüt nyájaskodnak, szol-
nak, beszélnek, esznek, isznak, nékik köszönnék, az A-
nyaszentegyháznak fenytékét semminek tartván: azo-
kat-is szoktuk hasonloképpen büntetni, az ő engedetlen-
ségekért, és az Egyházi, Istenből adattatot, hatalomnak
meg utalásáért: mivel hogy láttatnak cselekedetekkel ja-
vallani a' ki tiltattaknak bűnőket: azért a' közönséges
törvénynek igazsága szerént, *faciens & consentiens pari pæ-
na puniuntur*: az az: *a' bűntévő, és a' bűntételben egyező, e-
gyenlőképpen büntettetnek*.

IX. Továbbá, élünk ezzel a' fenytéssel, nem magán
valo bolíszu állásra, s-nem-is kegyetlenségből, mert ol-
lyankor semmi ereje, és foganatossága nem lehetne, sem
Isten előt, sem a' világhi emberek előt: hanem élünk ez ki
tiltátnak hatalmával, Istenhez valo buzgoságunkból, ki-
nek parancsolattyából a' bűnőket ki kel gyomlálnunk,
szaggatnunk, az Anyaszentegyháznak javára, és meg tiszt-
tására: hogy az Urnak aklából a' rühes, mételyes juho-
kat ki hánnyuk, a' végre, hogy az egésségeket is meg ne
rühesétsék: az Urnak buzáját a' pólyvátul, és konkolyok-
tul megtisztítsuk: az Urnak versejében a' jo halaktól a'
gonosz férgeket el választjuk: vigyázzunk, hogy egy ki-

1. Cor. 5.

Joh. Ep. 2.
1. Thef. 3.
A' ki til-
tottakkal
nem köl tár-
salkodnák.

Matth. 18.

Ki tiltást
érdemel az
a' ki nyájaf-
kodik a' ki
tiltot bű-
nösül.

Mi véghe
élünk e' fe-
nyetéssel.

Matth. 13.

1. Cor. 5.

Az Egyházi fenyé-
tékel a' vi-
lági fejedele-
mség ke-
zéből nem
vész ki
a' birodal-
mat.

2. Cor. 10,
2. Cor. 7.

Penitenti-
át, böjtö-
lést, imád-
kozást, s-
aláimál-
kodást ha-
gyunk a' ki
tiltottak-
nak.

Nem min-
denkor él-
hetünk ez
Egyházi fe-
nyétéssel.

Személy-
válogatás
nélkül ki-
tiltatnak a'
bűnösök.

csiny kovász az egész tésztát meg ne savanyítsa, és főképen hogy a' ki tiltot bűnösök meg jobbuljanak.

X. Ezzel penig az Egyházi fenyétéssel, nem vesszük ki a' Magistratusnak, e' világi fejedelemségnek kezéből a' birodalmat, a' pálcát, a' fegyvert, mellyet Isten adott nékik a' bűnösöknek meg büntetésére, s- a' jöknak oltalmá-
ra, a' mint Szent Pál tanét Rom. 13. mert a' mi vitézkedésünknek fegyveri nem testiek, és nem vér ontásfa valok, hanem lelkiek, hogy a' bűnösöket meghalázzuk, és Isten szerént való bánatra indítsuk őket: de azért, sem pénzel, jószággal őket nem bírságoljuk, sem peniglen tömlőczel, fogsággal őket nem fanyargatjuk: hanem penitentiát, bűnökön való illendő bánkodást, és böjtöt, s- imádkozásokat hagyunk nékik; mellyekkel Istennek, a' kiellen vétetnek, és az ő Anyaszentegyházának, mellyet meg botoránkoztattak, kedvet keressék, és vélek meghökéllyenek.

XI. Elhetünk az Egyházi fenyétéssel, midőn az Anyaszentegyháznak csendes, és békeséges állapotja van, melynek körösztvény fejedelmi, és oltalmazoi vannak, kik az Egyházi embereket az ő tiszteken és hivatalokban meg bocsulik: de a' pogányoknak és eretnekeknek, az Anyaszentegyházon való kegyetlen uralkodások miat, kik a' bűnösöknek pártokat fogják, gyakorta és sok helyeken nem élhetünk ez Egyházi ítéllettel és fenyétéssel: és akkor az Ecclesia nyögve szenved, a' mi-
ről nem tehet.

XII. Mikor azért mód és alkalmaság adatik, személy válogatás nélkül, mind az Egyházi embereket, s- mind a' világiakat; mind fejedelmeket, s- mind az alattok valokat, szokta az Ecclesia a' maga társaságából ki tiltani: a' mint régenten az Ariust, Eutycheft, Nestoriust, a' szent

Conci-

Conciliomok kárhoztatták, és Theodosius Császárt is, az ártatlan vér ontásért, Szent Ambrus ki tiltotta a' hiveknek szent gyülekezetiből. Azokrol az eretnek emberekrol emlekeznek a' négy első közönséges Conciliomok, ugymint az első Niceabéli, Constancinapolbéli, Ephesumbéli, és a' Calcedombéli.

Formája az Excommunicationnak, az az,
a' sz. gyülekezetből való ki tiltásnak.

A' Templomnak közepire, térdre állatván a' bűnös embert, valamigyász ruhában, az Ecclesiának hallására, fedgye meg az Egyházi ember, kinek arra hatalma vagy ő, a' nevezetes bűnről, (Szent Pálnak tanétása szerént, 1. Timoth. 5: *A' bűnösöket, ugymond, mindenek előtt meg fedgyed, hogy a' többinek is félelmek legyen*) szólván ekképpen: Halljad meg te bűnös ember (vagy aszszony) az én számból az Istennek ítélterit, és sententiáját, a' mely Istennek ítélő székéi előtt állasz, paráznaságnak (avagy gyilkosságnak, &c.) bűnében léledzettél volt, a' mint nyilván vagy on mind Isten előtt, s- mind e' jelen lévő szent gyülekezet előtt: a' mely bűnnek szörnyű nagy voltát értes meg (de nem kétségben való esésre (rávol legyen azt csak meg is gondolnod) hanem a' te szivednek nagyobb keferőségére. A' paráznaságh (gyilkosság, Isten káromlás, &c.) oly szörnyű nagy bűn, mellyel az Istennek nagy haragjában cyttered, és az örök kárhozatra méltová tette magadat, mert egy gyilkosnak is, egy paráznának is nincsen része menyországban, Szent Pálnak tanétása szerént, valamig abból a' bűnből ki nem tér: Sőt az embereknek is, s- kiváltképpen ez szent gyülekezetnek kedvéből ki cyttered magadat, és e' világi törvény szerént is rettenetes büntetést, fegyvert (avagy tűz) miat való gyalázatos szörnyű halált érdemlettél vol-

Galat. 5.

Matth. 16.

Johan. 20.

Matth. 18.

na. De az irgalmas Isten után, könyörülven raytad a' kegyes Ecclesia, életedet meg tartotta, penitentia tartásodra, s-örök idvőségédnek meg keresésére. Azért halljad az Anyaszentegyháznak, Jesus Urunktól adattatott Egyházi hatalmát, s-méltóságát. Így vagyoni meghirva az Evangelistáknál: *Tenéked adom, Péter, a' menyországnak kulcsait, és valomit meg kötöz éndesz e' földön, megh leszén köttetvén mennyekben-is: és valomit meg oldoz ándasz e' földön, megh leszén oldoztatván mennyekben-is.* Ísmegh, Jesus Urunk monda az Ő tanétványinak: *Békeség tinektek, a' mint az én Atyám bocsátot engemet, én-is úgy bocsátlak titeket, és rájok lebeztvén mondanékik: vegyetek Szent Lőlköt, valakiknek megh bocsáttjátok bűnőket, megh bocsáttatik nekik: és valakiknek megh tartjátok, megh lesznek tartva.* Ísmeg: *A' ki az Anyaszentegyháznak szavát nem hallja, legyen a' tenéked: mint a' pogány, és a' publicanus, nyilván valo bűnös.* Azért én Istennek méltatlan szolgája, ez Egyházi hatalommal, e' jelen lévő sz. gyülekezetből, és az Istennek szent Templomától, bizonyos ideig bucsut adok mostan tenéked, hogy a' te meg nevezet bűnődért, így meg aláztatván nagyob penitentiát tarts. Tiltlak azért tégedet, az Ur Jesus Christus nevében, mátol fogva esztendeig, (avagy több avagy keveseb ideig) a' Templomban valo béjveteltől: tiltlak az Ő hatalmával, ez szent gyülekezetnek társaságától, tiltlak az Ő Isteni méltóságával az Oltári Szentségnek vételétől, és a' közönséges Isteni szolgálattól: tiltlak a' szent Kőrősztségben valo Komaságtól, és ha penitentia tartatlan halsz meg, tiltom meg holt testedet-is a' tisztességes Egyházi temetéstől. Ha penig vakmerőségre veted magadat, az Istennek átka legyen raytad. Engedek szabadságot arra, hogy a' Templomon kívül halgassad az Istennek szent Evangéliomát vigasztalásodra: halgassad a' közönséges

imád.

imádságokat, s-magad-is a' Templomó kívül térden álva imádgjad Istenedet, magadat igen meg alázván az Ő hatalmas kezzi alatt. Parancsolok tenéked az Ur Jesus Christus nevében, penitentia tartásodra valo jo cselekedeteket, böytőt, imádságot, s-alamisnálkodást, hogy a' meg nevezet ideig, ugymint esztendő ekkorig, se bort, se semmi részegítő állatot ne igyál (hanem ha betegségédben), minden héten kétszer, ugymint szerdan, s-pénteken böytőly, egész estvéig semmit nem éven, akkor-is csak kenyérrel meg elégedvén testednek fanyaruságára: minden napon ennyiszer (nevezeti legyen) imádkozzál szived szerént illyetén (nevezeti legyen) órákon. Kényszeritlek igaz hited szerént valo fogadás tételedre-is, hogy ezeket szinmutatás nélkül minden tehetségéd szerént meg tartani igyekezel. Mondgyad azért utánnam: Isten téged úgy segélyen, Atya, Fiu, Szent Lélek, Szent Háromság egy bizony Isten, hogy a' te igaz penitentia tartásodnak bizonyosságára, igyekezel meg tartani minden tehetségéd szerént, valamelyeket a' te lőlki pásztorod elődben ad, ugymint a' meg nevezet böytőlést, imádkozást, és alamisnálkodást, s-elébbeni bűnődből igazán ki téríz.

Mond ez után az Egyházi ember: Imádkozzunk érette kőrősztyének, hogy az Ur Isten segítse a' mostani fogadásának be tellyesítésére.

Imádság.

Bűnösökön könyörülő Szent Ur Isten, mi Urunk JESUS Christus, ki magadhoz hívod a' bűnnel meg terheltetett embereket, és ő nekik könnyebiséget ígérsz, a' te irgalmaságodnak soksága szerént, könyörűly minnyájunkon, de kíváltképpen e' bűnös szolgádon (szolgáló leányodon) ki, bűneinek érdeme szerént, a' te Anyaszentegyháznak társaságából mostan ki tiltatik: adgy ő

néki

néki bűnein való szűbéli bánatot, keserűséget, ástasd szemeit keserves könnyhullatásával, de a mellett adgyad ő néki Szent Lőlkőnek vigasztalását, s oltalmazd kétségben eséstől, és az ördögnek kísértetétől: adgy erőt, s tehetséget ő néki, hogy a mostani fogadása szerint a penitentiának illendő gyümölcsét teremthesse bűneinek bocsánatjáért, s örök idvőségére. Halgas meg minket, ő Idvőztető J E S U S Christus, élő Istennek szent fia, mi egygyetlen egy megvaltonk, a te keserves kín szenvedésednek érdemeért. Amen. Mi Atyánk, &c.

Ezeknek utánna mond az Egyházi ember: Meny ki ez szent gyülekezetből, Te, Istennek bűnös fia, (leánya) és keresked kedvét ő szent főltségének, a Szent Léleknek malasztja veled lévén. Amen.

Formája az Egyházi tisztnak elvételének,
mely az Ecclesiától *Suspensio*-nak, és *Degradatio*-nak neveztetik.

Okai a
Suspensio-
nak avagy
Degrada-
tionak.

1. Sam. 2.

1. Tim. 3.
Tit. 1.
1. Tim. 5.

A Mely Egyházi tisztre választatott ember, magára való gondviseltlenségéből, oly nagy bűnben esik, miné-
mő a paráznaság, gyilkosság, &c. (kitől Isten oltalmaz-
zó mindeneket) mivel hogy az ollyatén nagy bűnben eset
ember, bűstelenné téfzi mind maga személyét, s mind
az Egyházi tisztnak méltóságát egyebekkel meg utálat-
tya (mint Ophni, és Phinees, a magok latorságával, az Iz-
rael népét elidegenétték vala az áldozatoktól) sokakat
meg botránkoztat: holot az Egyházi tiszttel feyhetetlen
erkölcső személynek kől viselni, Szent Pál Apostolnak re-
gulája szerint: azért törvény szerint, két vagy három hi-
teles tanonak bizonyosága, avagy a tulaydon maga vallása
által megh győztetvény a szent Széken az Egyházi Ta-
nácsnak eggyező akarattya, és sententtája szerint: az Egy-
házi tisztnak minden részeitől tilalmaztatik a szentőlő

Püspök

Püspök által, avagy annak hagyásából az Vicarius által
eképpen:

Te, N. N. ki ennek előtte, Isten kegyelméből, igaz
tudományban és kegyes erkölcsökben foglalatos lévén,
az Ur JESUS Christus nevében választattál vala az Eccle-
siának törvény szerint való Pásztoritol, az Isten Törvé-
nyének és Evangéliomának hirdetésére, az ő szent Sacra-
mentominak sáfárságára: és a menyországának kulcsai adat-
rattak vala tenéked, Isten hatalmával, a bűnösöknek meg
kötözésekre, és a Penitentia tartóknak meg oldozásokra:
De mivel hogy paráznaságban (avagy gyilkosságban, &c.)
léledzettél, és meg förtőztetted magadat ily utálatos nagy
vétekekkel: azért bűnödnek érdeme szerint, a mely Isten-
nek nevében adatot volt tenéked az Egyházi szolgálatra
való méltóságos hatalom, azon Istennek, ugymint Atyá-
nak, Fiúnak, és Szent Léleknek, Szent Háromság egy I-
stennek nevében, az ő Isteni hatalmával, mátol fogva en-
nyi ideig (nevezeti legyen, *in Suspensione ab officio*) avagy
tellyes életednek minden napjaiban (*in Degradatione*) el-
vételik tőled az Egyházi hatalom és méltóság. Tiltlak
azért tégedet, az Atya Istennek nevében, az ő szent igejé-
nek predikállásától: tiltlak az Ur JESUS Christus hatal-
mával, az ő szent Sacramentominak sáfárkodásától: tilt-
lak a Szent Lélek nevében a menyország kulcsaitól, hogy
tenéked mátol fogva ennyi ideig, N. N. (avagy mind hol-
tod napiglan) semmi Egyházi hatalmad (mint tiszttiben
meg tartoztatott, avagy tiszttől tellyesfége meg foszta-
tot embernek) semmi méltóságod, és semmi részed ne le-
hessen az Egyházi szolgálatban. Ha penig e tilalom után,
vakmerőképpen, és engedetlenül abban egyeléted maga-
dat, mint világhi csak paraszt embernek, minden Egyházi
cselekedeted, haszontalan és erőtelen legyen: és te read,

V

minc

Az átok in
specie elő
számoltat-
hatik.

mint engedetlen emberre, ha vakmerőségben maradván, szályon az Istennek méltó átka, és büntetése. Es a kik tudván, szánzándékkal, vakmerőségből veszik tőled az Egyházi szolgálatot, azoknak-is veled együtt részek legyen az Istennek átkában, és méltó büntetésében. Amen.

Ez után, kemény penitentia adatik annak, a' ki csak bizonyos ideig tilalmaztatott az Egyházi tisztul: mely penitentiának megtartására esküvéssel kötelezethetik (*ut supra Excommunicatus secularis*): A' ki pedig telyes életében megfosztatott tisztitól, a' Magistratus kezében adatik méltó büntetésre.

XXI. R E SZ.

AZ KI TILTOT BÜNÖSÖK-
nek Penitentia tartásfokrol.

Bűnön va-
lo bántó-
dásnak kül-
ső jelei.

I. **A**Z Anyaszentegyházbol ki tiltot embereknek ezek az ő rend tartások, mellyekkel bűnőkön valo bánattyokat külsőképpen az Ecclesia előtt megmutatták, hogy ők mind világi gyönyörűségtől, és vigasztól, emberek között valo nyájaskodástól, menyekézei, és magán való lakodalmaktól, tánczólástól, játéktól, lant, hegedű, cimbalom, és egyéb vigasztévő szerzások zöngedezésének hallásától meg tartózkodassák magokat, és mint egy magán valo életben élynék szomorúságban.

2. Cor. 7.

Gyász vi-
selés.

II. Ismétlen, hogy bűnőkön valo szűbbeli szomorúságoknak, bántódásoknak, mely Isten szerént valo bánatnak mondatik, külső láttattya legyen, a' penitentia tartók semmi ékes inneplő öltözetet nem viselnek, hanem csak mindennapi, szennyes, szakadozott ruházattokban, avagy a' helyében, gyászban öltöznék, a' férfiak hajokat, szakál-

lokat.

lokat meg erefztvén rab modgyára: az Alsószonyállatok pedig arczélatyokat befödőzvén, fákhoz hasonló temerde ruhával, avagy magokat tellyeséggel lepedővel beborítván járnak egyebek előtt.

III. Sanyargatták-is az ő testeket böytölésekkel, megtartoztatván magokat a' test hizlalo fris étkektől, s-bor italtól-is, és egyéb részegítő italoktól: néha csak azon kenyér étellel, s-viz itallal tűrnek: néha pedig minden ételtől, italtól meg fogják magokat bizonyos ideig, migh elszenvedhetik, éjjeli s-nappali vigyázásokkal fonyasztván testeket, és a' kik házas emberek, annyi ideig ágyas házakban sem mennek, megh foytván magokban a' testnek és vérnek indulatit.

IV. Az Isteni szolgálatban pedig mindeneknek fölötte szorgalmatosak, halgatván az igének predikállását figyelemetesen, és az imádságban megh nem lankadván, mind házoknál, s-mind a' Templomnak avagy szent gyűlekezethez kivülötte magán, hogy Istennek irgalmasságát keressek, bűnöknek bocsánattát nyerjék, s-az Anyaszentegyháznak kedvében jussanak életeknek ilyen szentségével, és magok meg jobbétásával, külömb külömbféle jó cselekedetekkel, a' mellyekre tehetségek szerént érkeznek.

V. Azért a' kiknek értekek vagyon arra, alamisnálkodnak-is a' szegényeknek, ugymint özvegyeknek, árváknak, uton, s-vizen járóknak, kórbetegeknek, foglyoknak, és valakik másnak segítségé nélkül szűkölködnek, mint Zachæus, *Az én javaimnak*, ugymond, *hasonfelét a' szegényeknek adom*: annak fölötte Isten tisztességére, ifiaknak tanoságokra, Templomoknak, Scholáknak, és Isptályoknak épületekre, tehetségek szerént adakoznak.

VI. Mind ezeket pedig meg cselekeszik, vagy ön kény-

Böytölés.

Isteni szol-
gálat.

Alamisnál-
kodás.

Luc. 19.

Az Egyhá-
zi ember

szabhat penitentiát.

Meddigh tart a' penitentiát.

Nem szükséges a' szándokság.

Olvasón való imádkozás nem szükséges.

eken, jó szüdből, szabad akarattyokból, Istenhez való áhétatóságból, az igaz penitentiának gyümölcsét teremtven, avagy az Egyházi embereknek tanácsadásokból, és javallásokból, sőt kényszerítéséből-is, ha őn kényeken nem cselekednék, sőt ugyan esküvés által-is köteleztessenek arra, a' mitőlők lehetséges.

VII. Ez illetén siránkozásban, bőjtölésben, és imádságban, alamisnálkodásban, gyász viselésben nem mind éltig foglalatossák a' ki tiltattak: hanem csak bizonyos ideig, mellyet az Egyházi emberek eleikben szabnak, ugymint fél, vagy egész, egy, vagy két esztendeig, kinek kinek érdeme szerint, annak utánna pedig, be vétettek lévén az Ecclesiában, szükséges léfzen nekik közönséges köröstyéni életben foglalniok magokat mind holtig.

VIII. Nem-is kívántatik őtőlők a' szarándokság, Romában, Jerusálemben, avagy Celben, Talban, Csefztakoban való sérkálások, mert minden helyen, és minden időben lélekben és igazságban szolgálhatták Isteneket, és bűnöknek bocsánattya találhatták, Joh. 4. Sőt illendő dolog, hogy a' minémő helyen az Ecclesiát meg botránkoztatták, azon helye tartsanak penitentiát-is, hogy a' kik előt látartya volt eseteknek, és nagy bűn tételeknek, ugyan azonok előt legyen látartya meg jobbulásoknak-is egyebeknek tanoságokra.

IX. Nem szükséges nekik a' szám szerint, olvasón való imádkozás-is: mert akar hosszsan, s-akar rövideden, csak áhétatóságból, töredelmes szüdből, buzgó lélekből imádkozzanak szüntelen, kedvet találjanak Istennél. Sőt kárhoztatta Idvőzitőnk Matth. 6. a' képmutato Pharisausoknak hosszú imádságokat.

X. Nem kötelesek arra-is, hanem ha őn kényeken meg cselekedzik, hogy rukájokat, Sido módon, meg szag-

gafsák,

gafsák, fákban öltözzenek, és porban, hamuban heverjenek, avagy hogy barát módon mezételen testeket ostorozván, vérben keverjék önnön magokat, mint a' Báál Papjai, kikkéssel merélik vala magokat, míg nem vérekben förtögenének, 1. Reg. 18. v. 28.

XI. Igen jó ezeknek hit szerént való fogadásokat is tenni, de olyakat, mellyekben bizonyosak, hogy Istennél kedvesek, mellyeket hallottunk a' szent iráfokból: minémő volt a' Sidoknak némely áldozattya: Jákobnak fogadása, Samuel Annjá-é, 1. Sam. 1. Zachæus-é, Luc. 19. de nem babonáságból valokat kel fogadnunk Istennek, melyeket ember csak a' maga fejétől gondol Istennek kedvesnek lenni: holot valami hit nélkül vagy on, bűn és nem szent cselekedet, Rom. 14.

XII. Vigyázzon arra az Egyházi ember, hogy nagy bűnökért kicsiny penitentiát ne hadgyon, se vizsontag kicsiny bűnért nagy büntetést ne rendeljen, hanem képes szerént valot, és a' bűnökkel ellenközöt, ugymint a' fősvényeknek alamisnálkodást, a' buja életőknek bőjtölést, avagy a' testnek egyéb sanyargatását, a' kevélyeknek alázatóságot, a' tunyáknak Istent szolgálatban való sérénységet, az Ur Vacsorájával ritkán élőknek gyakorta való gyónást, s-áldozást.

XIII. A' titkon való bűnökért, mellyeket magán gyónnak meg, ha szintén nagyok-is, mindazáltal, hogy azokkal közönséges botránkozásra az Ecclesiákban ok nem adatot, közönséges penitentiát ne adgyon az Egyházi ember, hanem csak magán valot, hogy a' mint a' bűnök titkon lettenek, egyebeknek sérelmek és botránkozások nélkül, így a' penitentia-is csak titkon, egyebeknek hírek nélkül legyen. Az oly titkos bűnökről pedig, mellyek felől valami gyanóság lehet, de nyilván való tanuság nem

Az ostorozás után való vér ontás bálvánj imádo Papoktól szar mazot.

Fogadás tételek.

Levit. 22. Gen. 28.

Illendő penitentiát kel tartani.

Titkos bűn titkos penitentiát érdemel.

lehet, sem gyónás nincsen, ítéletet nem tehet az Egyházi ember, ama regula szerént, *De occultis non iudicat Ecclesia.*

XIV. A' mely bűnös törvény szerént citáltatott, s vakmerőségből az Egyházi Biró eleiben nem állott, így kel azt meg esküttetni: Isten téged úgy segélyen, Atya, Fiu, Szent Lélek, hogy ennek utánna, a' te Egyházi Birád előtt törvényhez állasz: az Anyaszentegyháznak engedelmes lélsz, és a' mit törvény szerént tenéked a' biro parancsol, azt engedelmesen véghez viszed tehetséged szerént, Isten téged úgy segélyen.

XV. A' kikhez gyanóság fér, hogj hypocriták és csak képmutatók, azokat-is így kel meg esküttetni: Isten téged úgy segélyen, Atya, Fiu, Sz. Lélek, hogy engedelmes lélsz az Anyaszentegyháznak, és a' te Lőlki Pásztorodnak, és Istennek segítségével, megh oltalmazod magadat efféle bűntől, melyért mostan árokban estél, és a' néked rendeltetett penitentiát meg tartod, Isten téged úgy segélyen.

XXII. R E SZ.

AZ MEG OLDOZASROL,
és a' bé vételről.

Az oldozásra és bévételtre való hatalom Istentől vagy az Anyaszentegyházba.

I. A' mint a' bűnösöknek meg kötözések, re, avagy bűnösöknek megh tartására: így azoknak penitencia tartások után való meg oldozásokra, és a' hivek társaságában való be vételre hatalmunk vagy az Istentől, az ő Anyaszentegyházában, ki régenten a' Sido Papoknak parancsolta volt, példázó dolgok által, hogy a' poklokat, és egyéb tisztátalanokat, meg tisztulásoknak idején, érettek való áldozatok által bevennék a' szent gyülekezetben: a' mint irván vagyon Levit. cap. 12. 13. 14. 15. Dávid Királyt-is meg oldozá bűnei.

től a'

től a' Náthán Propheta, 2. Sam. 12. Ada ilyen hatalmat Jesus Urunk-is az Uj Testamentombéli Egyházi embereknek mondván: *A' kiknek meg bocsáttatott bűnüket e földön, menyben-is meg lélsz nek bocsátván: és a' kiknek meg tártatott bűnüket, meg lélsz nek tartván,* Johan. 20. Elt Sz. Pál Apostol-is ez Egyházi hatalommal, ki a' Corinthusbéli Ecclesiában, be vévé ama' paráznát, az igaz penitentia tartásnak, és a' bűnből való meg térésének utánna, 2. Cor. 2.

II. Mi penig Egyházi emberek, kik magunk-is érezzük, hogy szűk ölködünk a' bűnnek bocsánattya nélkül, nem magunk hatalmával oldozzuk meg a' bűnösöket: hanem mint parancsolatunk vagyon felőle, Jesus Urunknak nevében, bizohnyal hirdettük a' penitentiát a' bűnnek bocsánattya, Lu. 24. Elszkőzők vagyunk azért csak, és szolgák ebben, mint egyéb lőlki dolgokban-is: a' mint Kőrőstől Sz. János mondotta maga felől: *En csak vízzel körszölök.* Sz. Pál-is: *Igy ítélen,* ugymond, *az ember mi felőlünk, mint Christushnak szolgairol, az és ő szentségének sáfári felől.* Egyedül azért csak Isten az, a' ki meg bocsáttya a' bűnösöket. Így szollott Náthán Propheta-is: *Az Ur el vette a' te bűneidet.*

III. Meg kívánnyuk a' bűnösöktől, hogy az ő penitencia tartásoknak idejek ki telvén, a' sz. gyülekezet eleiben jöjenek, és térdekre esvén kérjék az oldozást, és a' bévételt az Anyaszentegyházban: először vallást tévén az ő bűnösökről, és annak bocsánattyaért alázatosan könyörögvén Istennek.

IV. Az Anyaszentegyház-is közönségeffen könyörög Istennek érette, és annak utánna az Egyházi ember, kezét fejére tévén, és elmondván az Egyházi hatalomról való ígéket, a' bűnösöknek bocsánattyaát kéri neki, Isten nevében, ki ezt fogadta a' bűnösöknek, mondván: *Elek én*

Isten,

Az Egyházi emberek csak elsőzők az oldozásban. Matth. 3. 1. Cor. 4. Luc. 5. 2. Sam. 12.

A' bűnösök kéri az oldozást vallást tévén bűnösökről.

Az oldozásnak formája.

Isten, nem akarom a' bűnösnek halálát, hanem hogy meg térjen, és élyen, Ezech. 18.

A' meg oldoztatott embernek szabadsága.

V. Bé iktattya azért a' szent gyülekezetben, és szabadságot ad néki, az igének halgatására, a' közönséges imádságra, a' Szentségel való részesülésre, és az emberek között való tárfalkodásra, nyájasságra, és közöttök való közönséges életre.

Luc. 15.
A' meg oldoztatottaknak bocsátások.

VI. Inti az Egyházi ember a' kőrősztyéneket, hogy, Istennek nagy hálákat adván, örüllyenek, s örvendezzenek a' penitentia tartóknak meg térésében, mint a' rékzoló fiúnak meg jobbulásán örültenek, és ne tartsák többé őket úgy mint pogányokat, és publicánusokat, Mat. 18. se többé bűnőket szemekre ne vessék, hátok meg ne szollyák: hanem magokhoz hasonló kőrősztyéneknek tartsák őket, nekik köszönnének, köszönettyüket el fogadgyák, vélek egyűt egyenek, igyanak, nyájaskodgyanak, és minden tisztességes dolgokban vélek egyűt tárfalkodgyanak, meg mutaván hozzájok az igaz atyafiúi szeretetet.

2. Cor. 2.
v. 8.

Meg oldozásfelméltatlanok.

Nő dimititur peccatum, nisi refutatur ablatum.

Halálra meg betegült penitentia tartó.

VII. Nem méltó azokat meg oldozni, kik semminemű jelenségét nem mutatták a' szívbeli töredelmességnek, és bűnökön való bánattyoknak, kik gyűlötségben, s harag tartásban élnek felebaráttyokkal, és a' másét, ha lehetne is, nem akarják megadni, sem elébbeni bűnőket nem akarják el hadni, életüket semmivel nem jobbították, sem a' penitentiának külső cselekedetét nem akarják véghez vinni, vakmerőségre vetemedvén.

VIII. Ha peniglen betegségekben véghez nem vihetik a' penitentia tartást, meg oldoztatásnak ily okkal, ha meg gyógyulnak, hogy eleget tesznek az Ecclesia kívánságának: ha penig ugyan halálra meg betegülnek, és kívánnák töredelmes szível a' meg oldozást, nem kel azt el mu-

latni

latni az Egyházi embernek, hanem békeségben bocsássa el őket a' más világra, részeltetvén őket az Oltári Szentséggel, avagy Urunk szent testének, és szent véreinek Sacramentomával.

XXIII. R E SZ.

RENDI A'Z BE VETELNEK, és meg oldozásnak.

AZ hagyot időt penitentia tartásban elmulatván a' meg téro bűnös, be szollittatik az Egyházi embertől a' sz. gyülekezetben, és a' Templő kőzepin, valami gyász ruhában, térdre esvén, így követi meg az Ur Istét, és az Ecclesiát, mondván az Egyházi éber után:

Oh mindé irgalmasságnak és kegyelemnek Isten, örökén való Sz. Ur Isté, mi menyé sz. Atyánk: En szegény bűnös ember (aszonyállat, leánzó) alázatos és töredelmes szível lélekkel vallást tészek szent főlseged előtt, és a' jelen való kőrősztyén Anyaszentegyház előtt, és ennek igaz lelki pásztora előtt, hogy én halálos és kárhóztos bűnben, paráznaságban (gyilkosságban, ördöngösségben, &c.) eytettem volt magamat, mely miat méltán fél és retteg az én szívem, szüntelen és örökké való kárhózzattal: Azért tenéked, bűnösökön könyörülő Szent Ur Isten, alázatosan könyörgök, hogy a' te Szent Fiadnak, né az igazakért, hanem a' bűnösökért kint halált szenvedet Ur Jesus Christusnak érdemeért bocsásd megh minden én bűnemet, s kiváltképen a' mellyért eddig tilalomban s átokban voltam. Titeket is, Isten félo kőrősztyének, kicsinytől fogva nagyig az Istenért, s az Ő Szent Fiáért kérlek, s követlek, hogy meg bocsássatok ennékem, ki illetén nagy bűnőmmel, paráznaságommal, &c. meg

Mi formán kől az Isten és az Ecclesiát meg követni.

Matth. 9.

X

aláztam,

2. Cor. 2. 8.

Luc. 15.

Fogadás
tétel.

aláztam, s-meg gyaláztam, és igen meg botránkoztattam
e' szent gyülekezetet, kinek tagja voltam: az Istennek ha-
ragjával együtt a' ti haragotok is mullyék el mellőlem,
boszszu állástok térüllyön el én tőle, s-mutassatok én hoz-
zám, szegény penitentia tartó bűnőshöz, igaz atyafiui sze-
retetet, kőrősztyéni szelédséget, s-engedelmességet, ho-
lot egy penitentia tartónak megh térésén, az Istennek Sz.
Angyali-is örülnek menyben. E' mostani orában igaz hi-
tem szerént való fogadást tések az Ur Istennek, ki minden
titkoknak látoja, és az ő Anyaszentegyházának, hogy en-
nek utánna meg jobbétom életemet, és meg oltalmazom
magamat ilyen kárhozatos nagy bűntől. Segécs hozzá
engemet irgalmas Ur Isten, Szent Fiadnak az Ur JE-
sus Christusnak érdemeért. Mond az Egyházi ember, I-
mádkozzunk érette kőrősztyének, mondván: Mi Atyánk:

Formája a' bűnből való megh
oldozásnak.

*Az imádság után mond az Egyházi ember, a' kinek
arra hatalma vagyon:*

Ezech. 18.

Luc. 7.

Johan. 21.

Apost. 9.

Mivel hogy a' kegyelmes Ur Isten, az ő nagy irgalmas-
ságát esküvéssel ígérte a' penitentia tartóknak, ezt mond-
ván a' Propheta által: *Elek én Isten, nem akarom a' bűnös em-
bernek veszedelmét, hanem inkább hogy megh térjen, és élyen: s-
valamely orában a' bűnös én hozzáfő kiált, többé meg nem em-
lekezem az ő álnokságról: mely kegyelmét, és irgalmas-
ságát meg mutatá Jesus Urunk is a' penitentia tartó Mária
Magdolnához, az Isten tagado Simon Péterhez, és az Isten
kergető Saulhoz, tudván azt, hogy ő szent főlsége most
sem változott meg ilyen jó akarattában. Azért én Isten-
nek méltatlan szolgálója (akkor kezét tegye fejére a' peni-
tensnek) látván penitentia tartásodat és életednek megh*

jobbé-

jobbétását, minden te bűneidből, és nevezetessen, a' mel-
lyért tilalomban, s-átokban voltál eddiglen, ugy mint a'
paráznaságnak, &c. vétkeiből, és annak Egyházi bünteté-
séből, az átoknak köteléből, a' meny ország kulcsának e-
rejevel, mostan meg oldozlak, és fől szabadétlak tégedet,
Atyának, Fiunak, Szent Lélek Ur Istennek nevében: Kő-
nyörüllyön te raytad az Atya mindenható Ur Isten, és
minden te bűniedet meg bocsátván, vezérellyen tégedet,
az örök életre. Az örökkén való, s-irgalmas Ur Isten le-
gyen engedelmes te hozzád, oldozzon meg tégedet az á-
toknak köteléből, és adgya meg minden bűneidnek bo-
csánattyát, szabadécsen meg tégedet az Ur Jesus Chri-
stus minden te bűneidből, és én is az ő Isteni méltóságá-
val fől szabadétlak tégedet a' ki tiltásnak minden kötelef-
ségéből: Legyen tenéked ennek utánna szabad be jöve-
teled az Urnak Templomában, és az ő Anyaszentegyhá-
zának társaságába: legyen szabadságod a' közönséges Iste-
ni szolgálatban: legyen méltóságod az oltári szentségnek
el vetelére. Mai napon a' publicánusok között ki válasz-
tatván, a' Szenteknek eggyeségében be vétettél, és az I-
stennek fiai leányi közzé bé számláltattál. Intlek titeket
is Isten félő hivek, hogy e' mi kőrősztyén atyánkfiának
meg térésén, szivetek szerént a' mennyei Angyalokkal e-
gyetemben örüllyetek, örvendezzetek, Istennek nagy há-
lákat adgyatok, kérvén ő főlségét, hogy titeket mind vé-
gig a' jobban megh tartson álhatatoslán, és a' ki magának
láttatik főn állani, oja magát hogy el ne essék ily halálos
bűnben: E' mi kőrősztyén atyánkfiát pedig, vegyétek e-
lébbeni jó kedvetekben, legyetek ő hozzája igaz atyafiui
szeretettel, tisztességgel, bocsúlattal, segítségel, és a' mely
bűnéről meg lakolt, a' melyről Isten soha többé meg sem
emlekezik, azt ő néki szemére ne vessétek, háta megé se

Matth. 16.

2. Cor. 2. 10.

Luc. 15.

Rom. 11.

2. Cor. 2. 8.

Ezech. 18.

szoltyátok: hanem az igaz Atyafiúi szeretetnek palástyával el fődőzzétek. Ugy áldgyon meg Isten minnyájunkat. Amen.

Az Egyházi tiszten meg tartoztatot embernek föl szabadérafá.

ABSOLUTIO A SUSPENSIONE.

Vallástétele, és könyörgése az Egyházi tiszttól ideig meg tartoztatot embernek.

I. E Z illetén Egyházi tiszten meg tartoztatot személy illendő penitentiát tartván, a' néki hagyot ideig; eleiben járul az Egyházi tanácsnak, és térdre esvén vállástétele, és könyörgése az Egyházi tiszttól ideig meg tartoztatot embernek.

II. En N.N. szegény bűnös ember Istennek méltatlan szolgálója, töredelmes szível, megh. vallom ő szent fölsége előtt, és az ő Anyaszentegyházának jelen lévő Lölki Pásztor előt, hogy az én bűnömnek N.N. érdeme szerént méltán büntetett ez ideig, és az Egyházi rēd közöl, mint méltatlan ember, méltán ki számláltattá, és az Egyházi szolgálatnak minden részeitől méltán meg fosztattam. De kérem az én Istenemet, hogy legyen irgalmas, legyen kegyelmes ennékem, és minden gyarló bűnösöknek, s. bocsássa meg ő sz. fölsége, Szent Fiának az Ur JESUS Christusnak érdemeért, minden én bűneimet, s. kiváltképpen a' melyért én eddiglen bűnhöttem. Titeket-is, Istentől rendeltet bocsálatos Lelki Pásztorok, kérlek az Istenért, hogy meg bocsálatok ennékem, ki rendetlen életemmel, gonosz erkölcsömmel, csetemmel, s. nagy bűn tetelemmel, magam ellen méltó haragra indítottalak, vegyetek bé elebbeni kedvetekben, és az atyafiúi szeretetnek palástyával fődőzzétek el az én bűnömnek utálatosságát. Titeket-is, bocsálatos Lölki Atyáim, kiknek hatalmatok, és méltóságok vagyon az Istentől arra: hogy a' mint el vehettétek tőlem bűnös embertől elebbeni Egyházi tisz-

temet,

temet, mostan meg adhasátok, Isten nevében, ennékem penitentia tartanak, kérlek az Istenért, ki a' bűnösökön könyörülő: Kérlek az ő Szent Fiáért, az Ur JESUS Christusért, ki a' penitentia tarto Szent Pétert az ő juhainak legeltetésére kedvében vette, hogy én raytam könyörülvén, szabadítsatok föl a' tilalombol. Ma fogadástételek az én Istenemnek, és a' Szent gyülekezetnek, hogy a' jora vezérő Szent Léleknek munkálkodo kegyelme velem lévén, minden tehetségem szerént igyekezem ennek utánna feyhetetlenül élni, az Egyházi tiszten méltósága szerént meg bocsálatni, abban Istennek, és az ő hiveinek igazán szolgálni, ugy legyen Isten ennékem irgalmas, ugy legyen kegyelmes, a' mely igazán e' fogadástételem.

III. Ez után mond a' Szentölő Ordinarius, Rend szerént valo Püspök, avagy a' Vicarius.

Imádkozzunk e' mi körösztén atyánkfiáért, mondván: *Mi Atyánk, &c.*

IV. Az után szol Micheas Prophetával egyetemben, örömmel hirdettyük a' bűnösöknek vigasztalásokra: *Kicsoda oly Isten, mint te vagy: Ki el vészed a' mi álnokságinkat, és a' te örökségednek maradékanak gonofságát el halgatód? Nem mind örökké tartya meg az ő haragját, mert gyönyörködik az irgalmaságban: hozzánk térvén könyörül raytunk, el tapodgya a' mi álnokságinkat, és a' tengernek mélységes örvényiben veti minden bűneinket.* Örömmel és lelki buzgosággal hirdettyük Szent Dávid Prophetával egyetemben, hogy irgalmas és kegyelmes az Ur, késedelmes a' haragra, és igen kegyelmes: nem mind örökké feddődik, és nem tartya meg mind örökké az ő haragját: nem a' mi bűneink szerént cselekszik mi velünk, és nem fizet minékünk a' mi álnokságink szerént: mert mely igen magas az ég a' földtől, olyan igen nagy az ő jo volta az őtet felékhöz: Mely távol vagyon a' nap kelet a' nap nyugattól, oly mef-

Joh. 21.

Fogadás tétel.

Mich. 7. v.
18. 19.

Pfal. 130.

1. Pet. 5.

Joh. 20.

szevetette mi tőlünk a mi bűneinket: Mikképpen könyörül az Atya az ő fiain, azonképpen könyörül az Ur az őtet felől: mert ő tudja, hogy romlando edények vagyunk. Azért bizván Istennek illetén nagy irgalmaságában, én Istennek méltatlan szolgája (akkor kezét fejére teszi a' penitensnek) az Ur Jesus Christusnak, a' lelki Pásztorok fejedelmének nevében, ki illetén hatalmat adott az ő törvény szerént való Egyházi szolgáinak: *A' mint, ugymond, az én Atyám bocsátott engemet, én is úgy bocsátlak titeket, és reájok lehelvén, monda, vegyetek Szent Lélköt, valakinek meg bocsáttátok bűnöket, meg lesznek bocsáttatván, és valakinek megh tartjátok, megh lesznek tartatván, ez Egyházi hatalomnak illetén erejével, tégedet N. N. meg oldozlak a' te bűnődből, N. N. melyért az Egyházi tiszteig el vala tőled vétetvén, és a' tilalomnak köteletségétől föl szabadétlak tégedet, Atyának, Fiunak, Szent Lélek Istennek nevében, és az Egyházi szolgának bősületes társaságában mostan be vészlek, hogy legyen hatalmad, és méltoságod az elébbeni föl szentölésed által, minden Egyházi szolgálatra, az Isten igéjének predikálására, az ő szent Sacramentominak sáfarkodására, és a' bűnösöknek meg kötözésekre, s-a' meg térőknek meg oldozásokra. Könyörűlön te raytad az Isten, és minden bűneidből megh oldozván, tegyen méltová a' Szenteknek társaságára. Amen.*

V. Ez után inti a' Püspök az Egyházi rendet, hogy élébeni méltosága szerént bősüllyék, tisztellyék őtet, mint Christusban igaz szolgálókat; és élébeni bűnét szemé-
re ne vessék, se háta megé ne rágalmazzák.

XXIV. R E SZ. AZ NYOMORVLTAKNAK látogatásokról.

I. Szok-

I. **S**zoktuk a' kőrősfyén embereket, mind szegényeket, boldogokat, nyomoruságokban meg látogatni, mind Egyházi, s-mind köz emberek bizonyos okokért. Tudván pedig az Egyházi ember, hogy nem utolsó része tisztinek, a' betegekre való gondviselés, mihelyen tudására leszen, hogy az ő lölki pásztor-sága alá bizattatott hivek közzül, valaki nehéz betegségben eset, nem vár hivatalt, hanem ön kényén hozzá megyen, s-nem csak egyszer, hanem többször is, a' mennyire a' szükség kívánja: sőt meg inti a' szent gyülekezetben lévőket, hogy ő néki hamar tudtára adgyák, ha valaki közzülők igen meg betegül. Es a' nagy Ecclesiákban, ha sokan leendnek egyszer s-mind a' betegek, ugyan laistromban vegye neveket, hogy mindenikhez el mennyen, ha lehet maga személyében: ha maga pedig arra nem érkezik, Isten félő köz embereket, férfiakat, vagy aszfszonyálatokat küldgyön hozzájuk.

II. Megyünk azért a' kór betegekhez vigasztalásért, mivel hogy ők a' szent gyülekezetnek helyére nem jűhetnek, és az igének hallásából vigasztalásokra való tanoságot nem vehetnek: azért magán házokhoz megyünk, és biztattyuk s-bátorittjuk őket; hogy nyavalyájoknak súlyosága miatt, azt ne gondolják magok felől, mint ha ők egyéb embereknél bűnösbe volnának, és az Istennek kedvéből, a' miat ki estenek volna: mert ő fölsége az ő fiait, leányit, a' kiket szeret, Atyai módon suytollja, sanyargattya, hogy magához szeliditse őket. A' Szent Jobnak példája arra tanét, hogy nem bűnösbe azok egyebeknél, kik nagy betegséget szenvednek: hanem Isten ő fölsége próbál bennünket álhatatosságunkban, és békeséges türesünkben: azért fiui, leányi bizodalommal, jo reménség

Személy
válogatás
nélkül lá-
togattuk
a' nyomo-
rultakat.

1.
Vigasztal-
lyuk a' nyo-
morulta-
kat.

Betegség-
ellen valo
vigasztalás

Prover. 3.

Job. 1.

által

Halál ellen
valo vigasz-
talás.

Johan. 5.

Efaiás meg-
látogatta
az Ezechi-
ás Királyt.

Szent Jo-
bot-is az ő
baráti.

Christus
Urunk-is
Sz. Péter
Napát.

2.

Imádko-
zunk a' be-
tegekkel.

3.
A' betegek-
kel együtt
Ur Vacsorá-
jával-is
részesü-
lünk.

4.
Intés-ért.

által várjuk a' meggyógyulást. Vigasztalljuk őket a' halál-
nak félelme ellen is, hogy noha azt megh köl köl-
tünk, de az által, igaz hitben és penitentiartartásban, szent
életben ki mulván ez árnyék világban, Istennek országá-
ban, boldog örömben és nyugalomban megjünk, mint
a' Lázár és a' kőröfzt-fán meg tért tolvay. Vigasztalljuk
őket, a' meggyógyulásnak reménségével is, hogy Isten a'
holtból is elevent támaszthat. Igy cselekedtenek a' réghi
Szentek is: Mert Efaiás Propheta Ezechiás Királyhoz el-
ment, mikoron ő halálos ágyában fekünnék, és meg ör-
vendezteté, hogy még akkoron meg nem halna, hanem
még 15 esztendővel tovább élne, és harmad napra meg-
gyógyulna, Efa. 38. Szent Jobot is betegségében az ő ba-
ráti meg látogatták, s vigasztalták. Jesus Urunk is meg-
emlekezik erről a' jó réteményről, mondván: *Kor beteg
voltam, s meg látogattatok*, Matth. 25. Maga is Idvőzítőnk
meg látogatta Szent Péternek Napát, Matth. 8.

III. Megyünk betegek látogatni azért is, hogy vélek
együtt ott imádkozzunk, és az Istennek érettek atyafiui
szeretettől esedezzünk: hogy ő fölsége adgyon nekik
könnyedséget, egészséget, avagy ha úgy tetszik ő fölségé-
nek, adgyon csendes és idvőséges ki mulást e' világban:
a' mint erre tanoságunk vagyon a' Szent Jakab Apostol-
tól, Jacob. 5.

IV. Megyünk a' betegekhez e' végre is, hogy vélek eg-
gyütt részesüllyünk az Urnak Szentséges Vacsorájával,
hozzájok valo igaz atyafiui szeretetünknek megmutatásá-
ra, ugymint a' kiket egészséges korokban szerettünk, nyava-
lyájokban sem untuk meg őket, mivel hogy egy Sacra-
mentombéli kenyérből eszünk, és egy pohárból iszunk
vélek, mint az Ecclesiának igaz tagjaival.

V. Megyünk hozzájuk intésnek okáért is, hogy házok

népére.

népére idején gondot viselleyenek, és jó rendelést, Testa-
mentomot tegyenek ő kösztők, a' mint Ezechiás Királyt
inté régenten a' Szent Efaiás. Meg intjük, hogy az Isten-
ért szegényeknek, özvegyeknek, árváknak alamishálkod-
gyanak, és ha tehetségek vagyok reá, Isten tisztességére
valo dolgoknak előmozdításáért Szentegyházaknak, Is-
koláknak, lőpotalyoknak épületttyekre, Tanolo Deák if-
jaknak tanoságokra hadgyanak valami részt az ő saját ké-
refményekből.

VI. Megyünk a' szegényekhez segítségnek okáért is,
ugymint kik magokkal jó tehetetlenek, avagy talám éhe-
zők, szomjuhozók, avagy gyámoltalanok, avagy orvof-
ságokkal könnyebbülhetne fájdalmok. Mert lám irván
vagyon, hogy Efaiás Ezechiásnak kelevényére csomo fü-
gét kötött. Efa. 38.

VII. Látogatjuk a' betegeket tanoságnak okáért is:
Tanoljuk pedig változó állapotunkat azoknak példájok-
ból, kik jó egészségesek voltak, mint mi, és szemlélyük
mire jutottanak: azért gondolkodunk magunk föl is,
hogy mi is hasonlok lehetünk ő hozzájuk ma holnap. an-
nyival inkább szorgalmatoskodunk feyhetetlenül élni e'
világon, és minden jó cselekedetekben találtatni.

VIII. Megyünk a' kór betegekhez bucsu venni is tö-
lők, kikkel e' világon nyájaskodtunk és gyakortasággal
együtt éltünk, ugymint kiktől a' halál által meg válunk,
és elöttünk bocsáttuk el őket az örök boldogságban.

IX. Mi Egyházi emberek, nem kennyük olajal a' bete-
geket réghi módon: mert az Apostoloknak idejében
csodálatos gyógyításnak ereje volt, mely immár megh
szűnt: és a' mi földünk, mint a' Sidok-é, nem terem bal-
samomot.

X. Megyünk látogatni egyéb nyomorultaknak is, ugy-

is látogat-
tyuk a' be-
tegeket.

2. Reg. 20.

5.
Segítse-
nek okáért
is megyünk
a' betegek-
hez.

6.
Tanoság-
ért is látog-
gattuk a'
betegeket.

7.
Bucsu ven-
ni is me-
gyünk a' be-
tegekhez.

Utolso ke-
net nincsen
mi náluk.
Marc. 6.
Jacob. 5.

Özvegye-
ket, s-árvá-

Y

mint

kat-is látogatunk.

Fogljkat-is látogatunk.

A' nyavalyának békéséges szédéért.

170

A NYOMORULTAKNAK

mint özvegyeknek, árváknak, kik vigasztalás, segítség, és egyéb gondviseles nélkül szűkölködnek. Emlékezik e' jo cselekedetről Szent Jakab, cap. 2.

XI. Megyünk foglyoknak-is látogatásokra, kik vagy büntelen, vagy bűnökért estenek fogságban, hogy azokat biztassuk, bátorítsuk, segítsük avagy érettek esedezzünk, és ha meg jobbulandók, szabadulásokért fáradozzunk, a' mint JESUS Urunk nevezi: Fogoly voltam, s-meg látogatatok, Matth. 25. és valamit cselekedtetek eggyel az én kised a' tyámfiak között, én velem cselekedtetek.

XII. Mig eszén, elméjén, és annyi erőben vagyom a' beteg ember, hogy maga szájával, nyelvvel imádkozhatik, mondgyon véle az Egyházi ember illyetén imádságokat.

Beteg embernek első Imádsága.

EN Uram, és én kegyelmes Istenem, legyen a' te szent akaratod: bátor e' világon ostorozz engemet, és Atyai módon látogass páfiddal, csak az örökkén való jótól meg ne fosz, és az örök kárhozatra ne ves engemet. Joltudom, folséges Ur Isten, hogy meg szoktad azokat ostorozni, a' kiket kedvedben fogatz, és a' nyavalyáknak, s-nyomorúságoknak égő kemenczejében megh próbald a' tieidet. Legyek azért, én Istenem, azok között én-is, a' kiket mint édes Atya szerets, mivel hogy azok között való vagyok, kiket e' világon ostorosz. Te vagy, Ur Isten, a' mi háborúinkban vigasztalásunk, és gyarloságinkban erőségünk, azért könyörűl én raytam bűnösfiadon (leányodon) és vagy könnyebéts megh az én nagy nyavalyámat, melyet nagy fájdalommal szenvedek, avagy Szent Lelked által erősets szívemet, hogy békéséggel szenvedgyem a' te Atyai látogatásodat. Megvallom, én Istenem, szent folséged előtt, hogy nagy bűneimnek érdeme szerént, nem csak e' világi ostoridat, hanem az örök kárhozatot-is meg érdemltem volna. De, oh én kegyelmes Istenem, ne cselekedgyel én velem bű-

neim

LÁTOGATÁSOKRÓL.

171

neim szerént, hanem a' te véghetetlen irgalmaságodért könyörűl raytam. Hála legyen tenéked, minden irgalmaságnak, és kegyelemnek Istenem, hogy az örökké való büntetést, melyet meg érdemltem, ez ideig való fájdalommal el-változtattad, és mint szerelmes Atyám, s-jo gondvisező orvosom, a' végre ostorosz engemet, hogy a' romlandó testhez ne bizzam, és e' csalárd világhoz ne ragaszkodgyam, hanem csak te hozzád térésem minden kívánságimat, ki igaz erősege, és bátoritoja vagy a' te betegidnek. Adgyad én Istenem, hogy a' te látogatásodat oly csendeszen szenvedgyem, mint a' te hű szolgaid, Szent Job, Josph, és Dávid, és az bátorétson engem minden én nyavalyámban, a' ki én érettem nagy békével szenvedé a' köröszifának isz szonyu kinyát, a' mi Idvőzítő Urunk JESUS Christus, ki te veled, és a' Szent Lélek Istennel egyetemben él és uralkodik mostantul fogva mind örökkén. Amen. Mi Atyánk, &c.

Második Könyörgés.

VRam JESVS Christus, élő Istennek szent Fia, a' te kecserves epeségidért, melyek halálad előtt az olaj fa hegyén szorongatának tégedet; alázatoosan kérem szent folségedet, hogy az én utolsó órámon, mikor a' felelem és rettegés el fogja szívemet, el ne hadgy édes JESVS OM engemet, hanem a' te nagy irgalmaságod szerént bátoréts és vigasztaly engem: és miképpen tégedet, a' mennyei Angyal által, meg vigasztala a' te szent Atyád, engemet-is vigasztallyon a' te Szent Lölköd, hogy a' Sátán hatalmat ne vegyen raytam, és csalárd késértetivel meg ne csallyon: erősets Uram, a' te szent haláloddal, az én lölkömet, hogy semmi nyavalya és hoszszu betegség meg ne háborétson, és ellened való zugolodásra ne indétson engem, hanem mindénekben a' te szentséges akaratodhoz szabjam magamat, és jo neven vegyem Isteni folségedtől, mind az egefséget, s-mind a' betegséget, mind az életet, s-mind a' halált, adgyad, hogy én-is a' testi gyarloság ellen, tiszta

A' kétségben esés ellen.

Y H

szűből,

szüből, és tökéletes akaratból, azt mondhattam, hogy nem az én kívánságom, hanem a te szent akaratod legyen mindenkben, csak hogy mindenk a te szent nevednek dicsőségére, és az én lölkömnem idvőségére igazgattassanak. Halgas meg Atya Vr Isten, e mi könyörgésünkben, szent Fiadnak, az Vr JESVS Christusnak érdemeért. Amen. Mi Atyánk, &c.

Harmadik Könyörgés.

Kétségben
és ellen.

OH kegyes és kegyelmes Atya mindenható Ur Isten, életünknek és halálunknak Ura, ki bizonyos határt vetettél az ember életének, és meg számláltad az ő napjait, melyek hamar elmúlnak, mint az árnyék, és a vékony füst, és hamar meg szárad a mi testünk, mint a le szárazított virág szál: a te szerelmes szent Fiadnak, a mi Vrunk JESVS Christusnak kegyes kegyelme által, árthatlan haláláért, könyörgök szent fölségednek, adgy oly lelki világosságot az én szívemben, hogy ismervén buzdosásomat, szarandokságomat, szüntelen eszemben forgassam az én kegyelmeid óráját, és tenéked kegyelmes Istenemnek igazán szolgálván, úgy készüljek halálomhoz, hogy minden órában kész és vígan várhattam el válásomat, és e nyavalyás tömlőcből való ki szabadulásomat. Ne találjon engemet az én utolsó óráim véletlenül, és álmosan, hanem kész és vigyázván. Tarts meg fölséges Vr Isten, a te szent Fiadnak drágalatos szent véreért, az igaz körösfátyol hitet, és szeretetet én bennem mind végiglen, erősséged az én gyarlóságomat, most és minden időben: de kiváltképpen halálom óráján, a te szent törvényednek alhatatos meg tartásában, hogy a testi fájdalmak, és rettegek, az ördögnek alnoksága, és e világnak csalárdsága, el ne szakaszson engemet te szent fölségedtől, kétségben esésre, káromlásra, és egyéb gonofságra ne vigyen, és mikor minden e világi segítség tőle el hagyunk, mikor erőnk el szakad, el ne hagy Uram JESVS engemet, hanem őriz és oltalmaz szárnyaid alatt. Oltalmaz megh

Uram

Uram engemet a véletlen és hirtelen haláltól, és a te végzetlen irgalmaságodért, mellyel hozzád fogadtad a körösfát fán megh terő Tolvayt, adgyad hogy halálomnak előtte, az igaz penitencia által, bűneimből ki tisztuljak, a te drágalatos szent testeddel, véréddel részesüljek, és halálom óráján csendes, s-békeséges lölki ismerettel szent kezében ajánlván lölkömet, az örök boldogságban részes lehessék. Halgas meg minket mi Vrunk JESVS Christus, a te kegyes halálodnak érdemeért. Amen. Mi Atyánk.

Negyedik Imádság.

Minden irgalmaságnak, és kegyelemnek Istene, ki a bűn alatt meg fárad embereket magadhoz hívod, és látván meg jobbúlásokat, kedvedben be veszed őket, mint ama tékozlófiut, a Mária Magdolnát, és Péter Apostalt: En szegény gyarbo bűnös fiad (leányod) meg vallom szent fölséged előtt, hogy bűneimnek sokaságával, meg érdemltem az örökké való halált, azért töredelmes szívvel lélekkel könyörgök szent fölségednek, hogy a te végzetlen nagy irgalmaságodból, oh mi Vrunk JESVS Christus! a te drágalatos szent tested szakadásáért, szent véred hullásáért, bocsásd meg minden én bűneimet, és a te méltó ostorodat ved el rólam, s-enyhíts meg fájdalmimat, s-távoztasd el nyavalyámat, avagy adgy erőt annak el szenvedésére. Szerelmes Atyám, menybéli nagy Isten, örökké való szeretettel szeretted engemet, azért légy kegyelmes, légy irgalmas ennékem szegény bűnös fiadnak (leányodnak). Oh én idvőztető JESVS OM, ki válladnak rakád az én bűneimnek el viselhetetlen terhét, és a te szent véredből idvőséges fordót csináltál bűnös lölkömnemnek, tisztíts meg az én lölkömet, mellyet szent halálloddal megh váltottál a kárhózzattól, ne nézd az én bűneimnek utálatosságát, hanem tekints a magad bűn irgalmaságát. Mert noha bűnös vagyok, Vr Isten, előtted, de azért ugyan fiad (leányod) vagyok, azért te benned, mint kegyes Atyámban, bizom, te hozzád kiállok, téled várok se-

Bűnnek
bocsánat-
tyáért.

Y 3

gitsé-

gitséget, és a te parácsolatod szerént, az én mostani nyomorúságomnak idején, egyedül csak tégedet bilak segítségül. Nam azt fogadtad, folséges Vr Isten, hogy ha megh bocsátunk felebarátunknak, szent folséged is megh bocsát minékünk. Im hol azért mostan, tiszta szüből meg bocsátok Vram, te éretted, mindeneknek, valakik engem meg bántottanak, és kérem szent folségedet, hogy igaz ígéreted szerént bocsásd megh ennékem is minden bűnemet, és cselekedgyél velem irgalmassan, kegyelmessen, nem az én jó voltomért, hanem a te szent Fiadnak, az Vr JESVS Christusnak kegyes érdemeért. Amen.

Eötödik Imádság.

A' halálfe-
lme el-
len.

OH folséges nagy Vr Isten, megh vallom szent folséged előtt, hogy az én testem igen gyarlo, erőtlen, és szüntelen retteg a' haláltól, de az én lölköm kész engedni a' te szent akaratodnak. Tudom, én Istenem, hogy szent folségednél el vagy on rendelvén, hogy minnyájan egyszer a' bűnért megh halljunk, és mint a' folyo viz minnyájan szüntelen a' halálnak völgyében sietünk, sem gazdagság, sem szépség, sem uraság, senkit attól megh nem szabadéthat, és ha mostan el hallaszod is halálunkat, de azért nem sok idő múlva el jön a' mi utolsó óránk, mindaz által oly hitben és reménségben vagyok, oh kegyelmes sz. Vr Isten, hogy a' te Atyai gondviselésedből, melyből minket teremtetél, tápláltál, és az igaz keresztyén hitben eddiglen meg őrzöttél, úgy rendeled az én életemnek határát, hogy mikor bűnös lölkömnek leg job, leg időségebb, akkor vész ki engemet ez árnyék világol. Azért oh én kegyelmes Istenem, szent kezeidben ajánlom az én életemet és haláloamat, dicsértessék a' te áldot szent neved mind életünkben s mind halálunkban. Mert ugyan is nem halál a' te híveidnek e' világol valo ki mulások, hanem az örök boldogságra valo által menetel, e' világol háborúságok után valo csendes nyugodalom, és ez okáért job a' te híveidnek e' világol

valo

valo ki mulások, hogy sem születések: mert ugyan is micsoda az ember élete egyéb, hanem e' világol valo buydosás, és vitéz kedés, melyben nincsen maradando várasunk, és bátoraságos nyugodal munk, hanem fáradság gal, rettegeffel, és számlálhatatlan sok nyavalyákkal teli a' mi életünk, és csak akkor lehet nyugodal munk, mikor ki mulunk e' világol. Ez az oka, oh folséges nagy Vr Isten, hogy a' te szerelmes szolgálid, szent Ilyés Propheta, szent Dávid Király, a' vén Simeon, nagy szomjuság gal várták az ő utolsó órájokat, és gyakran panaszkodtanak, hogy az ő szarándokságok, és buydosásoknak ideje megh hosszabéttatott. Mert ugyan is a' ki tőkélteffen hiszi a' te ígéretedet, és hozzád kívánczik, örömmel várja utolsó óráját, és hozzád való menetelit. Bátoréts azért én Istenem az én gyöngeségemet, és zabolázd meg Szent Lölködnek ereje által, az én felelmes voltomat, hogy minden cselekedtimben, szomban, szándékomban, gondolatomban, szent akaratodhoz szabjam magamat, mivel hogy, ha szintén tusakodnám is el végezet tanácsod ellen, ugyan nem áthatnék akaratod ellen. Engedgyed azért, folséges Ur Isten, hogy a' mit kételem, és akaratom ellen is el kel szenvednem, azt vigan s jo akarattal szenvedgyem: a' te szent Fiadnak halála előtt valo rettegefi bátorétsanak engemet, szent érdemi vigasztalljanak, és az örök életnek nyugodal mára vigyenek engemet, azon mi Urunk JESVS Christusnak érdemeért. Amen.

Hatodik Imádság.

OH menybéli nagy Ur Isten, én mennyei szerelmes szent Atyám, én szegény bűnös ember, szent folségednek méltatlan bűnös fia (leánya) örvendeztem azokban, a' melyeket hallottam a' te sz. igédnek hirdetéséből, hogy még a' te szent országodba megyünk, és a' te mennyei lako helyedbe lakozunk, holot nincse semmi nyavalya, semmi bánat, semmi szomoruság, mert eltörlöd, oh mi kegyes Istenünk, a' mi könnyhullatásinkat, és eltávoztatod minden

Az örök é-
letnek buz-
go kíván-
sága.

mi fáy-

mi fájdalmainkat, és meg boldogítasz bennünket, ennyi sok nyomorúságunk után. Azért miképen kívánczik a fírat szomju szarvas a kut fejekhez, úgy kívánczik az én lelkem is te hozzád, élő Istenemhez: mert jól tudom, hogy nincsen itt maradando várasunk; Oh mely gyönyörűségek, Uram, a te satorid, kívánczik és elbágyad az én lelkem a te helykedben való kívánságaimat. Jay nekem, hogy ennyire meghosszabbítottanak az én nyomorult életemnek napjai: kívánnék inkább a csendes halál által megoszlattatni, és a Christus JESUS S A L eggyütt lenni: mert job, Uram Isten, egy nap a te házadban, hogy sem ez ereszendő a világban. Örövendez, oh én lelkem, mert az Ur házában még, melyben semmi késértet, semmi hadakozás, semmi felelem: sem irégység, sem viszszavonás, sem gonosz kívánságok nincsen: hanem dicsőség, boldogság, véghetetlen öröm, s meghondbatlatlan gyönyörűséges örök élet vagy. Oh áldot ora, melyben vigan enckem én is Szent Dáviddal egyetemben: Uram, a tűzön s vízen, a világi nyomorúságokon által vittel minket, és imé a nyugalomra jutottunk, a mi Istenünk királyokká tett minket, és uralkodunk örökkön örökre nem ezen a földön, melyen rövid, és mint az árnyék, mulando minden öröm, hanem amaz élőknél földön, holot semmi tudatlanságnak fétetése nem lesz en, mint az Egyiptombeli homályban, mert az Isten, és a bárány világozsága annak a szent várasnak, a mennyei Hierusalemnak, sem nyughatatlan kívánságok ott nincsenek: mert az Ur Isten ot mindenben minden, meg eléget minket az ő házának gyönyörűségével, mely annyira folyúl halladgya a mi kívánságunkat, hogy az a vigaság soha csak szívében sem ütközt az emberi állatnak, melyet az Ur Isten készített az ő hűveinck. Öröly azért te is, oh en nyavalyás és fájdalmas testem, mely a halál által, mint jo mag a földben hintetől, hogy ki keletkor az utolsó iteletnek napján, sokkal ékesben ki sendüly: mert noha mostan rothadando vagy, de akkoron rothatatlan leszel, mostan gyarbo vagy, de akkoron ha-

talmas

talmas és dicsőséges leszel: mostan földi vagy, de akkoron lelki leszel, dicsőséges, és tündöklő leszel, mint a fenyés nap, és az égnél csillagi. En kegyelmes Istenem, kezeden ajánlom az én lelkemet, te váltottál meg engem minden irgalmaságnak és kegyelemnek Istene, tudom hogy te én meg válto Istenem elsz, és amaz utolsó napon, a földnek porából feltámadok, és az én csontaimat, ezen testem bőröm körül vevén, ezen én szememmel meg látalak tégedet, édes Idvözető Istenemet, a reménség vagy on el reytetve az én szívemben, és ezzel megyek Uram, a te szent színed eleiben. Segéts hozzá engemet, szegény gyarbo bűnös embert, oh én mennyei szerelmes sz. Atyám, nem az én érdememért, hanem a te szerelmes Szent Fiadnak, az Idvözítő Ur JESUS Christusnak érdemeért. Amen.

XIII. Ha penig a beteg ember igen el nehezült, hogy ereje nincsen a szólásra, avagy esztől el távozt, hogy maga nem imádkozhatik az Egyházi ember, a beteg körül való egészséges emberekkel imádkozzék érte ekképpen:

Beteg emberért való Imádság.

OH bűnösön könyörülő Szent Ur Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk, meg vallyuk a Moyses szent Proph. tával egyetemben, hogy a mi bűneinkert ragasztod ránk a mérges dög halalt, miglen meg emészten bennünket a földnek színeről, és hogy a mi gonofságinkert büntet bennünket száraz to betegséggel, hideg lel fel, gyulasztó és iz zado betegséggel, gonosz kelésekkel, Egyiptomnak fekelyével, sülllyel, varral, vizketeggel, és egyéb fele nyavalyákkal, úgy hogy azok gyógyithatatlanok legyenek. Ilyen nyavalyás voltunkban azért, Te hozzád folyamodunk, kegyelmes Istenünk, ki fel a Szent Dávid ezt hirtet: Boldog az a kinek segit je a Jacobnak Istene, és a kinek reménsége vagy az ő Urában Istenben, és ő gyógyítja meg a töredelmes szívűeket, és ő kötözi be azoknak fájdalmodkat. Föl segéti a nyomorultakat, az

Deut. 28.

Pál. 46.

Pál. 47.

Z

Ur ía.

Hof. 6.

Ur támogattya az el esendőket, és föl emelt a meg tántorodtakat. Közel vagyon az Ur mindenkhez, kik őtet segítségül hívják, mindenkhez kik őtet tökéletesen segítségül hívják. Bűnösökön könyörülő szent Ur Isten, szent fölségedhez hív bennünket Hoses Prophecia-is, ezt mondván: Jövetek el, térjünk vissza az Urhoz, mert ő szaggatott meg minket, és ő gyógyított meg minket, ő vert meg, és ő köti be a mi sebéinket, meg elevenít minket, két nap múlva, harmad napon föl támaszt minket, és élünk az ő országában. Szánd meg azért, kegyelmes Istenünk, a mi nyavalyás voltunkat, és a mely körösztyén felebarátunkért, (aszszonyállatért) atyafiai szeretetből mostan kiváltképpen könyörgünk, annak kegyetle fájdalomt enyhécs meg, szánd meg, s keserűd meg az ő siralmas betegségét, s könnyebécs meg el viselhetetle nyavalyáját, avagy meg elégevéen ediglen való sanyarúságát, és meg bocsátván minden bűnét, szent Fiadnak az Ur JESUS Christusnak érdemeért, adgy ő néki csendes és boldog ki mulást e világban, e siralomnak völgyéből, ha te szent fölségednek el végezet akarattya, és helyhez tesséd őtet a több idvözült Szenteknek seregében, örökkén való nyugodalomban az örök boldogságban. Te vagy az igaz ítélő Szent Ur Isten, ki a bűnös Ádámnak mondottad, hogy haláltnak halálával halna meg. Te vagy a hatalmas Isten, ki meg öld az embert, és ismétlen meg elevenítet, mint a Náimbeli özvegy aszszonyállatnak fiát: Ki alá viszed a sirban és ismétlen föl hozod, mint a Bethániai Lázárt: A ki meg sebesítet az embert, és ismétlen meg gyógyítod, és nincsen senki, a ki minket ki szabadíthatna a te kezedből. Hiszünk azért tégedet mindenható és könyörülő Istenünknek lenni, és a mint régenten a Máriának, Moyses Nennyének, pokloságát, a Syriabeli Námánnak tisztátalanságát, az Ezechiás Királynak is halálos betegségét irgalmassan és csodálatosan meg gyógyítád; hiszszük, hogy mostan is minden mi nyavalyáinkat, kemény fájdalminkat, és halálos betegséginket, Uram ha akarsz, rolunk el veheted. Ur JESUS

Christus

Gen. 3.

1. Sam. 2.

Luc. 7.

Johan. 11.

Deut. 12.

Num. 12.

2. Reg. 5.

Esa. 38.

Christus élő Istenek sz. Fia, ki jó voltodból és a nyomorult betegekhez való véghetetlen nagy irgalmaságodból régemben sok csudákat cselekedtet, a te hatalmas Isteni erődnél dicsőségére, és a betegeknek nagy vigasztalásokra, hiszünk tégedet mostan is olyan irgalmas, olyan kegyelmes, és olyan könyörülő Istenünknek lenni: annak okért illeten hitből alázatosan könyörgünk szent fölségednek mint édes meg váltónknak, bolki és testi orvosunknak, hogy a mint régemben Simon Péternek Napát a hideg-lelesből, ama nyomorult aszszonyállatot a tizenket esztendeig való vér-folyásból, a tiz poklofsokat az ő tisztátalanságokból, a Századosnak szolgáját az ő nyavalyájából, a vakokat, süketeket, némákat, sántákat, gutta ütösből, és vizikorságban levőket, és egyéb fele szántalan sok nyomorultakat, egy hatalmas szoddal meg gyógyítád: mostan is oh mi Urunk JESUS Christus, könyörülj minden nyomorultakon, gyógyíts meg betegségeket, és a kiért mostan kiváltképpen könyörgünk, ha te szent fölségednek kedves akarattya, elégeld meg annak nehéz fájdalmát, és ad meg elebbeni jó egészségeket, avagy hozd el utolsó óráját, hogy a szent Angyaloknak szolgálatyok által, juthasson az ő lelke a te szent szíved eleibe, az ő teste pedig meg nyugodván a koporsóban, a földnek gyomrában, onnan jóvendőben, nagy dicsőségben és fenyetségben, a balhatatlanságra föl támadgyon; Halgas meg Ur Isten minket e mi könyörgésünkben, igaz ígérated és fogadásod szerint, a mi meghálálunk Urunk JESUS Christusnak kegyes érdemeért, Amen. Mi Atyánk.

XIV. Szent Dávidnak a penitencia tartásról való Sol-tárit, és egyéb vigasztalásokra való ígékét, ugymint az Istennek nagy irgalmaságáról, a bűnnek bocsánattjáról, s leg inkább az Istennek országának boldogságáról, s az örök életnek gyönyörűséges állapotjáról, a dicsőült Szentekkel való társaságunkról, és hasonló dolgokról, szent íráfoktól olvasunk, a meg halo ember előtt, hogy az ő elméje, miglen helyén vagyon, s gondolkodása, a mennyeiek.

Matth. 8.

ről legyen utolsó oráján, és a mint Loth felesége Sodomára visszafizta tekénte: úgy e' világhiakra visszafiztá ne kívánkozzék az Istenhez vágyodo jó lélek. Az időhöz annak okáért, s a' beregnek állapattyához alkalmaztatván imádságinkat, vagy többet, vagy kevesbet imádkozzunk, úgy mint a' Soltárok közül olvastuk, Pál. 6. 15. 19. 50. 85. 90. 117. 118. Az Evangeliomok közül ezeket olvashatni, Mat. 8. a v. 18. Marc. 16. a v. 14. 9. Luc. 4. a v. 3. 8. 41. Joh. 5. a v. 1. 15. Joh. 1. a v. 1. 15. Joh. 17. egészen idvőséges hallani, a' passiot is ex Joh. 18. & 19. egészen.

XV. Egészséges korunkban egymást segétyük imádságinkal, azért, méltob hogy halálunknak oráján egymásért esedezzünk Isten elő, és boldog ki mulást kívánnunk a' meg halo embernek ilyen módon.

Idvőséges halálért való imádságok

s-jo kívánságok.

Első Imádság.

TE körösztyén lélek költözzél ki most e' nyomorult világból, az Atya mindenható Vr Istennek nevében, ki teremtet tégedet: induly már a' JESVS Christusnak, az élő Isten fiának nevében, ki te éretted keserves kint halált szenvedet a' körösztfán: menyel a' Szent Lélek Istennek nevében, ki tégedet meg szentölt: e' mai napon legyen néked helységed békeségben s- boldogságban, a' te lakásod legyen a' felső Sionban, a' mennyei paradicsomban, az Istennek országában. Oh irgalmas Isten, oh kegyelmes Isten, oh könyörülő szent Vr Isten, ki a' te irgalmaságodnak fokasága szerént, a' te hozzád meg térőknek bűnöket eltöröld, és előbbeni hamiságokat meg engeded, alázatossan könyörgünk szent folségednek, hogy tekénts kegyelmessen a' te szolgádra (szolgáló leányodra) és minden bűneit bocsásd meg ő néki, kegyelmes Atyánk, ved be őtet a' mennyei szenteknek gyülekezetiben: szánd meg nyavalyá-

it, kefe-

it, keferöld meg fáydalmit, tekénts meg könyhullatásit, szabadíts meg tőlkét a' testnek haylékából, és mivel hogy csak a' te irgalmaságodban vetette reménségét, ved be kedvedben és kegyelmedben, az Vr JESVS Christusnak érdemeért, és idvözetsed őtet a' több szentekkel egyetemben. Amen.

Második Imádság.

AJánlak tégedet, szerelmes atyámfia, az Atya mindenható Vr Istennek, tery meg idvözölendő lélek a' te teremtdhöz, jűjön elődben, az Istennek engedelmeiből, az Angyaloknak dicsőült szent serege, és vigyen tégedet Abrahámnak kebelében, az örökkén való nyugodalomban: holot láthassád az Apostoloknak társaságát, a' szent Mátyromoknak és minden Szenteknek boldogh seregét, láthassád a' megh dicsőült Vr JESVS Christusnak szent színét, szemlélhesséd, a' Sz. Háromságnak Isteni dicsőséget. Az Atya mindenható Ur Isten, ki tégedet a' maga személyére és hasonlóságra teremtet, az Vr JESVS Christus, ki tégedet szent vére hullásával a' kárhozattól meg váltott, és a' Szent Lélek Isten, ki tégedet megh szentelt, oltalmazzon tégedet ama' külső sötétségtől, holot sírás rivás, és fogaknak csikorgatása vagyon: oltalmazzon tégedet a' poklbéli tűztől, és minden gyötrelemtől: mesz sze távozzék tőled a' Sathán minden ő seregével a' mélységben: az Istennek őriző szent Angyali, kik táboronként járnak környüllőtünk, hordozzanak és vezérlejenek tégedet menyben, kellyen fel az Vr, és oszollyanak el az ő ellenséghi, fűssanak el színe elől, valakik őtet gyűlölik, és mint a' fűst, s- a' gyöngé pára hamarság gal el mulnak, ők-is úgy semmivé legyenek: a' mint a' viasz elolvad, a' tűznek lángja előtt, így vész-szenek el a' bűnösök, az igazak pedig örülljenek és örvendezzenek az ő orczája előtt. Meg szégyenüllyenek és megh gyaláztassanak minden poklbéli seregek, és menyországban való be meneteledben, oh Istenhez vágyodo lélek, tégedet megh ne báncsanak, meg ne tartoztassanak: oltalmazzon

Z 3

megh

megh tégedet a pokolbéli kinoktól az *Vr JESVS Christus*, a ki te éretted keserves kint szenvedet a körösztfán, vedelmezz en tégedet az örökkén való haláltól, az *Vr JESVS Christus*, ki te éretted ártatlanul halált szenvedet. Allétson tégedet a te édes Idvőzítő a mennyei dicső paradicsomnak belső részeiben, és az ő juhái között job keze felől lásson tégedet amaz igaz és jó Pásztor, ki az ő életét le tette az ő juhaiért, ő szabadétson meg tégedet az örökkén való büntetéstől, iktasson be tégedet a dicsőült szenteknek társaságában, holot láthassad az *Vr Istent* színről színre, és abból származot ki mondhatatlan gyönyörűségben legyen részed: mátol fogva mind örökkön örökké, *AMEN*.

Harmadik Imádság.

Orökkén való Szent *Vr Istent*, töredelmes szível könyörgünk szent felségednek, hogy ved hozzád a te alázatos szolgádat (szolgáló leányodat) *N.* az idvőségnek helyére, melyei irgalmaságodból készítettél neki, e világ fundamentomának felvetésének előtt: ne bocsásd, oh bűnösökön könyörülő szent *Vr Istent*, ne bocsásd az ő lelkét a pokolbéli kinokra, az ízszonju büntetésekre, és az örökkén való gyötrelmre. Az igazaknak lölkök a te markodban vannak, holot a halálnak gyötrelmi nem illetik azokat. Azért a mint régemben *Enochot* és *Illyés Prophetát* meg mentéd a közönséges haláltól, *Noét* meg oltalmazád a vízözönbéli veszedelemtől, ments megh *Utr Istent* e te szolgádat is (szolgáló leányodat is) minden nyomorúságtól. A mint az *Abrahamot* a *Caldensoktól*, szent *Jobot* az ő szenvedéstől, *Isaákot* az áldozattól, *Attyának* kezéből, *Loth Patriáráhát* a *Sodomabéli* lektől, és a tűznek lángjától, a mint *Moysest* a *Pharahnak* kezéből, *Danielt* az orosz lányok veréből, a három *Sido* iffiakat az égő keméncekből, *Dávidot* a *Saul Karálynak* és a *Goliatnak* kegyetlen ségétől, a mint sz. *Pétert* a tömlöczből ki menttetted nagy kegyelmessen: e te szolgádnak is (szolgáló leányodnak is) lelkét ments

megh

megh minden veszedelemtől, szabadéts meg minden nyomorúságtól, és a testől elválásának oráján, a szent Angyaloknak szolgálatyok által, vitettesék a mennyei paradicsomban, a boldogh örömben, az örökkén való nyugodalomban, Oh *JESVS*, oh *JESVS*, oh *JESVS*, mi Idvőzítőnk, halgas meg minket e mi könyörgésünkben, a te keserves kint szenvedésidnek érdemeért. *Amē*.

Negyedik Imádság.

Felsőleges nagy *Vr Istent*, buzgó imádságunk által, tenéked ajánlyuk lelkét a te alázatos szolgádnak (szolgáló leányodnak) és kérünk tégedet *Vr JESVS Christus* az egész világnak szabadétoja, hogy a mely lélekért menyből irgalmassan alá szálottál, e földnek színére, a szent Patriárkáknek kebeleiben méltotassad azt be iktatni. Ismerd megh *Vram* a te alkotmányodat, mely nem az idegen Istenektől teremtetet, hanem te tőled, ki egyedül vagy élő és igaz *Istent*: mert nincsen más *Istent* kívüled. Eörvendeztesd meg *Vram* ennek lelkét a te szent színed előtt, és megh ne emlekezzél az ő előbbi hamisságról, melyek az emberi gyarlóságból származnak, mert noha vétkezet mindaz által tégedet, *Atyát*, *Fiut*, és *Szent Lelket* meg nem tagadot: hanem te benned hivat, és *Istent* buzgó szeretet volt ő benne mind eddiglen, és tégedet igaz *Istent* mindeneknek teremőjét, igaz hitből imádot: Azért az ő iffiúságának bűnciről és tudatlanságról meg ne emlekezzél, *Vr Istent*, hanem, a te nagy irgalmaságod szerint, legyen emlekezetben előtted, a te dicsőségedben, nyilatkozzanak meg az egek ő néki, és örvendezzenek ő néki a szent Angyalok, kik ropant sereg eleiben jöven, vigyék be őtet a szent városban, a mennyei *Jerusalem*ben, nem az ő cselekedetinek elégséges érdemeért, hanem az *Idvőzítő Vr JESVS Christus* kint szenvedésnek méltoságos érdemeért. Azért imádunk mostan tégedet, oh mi *Idvőzítőnk*, és áldunk tégedet, ki a körösztfán lőt haláloddal az egész világot meg váltottad, melynek meg szabadétásáért, szá-

bad jó

bad jo akarattodbol és jo kedvedből a' Boldog szűz Máriának méhéből, nyolcz ad napon környül metéltetél, a' Sidoktól megvettettel, az Iskariotes Judástól elárultattál, meg kötözöttel, mint az ártatlan bárány halálra vitettel: Annás Caiphásnak, Pilátusnak, Herodesnek, eleibek bűstelenül fogva vitettel, a' hamis tanoktól vádoltattál, meg ostoroztattál, gyalázattal illettetél, megh pökösztetél, tövis koronával meg koronáztattál, arczol csapdostattál, nád szállal veretettél, ruhából kiöltöztetél, körösfafához segekkel szegesztetél, a' körösfafán föl emeltetél, a' tolvajok között számláltattál, merget és eczetet ittál, dárdaival meg öklítettél. Oh JESVS mi idvözítők, e' te szentséges kinszenvedésidért, melyeket én méltatlan szolgád elő számlállok, a' körösfafán let szentséges halálodért, ne bocsásd e' te szolgádnak (szolgáló leányodnak) lelkét a' pokolbeli kinokra, hanem méltoztassd azt a' paradicsomban be vinni, a' hová magaddal egygűt be vitted a' körösfafán meg tért tolvayt. JESVS könyörűly raytunk, ki az Atyával és a' Szent Lelkkel egyetemben, egyenl Isteni méltóságban elsz és uralkodol örökkén örökké, Amen.

XVI. Kől fegetenünk a' halálra íteltet embereket is vigasztalásokkal, és vélek való imádságinkal: azért halállok előtt imádkozzunk vélek ék képpen.

Halálra íteltet ember Imádsága.

Irgalmas, kegyelmes, szent Vr Isten, ki a' te véghetetlen bölcseségeddel, a' te választat hűveidet, csudálatosképpen vezérléd, legyen áldot a' te szent neved mindenekben: Tudom én Istenem, hogy az én sok hamisságomért, és undok bűneimért, meg érdemlettem nem csak a' testi halált, de az örök kárhozatot is: de te irgalmaságnak Attya, mind ez oráig vártál engemet, és mikor a' gonofságban el mérűltem volna, nem szenvedted, hogy ellenségitől, vagy velenlen nyavalyától, minden penitencia tartás nélkül hertelen meg halnék, mint sokan egyebek, hanem időt adtál en-

nekem

nekem az én bűneimnek siralmára, és azt is meg engedted ennékem, a' mit nagy foházkodva kívánt Szent Dávid Propheta, hogy halálomnak oráját meg jelentetted ennékem, hogy e' vilaghi gondolatoktól el szakasztván elnémet, az én utolsó bay vívásokhoz készülnek. Legyen áldot Vram a' te szent neved, ki az én bűneimet e' világon akartad meg ostorozni, hogy az örök kárhozattól meg mentenél engem: és mivel hogy ez a' te szent akaratod, jo neven veszem ezt, a' te látogatásodat: csak hogy én Vram és én Istenem, ki a' latrok között nagy gyalázattal és szidálommal megh fészítettél én érettem bűnös emberért, adgyad hogy csendeszen és bekeség szenvedgyem a' meg érdemlet halált: és elegendyék meg a' te méltó haragod ezel az én mostani kinszenvedésemnél. Emlekezzél, én idvözítő Istenem, a' te halálad elő való véres veréytekedről, a' gyarlotestnek rettegesiról, és bátorítsd az én gyarloságomat, hogy az én bűneimért örömezt szenvedgyem ezt a' halált, mely az igaz életre való uta az én lelkemnek. Oh mint akar-nám én Istenem, ha ezt a' halált nem az én bűneimért, hanem az igazságért, a' körösfafán hitért, a' te szent nevedért szenvedné-m. De mivel hogy erre méltó nem voltam, az én bűneimmel, sokakat gonosz példadással megh botránkoztatam, engedgyed, hogy az én halálom által sokan kiterjenek bűnökből. Ved jo illatu áldozatulezt az én szenvedésem: és miképpen az ő bűneért meg fészettet tolvaynak halála oráján meg kegyelmezteél, így kegyelmes, így irgalmas ennékem is szegény bűnös szolgádnak, és halálomnak utanna adgyad láthatnom szent országodnak boldogságát, a' mennyci Szenteknek társaságát: kik közé vigy be engemet is Vr JESVS Christus szent halálodért. Amen.

XXV. R E SZ.

AZ HALOTTAKNAK Temetésekről.

a

I. Az

A' halottakat meghmosogatnyuk.

Jo illatuk kenettel-is meg kenni, nem tilos.

A' halottaknak öltöztetnek.
Johan. 19.

Koporsójok.

Halottakóvaló siráncozás.

A' halottas emberek gyáft víselnek ideig.

I. **A**Z kőrősztyén embereknek, kik Istenesen holtanak meg, szoktuk az ő testőket néha vízzel megmosogatni, tisztaságnak és bőcsülnének okáért, hogy az élőknek szemek előtt utálatosak ne legyenek, követvén ebben a' régih kőrősztyéneknek szokásokat, Act. 9. Ha jo illatozásnak okáért jo szagúfüvekkel berakják, avagy drága kenettel megkenik is a' holt testeket, hogy környülöttők az élők inkább forgolodhassanak, avagy hogy a' testek annyival későbbben rothadgynak meg, nem ellenzük.

II. A' megholtakat a' magok, avagy vífelt, avagy inepiőt ruhájokban, avagy csak fehér gyolcs ruhában öltöztetjük, de nem gyázban, sem aranyalczúttel, drágagemántokkal őket nem ékesítjük, hanem ha nagy méltoságbéliek voltak, kik éltekben is efféle drága szerzőmokat víseltenek, ékecségnek és méltoságnak okáért.

III. A' közönséges renden valoknak fábol, a' főembereknek pedig onbol, avagy kőből csinálnak koporsókat, Joh. 19. Luc. 7. hogy csak ruhástól ne tételjenek a' földnek gyomrában.

IV. A' halottas emberek, ugymint Atyák, Anyák, férjek, feleségek, fiak, leányok, rokonságok, fogorságok, siráncznak az ő halotttyokon, a' régieknek szokások szerint, Gen. 23. & 49. Luc. 7. Act. 16. nem azért, mint ha őket elvesztették volna, avagy föl támadásokat nem hinnék, hanem azoknak társaságoktól nehezen válnak meg, kikkelle világon gyönyörűségesen éltenek.

V. A' halottas emberek, halotttyokon való keferűségeken, ideigh gyáft víselnek, és nagy szomorúságban tartják magokat, avagy csak mindennapi ruhájokban, avagy temérdek lakban, avagy feketében öltözvén, magokat min-

kat min-

kat minden világhi gyönyörűségtől, és örvenderes lakásoktól meg tartoztatván; a' férfiak, rabok modgyára, hajokat, szakálokat is ideig meg nevelik, az aszszonyállatok feketében öltöznek.

VI. A' halottak föl bizonyos hirt részünk azon helyen lakozo embereknek, harang szóval, és külömbségnek okáért, a' férfiakra háromszor csendétnek, az aszszonyállatokra, leánzokra kétszer, az után kétszer, avagy háromszor hoszszan vonnyák a' harangot. Mikor a' halottas házhoz processioval megyünk, akkor is hirt teszünk harang szó által.

VII. Szoktunk menni a' halottas házhoz, nem csudálni, avagy öltözetit a' halottnak szemlélni: hanem hogy sirjunk a' sírokkal, Rom. 12. és a' magunk halando voltáról meg emlekezzünk, Eccl. 7. és hogy a' holtaknak jelen létünkkel tisztességet tegyünk, és a' siránczokat vigasztaljuk, mint J E S U S Urunk cselekedet a' Lázárnak Nénnyével, Johan. 11.

VIII. Hallasztyuk néha egy vagy két napra a' megholtaknak temetéseket, hogy a' kik hertelen halállal holtanak meg, azokról semmi kételkedés ne lehessen, mint ha csak elbágyadtak volna, és talám megéledtek volna, ha nem siették volna el temetni őket, hozzájuk való szerelműnkből is, kiktől nehezen válnak meg: a' főrenden valoknak temetéseket pedig hallasztyuk hoszszab időre is, nagyobb készületért.

IX. A' holt testek mellett lehetnek étszakai gyertya világnál való vigyázások, a' halottas embernek könnyebségére, nem a' holtaknak hasznokra.

X. A' temetésnek napján nagy roppant sereggel gyűlünk a' halottas házhoz, tisztességnek okáért: és halando voltunkról, és azon való szomorúságink ellen vigasztalá-

Halottakra való harangozás.

Miért szoktunk menni a' halottas házhoz.

Miért hallasztyuk néha a' temetést.

A' halottak mellett való vigyázások.

A' halottas háznál való éneklések.

funkra, tanuságunkra, boldog halálhoz készületünkre való énekeket szoktunk mondani velünk születer nyelven, magunknak élőknek, s-nem a' holtaknak hasznokra.

Karunkon
avagy sze-
kérén víz-
szük a' holt
testet a' te-
mető hely-
re.

XI. A' testet koporsóftol szoktuk fogni, és karunkon vinni, szereternek és bőcsületnek okaért: Az Egyházi emberek, Egyházi embernek testér, a' köz emberek, férfiak, férfiaknak, az asziszonyállatok, leánzok, az őrendeken valoknak testeket hordozzák, és a' temető helyre ének szoval késérjük, mely ha megszűre vagyon, a' holt testet szekérre helyheztetni bőcstelen dologhna nem tartjuk.

Temető
helyek.

XII. Temető helyeket tartunk, vagy a' várasok, faluk kívől, mint a' réghiek, mezőn, Gen. 23. Luc. 7. kertben, Joh. 16. avagy ben a' várasokban, falukban, Templomok kívől, a' kerétésen belől, avagy ben a' Templomokban, avagy arra való kápolnákbá, avagy földön való botokban.

Imádko-
zunk, de
nem a' hol-
takért.
Apoc. 14.

XIII. Néha prädikátior tézfünk, és imádkozunk a' test fölöt, a' temetésnek előtte: de nem a' holtakért, mert ha istenessen éltenek, és az Urban meg holranak, boldogok, s-nem szükölködnek a' mi könyörgésünk nélkül: ha pedig istentelenül éltenek, s-penitentia tartatlan mul-tanak ki e' világbol, kárhozatra jutottnak, a' honnan nincsen szabadulás, a' mint a' gazdagnak példája meg mutattya: és az el kárhoztakért haszontalan a' könyörgés. Predikállunk azért az élőknek, és a' meg holtaknak példajokat elejekben adván, intjük őket halando voltokrol való gondolkodásra, penitentia tartásra, e' világhi életnek meg unására, a' telhetetlen világnak szorgalmatosságának meg utalására, az Isten országának keresésére, és a' halálhoz való jó készületre, imádkozunk magunkért, hogy Isten adgyon idvőséges ki mulást halálunk oráján.

Sem viafz
gyertyya

XI V. Szentölt vízzel nem karapollyuk a' mi halottin-

kat, sem

nat, sem fejeknél láboknál viafz gyertyát nem égetünk, féltvén a' testeket őrdőgi késértettől, mikor penig szövé-
nekekkel késérjük a' temető helyre, csak szokásbol csele-
kezszük: mert éltekben tanéttuk arra őket, minémű
dicsőségre és boldogságra menendők holtok után, ha i-
gaz hitben, és istenes életben mulnak ki e' világbol. Je-
sus Urunk erre tanítot bennünket, hogy *ugy világosko-
gyek a' mi világosságunk, hogy látván az emberek a' mi jo csele-
kedetinket, dicsőítsék a' mi mennyei szent Atyánkat*, Matth. 5.

XV. Nem szoktunk mi alamisnalkodni a' meg holtak-
nak lölkökért, kik el vették igaz hiteknek, s-jámbor éle-
teknek jutalmát: mert *az igazaknak lölkök Istennek markában
vannak, és a' halálnak gyötrelme nem bántja őket*, Sap. 3. hanem
magunkért szoktunk alamisnalkodni: a' tor tétel azért,
avagy a' jövevényeknek való gazdálkodás, avagy a' szegé-
nyeknek étetése, nem lélek váltásag mi nálunk.

XVI. Földben takarjuk a' mi halottinkat, avagy bolt-
ban föld szint, avagy földben tartjuk a' föl támadásnak re-
ménségeért, és hogy ott rothadgyanak megh, az Istennek
mondása szerént: *Földből lettél, és ismétlen földé lélszefz*, Gé. 3.

XVII. A' fő fő embereknek, és vitézlőknek jo emle-
kezetekre való jelt hagyunk, ugymint nagy hatalmokat,
avagy márvány köveket, avagy zászlokat, avagy írásokat.

XVIII. A' meg holtakrol meg emlekezünk, és az ő hi-
teket, jo cselekedeteket példajul adgyuk elejekbē az élők-
nek, mint Szent Dávidot az Isten sokszor emlétette holta
után is. 1. Reg. 14. Szent Pál Apostol-is, Hebr. 11. sokak-
nak hitekről, és joságos cselekedetokről meg emlekezet,
nékünk tanuságunkra.

XIX. A' megh holtaknak tetemeket nem hordozzuk
egy helyből más helyben, hanem a' földben takaréttuk.

XX. Nem tézfünk azoknak tisztességes temetést, kik

gyutás, sem
szövének
világa nem
szükséges
a' halottak-
nak.

Lélek vált-
ságot nem
adunk.

Tor tétel.

Miért te-
metjük
földben a'
mi halot-
tinkat.

Emleke-
zetre való
jelek.

A' holtak-
rol jo em-
lekezetet
tézfünk.

A' holt te-
meket né
hordozzuk
egy hely-
ből más
helyben.

Kikné ér-
deimlenek
tiszteltetés
temetési.

Vitéz lők-
nek teme-
tések.

Pogányra-
bokuak, Si-
doknak, és
Czigány-
oknak gya-
lázatos te-
metése.

A' halot-
tás ember-
eknek szün-
telen valo
siralmost
firttyuk.

Pogány
modó valo
halot sira-
tás tilal-
más.

magokat megh őlték, avagy bűnökért gyalázatos halállal megh őlettettek: a' kiknek peniglen ellenséggel törvény szerént való viadalban let halálok vitézi modon, azoknak tiszteltetés pompával való temetések vagyon, és jo emle-kezetekre zászlót emelnek föl temető helyeken.

XXI. A' pogányoknak, kik rabságban hálnak megh közöttünk, és a' hitetlen Sidoknak is, és az istentelen Czigányoknak is, és az átokban lévőeknek, kik penitentiát nem tartnak, testeket nem temettyük semminémő tiszteltetés pompával, sem a' körösfyéneknek tiszteltetés közönséges temető helyeken (a' körösfyötletlen gyermekeket onnat ki nem rekesztyük) hanem magán valo helyen szamar modon el áfattatnak, hogy a' föld színén bűzfűdgyenek, mert életben nem voltanak tagai a' körösfyén Anyaszentegyháznak.

XXII. Nem engedgyük, hogy a' keserves emberek gyakran éjel nappal ki mennyenek a' temető helyre, sira-
ni halottakat temetések után, hanem inkább házoknál is megh mértékellyék magokat a' földtől való siraftól jay-
garástól.

XXIII. Nem engedgyük azt is, hogy pogány modon hitetlenül sirafták halottokat, avagy ruhájokat szaggas-
sák, és testeken nyuzallásokat regyenek, avagy hajokat busultokban ki tépjék.

Halot temetésekorra valo Imád- ságok.

I. Kisdedeknek temetések fölött.

V Eghetetlen bölcseségő szent Vr Isten, kinek itéletid megh vis-
gálhatatlanok, tanácsod megh változhatatlan, végezsed föl-
bomolhatatlan, kinek rendeléséből avagy meg rövidítettnek, a-
vagy megh hosszabétatnak életünknek napjai: nem zugalodha-

tunk el.

tunk ellened, hogy e' mi kisded körösfyén atyánkfia ily hamar meg-
kostolta a' halálnak fájdalmát: mert meg menekedven e' jelen va-
ló életnek sok nyomoruságitól, jo tetzéséből, a' dicsőült szentek-
nek, és az Angyaloknak társaságokban, amő réghi apro Szentek-
nek seregében fel vitetet e' siralomnak völgyéből. Nem panaszol-
kodunk szent felséged ellen, ez ártatlannak ily rövid életéért, in-
kább fiuileányi engedelmeségünkben nagy hálákat adunk szent I-
stenednek érte, hogy emberi személyre ábrázatra, nem va-
lami oktalan állatnak képere formáltad őtet Annyának méhében,
okos lélekkel meg ajándékozta, ép kézzel, lábbal, illendő tetemek-
kel elevenen adta e' világra, és noha eredendő bűnben fogotta-
tot, születettet volt: mindazáltal, a' Körösfyének Sacramen-
tomában, víztől és Szent Lélektől ujonnan születettet: a' te kö-
rösfyén Anyaszentegyházadnak társaságában be vétetet, a' hi-
tetlen pogányoknak és Sidoknak magzatiól megh választatot, és
az idvözölendők száma közé be vétetet, JE SVS Vrunknak il-
lyen kegyes és kegyelmes ígérési szerént: Ne tiltsátok, ugymond,
a' kicsinyeket én hozzám jöni, mert illyetének e' a' mennyeknek or-
szága, kiknek Angyali szüntelen láttyák, Vr Isten, a' te orczádat.
Hála legyen Atyai gondviselésédért, oh mi jo Istenünk, hogy nem
tűz, víz, fegyver, ártalmas fereg, fene vad, kegyetlen oktalan
állat miat let halála e' mi körösfyén kisded atyánkfiának, és nem
ollyan véletlen veszedelemmel mult ki e' világból, mint Szent Job-
nak gyermeki: Egyenlő szível lélekkel, vele egyetemben, még is
hálákat adunk szent felségednek ezt mondván: az Vr adta volt
ez kisdedet a' nyomorult világra, az Vr vette el, e' volt az Vrnak
kedves akarattya: legyen áldot az Vrnak szent neve mi tőlünk
mostantól fogva mind örökkén. Oh minden igazságra vezérő Sz.
Lelek Vr Isten, segíts hozzád bennünket, kik időnkben, s-a' bűn-
tételbenn is meg öregedtünk, hogy nem értelemmel s-okofo-
sággal, hanem ártatlansággal, tisztasággal, szelédsséggel, együgyűség-
gel, gyermekek lehe-
sünk, bűneinkből, gyakor könyhullatásfinknak

vizez

vizei által ki tisztuljunk, és igazságban szolgáljunk Tenéked Szent Háromság egy Istennek, hogy holtunk után ez illetém ártatlanokkal együtt lehessünk a te szent országodnak boldogságában. Edes JESVSUNK, ki a kisdedeknek, és a csöcs szópóknak szájok által végeztetted el te dicséreted, halgasd meg e mi szánkból származot könyörgésünket, szent eltednek, keserves fok kin szenvedésidnek, és ártatlan haláloznak nemes érdemejért, Amen. Mi Atyánk, &c.

II. Eöregeknek temetésekre való.

OH kegyes, és kegyelmes gondviselő Istenünk, hisz szűk tellyes szíved, a mi edes idvözítő Urunk JESVS Christusnak tanítása szerint, hogy a te szent akaratod nélkül, csak egy hajunk szála sem esik el, és egy veréb sem hal meg: annál inkább azért, e mi körösztyén atyánkfia, a te szolgálád (szolgálod) nem történetből, hanem szent fülsegédnek rendeleseből mult ki ez árnyék világol, e siralomnak völgyéből. Mert megh számláltad életünknek napjait, és határt vetettél azoknak, melyet által nem bághatunk: és mivel minden te utaid igazság, és irgalmaság, mi szegénygyarlobúnos Emberek, ellened méltán nem zúgolodhatunk lölkünknek testünköl való elválásáért, hanem inkább, fűleányi engedelmefféggel, és körösztyéni békeség türeffel szenvedjük a testi halált, mely bűnünknek földgya: csak az öröken való haláltól ments meg minket, kegyelmes JESVS Christus, szent haláloznak érdemeért. Es mivel nincsen te fölöled a halálban emlékeztet, s a koporsóban kicsoda mond te néked dicséretet? imhol mi e romlando testben élő híveid, melto halálat adunk mostan szent fülsegédnek, hogy e mi meg holt körösztyén atyánkfia, a te szolgálád (szolgálod) Isteni jó voltodból, és kegyes Atya gondviseléséből, nem a hitetlen pogányoknak gyülekezetiben, sem nem a hitől szakat Sidoknak Synagogájokban jót e világra: hanem a te körösztyén Anyaszentegyházadnak, és a Szenteknek egygyes-

geben

geben születet, holot víztől és Szent Lélektől ujonnan születet, lako templomoddá szenteltetet, az idvözető körösztyén hitnek vallásban nevelkedet, abban nagy alhatatossággal mind végigh megmaradot, a Szent Sacramentomban, Szent Fiadnak az Vr JESVS Christusnak szent testével, szent vérével az örök életre tápláltatot, és halálának eltte meg erősítettet: Szent Lölködnek malasztja által penitentiára, bűneinek elhagyására, életének megjobbítására igyekezet, nem az utálatos bálványoknak kedvesed, hanem Teneked élő és mindenható Istenünknek lélekben és igazságban szolgált szüntelen, életének minden napjaiban, Isteni, és atyafiai szeretetben, nem irégségben, gyűlöletben, harag tartásban költözöt ki mi közzülünk. Mindenvelünk való jo teteménnyidert, melyek meg számlálhatatlanok, mint az égnek csillaghi, és a tengernek fövenyi, nagy halakat adunk mostan Teneked, oh Atya mindenható Vr Isten: dicsérünk, áldunk tégedet, Fiu Isten, mi idvözető Vrunk JESVS Christus, mert senki az Atyához nem mehet, hanem csak Te általad: föl magasztalunk tégedet, meg szentelő Szent Lélek Vr Isten, ki halálunkon való keserűségünkben azzal vigasztalsz bennünket, hogy halando életünknek halhatatlanságra fordítod, rövid életünknek sok nyomorusághit után, öröken való nyugodalmat adsz nekünk híveidnek, ki szent Angyaliddal szolgáltat az a mi lölkünknek, hogy a mennyei paradicsomban, az Abraham Patriarchának, minden hívőknek Atyának kebelében nyugodgyanak, és Isákkal, Jacobal a te szent országodban letelepedgyenek, Szent Vr Isten, irgalmas, kegyelmes, bűnösön könyörülő edes Atyánk, a te irgalmaságodnak soksága szerint könyörülj mi raytunk is: jora vezérő Szent Lölködnek általa segéts hozzád minket is, hogy e csalárd világon szent parancsolatid szerint élhessünk, és mikoron nyomorult életünknek utolsó napjára érkezünk, legyen, Isteni hozzád való jo kedvedből, lölkünknek csendes, és boldogh kimulása, legyen testünknek tisztességes eltakarása, és az örök dicsőségre való fel-

b

tama-

támadása. Vigy mindnyájunkat, Vram, holtunk után a mennyei
megh dicsőült Szenteknek társaságában: a mi Vrank JESVS
Christusnak érdemeért. Amen.

Máás.

Syrac. 41.

Mennyei felségben dicsőségesen uralkodo JESVS Christus,
élő Istennek szent Fia, az Atyával, s-a Sz. Lélekkel egyenlő
méltóságban imádando nagy Isten, testi gyarloságunkból származ-
ot felelemmel megváltuk előtled, hogy a halálnak fájdalmi kör-
nyűl vettünk bennünket, és hogy minden napon közelget hoz-
zánk a mi utolsó oránk. Oh halál, mely szomorú a te emlékezeted,
az ő javaiban békeséggel lakó, és élő embernek, a ki gondokkal,
ide, s-tova nem vonyatik, hanem mindenkben jó előmeneteli
vagy, és a ki még ehetik. Oh halál, mely gyönyörűség a te ité-
leted, a szűkölködő, és erejétől megh fogyatkozot Embernek, ki
vénségében vagy, és minden felé szorgalmas kétségben eset,
és elvesztette a békeséges túlést. Oh JESVS mi Időzőitök,
hogy ne félyünk a halálnak itéletitől, megh emlékezőn azokról,
a kik mi előttünk voltak, s-meg holtanak: emlékezőnk mostan e
mi szemeink előtt lévő meg holt atyánsírók-is, megh emlékezőnk
azokról-is, a kik mi utánunk reámenendők a halálra: mert ez ité-
let, Te tőled Vr Istenből minden testre vettet: Félyünk, rettegünk,
e mi adóságunknak meg fizetésétől, de nem tarhatunk ellent ab-
ban, a mi tetzet Tenéked igaz itélő Istenünknek, akár tiz, akár
száz, akár ezer esztendősek legyünk, a mi életünknek nincsen
semmi mentsege a kőporso ellen. Halálunkon azért méltán bul-
lattyuk könyveinket, mert igen nehéz dolgot szenvedünk, úgy-
mint bűnkünknek testünkől való elválását, zokogással várjuk rom-
landóságunkat, és rothadásunkat, keserű sirást teszünk, és me-
legítő jaygatást szerelmefünknek halálokon. Oh minden igazsági-
ra vezérő Szent Lélek Vr Isten, alázatosan könyörgünk szent
felségednek, segítség hozzá bennünket, hogy a testi halálhoz jo-

zansá-

zanságal, vigyázással, szentséggel, igazsággal, ártatlansággal ké-
szülhesünk, hogy a mint e mi felebarátunkat, úgy hisz szűk kö-
rösztényi szeretetből, az örök idővétségben, és boldogságban már
lelkében részesített, mellyért hálá legyen szent felségednek,
így Minékünk-is holtunk után, adgy örökkén való nyugodalmat,
engedgyed szent színed látását, vigy be a szent Angyaloknak szol-
gálatyok által, a dicsőült Szenteknek társaságokban, kikkel eg-
gyüt örökkön örökké dicsérjük Isteni felségedet. Mert Sz. Job
Patriárával egygüt mi-is azt valljuk: Tudgyuk, hogy Te mi
megváltó Vrank JESVS Christus elsz, és amaz utolsó napon fel-
támasztasz bennünket a földnek porából: ezen test környűl ve-
szí a mi csontainkat, és ezen mi szemeinkel megh láttuk Isteni
felségedet: ez a reménség elvagy rőyvén a mi kebelünkben,
és ezzel meggyünk Vram elődben, mikor eljősz Szent Angyalid-
dal egygüt megh itelni e világot tűz által. Adgy édes JESVS-
VNK minnyájunknak boldogh ki mulást ez árnyék világból, és
adgy dicsőséges feltámadást az örök életre. Oldoz megh Vram
meg életünkben minden vétkeinknek köteléből, hogy a dicsőséges
feltámadásnak idején, a boldogok közé, örökkén való nyugoda-
lomra, és világosságra juthassunk. Könyörűly azért mi raytunk
mi kegyes időző Istenünk, és holtunk után a pokolnak kapura
ne bocsássad l lkünket: engedgyed Vram, hogy a te örökségedet
megh láthassuk az élnők földön: Szent Haromságh egy Isten,
a te szent nevédben megh körösztölködtünk: te benned hittünk,
te benned vetettük bizodalunkat, reménségünket, egyedül csak
tenéked szolgálunk, irgalmaz azért nekünk most, és holtunk u-
tán-is. Amen.

Máás.

OH Atya mindenható Vr Isten, ki teremtettél bennünket: ha-
lálunk oráján tenéked ajánlyuk körösztényi bűnkünket, hogy mi-
koron, nyomorult életünknek végen, testünkől ki költözik, a

szent Angyaloknak szolgálatyok által, jussón te hozzád teremő Istenünkhöz, a' mennyei paradicsomban: idvőséges halálunkban ved hozzád kegyes lölkünket: oh mi idvözető Vrunk J E S V S, ki mind testünkért lölkünkért, keserves kint halált szenvedtél a' körösfzfán: Emlkezzél meg mi rolunk a' te szent országodban, hogy lehessünk veled egy gyűt a' te szent országodban. O jora vezérő Szent Lélek Vr Isten, ki minket megh szentöltél, jámbor, istenes szent életre vezértél, halálos bűnöktől megh mentettél, segély hozzá bennünket, hogy e' halando életnek utánna, legyen helységünk békeségben s boldogságban, a' mi halálunk legyen a' felső Sionban, a' te szent országodban. Oh irgalmas, oh kegyelmes, oh bűnösökön könyörülő Szent Vr Isten, ki a' te irgalmaságodnak sokasága szerent, minékünk Te hozzád meg térd bűnösöknek bűneinket eltöröld, igaz fogddád szerent, és minden mi hamisságinkat meg engeded szent Fiadnak az Vr J E S U S Christuának érdemeért, alázatoosan könyörgünk szent folségednek, hogy te kénts kegyelmessen mi reánk körösfzfán szolgálóra és szolgáló lányidra, és minden mi bűneinket meg engedven, halálunk oráján vigy által minnyájunkat a' mennyei Szenteknek gyülekezetiben, az örök életnek boldogságában. Amen.

Máas.

O Atya mindenható Vr Isten, e' mi meg holt körösfzfán atyánkfiának tisztességes temetésén, mi élő Emberek meg emlekezünk halando voltunkrol, és bucsuzunk e' csalárd világtól, melyben, egy napról másra nyomorultul élünk, de örök boldogságot nem találunk, melyet szivünk szerent kívánunk: Azért mind szomorú életünkben, s mind keserű halálunkban, Tenéked ajánljuk magunkat, édes Atyánk menybéli nagy Isten: könyörgünk sz. folségednek, hogy parancsoly mi felölünk szent Angyalidnak, kik életünkben őrizzenek, oltalmazzanak bennünket minden lelki testi veszedelmektől, és halálunknak idején vigyének minket Abra-

hámmak

hámmak kebelében az örökkén való nyugalomban, holot láthassuk a' szent Apostaloknak társaságát, a' szent Martyromoknak, és minden Szenteknek boldog sereget, láthassuk a' megh dicsőült Vr J E S V S Christuának szent színet, szemlélhessük a' Szent Háromságnak Isteni dicsőségét: O Atya mindenható Vr Isten, ki minket okos emberekké, a' magad képére és hasonlatosságára teremtetél: O J E S V S Christus, ki minket szent véred hullásával az örök kárhozattól meg váltottál: O Szent Lélek Vr Isten, ki minket megh szentöltél, oltalmaz halálunk után, ama' külső sötétségtől, holot sívás, rivás, és fogaknak csikorgatása vagyon: oltalmaz minket körösfzfán híveidet, a' poklbéli tűztől, és mindengyötrelemtől, megszűntávozzék tőlünk a' Sátán minden ő seregével a' mélységben: a' te szent Angyalidnak parancsoly Vr Isten mi felölünk, kik életünkben is őrizzenek minket, és holtunk után is vezérlyék lölkünket menyben: Kely fel Vram mi mellettünk, és oszollyanak el a' te ellenségid, kik nekünk is ellenségink: fűssanak el színed elől, valakik tégedet gyűlölnék, és mint a' fűst s-a' gyenge pára hamarsággal elmulnak, ők is úgy semmivé legyenek: a' mint a' viasz elolvad a' tűznek lángja elől, így vész szened el a' bűnösök: az igazak pedig örűlyenek, és őrvédezzenek a' te orczád elől, Meg szégyenűlyenek, és meg gyaláztassanak minden poklbéli seregek, és te hozzád, kegyelmes Istenünkhöz, vágyodo lelkünket meg ne bántassák, menyországban való meneteltől meg ne tartoztassák. Vr J E S V S Christus, ki mi érettünk keserves kinokat szenvedtél a' körösfzfán: oltalmaz megh halálunk után, a' poklbéli kinoktól, vedelmez az örökkén való haláltól, ki mi érettünk ártatlan halált szenvedtél: Edes Idvözítőnk, állíts minket a' mennyei dicső paradicsomnak belső részeiben, és a' te juhaid közöt, job kezéd felől állíts minket igaz Pásztorunk, ki a' te életed te tetted a' te juhaidért: szabadíts megh minket az örökkén való büntetésektől: iktas be minket a' megh dicsőült Szenteknek társaságokban, holot láthassunk színről színre, tégedet örök Iste-

b 31

nünket

nünket, és részesets minket is holtunk után abban a boldogságban, melyet szem nem látot, fül nem hallot, Embernek szíve gondolattjában nem ölt. Tenéked örök Istenünknek nem a balványoknak szolgálunk: nem szin mutatásból, hanem tellyes szinünköl, lölkünköl, elménköl, és minden erőnköl, tisztelünk, és imádunk Tégedet, hatalmas teremtmő Istenünket, megh válto JESVS Vrunkat, és meg szentelő Szent Lelek Istenünket: imádunk, és tisztelünk tégedet életünknek mind napjaiban, nem csak mindennapi ételünkert, italunkert, ruházatunkert: de kiváltképpen bűneinknek bocsánattjáért, és lölkünknek örök idvőségeért: Halgas meg azért minket, édes Atyánk Istenünk, e mi imádságunkban, nem a mi érdemünkert, hanem szent Fiadnak az V JESVS Christusnak érdemeért. Amen.

Maás.

Örökkén való, fölséges, mindenható Atya V Isten, töredelmes szível lelekkel könyörgünk szent fölsegédnek, hogy minket köroroztjén Embereket, tarts megh kedvedben, kegyelmedben mind végiglen, nevelyed hitünket, Isteni és Atyafiúi szeretetünket, öregbetséd fiúi leányi bizodalunkat, elremenségünket, és minden felejoszágos cselekedetekre gerjesz folbennünket Szent Lölködnek általa, hogy világi életünk legyen eltted kedves, köllemetes, legyen halálunk idvőséges. Vigy bé minket holtunk után az idvőségnek helyére, a te szent országodban, melyet nem a balvány imádo pogányoknak, hanem minékünk Tégedet örök Istenünket imádo hívveidnek kezzetettel világi fundamentomának felvetésének előtte. Oh bűnösökön könyörülő szent V Isten, ne bocsásd a mi lelünknek a pokolbéli isz szonyu kínokra, az örökkén való tűzre, mely készttetet az ördögnek, s az ő angyalnak: igazíts meg minket életünkben, hogy a több igazaknak lölkökkel, a mi lelünkkel, is legyen a te markodban, holot a halálnak gyötrelmi né illetik azokat. Es a mint régemben, a Szent Enochot s az Illyés Prophetát

megh

megh mentéd a közönséges haláltól: a Noe szent Pátriarchát megh oltalmazád a víz özönbéli veszedelemtől, ments megh V Isten minket is, mind ez életben, és mind holtunk után, minden nyomoruságoktól, kín szenvedésektől, és a második halátnak gyötrelmétől: A mint a Szent Abraham Pátriarchát a Chaldeusoktól: Szent Jobot az ő nyomoruságától: Isááktól a tűzes és véres áldozattól Atyának kezéből: a Loth Pátriarchát a Sodomabélzektől, és a tűznek lángjától, a mint Moysést a folyó vizben való halástól, és Pharahonak kezétől: Danielt az orosz lányok veréből: a három Sido ifiakat az égő kemenczéből, Susánnát a hamis vádoloktól: Szent Dávidot a Saul Királynak, és a Goliatnak kegyetlenségétől, a mint Szent Pétert a tömlöczből ki mentéd nagy kegyessen: minket is, oh irgalmas kegyelmes Istenünk, mind életünkben s mind halálunkban, ments meg minden lölki testi veszedelmektől és midőn testünköl a mi lölkünk ki mulik, Szent Angyalidnak szolgálattjok által vitessek a mennyi paradicsomban: Oh JESVS, oh JESVS Christus, oh JESVS mi idvözető Istenünk, halgas meg minket e mi mostani könyörgésünkben, a te keserves kín szenvedésednek, ártatlan haláloednek érdemeért. Amen.

Maás.

Magaóságban lakozo Szent Ur Isten, életünknek, és halálunknak Vra, ki által élünk e halando testben, kinek igaz itéleti szerent, minnyájunknak egy szer meg is kölhálnunk a mi bűneinkert: alázatosán könyörgünk szent fölsegédnek, ki e világnak szabadítója vagy, ki testünknek lölkünknek idvőségeért, menyből alá szállótál a földnek szinére, hogy rövid életünknek utánna, méltoztassad a mi lölkünket beiktatni a Szent Pátriarcháknak kebeleiben: Esmérd meg Vram a te alkotmányodat, a te kezédnek munkáját, mert nem az idegen balvány Istenektől teremtetünk, hanem szent fölsegédől, kiegyedől vagy élő és igaz Isten: örven-

deztessd.

deztosd meg Vram a mi lölkünket szent színed előtt, és megh ne emlekezz el a mi clebbeni hamiságinkról, mellyek az emberi gyarlóságból származnak: mert noha vétkeztünk, mindazáltal te benned élő, és igaz Istenünkben bizunk, te benned hiszünk, te benned vetettük elő reménységünket, tégedet tisztelünk, tégedet imádunk, egyedül csak tenéked szolgálunk: Azért a mi ifjuságunknak bűneiről, és a mi tudatlanságinkról megh ne emlekezzél irgalmas Atyánk Istenünk, hanem az Idvözétő Vr JESVS Christusnak érdemeért, legy kegyelmes minékünk, és holtunk után vigy be minket a te dicsőségében, nyilatkozzanak megh az egek minékünk, és örvendezzenek a szent Angyalok, kik roppant serreggel előnkben jöven, vigy cnek be minket a szent városban, a mennyei Jerusalemben. Ezért imádunk mostan tégedet, oh mi idvözétő Vrunk JESVS Christus, és áldunk tégedet mostantul fogva mind örökkén, ki a körösfán let haláloddal az egész világot meg váltottad elegségeffen, melynek megh szabadításáért, ingyen való jo akaratodból, és jo kedvedből született e világbra, a Boldog szűz Máriának meheből, nyolcz ad napon környül metelttél, a Sidoktól megh verettél, az Iscariotes Judástól el árultatál, megh kötöztetted, mint az ártatlan bányá halálra vitetted: Annásnak, Caiphásnak, Pilátusnak, Herodesnek eleikben bécstelennül vitetted, a hamis tanuktól vádoltattál, megh ostromoztattál, gyalázattal illettetted, megh pökd stettél, tövis koronával megh koronáztattál, arczolcsapdostattál, nád szállal verettetted, ruhádból ki öltöztetted, körösfához szegekkel szegesztetted, a körösfán fel emeltetted, a tolvajok közzé számláltattál, mérget és eczetet ittal, dárdaival megh ökleltetted: Oh kegyes JESVS, e te szétszétesés kinszenvedesidért, és keserves haláloedért, ne bocsásd holtunk után a mi lölkünket a pokolbeli kinokra, hanem mostoztassád azokat a mennyei paradicsomban be vinni, a hová magaddal egygüt bevitted a körösfán meg tért tolvayt. Vr JESVS Christus könyörűly mi raytunk, ki az Atyával, és Szent Lélek Istennel

egy-

egyetemben, egyenlő Isteni méltóságban élz, és uralkodol örökkén örökké. Amen. Mi Atyánk, &c.

XXVI. R E SZ.

AZ EÖRDÖGHI KESERTET-
nek jelenséghiről.

I. **A**Z Sátánnak, az ember körül, avagy az emberben való jelen létének nyilván való bizonyos jelenségi, az ő külömb külömb féle cselekedeti, mellyekről így emlekezik a Szent írás, Matth. 4: Mikoron hozzaja (JESUSHOZ) ment volna a kesértő, monda: ha Isten fia vagy, &c. 1. Pet. 5: A ti ellenségek, az ördög, mint az ordito orofzlány szelyle jár, keresvén kit elnyeljen. Gen. 3: A kígyó (melyben az ördög vala) hozzá járult Evához, hogy vele szolhatot. Szent Jobnak testén midőn fekélyeket szerzet, környüle volt, de benne nem volt. Simon Péterrel midőn Urunkat meg ragadtarta, környüllötte volt. Néha penig az embert meg szállya és ugyan el foglallya, s-mint erős vitéz az ő palotáját őrzi; mint a Chánaán nemzeteiből való Alszyonvállatnak leányában ugyan benne vala, és sokakban egyéb emberekben-is.

II. Istentől vesznek erre szabadságot, a mint Urunk mondotta: Simon, Simon, imé a Sátán megh kért titeket, hogy meg rostálna, mint a gabonát, Luc. 22. Sz. Jobnak-is, mind jofágán, s-mind testén hatalma lő az ördögnek, Istennek engedelmeiből. 1 Sam. 16: Az Urnak löke eltávozek Saul-tól, és győtri vala őtet a gonosz lelek, mely az Urtól bocsáttatot vala.

III. Bocsáttya penig Isten az emberekre a késértőt, avagy hogy megh próbáltassanak álhatatóságokban, mint Szent Job és Szent Péter, ki noha szájával ellene mondot,

Az ördög, cselekedeti által jelen-ti meg magát.

Job. 2.
Luc. 22.

Matth. 12.

Matth. 15.

Istentől vagy szabadsága.
Job. 1. & 2.

Okai.

c

de szi-

1. Tim. 1.

2. Sam. 16.

Tob. 6.

Ephes. 4.

Szándéka
az ördög-
nek az em-
bernek ve-
szedelme.

Gen. 3.

Matth. 4.

Testi nyo-
morúságok
a' meg csa-
látot em-
bereknek.

de szívében meg nem ragadta Idvőzítőnket. Deut. 13: Ne engedgy a' hamis jövendő mondonak beszédének, mert a' ti Uratok Istentek késért titeket, haszneretitek-e őtet telles szívetekből: avagy valami nagy bűnöknek büntetéséért enged Isten annyi hatalmat az ördögnek: Mert Szent Pál Hymenæust, és Alexandert a' Sátánnak adta azért, hogy tanollyanak nem káromkodni. Saul Királyra bocsáttatott a' gonosz lélek, az ő Isten ellen való engedetlenségének büntetésére. Sárának hét férjei meg ölettettek az ördögtől, a' megh zabolázhatatlan testi kívánságért. A' nap, ugymond az Apostol, le ne enyészék a' ti haragotokon, és ne adgyatok helyt az ördögnek.

IV. Szándéka penigh, és minden igyekezetia' Sátánnak ez, hogy az embert el vesztse, mind testében, s-mind lőlkében. Az embereknek testekben való veszedelmekre mint igyekezet, megh tetzik a' példákbol. A' mi első szüleinket bűn rételre kiztvén, a' halált hozá az emberi nemzetségnek, melyről mondgya Sz. Pál Apostol, hogy egyember által jöve bé a' bűn e' világra, és a' bűn által a' halál. Rom. 5. Hmég: A' bűnnek földgya a' halál, Rom. 6. A' halál miat kő az ember testének, a' mint hogy földből lőt, ifmetlen földé lenni. Azért kiztvé Urunkat is a' Sátán arra, hogy a' Templom tetejéről le bocsátkoznék, igyekeztén testének romlására. Leg inkább penig azokon kegyetlenkedik, a' kikben benne van: Az én leányom, ugymond az Aszfonyállat, gonoszul gyötrettetik az ördögtől, Matth. 15. Sőt egyéb embereken is kegyetlenkedik: Jövének, ugymond Szent Máthé, cap. 8. két emberek, kikben ördögök valának, a' koporsókból, felette igen kegyetlenek, ugy annyira, hogy senki azon az uton el nem mehetne. Még az oktalán állatokon is kegyetlenkedének: mert azok ki menvén, menének a' dísznok csordájában, és imé az egész fereg díszno

nagy.

nagy magas helyről nyakra főre a' tengerben rohana, s a vizben hala. Hmég: Matth. 9. Hozának eleiben egy nema embert, kiben ördög vala. Matth. 12: Hozának ő eleiben egy ördög is vakot, és némát. Matth. 17: Az én fiam hős, avagy korszagos, és nyavalyásul gyötrettetik, mert gyakorta esik a' tűzben, gyakorta a' vízben. Marc. 1: Mikor a' tisztátalan lelek igen megrangatta volna, és nagy felszoval kiáltot volna, ki mene belőle. Marc. 5: Mene ő eleiben a' koporsókból egy ember, kiben tisztátalan lelek vala, kinek lakása a' koporsókban vala, és lánczokkal is senki azt meg nem tarhattya vala, mivel hogy gyakorta békokkal, és lánczokkal megh kötöt tetet vala, de a' lánczok le szakadoztak vala rola, és a' bekok el romlottak vala, és mindenkor ejel és nappal a' hegyeken és a' koporsókban vala kiáltván, és magát meteltven és leskörvekel. Marc. 9: Az én fiamat ide hoztam te hozzád, kiben nema ördög vagyon, és akarhun meg ragadgya őtet, és szaggattya: ő penig tatykot tur, fogait csikorgattya, és el fonnyad: Mihelt JESVS meg látta volna, azonnal az ördög szaggatni kezdé az embert, és mikor a' földre le eset volna, fortong vala, tatykot turván: gyakorta ctyi őtet a' tűzben, és vízben, hogy el vesztse. Es mikor kiáltot volna a' lélek, és a' gyermeket igen megh szaggatta volna, ki mene ő belőle, és a' gyermek olyan len, mint a' holt. Luc. 9: Imé a' lélek megh ragadgya őtet, és hertelen kiált, és őtet szaggattya annyira, hogy tatykot tur, és nehezen megyen el tőle, szaggatván őtet. Mikor JESVS HOZ vinné őtet, azonközben az ördög azt a' földhöz uté, és szaggatni kezdé. Luc. 11: Es ő ördögöt üz vala, és az nema vala, az az, megh némította vala az embert. Luc. 13: Vala egy Aszfonyállat, kiben vala betegségnek lilke tizen nyolcz esztendőről fogva, és megh gírbedet vala annyira, hogy magát fel nem egyenesítheti vala. Act. 19: Reájok (a' Scava fiaira) támadá az ember, kiben a' gonosz lélek vala, és azokat meg győztén, hatalmat vén raytok, annyira hogy meztelen, és sebben szaladnának ki a' házból. Es az

ördög hogy inkább árt hasson az embernek, ki űzi azt a várfokból pusztaakra, mezőkre, hegyekre, völgyekre. Marc. 19: Vrunkat is nagy magas hegyre föl vitte.

Lőki ké-
sérteti a
pogány em-
bernek.

2. Cor. 4.

2. Cor. 6.

1. Cor. 10.

Kerefz-
tyén ember
nek hitiben
valo késér-
teti.

Matth. 4.

Matth. 13.

V. Igyekezik a Sátán embernek örökkén való vesze-
delmére is, hogy az igaz Istenben ne hdígyen, annak ne
szolgályon, hanem a' helet bálványokat tiszteljen, avagy
a' bálványokban őtet imádgya: Hogy ha homályos, ugy-
mond, Szent Pál a' mi Evangéliomunk, azoknak homályos, a'
kik el vesznék, kiknek elméjüket megvakította e' világnak Istene,
tudni illik a' hitetleneknek. Ismeg: Ne társalkodjatok a' hitet-
lenekkel felemás igában: mert micsoda társasága vagyon az igaz-
ságnak a' hamisságnak? és micsoda eggyessége vagyon a' világos-
ságnak a' sötétségnek? és micsoda eggyessége vagyon a' Christu-
sának a' Belialnak? avagy micsoda közö van a' körösfyénnek a'
hitetlenhez? Ismeg: Azt mondom, hogy a' mit a' pogányok ál-
doznak, az ördögnek áldozzák, nem az Istennek.

VI. A' kik hit által Istennek szolgálnak, azokat is akar-
ja az ördög elszakasztani az Istentől, és igyekezik kétség-
ben eyteni: azért mondotta Urunknak is, Ha Istennek Fia
vagy: és, térdén alva imádgy engemet. Mikor, ugymond Id-
vözétőnk, valaki hallja az igét a' mennyeknek országa felől, és
nem érti, eljö a' gonosz, és elkapja azt, a' mi annak szívében vet-
tetet vala. Ismeg: Simon, Simon, imé a' Sátán megh kért tite-
ket, hogy meg rostálna, mint a' gabonát, de én imádkoztam éret-
ted, hogy el ne fogyatkozzék a' te hited. Luc. 22. Az ördögös
Elimás, ugymond Szent Lukás Act. 13. ellenkezik vala vélek
(Saulussal és Barnabással) akarván elhajtani a' (Sergius Pál)
Tisztartót, az igaz hit mellől, kinek monda Szent Pál: O te min-
den álnoksággal és gonosz cselekedettel telyes ördögnek fia, minden
igasságnak ellensége, nem szűnöl meg az Istennek igazságait el-
fordítani? A' Saul Királyt az Istentől elszakasztván, a'
jövendő mondo ördögös Afzszonyhoz küldé a' Sátán,

1. Sam.

1. Sam. 28. Szent Jobnak is felesége által így szól, Job. 2:
Atkozd meg az Istent, és baly meg. Be méné a' Sátán Judásban,
ki el menvén szól a' Papi sedelmeknek, mi módon árulná el ő
nékiek. Luc. 22.

VII. Ugy vagyon, hogy láttatik az ördög is böcsület-
rel emléteni az Istent, de hypocrita módon szól felőle, és
a' mint Szent Jacab mondgya: Az ördögök is hiszik az egy
Istent, és rettegik. Szent Mathe is írja, Matth. 8: Es imé ki-
áltnak vala, mondván: Micsoda társalkodásunk vagyon nékünk
te veled, JESVS, Istennek fia? Marc. 1: Tudgyuk ki vagy, az
Istennek ama' Sente. Ismeg, Marc. 3: A' tisztátalan lelek, mi-
koron őtet látták volna, járulnak vala hozzája, és kiáltnak vala,
ezt mondván: Te vagy az Istennek ama' Fia. Ismeg: Felelvén
a' gonosz lélek, azt mondgya vala: a' JESVS T esmérem.

VIII. Nem csak a' hitelenség által penigh, hanem
minden egyéb nagy bűnök által is akarja az ördög az em-
bert el vesztetni, Istentől el idegenéteni, s-kárhozatban
eyteni: azért is mondatik tisztátalan léleknek, hogy a'
förtelmes vétkekre kifizti az embert. Ada, ugymond Sz.
Mathe, nékiek (az Apostaloknak) hatalmat a' tisztátalan lel-
keken, Matth. 10. Ismeg, Matth. 12: Midőn a' tisztátalan lé-
lek ki megyen az emberből. Marc. 1: Vala azoknak Synagógájok-
ban egy ember, kiben tisztátalan lélek vala.

IX. Erre nézve a' nagy büntévő embert is ördögnek,
avagy ördög fiának nevezte Urunk, mondván, Joh. 6: Nem
de nem titeket tizenkettőn választottalak é én, és egyik ti köz-
zületek ördög? Simon Péternek is monda, aly hátom megé
Sátán. Matth. 16: mert tiltja vala Urunkat, hogy ne menne Jerusa-
lemben a' halálra. A' Sidoknak is monda, Joh. 8: Ti ördög
Atyától valok vadatok, mert engemet halálra kerestek.

X. Hazugságnak Attyának nevezetik, 1 mert hazu-
gokká teszi az embereket, 2 és hazugsággal csallja meg

Az ör-
dög retteg-
ve emléti
az Istent.
Jacobi 2.

Act. 19.

Sok bű-
nőkre kifiz-
ti embert a'
Sátán.
Az ördög
miért mő-
datik tisztá-
talan lé-
leknek.

Az igen
bűnös, ör-
dögnek, s-
ördög fiá-
nak nevez-
tetik.

Mondatik
hazugság-
nak Attyá-

nak az ördög, fokféle csalárd ságiért.

A' Sz. íráfokat hamisan mondgya az ördög.

Pfal. 21.

őket, 3 és hazugsággal kizíti őket nagy bűn tettekre. A' mint Sz. Péter szolot mondván Act. 5 : *Anania, miért foglaltad el a' Sátán a' te szívedet, hogy hazudnál a' Szent Lélek ellen?* Azért mondotta Szent Pál Elimás Magusnak, Act. 13 : *O te minden álnoksággal, és gonosz cselekedettel teljes ördögnek fia, minden igazságnak ellensége.* Hazugsággal csalá meg Evát, hogy meg sem halnának Adámal együtt, és olyanok is lennének mint Isten ő maga, Gen. 3. Sőt ugyan nyilván mondotta, akarván Achab Királyt meg csalni, *hogy hazug lélek leszen az ő Prophetáinak szájokban, igérvén neki győzedelmet, midőn veszedelem következett rája.* 1. Reg. 22. Hazug lélek 4, mert a' szent íráfokat is hamis értelemmel mondgya, avagy jutattva elzében a' bűn tévő embernek: A' Templom tetejéről akarván hogy Urunk őn kényén le bocsátkoznék, monda: *Megh vagyok irva: parancsolt Isten az ő Angyalinak te fel led, hogy tőgedet megh őrizzenek, hogy a' te lábaidat meg ne őrítse a' kőben,* el hagyá amaz ígét: *a' te utadban: a' bűnös ember hogy ne imádkozzék,* ezt mondgya: *a' bűnösöket Isten megh nem halgattya.* Johann. 9. A' tisztátalan életőket amaz írással biztattya: *A' Publicanusok, és a' paráznák elöl vesznek titket Istennek országában,* Matth. 21. el halgatván azoknak penitencia tartásfokat. Ismét: Nám a Dávid is, 2. Sam. 11. a' Mária Magdolna is, Luc. 7. paráznák voltak, s ugyan idvőzültenek: hát a' mostaniak is a' miat ne félyenek a' kárhozattól: ez illyerén szent írásbéli példákat eszokban jutattya, de ezeknek a' bűnösöknek megh téréseket a' bűnből el halgattya. A' tékozlóknak ezt sugallya, hogy megh legyen irva, *Ne legyetek arról szorgalmatosok, mit egyetek, s mivel ruházkodgyatok.* Matth. 6. A' fősvényeknek meg ezt sugallya: *A' ki az őveire gondot nem visel, pogánynál is alább*

valo.

valo. 1. Tim. 6. Csalárd lélek 5, mert a' mi a' gyarló ember előtt leg kedvessebb, minémő e' világhi méltóság, szépség, gyönyörűség, azt igéri, noha megh nem adhattya, a' mint Urunknak monda, *hogy e' világnak dicsőségét néked adom.* Így esallya meg az ördögös Varáslokat is, mutogatván nekik szem fény vesztés által valami gyönyörűség dolgokat. Csalárd az ördög 6, mert az embert bűnre viszi szép szín alatt, a' részegest jó lakással, a' paráznát testi gyönyörűséggel, a' kevélyt méltósággal, a' gyilkost erősséggel, s bátorsággal, a' tékozlót adakozásnak dicséretivel, a' fősvényt takaréksággal édesgetvén, apolgatván. Csalárd az ördög 7, mert maga természet szerént valo ábrázattya el titkolván, külömb külömb formában jelenik: Evának kígyó képében, s arról jövendőllötte Isten, hogy az *Aszszonyállatnak magva megh rontya fejét a' kígyonak:* azért mondgya Szent János vörhenyeges Sárkánknak, és réghi kígyonak, fényes Angyallá is tünteti magát. 2. Cor. 11. emberi ábrázatban is meg jelenik: azért rettentenek vala meg a' Tanéványok, hogy ayto be tévén ment vala hozzájuk Jesus Urunk, mert őket azt vélik vala, hogy valami gonosz lőlköt látnának. Ismét, midőn Urunk a' vízen száraz lábbal közelgetne Tanéványihoz, kik hajóban valának, el sivalkodának iettekben, alétván hogy valami ördögghi késértetet látnának. Samuel ábrázattyaiban is jelentette magát.

XI. Szorgalmaztattya, és ugyan őztönözi az embert a' bűn tételre, a' mint írja Sz. János c. 13. hogy Vacsora után, mikor immár az ördög Judás Iscariotesnek szívében béőtőlöt volna, hogy el árulná Urunkat, mondot neki Idvőzétőnk, *a' mit cselekedszel, cseleked meg hamar.* Így szorgalmaztatta Szent Jobot, hogy az Istent meg átkozza. Így fölindétá Dávid Királyt az ő népének meg számlálására. Így

Matth. 4.

Tündéres az ördög.

Genes. 3.

Apoc. 12.

Luc. 24.

Marc. 6.

1. Sam. 28.

Szorgalmaztattya embert a' bűnre a' Sátán.

1. Paral. 21.

szor-

Genef. 3. szorgalmaztatta Evát az alma megh ételre: ugy szorgalmaztatta Urunkat, hogy őtet térdénálva imádgya: ugy szorgalmaztatta Sault, hogy Dávidot megöllye. Azért mondotta Szent Pál az Elimás Mágusnak, hogy *nem szólnól-e megh az Istennek igaz utait el fordítani.* A' Sabæusokat és Chaldæusokat izgatta Sz. Job javainak el predálására.

Az ördögnek igaz mondása is tilalmas.

Luc. 4.

XII. Tudván azért ennyi csalárdságát s-gonoságát a' Sáfánnak, még mikor igazat mond-is, vagy jelen valokrol, avagy jövendőkről, nem köl néki hinni, mert néha igazat mond, hogy osztán a' hamissát is el hitesse az emberrel. Még igaz mondása is tilalmas azért az Istentől, mert az ő bizonságh tétele nélkül el lehet az Isten, az ember is nem szűkölködik a' nélkül. Szent Márk cap. 1. ezt írta: *A' tisztátalan lélek felkiáltja és monda, ah mi dolgunk vagyon mi nekünk te veled, Názáretbeli JESVS? azért jöttél-e hogy el veszes minket? esmérlek téged ki vagy, tudni illik az Istennek ama' Szenté.* Es meg dorgálá őtet Jesus mondván, *Nem uly meg, és meny ki az emberből.* Imeg v. 34: *Sok ördögöket űze ki, és nem hadgya vala szólni az ördögöket, mivel hogy őtet ismernék.* Imeg, c. 3. v. 11. *Es a' tisztátalan lők, mikor őtet látták volna, járulnak vala ő hozzája, és kiáltnak vala ezt mondván: Te vagy az Istennek ama' Fia: ő pedig fenyegeti vala őket igen, hogy őtet ki ne jelentenék.* Szent Lukás is c. 4. ezt írja, *Nagy sokakból pedig ördögök is mennek vala ki, kik kiáltanak vala, és ezt mondgyák vala: Te vagy ama' Christus, Istennek Fia: de ő megh dorgálván azokat, nem hadgya vala szólni, mivel hogy tudgyák vala, hogy ő volna a' Christus.* Act. 16. *Lón, ugymond Sz Lukás, hogy mikor mennénk az imádkozásnak helyére, egy szolgáló leánzocskát elénkbe jöve, melyben vala jövendő mondasnak lelke, mely az ő Urainak nagy hasznát ad vala jövendő mondasával: ez Pál követvén, és minket, kiált vala mondván: ez emberek ama' nagy Istennek szolgálai, kik ténétek az idvősegeknek utat hirdetik:*

Jövendő mondo az ördögh.

ezt pe-

ezt pedig len sok napokon mivelte: de Pál mivel hogy azt bányá vala, hátra fordulván monda a' léleknek: a' JESVS Christusnak neve által, parancsolom néked, hogy meny ki e leánzobol: ki mene azért azon szem pillantásban. A' vén Samuel képében meg jelent ördög igazat jövendőt Saul Királynak, s-az ő fiainak veszedelmekről, de a val azért magát hitelisé nem tehette az egy igaz mondással. Azért vagy on felőlők illetén parancsolatunk, Deut. 13: *Mikoron te köztötted jövendő mondo, vagy álom láto támadánd, és jegyet, vagy természet ellen való csudát adánd tenéked: ha megh léend is a' jegy, vagy a' csuda, melyet meg mondot tenéked, ezt mondván, kövessünk idegen Isteneket, kiket te nem esmértél, és tiszteljük azokat, ne engedgy efféle jövendő mondonak, vagy álom látonak beszédének, mert a' ti Uratok Istentek kesért titeket, hogy megh tudgya, ha szeretitek-e a' ti Uratokat Istenteket tellyes szívetekből, és tellyes lelketekből.*

1. Sam. 28.

Az igaz jövendő mondásérti sem hiteles az ördögh.

XXVII. R E SZ. AZ EÖRDÖG VÜZESBEN valo Rendtartásokrol.

I. **A**Z Egyházi Ember, hogy annyival inkább ellene állhasson az ördögnek, kegyes, Istenfélő, s-fegyhetetlen erkölcső legyen: mindazáltal nem a' maga jószágos voltában, hanem Istennek irgalmaságában vesse bizodalmat, mert nem emberi erővel, hanem Isteni hatalommal távozik el a' tisztátalan lélek: és illetén kegyes, s-jo cselekedethez kezdgyen, nem valami külső haszonnak kívánásából, avagy nagy jutalomnak, temérdek fizetésnek reménsége alatt: mert Simon Mágusnak (ki pénzen akar vala venni arra való méltóságot, hogy a' kinek fejére vetné kezét, Szent Lőlköt ven-

Kegyes és Istenfélő legyen az ördög űző.

Nem fizetésért köl ördögöt űzni. Act. 8.

Matth. 10.

Nem min-
dennek a-
dat az a-
jándék.

Matth. 17.

Jelenségi
az ördögi
családság-
nak.

ne) mondot Szent Péter, a te pénzed legyen veled egy kis veszedelmedre, mivel hogy azt itélted, hogy az Istennek ajándékát pénzzel birhatná az ember. Azért ingyen, csak az Isteni, s-Atyafiúi szeretetéért cselekedgye, Jesus Urunknak imé parancsolattya szerént: *Gratis accepistis, gratis date: Ingyen vettétek, s-ingyen adgyátok.*

II. Mivel hogy penig az Isten nem mindennek adta az erőt, holot a' Szent Léleknek ajándéki sok félék, és nem mindennek adattak egyaránt, a' mint Sz. Pál tanét, 1. Cor. 12. és Sz. Máthe-is írja, hogy még Urunk tanétványi-is, nem mindenkoron voltak arra alkalmasok, hogy ellene állhattak volna a' gonosz léleknek: azért ne avassa magát ebben minden idétlen Tanéto: hanem a' meg rögzöt Vének, kik mind életekben, s-mind erkölcsökben emberek előtt bősületek, s-Istennél kedvesek. Azért a' Réghiek-is, ugyan arra való Egyházi embert választottanak, és nevezték *Exorcista*-nak.

III. Mindeneknek előtte penigh nagy okossággal élyen az Eördög üző, hogy a' meláncoliában, az az, szüntelen való szomorú gondolkodási miat meghaylét, vagy egyéb nyavalyában lévő esze nélkül szolo embert, meg tudgyon választani attól, a' kibengonosság vagy, melynek illyetén jelenségi vannak: sok idegen nyelveken szollani, avagy idegen nyelveken szolo embereknek szavokat meg érteni, távol való, és titkos dolgokat tudni, és ki jelenteni: ebmernek ideje, s-állapattya fölöt való nagy erőt mutatni, nem imádkozni, káromkodni, &c.

IV. Hogy peniglen ezeknek jobban végére meheffen, egy avagy két kényszerítés után, kérdgye meg a' nyomorult embertől, mit érzet testében vagy elméjében, hogy meg tudhassa, minémő igékre iszonyodtanak s-háborodtanak meg leg inkább a' gonosz lőlkök.

V. Vi-

V. Vigyázzon az Ördögnek álnok mesterség-hire-is, mellyekkel csálni akar: mert gyakorta csalárdul felelnék, és igen nehezen jelentik ki magokat, hogy avagy az Ördög üző, el fáradván, unva hadgya el őket, avagy, hogy ne hidgye el a' nyomorult, hogy ő benne Ördög volna: Néha, minek utánna ki jelentették magokat, meg el lappannak, és nem győtrik az embert, hogy már azt hidgye maga fölől, hogy meg szabadult azoktól: azért ne szűnnyék meg az *Exorcista* mind addig-is, mig nem láttya a' meg szabadulásnak jelenségét: Néha akar minémő akadékokat-is szörőznek, hogy a' nyomorult ne adgya magát kezében az *Exorcista*-nak: Néha azt akarják el hitetni véle, hogy ő néki csak természet szerént való nyavalyája vagy: Néha az erőltetés és imádság közben el aluttyak a' beteget, és valami oly látást mutatnak néki, magokat akkor el rötyvén, hogy a' beteg láttasék magának meg szabadultnak lenni. Némelleyek valami Ördögi tétemént mutatnak, és meg jelentik, hogy ki által let, és mi módon állhatni ellene: de meg látsák a' Nyomorultak, hogy a' miat Ördögös Varáslo emberekhez, avagy boszorkányokhoz ne folyamodgyanak, mert egyik Ördög a' másakra nem támad, és a' Belzebub által nem üzettetnek el az Ördögök, a' mint Jesus Urunk mondotta. Néha a' gonosság hadgya nyugodni a' beteget, és meg engedi hogy élheffen az oltári Szentségel-is, hogy láttasék el távozotnak lenni. Egyéb számlálhatatlan csalárd mesterségi-is vannak a' Sátánnak, mellyekkel az embert meg csallja, azért igen okos legyen az Ördög üző.

VI. Szentegyházban köl afféle nyomorultakat vinni, (és ha oly kegyetlenek meg kötöztesének) hogy ott közőnséges könyörgések legyenek érettek, és köl magokat is erőltetni, ha ezeken vannak, hogy magokért imádkoz-

Matth. 12

zanak bőjtőlén, és bűnöket meggyunván, élyenek az oltári Szentséggel-is: de azt csak fejekre tenni külsőképpen, avagy testeknek valami részeit a val megilletni, nem illendő, s-a Sacramentomnak méltósága s bősüleri ellen való dolog: kől őket biztatni, és bátorétani, hogy az Istennek segítsége, s-meg szabadétása felől ne essenek kétségben, még mikoron leg kegyetlenből gyötrettetnek-is.

VII. Az őrdög űző heában való fok szót ne szaporétson, s-főképpen jóvendő s-titkos dolgokrol való kérdéseket ne tegyen: inkább csigesse a' tisztátalan lőköt, és csak a' maga kérdésre feleltessé, és ne hídgyen neki, ha Angyalá tünteté-is magát. Lehetnek peniglen ilyen kérdések: mennyen vannak, ki nevek, micsoda időben és mikoron mentek az emberben. Az őrdögnek egyéb féle heában való cselekedetit, hahotálást, tiltsa, avagy semminek tartsa: a' környűl lévő emberek-is megintetressenek, hogy a val ne gondollyanak, hanem inkább az Istennek érette alázatossan könyörögjenek.

A' parancsolatokat és kényszerétéseket olvasá az Egyházi Ember méltósággal, erős hirből, alázatosságból, és nagy buzgoságból, és midőn látándgya hogy az őrdög igen gyötrettetik, annál inkább kényszerétse, s-erőltessé: a' mely igékre leg inkább megretten az őrdög, azokat annál gyakrabban mondgya, és midőn a' fenyegetésre jut, kényszer háromszor-is mondgya azt, őregbétvén mindenkoron a' büntetést, s-ha láttya, hogy hafznos cselekedeti, három s-négy oráig, s-tőb ideig-is egy izben munkálkodgyék abban, miglen győzedelmet veszen rayta.

VIII. Hafzontalan dolgoknak tartjuk a' kőrőst hányást, főrőstést, tőmjényel való fűstölést, szentolt viznek italát, avagy azzal való karapolást, *in principio*-nak, *Agnus Dei*-nek, vagy szent ereklyének hordozást, kőrőstnek, s-

feizű-

feizűletnek viselését, idegen bőtüknek irását, mert semmi ezek közül nem találhatik a' szent íráfokban, *J E S U S* Urunknak, és a' sz. Apostaloknak cselekedetekben, a' melyek tanuságunkra vannak.

IX. Elünk azért külbomb külbomb féle Szent íráfoknak olvasásával, s-főképpen imádsággal, bőjtöléssel, hogy Istent szegétséget nyerhessünk a' Sátánnak el távoztatására, *J E S U S* Urunknak imé mondása szerént: *Ez őrdög hi nemzetség egyébel el nem űzettethetik, hanem csak bőjtöléssel: és imádsággal, és annak imádkozunk, s-azt hijuk segítségül, a' kinek hatalma vagyon az őrdögön, és a' ki parancsolhat neki mondván: Sűket és néma őrdög, én parancsolok tenéked, hogy meny ki ez emberből, és többé bele ne meny, és felkiáltván a' lélek, és igen szagatván az embert, ki méné belőle.* Néha távol létébenn-is ki űzte *J E S U S* Urunk a' tisztátalan lőköt, mint a' Cananea-béli Aszfzonyállatnak leányából.

Matth. 17.

Marc. 9.

Matth. 15.

X. Az Ur *J E S U S*NAK nevét hijuk azért segítségül, és kényszeréttyűk, s-erőltettyűk a' gonosz lőköket, parancsolunk is nékiek, hogy ki mennyenek a' nyomorult emberekből: ebben követvén a' szent Apostaloknak példajokat, kik vévén Christus Urunktol arra való hatalmat, Matth. 10. az ő nevében parancsoltanak az őrdögöknek: mert maga-is Idvőzitőnk így szolot: *az én nevemben őrdögöt űznek.* A' 72 Tanétványok-is nagy őrdömmel mondák: *Uram a' te nevedben még az őrdögök is engedtenek minékünk,* Luc. 10. Sz. Pál-is egy leánzoban lévő jóvendő mondo őrdögnek így szolot, Act. 16: *Parancsolok tenéked a' J E S U S Christus nevében, hogy meny ki belőle, és ki méné azon orában belőle.* Ezen Sz. Pálnak keizkenőjét, és ővedzőjét tették ez ilyen nyomorultakra, és a' tisztátalan lőkök ki menének ő belőlők, Act. 19. De még a' kik nem szintén követtek-is Christus Urunkat, az ő nevében ezt meg csele-

Matth. 7.

kedték, Luc. 9. Sőt említi az Ur Christus, hogy sok képmutatók fogják ezt mondani ítéletnek napján: *Nem de nem a te nevedben űztünk-e ördögöket?* Némely Sidok is ekképpen szólnak vala: *Kényszerítünk titeket a' JESVSRA, kit a' Pál predikál, de mivel hogy ők abban nem hittének, azért az ördögök ki menvén rájuk rohantanak, és meg szag gatták, s-megh sebesítették őket,* Actor 19.

Lib. 10. de Civ. Dei, 22.

XI. Így cselekedtek a' réghi Sz. Atyák is; Szent Agoston azt írja, hogy az Istennek kegyes emberi, a' levegő égen lévő ördöghi hatalmasságot, mely az Isteni kegyességnek ellensége, és ellenzője, nem kelleléssel, hanem kényszerítéssel űzik ki: és hogy a' templomokban, az Egyházi emberekkel együtt, az egész szent gyülekezet imádkozot legyen, meg mondgyal. 8. de Civit. Dei, c. 26. Sok helyeken a' Mátyromoknak emlékezetekre építettet Templomokban az ördögök gyötrettetnek, vallástételre kényszerítettetnek, és az embereknek el foglalt testekből ki űzetternek.

Chrysostomus, de incomprehensibili Dei natura, hō. 3. írja ezt, hogy az ördögtől el foglaltattak, a' Diaconusok, az az, az Egyházi szolgák által a' Templomban vitetnek, a' közönséges gyülekezetnek idején, midőn az Ur Vacsorája ki szolgáltator, és fejeker le haytván, a' község érettek imádkozot. Az ördögtől gyötrettetet emberek, ugymond, valami kötelekkel meg kötöttetnek lévén, elő hozattatnak, hogy a' község, és az egész Váras jelen lévén, közönséges könyörgések lennének érettek, hogy minnyájan, egyenlő akarattal a' közönséges Urnak könyörgennek azokért, és hogy könyörülne raytok, nagy szomorú szível imádkoznának.

Prosper Aquinaticus, de prædictionibus, & promissionibus, lib. 6. azt írja, hogy az ő idejében Carthago Vára-

sában,

sában, egy leánzó, kiben ördög volt, a' Templomban viteter, midőn az Ur Vacsorája ki szolgáltator, és közönségesen imádkoztanak érette, s-midőn ő néki is adatot volna a' Szentség, melyet nehezen vehet el (mivel hogy az ördög azt ellenzette) az után meg szabadult.

Szent Agoston, lib. de Civit. Dei, 22. c. 8. írja, hogy egy Hesperius nevű vitélő embernek, volt szántóföld öröksége Africában, Fusalum nevű helyen, mely ő szántóföldeit a' gonosz lélek lakta, és a' szánto marhát, s-a' szolgákat is igen nyomorgatta. Azért kényszerítettet a' földes Ur az Egyházi emberekhez menni, és kérte őket hogy ott imádkoznának. El ment annakokáért egy közülök a' helysége, és igen áhétatoflan, s-buzgoságoflan imádkozot, és Ur Vacsoráját is osztogator, és megh szűnt mindgyarást az ördögnek kegyetlenkedése.

Hincmarus, in Vita Remigii írja, hogy egy Benedek nevű életének szentségével híres neves ember, egy leánzoból ördögöt akart űzni böytölésével, és imádságával, de ki nem űzhette: mindazáltal az Isten nevével erős és gyakorta való kényszerítésével arra erőltette, hogy megh felellyen, az után azon tisztátalan lelket Remigius csak parancsolatnak igejével űzte ki.

XII. Az Egyházi ember azért, minekutánna közönségesen imádkoztator a' nyomorultért, magán is imádkozék érette töredelmes szível lélekkel, és elvegyessen imádságok után olvasá a' Soltárokat, s-az Evangeliomokat, vagy többet, vagy kevesbet, ugymint a' Soltárok között Psálmos, 3. 10. 12. 21. 30. 34. 53. 67. 69. 90. 117. Az Evangeliomok között, Joh. 1. à v. 1. --- 15. Marc. 16. à v. 13. --- 19. Luc. 10. à v. 17. --- 21. Luc. 11. à v. 14. --- 23.

Imádságh.

Az ördögi
késértetel-
len való kö-
zönséges i-
mádság ide-
való.

Eörökkén

Örökkén való, felséges, mindenható Szent Vr Isten, mi Vrunk JESVS Christusnak öröktől fogva való dicsőséges Sz. Attya, ki ama kegyetlen irégy ördögöt, a töled el pártolt gonosz Angyalt a Gehennának tűzére ítélted, és a te egyetlen egy Szent Fiadat a végre bocsáttad e világra, hogy ama sívo rivo Orofzlánt meg rontaná, figyelmezzél könyörgésünkre, sies mostan a mi segítségünkre, és a te képedre, s-hasonlatosságodra teremtetet embert, Isteni hatalmas erődnök általa, szabadíts meg az ördögnek kegyetlenségétől. Bocsásd Vram a te felelmedet e fene vad állatra, mely pusztította a te szőlődet. Vram adgyerőt s-bátorságot a te szolgáidnak, hogy erőssen viaskodhassanak az ártalmas Sárkány ellen, ki a te benned bizokat meg ne utálhassa, semminek ne tartsa, és ne mondhassa, mint régenten Pharaoh, az Istent sem esmértem, s-az Izraelt sem boesátom el. A te hatalmas job kezéd kényszerítse őtet el távozni, e te szolgádtól (szolgáló leányodtól) hogy fokaig fogságba ne tartsa őtet, kit a te Szent Fiad az Vr JESVS Christus, drágálatos szent vérével megh váltott egyszer a kárhozattól.

Azért Te tisztátalan lélek, valaki vagy, tenéked és minden te társaidnak, kik ez Istennek szolgáját (szolgáló leányát) megh szállottatok, parancsolok a mi Vrunk JESVS Christus által, az ő titkos meg testesülése, kin szenvedése, fel támadása, menyben meneteli által, Szent Lőlkének el bocsátása által, ítéletre való el jöveteli által, hogy távozzál el e kőrosztyén embertől, ki Attyának, Fiunak, s-a vigasztalo Szent Lélek Vr Istennek nevében meg kőrosztőlködöt. Parancsolok tenéked azon Vr JESVS Christusnak nevében, hogy ennékem Istennek méltatlan szolgájának mindenben engedgy, és ez emberből ki menvén, se ő néki, se a jelen valoknak, se semmi oktalan állatnak ne árthas.

Ez után olvastásék a' Nyomorultnak fejére az Evangelium, s-megént imádkozzék az Egyházi ember, mondván.

Imád.

Imádságh.

VR Isten, halgasd meg az én könyörgésemet: Vr Isten az én kiáltásom jusson elődben. O JESVS Christus, az Attyának igéje, mindenható Isten, és minden teremtet állatoknak Vra, ki a te szent Apostalidnak arra való hatalmat adtál, hogy a kigyokat, és minden mérges sárkányokat meg tapodnak, ki a te sok nagyságos dolgaid felől való parancsolatid közöt, ezt is méltoztattad mondani: ördögöket űzettek: kinek Isteni hatalmas erejével menyből le taszítottat a Sátán, ki mint a vellam e földre le eset: a te szentséges nevedet félelemmel, és rettegéssel alázatoosan hívom segítségül, hogy ennékem méltatlan szolgádnak, minden bűnemet meg bocsátván, alhatatos hitet, és bizodalmat adgy, hogy a te szentséges job kezédnek Isteni erejével megh bátoréttatván, nagy bárran, bizvást, félelem s-rettegés nélkül, ellene alhassak a kegyetlen ördögnek, Te általad, mi Vrunk JESVS Christus, a ki eljövendő vagy itelni eleveneket, holtakat, s-e világot tűz által, Vram halgasd meg az én imádságomat, s-az én kiáltásom felhasson te hozzád, legy velünk a te Szent Lőlkődnök általa, örökkén való Vr Isten, mi Vrunk JESVS Christusnak szent Attya, töre delines szível, lélekkel segítségül hívom a te szentséges nevedet, és imádom a te irgalmaságodat, könyörületességedet, hogy e tisztátalan lélek ellen, a ki győtri, s-kinozza e te szolgádat (szolgáló leányodat) kit a szent Kőrosztségh által magadnak foglaltál, adgyerőt, és elegendő segítséget ennékem, ugyan azon mi Vrunk JESVS Christus által: ki te veled és a Sz. lélekkel egyetemben él és uralkodik mind örökkén örökké, Amen. Mi Attyánk. Hiszek egy Istenben.

EXORCISMUS.

Erőltetés, avagy Kényszerítés

TE tisztátalan lélek, és minden ördöghi sereg, gonosz kísértet, kényszerítlek tégedet az Ur Jesus Christus

c

nevé.

nevében, hogy ki meny ez Istennek képére, s hasonlatosságára teremtetet emberből. Az Ur Jesus Christus parancsol tenéked, ki tégedet a' magas menyből a' földnek alsó-részére le vetet a' parancsol tenéked, ki a' tengernek, szeleknek, és a' haboknak parancsolt: Hallyad azért Sántán, és rettegny, ki a' kőrősztyén hitnek gyűlölöje vagy, és az emberi nemzetségnek halálos ellensége vagy, ki közinkben hoztad a' halált, és az életet elragadtad, ki az igazságtul rávol jársz, és minden gonofságnak gyökere vagy, minden vérkeknek elégője vagy, az embereknek hitetője vagy, a' népeknek áru'ója, irégységnek hintetője, fősvénységnek kutfeje, viszfza vonáfnak első kezdője, fáydalomnak indétoja vagy: mit állasz? mit kesel? mit vizsgálkodol? mit ellenközöl? tudván hogy Jesus Urunk a' te erődöt el vette. Attól fély, rettegny, ki az Ilaákban meg áldoztatot, utolsó bay vívásában meg öletet, az emberségben meg felszétretet, a' poklon diadalmar ver. Távozzál azért, irégny ördög, Atyának, Fiumak, s. a' Szent Lélek Ur Istennek nevében, adgy helt a' Sz. Lélek Istennek, az Ur Jesus Christus által, ki az Aryával, s. a' Szent Lélekkel él és uralkodik mind örökkén örökké. Uram halgasd meg könyörgésünket, és a' mi ohaytásunk jusson elődben. Légy velünk Atya mindenható Ur Isten, Sz. Fiaddal és Sz. Lelkoddal egyetemben. Mi Atyánk. Híszek.

I M A D S A G H.

O Irgalmas, ó kegyelmes, ó bűnösökön könyörülő Sz. Ur Isté, az emberi nemzetségnek hatalmas teretője, kegyesgödviseleje hűséges oltalmazója s. édes táplálója, ki az ébert né az oktalá állatnak képére, hanem a' magad ábrázastyára formáltad, halgasd meg könyörgésünket, s. tekénts kegyelmessen a' te nyomorult szolgálóra (szolgáló leányodra) kit a' tisztátalan lélek csalárdságival háborgat, kit a' mi réghi ellenségünk a' Sántán felelemmel s. röttögéssel,

megh

megh környékezet, kinek elméjét el vette, okofságát meg bolondította, és szüntelen való felelemmel, s. iszonyu rettegésekkel kinez. Vram JESVS, ved el erejét az ördögnek, ronts meg hatalmaságát, és távoztasd el álnok incselkedését: meszfze távozzék innen a' gonosz késértet, a' te méltóságos szent nevednek ereje által, legyen a' te szolgáló (szolgáló leányod) lelkében bátorságos, testében egészséges. Vram JESVS Christus, élő Istennek Sz. Fia, Isteni hatalmas erőddelenek belső tagait oltalmazad, lökkét a' késértettől meg mentsed, szívet meg vigasztaltad, mutasd meg mindenható voltodat, hogy a' te szent nevednek segítségül való hívására, a' röttentő ördög magam röttentvén, távozzék el, és, meg győzöttvén, pironkodgyék el, hogy megh szabadulván a' te szolgáló (szolgáló leányod) és szívében megh vigasztaltatván, s. elméjében meg világosítottatván, háláado voltát megh mutassa szent felségednek, és egész életének rendiben szolgálhasson lélekben és igazságban. JESVS Christus mi idvözétő Istenünk, cselekedgyed ezt a' te kin szenvedésednek érdemeért, sz: nevednek örökkén való dicsőségeért, Amen. Mi Atyánk. Híszek.

EXORCISMUS.

TE réghi kigyó, pokolbéli ördög, kényszerítlek tégedet az Ur Jesus Christus nevében, ki eljövendő ítélni eleveneket és holtakat, ki teremtetette a' mennyet, földet, tengert, minden benne való állatokkal egyetemben, kinek hatalma vagy on arra, hogy tégedet kárhozott lélek a' Gehennának tűzére vessen: kényszerítlek téged az Ur Jesus Christ' nevében, kinek térdet háytanak a' meñyciek, a' földiek, s. föld alatt valók, hogy meny ki e' kőrősztyén emberből, ki az Anyaszentegyháznak kebelében viszfza tér: felelemmel és rettegéssel, minden sereggeddel együt sietéssel távozzál el. Még-is kényszerítlek téged, kárhozott lélek, nem az én erőtlenségemmel, nem a' magam gyarlóságával, hanem a' Sz. Léleknek Isteni erejével, hogy meny

ki ez Istennek szolgájából (szolgáló leányából) kit a mindenható Isten, a maga képére teremtet. Engedgy azért, kárhozot lélek, engedgy nem ennékem köz embernek, hanem az Ur Jesus Christus méltatlan szolgájának: Mert annak hatalma erőltet tégedet, ki a kőősztfán let szenedésvél tégedet meg győzőt, annak job kezétől rettegj ki a poklot megh győzte, legyen félelmedre tenéked ez emberifő, mely meg mosogattatora sz. Kőősztségnak vizével, Atyának, Fiunak, s a Szent Lélek Istennek nevében... Ne ellenkezzél többé, ne kétsél el távozni ez embertől, kiben tette az Ur Jesus Christusnak lakozni. Es a miat engem semminek ne tarts, mivel hogy bűnőnek lenni esmersz: Parancsol tenéked az Isten: parancsol tenéked a Christusnak dicsősége: parancsol tenéked az Atya mindenható Ur Isten: parancsol tenéked a Fiu Ur Isten: parancsol tenéked a Sz. Lélek Isten: parancsol tenéked a Szent Háromság egy Isten. Meny ki Te Isten parancsolattyának meg rontoja: meny ki te család őrdög, ki minden álnoksággal, s családssággal rakya vagy: meny ki Te jószágos cselekedeteknek ellenzője, és az ártatlanoknak üldözője. Adgy helt a Sz. Léleknek Te kegyetlen őrdög: Te Istentől el szakat Sátán adgy helt az időzőtő Jesus Christusnak, a kiben semmi munkádat, és csak egy bűnt sem találtál, ki tégedet minden fegyveredből kifosztot, ki a te birodalmaidat el rontotta, ki tégedet meg győzven meg kötőzőt, és minden ézközidet, a mellyekben bizol vala, el ragadozta, ki tégedet menyből a külső ferétségre alá vetet, holot megh vagy on néked kétfélettven a te őrkén való veszedelmed, mindétársaiddal egyetemben. De mit állasz ellene? mit rugodozol te kegyetlen fene vad? ennyi ideig mit veted vak merősegre magadat? Vétettél te igen szemtelenül s kevélyen, a mindenható Isten ellen,

a' kinek

a' kinek sz. parancsolatit által hágrad: Nagyot vétettél az Ő Sz. Fia ellen, a mi Urunk Jesus Christus ellen, kit vakmerőképe meg mertél késérteni a pusztában, ki ellen föl indétottad a hiteltl Sidokat és Pogányokat, hogi őtet ártatlanságára a kőősztfára föl feszítenék: Vétettél kegyetlenül az emberi nemzetség ellen is, mert kifizetésiddel, s alnok hitet beszédiddel a halálnak mérgét véle megh értéd paradicsombá. Azért, Te ártalmas Sárkány, kényszerélek tégedet a macula nélkül való ártatlá báránynak, az Ur Jesus Christusnak nevében, a ki talpa alá vetette az Aspis és Basiliscus mérges kígyót, a ki megh tapodta a fene vad orofzlánt, és a vörhenyeges Sárkánt: kényszerélek, mondom, tégedet az Ur Jesus Christusnak nevében, hogy meny ki ez emberből: távozzál el az Anyaszentegytől, retteny megh, és szaladgy az Isten nevének segítségül való hívására, kit félnek, s rettegnek a pokolbéliak, a kinek alája vettetenek az egeknek hatalmasági, a birodalmak, s az uraságok, kit szüntelen szóval dicsérnek a Cherubim és Seraphim Angyalok ezt mondván: Szent, Szent Szent a seregeknek Ura Istene. Parancsol tenéked a meg testesült Ige: parancsol tenéked a Szűz Máriától születettet: parancsol tenéked a Názáretbéli Jesus, ki tégedet akkor is, midőn az Ő Tanítványit semminek rartanád, a földhöz ütven, ki űze az emberből, a kinek jelen létébé, az embertől el távozván, még csak a sőtés marháknek csordájában sem merél be menni. Mostan azért, kényszeréttven az Ur Jesus Christus nevében távozzál el ez embertől, kit Ő főlsege teremtet. Nehéz tenéked ellene állanod: nehéz tenéked az őszton ellen rugodoznod, mert mennél késebben távozol el, annyival inkább nevelkedik a te bűntetésed, mert nem az embert veted meg, hanem azt utalod meg, a ki uralkodik mind az élőkon, s mind a holtakon,

c 3 kon,

kon, a' ki eljövendő itélni elveneket és holtakat, és e' világot tűz által. Kényszerítlek azért, a' Sz. Háromság egy Istenre, hogy meny ki ez emberből. Mi Atyánk. Híszek.

IMADSA G.

V Ram, halgasd meg könyörgésemet, és az én kiáltásom hasson föl te hozzád: Ur Isten légy velünk Sz. Fiaddal és Sz. Lőlköddel egyetemben. Menynek Istene, földnek Istene, Angyaloknak Istene, Archangyaloknak Istene, Prophetáknak Istene, Apostoloknak Istene, Mártyromoknak Istene, Szent Szűzeknek Istene: az emberi nemzetségeknek, teremő, meg válto, s meg szentölő Istene, a' kinek hatalmad vagyon arra, hogy a' halál után életet adhatsz, a' fűratság után nyugodalmat: mert nincsen te kivüllötted más Isten, nem is lehet más valóságos igaz Isten, hanem egyedőlcsák te vagy a' menynek földnek teremője, Ura minden teremtet állatoknak, és a' te birodalmodnak nem léssen soha vége: azért alázatosan könyörögök a' te Isteni fölségednek, és esedezek a' te dicsőségednek, hogy e' te szolgádat (szolgálodat) méltóztassad meg szabadítani a' tisztátalan lőlköktől, a' mi idvözető Urunk J. Chr. által. Mi At: Hísz:

EXORCISMUS.

Kényszerítlek azért tégedet tisztátalan lélek, erőtlenek tégedet kegyetlen ördög, a' Názáretbéli J. Chr. Christushnak nevében, ki a' Jordán vizében való körösztsége után, a' pusztaiban viteter, és tégedet a' telako helyedben meg győzött: kényszerítlek, mondom, tégedet az Ur J. Chr. hatalmával, hogy ez embert, kit ő sz. fölsége az ő dicsőségének tisztettségére formált, szűnyél meg immár te azt nyomorgatni: és e' nyavalyás emberben nem az emberi romlandoságot félyed, hanem a' mindenható Istenneképét, és ábrázattját rettegjed. Engedgy tehát az élő mindenható Istennek, ki tégedet, és a' te ártalmas gonofságodat, Pharahoban, és az ő virézlő seregében, az ő szolgája Moyses Propheta által a' mélységbe el merítter: Engedgy az erős és hatalmas Istennek, ki tégedet az ő hiv szolgája Dávid által Saul Királyból, lőki zöngedezésekkel ki űzött: Engedgy az örökkén való Istennek, ki tégedet az áruló Iscariotes Judásbá el kárhoztator, Mert Isteni vereségekkel az illet tégedet, a' kinek színe előtt a' te ezeriddel egyetemben, félvén, s-reszketvén nagy kiáltással mondtad: Mi közünk vagyunk nekünk te veled J. Chr., a' magasságban lakozó Istennek Fia: a' végre jöttél-e ide, hogy idő nap előtt kinez bennünket örökké való tűznek láng

jával

jával az eget tégedet, ki az utolsó nap őt fogja mondani az istenteleneknek: Távozzatok el én tőlem, én Atyámnak átkoztai, s-mennyetek az örökkén való tűzre, mely készítettet az ördögnek s-a' ő angyalinak. Mert tenéked Istentől el szakadt ördög, és a' te angyalidnak, lesznek oly férgek, mellyek soha meg nem halnak. Tenéked, és a' te angyalidnak készítettet a' meg oldhatatlan tűz: mert te vagy első kezdője az átkozott öldöklésnek: te vagy találoja a' fertelmes életnek, te vagy kut feje a' Szentség törésnek, te vagy mestere minden gonosz cselekedeteknek, te vagy Tanétojok a' hitől szakar Eretnekeknek, te vagy első találoja mindé faytalanságnak. Meny ki tehát istentelen, meny ki halálos bűn révdő, meny ki minden te csalárd-ságoddal: mert a' felséges Isten magának lako templomul választotta e' körösztyén embert. De mit kéfélt ennyi ideig adgy dicsőséget az Atya mindenható Istennek, a' kinek minden térdek megh hajolnak, adgy holt az Ur J. Chr. Christushnak: ki ez emberért az ő drágalatos sz. vérét ki ontotta: adgy holt a' Sz. Léleknek, ki a' Sz. Péter apostal által tégedet nyilván a' földhöz veré a' Simon Magusban, ki a' te álnokságodat ananiásban és Safirabá kárhoztatá, s-meg büntetete: ki tégedet Herodes Királyban, a' ki nem ada az Istennek dicsőséget, meg vere: ki tégedet az Elimas Magusban, világtalansággal, s-vaksággal meg büntete, és ugyan azon ő apostala által egy jövendő mondo leánzobol parancsolt igével ki űze. Távozzál tehát mostan, távozzál te csalárd ördög, tenéked helyed a' puszta vadonerdő: tenéked lako helyed a' kigyó: aláztsággal megh, és mind a' földig verette félye: immár nincsen időd a' hallogatásra: mert imhol, el közelget az Uralkodo Ur Isten, és tűz égh ő előttte, előttte jár, és minden környül való ellenségét meg eméfti: mert ha szintén az embert meg csalhadd-is, de az Isten meg nem csufolharod. Az űz ki tégedet, a' kinek szemei előtt semmi nincsen el rőytve: az kerget tégedet, a' kinek hatalmossága alá vettettének mindenek: az rekeszt ki tégedet, ki tenéked, és a' te angyalidnak készétette az örökkén való gehennát, a' kinek szájából éles fegyver származik ki, a' ki eljő itélni eleveneket és holtakat, és e' világottűz által. amen. Mi Atyánk. Híszek.

XIII. Valamellyek eddiglen mondattanak, meghént ujobban, egynehányszor, elől köl azokat mondani, mind addigh, valamigh a' Nyomorult ember az ördöggtől meg nem szabadul: azért, nem csak két három napot, hanem heteket is köl ebben tölteni.

XIV. Az oda fel első számlált Solrárok, és Evangeliomok után el mond hatni a' Boldog aszony dicséretit; *Magnificat.* és Athanas: Symbolujátis.

XV. Mi-

XV. Minkutánna Isten meg szabadította a nyomorultat, az ördögnek kísértetétől, ily nagy jó teteményiért, méltó ő sz. felségének hálaát adni.

H A L A - A D A S.

Dicsőség tenéked örökkén imálando Isten, minden velünk való jó teteményiért, ki a te nagy nevednek dicséretire, dicsőségre, és az emberi nemzetségnek megtartására, nagyságos dolgokat cselekedtetél mindenkoron: Aldunk és felmagasztalunk tégedet a te megmondhatatlan hozzáunk való kegyelmességedért, ki igaz fogadásod szerént meghalattál könyörgésünkben, reánk tekintél nyomorúságunkba, és e te szolgádat (szolgálat) meghabadéttad a tisztátalan léleknek, a kegyetlen ördögnek györrélmétől. Ezért legyen mi tőlünk dicséret, dicsőség, tisztesség, hálaadás sz. felségednek mostantól fogva mind örökké. Alázatossággal könyörgünk sz. felségednek, irgalmas Istenünk, hogy a család ördögnek ne legyen többé hatalma e te szolgádon (szolgáló leányodon) hogy ennek utolsó dolgai gonoszbul ne legyenek az elsőknél. Légy velünk Ur Isten a te őriző Angyaliddal egyetemben, és ne vigy minket többé a kísértetben, de szabadíts minket a gonosztól, hogy tiszta szívvel, lélekkel, szentségben, ártatlanságban szolgálhassunk sz. felségednek életünknek minden napjaiban. Halgas meg minket, kegyelmes Istenünk, e mi könyörgésünkben, Szent Fiadnak a mi Urunk JESUS Christusnak érdemeért. Amen. Mi Atyánk, &c.

XVI. Megintettefséka megh szabadult ember, hogy istenes életben, és kegyes erkölcsökben foglalja magát, és az Ur Istennek, minden féle jó cselekedetek által, igyekezzék kedvében, s. kegyelmébe lenni.

A M E N.

